כוס. 473 - 9.2.73

THE UNIVERSITY OF JORDAN
LIBRARY
ACC. NO. 7400
CLASS NO. ----
DATE 6 MAY 1975

7 ימים

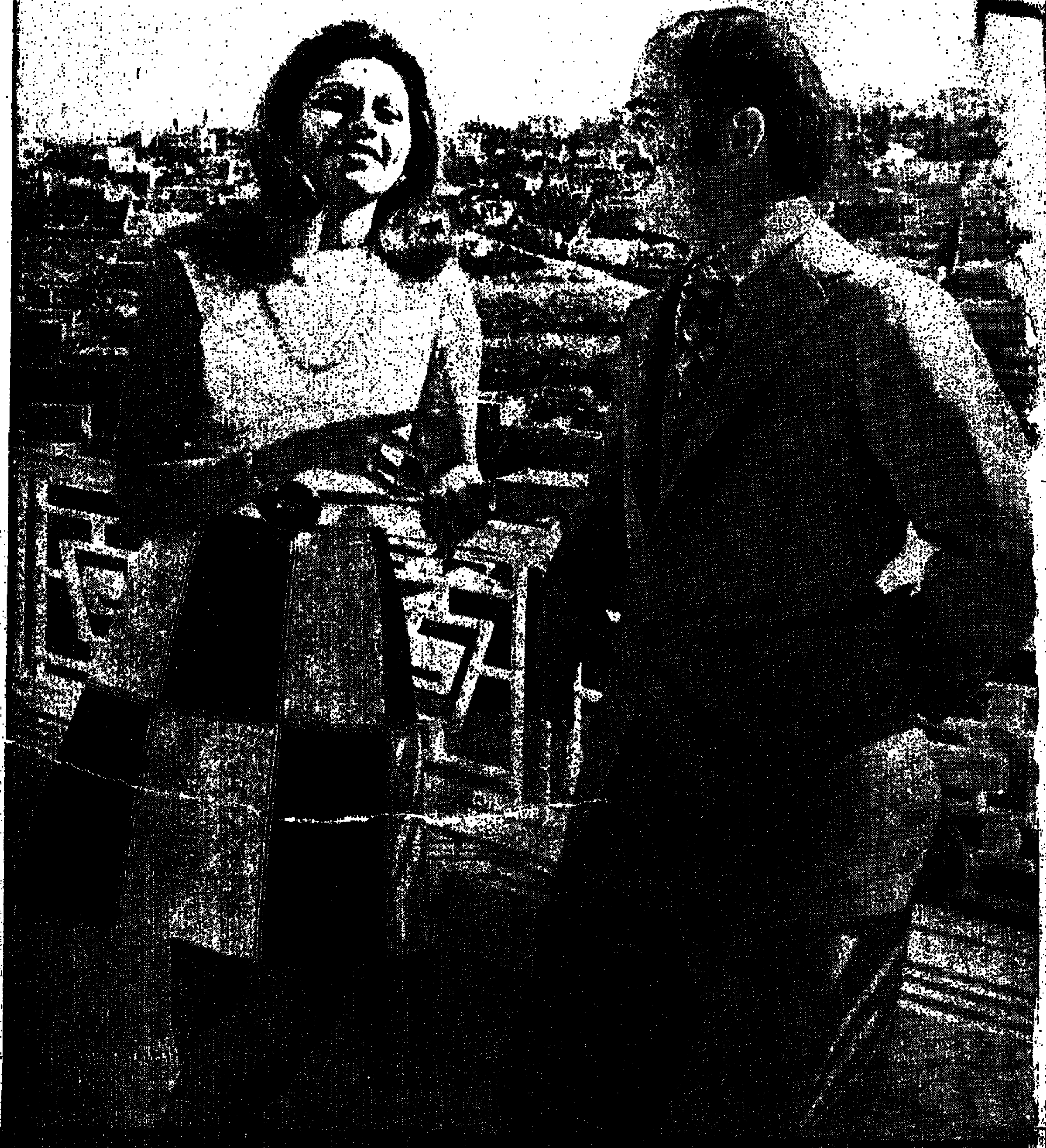

שבועון „ידיעות אחרונות"

מחוץ לשעות הקבלה

מאת שולמית אלוני

המשפחה „ירדה" מן הארץ בגלל חבלי ביורוקרטיה

הם הגיעו מארץ מיזרח אירופית עם מזוודה ביד ותינוק בן חמישה עשר חודשים. השאירו הכל והגיעו לישראל בתאריך 31.12.72. הגיעו לארץ היעודה, לקראת השנה החדשה, בתקוה גדולה. זה נסיונם השני לעלות. הפעם, עלה הדבר בידיהם. אך, מסתבר, שהארץ המובטחת אינה מאירה להם פנים. הם לא הגיעו, במה שנקרא „מישלוח מאורגן". הם גם לא אקדמאים. הוא טכנאי־מכונות, סיים קולג' מיוחד בן ארבע שנים לאחר תיכון, גם היא בעלת מקצוע. הוא בן 29, היא בת 24. כיום הם מתכוננים לרדת מהארץ לארצות־הברית. כבר החזירו תעודות עולה, גם השיגו מקרוב כרטיסים עד איטליה. אך במישרד־הפנים היתה הוראה לעכב את יציאתם. מסתבר — לא קליטה לא פליטה.

פגשתי אותם רצוצים ושבורים. אשה חיוורת, רזה ודומעת, בבית קרובה רחוקה, המחזיקה בתינוק.

אך נתחיל מבראשית.

בלי עיתונות

כשהגיע הזוג (שמו נשמר במערכת, כדי לא להזיק לקרוביהם, שנשארו מאחורי מסך הברזל), נשאלו אם יש להם קרובים בישראל — „אומנם כן, בת־דודה בקירבה שניה".

שלחו אותם לקרובים — למשפחת אהרונוביץ — זוג צעיר, הגר בדירת בת שני חדרים עם שני ילדים קטנים. הציעו להם לחפש דירה בכוחות עצמם — אם ישיגו, יתנו להם מחצית משכר־הדירה.

אחרי התרוצצות ברחבי הארץ, בחדרה ובחיפה, בלא שפה ובלא ידע, „נשבר" לשני הזוגות.

בשיבעה בינואר השנה, פנה אלי מר אהרונוביץ בבקשה לעזור לזוג, להנחות אותו ולאפשר את קליטתו.

עוד באותו היום, פנינו עם הסיפור למר עוזי נרקיס, מנכ"ל מחלקת העליה והקליטה בסוכנות היהודית. ב־19 בינואר, כשבועיים לאחר קריאת הזעקה שלנו, קיבלנו תשובה מעוזרו של מר נרקיס, מר גדעון ג'וריני. בין השאר כותב לנו מר ג'וריני:

● „אנו מטפלים בעניין המישפחה הנ"ל, הגם שהעניין אינו בידי המחלקה לעליה וקליטה של הסוכנות היהודית. אנו מטפלים באמצעות מישרד־הקליטה, ומנסים להעבירם למרכז קליטה.

● הייתי מבקש ממך לתקן בכל מקום שכתוב במיכתבך „הסוכנות היהודית" ל„מישרד הקליטה", מכיוון שאלה מעלליהם, והעולים מכירים רק את הסוכנות היהודית וכל תלונותיהם עליה".

מכאן, שאנשי הסוכנות מטפלים בזוג מתוך חסד, מפני שזה תפקידו של מישרד הקליטה.

לזוג, כמובן, אי נפקא מינה מי מטפל. החוליה הבירוקרטית הזאת אינה צריכה להיות גורם המצדיק סבל והזנחה.

אך העיקר שמטפלים. גם משפחת אהרונוביץ אישרה באוזניי כי מטפלים בעניין, ובקשו מאיתנו, בכל לשון של בקשה, לא לפרסם דבר ולא לעסוק בעניין.

הכל בסדר?

מסתבר שלא כל־כך.

לאחר פנייתנו לעוזי נרקיס, הוזמנו מישפחת אהרונוביץ והזוג העולה אל מר גדעון ג'וריני לרח' קפלן בתל־אביב. ראשית כל אמר להם, כי העניין הוא בסמכות מישרד־הקליטה. אך אם הם רוצים את עזרתו עליהם לבטל מייד את המיכתב ששלחו לגב' אלוני — כך כותב לנו מר אהרונוביץ במיכתב מיום 29.1.73. והוא ממשיך:

„ואומנם, גבירתי הנכבדה, כדי לעזור לעולים וילדם ולהקל עליהם, הודעתי לך טלפונית, כי העניין בטיפול. מר ג'וריני הודיעני, כי נתקשר אליו ביום שלישי בשבוע והוא יודיעני את אשר סידר.

„ביום שלישי טילפנתי החל משעות הבוקר המוקדמות כחמש־עשרה פעמים מתל־אביב לירושלים. רק בחמש וחצי אחרי הצהריים הודיעה לנו המזכירה, כי מר גדעון ג'וריני לא ידבר איתנו. וכי הוא היפנה את הטיפול לאדם אחר. ברצוני להעיר לתשומת ליבך, כי העולים חיכו שבוע שלם ליום שלישי המיוחל, ישבו במתח ובציפיה רבה, וחיכו לצילצול הטלפון.

בשעה שש צילצל אלינו אדם מירושלים, שהציג עצמו בשם חיים מיראל, וביקש לספר לו את העניין מחדש, מפני שלא קיבל אינפורמציה ממר ג'וריני. לאחר ששמע הבטיח שיתקשר למחרת בבוקר. ואומנם — למחרת בבוקר טילפן וכאן נדהמנו כולנו.

„הוא ביקש מאיתנו להתנצל על שפנינו לגב' אלוני, ודרש שנכתוב מכתב לגב' רבקה גושן, מרכזת המדור, על ביטול התביעה.

„גב' אהרונוביץ התרגזה ואמרה לו, כי כבר טילפנו וביטלנו את התלונה, ואז זכתה בנזיפה נוספת על חוצפתה בהרימה את קולה. אשר לסידור העולים — לא נעשה דבר. פשוט, נאמר לנו, שזו חובתנו, עלינו לקלוט אותם.

„השניים נשברו והחליטו לרדת מהארץ".

רוצים לברוח

ביום ה', האחד בפברואר, יצאנו לפגוש את מישפחת אהרונוביץ ואת העולים.

פגשנו רק את גב' אהרונוביץ וילדיה החולים. העולים והתינוק כבר לא אצלם; פשוט אי־אפשר שכולם יהיו יחד, מה עוד שהתינוקות חולים והצפיפות גדולה. הזוג והתינוק עברו אל אמה של גב' אהרונוביץ, למישפחת גרוס, הגרה בהדר־יוסף בדירה בת חדר וחצי.

נסענו לשם. הדירה קטנטונת. מר גרוס הוא פנסיונר חולה לב. גב' גרוס עובדת. אך באותו יום נשארה בבית וטיפלה בתינוק. הצעירה העולה חיוורת, רזה, בוכה, מסתובבת כצל. בעלה, יצא לחפש עבודה כדי להרוויח כמה לירות. מאוחר יותר נודע לי, שהלך לשטוף כלים במלון כלשהו.

צפיפות וחוסר־כל. יאוש נורא. הם החליטו לצאת מכאן. זה נכון. החזירו את תעודות העולה, החזירו גם אלף לירות, שקיבלו מהסוכנות. לא רוצים כלום, רוצים לברוח. בארצות הברית יש לאישה אחות. יסעו אליה. לא רוצים אותם כאן. אין להם דואג.

טילפנתי לעוזרו של מר עוזי נרקיס. הן הבטיח כי ידאג להם! אני זועמת — אך הוא לא מתרגש. „נכון שאמרנו להם לא לפנות לעיתונות — אם פרוטקציה. כי אז אני טוב יותר ממך לתת להם פרוטקציה".

„האומנם צריך פרוטקציה, כדי שעולים יזכו לטיפול נאות?" — שאלתי.

מסתבר שכן. כי בכלל אין זה עניינו. זה עניינם של אנשי מישרד הקליטה.

„אבל הבטחת לדאוג להם!"

הוא קורא לאחד מעוזריו ומודיע לי, „שהזוג קיבל הזמנה לבוא למישרד לפני שבוע ולא בא. „ובכלל, הם באו בכוונה לרדת מהארץ. זה נכון שיש במישרד הפנים הוראה לעכב את יציאתם. לא רוצים שירדו.

„ובכן, מה עושים?"

„תראי, הם לא באו אלינו. ובכלל — הם לא רוצים להיות כאן" — דברי עוזרו של מר נרקיס.

חזרתי וטילפנתי למישפחת אהרונוביץ.

„לא נכון שהם הוזמנו לבוא למישרד ולא באו. לא נכון שהתכוונו מראש לצאת לאמריקה. הם היו באיטליה ובנקל יכלו לנסוע משם לארצות־הברית. יש בידם מיכתבים שכתבו במשך ארבע שנים, מתוך ציפיה שיגיעו לכאן. איזו עלילה זו? הם נשברו. רימו אותם, השלו אותם, אין דואג להם" — דברי מר אהרונוביץ.

בין הכיסאות

בכל זאת קיוויתי, כי לאחר השיחה עם מר גדעון ג'וריני יזוז משהו.

ביום שני, בשעות הערב, חזרתי והתקשרתי למישפחת אהרונוביץ. „האם משהו זז. האם מישהו טילפן?"

„איש לא טילפן. איש לא התקשר".

ניסיתי להשיג את עוזי נרקיס, אך הוא היה עסוק במועצת הסוכנות המורחבת.

ביום ג' בבוקר מסרו לי, שהזוג חסר־פרוטה, אורז את המזוודה ומתכונן תוך ימים לצאת מהארץ. במשרד הפנים הבטיחו להסדיר להם תעודות מסע. איש לא נשלח לדבר על ליבם. לעודדם, לומר להם מלה טובה, להרגיעם. הסוכנות, מסתבר, אין זה עניינה. מר ג'וריני בכעסו עלי החליט כנראה שלא להפעיל את הפרוטקציה שלו. הזוג לא כל כך סימפטי לו, ובכלל — זה עניינו של מישרד הקליטה. מישרד הקליטה? יתכן שזה עניינם. אך הם כלל לא התעניינו.

בני משפחת אהרונוביץ ומישפחת גרוס עצובים וחסרי־אונים. הם אינם מסוגלים לדאוג ולקלוט את השלושה. התינוק והוריו הצעירים, שבאו אלינו מלאי־תקווה — עוזבים במרירות ובכאב. המנגנונים העצומים הקיימים אצלנו, לקליטת העולים, לא נתנו דעתם על מישפחה צעירה זו. הם לא באו ב„מישלוח" המקובל. הם נפלו בין הכיסאות. להם לא היתה פרוטקציה.

עם פירסום דברים אלה נמצאת המשפחה הצעירה הרחק מהמולדת הנכספת, שדחתה אותה. אלא אם כן קרה אתמול נס, ומישהו בכל זאת התעורר לעכב בעדם.

התינוק ש„ירד" עם הוריו

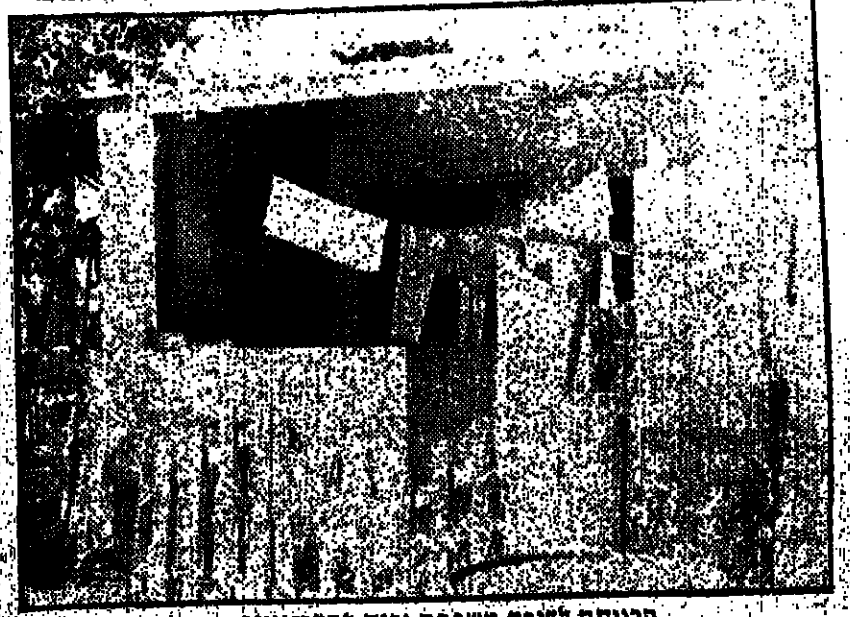

הכניסה לדירת משפחת גרוס בהדר־יוסף

7 ימים
גיליון מס' 473
ז' באדר א' תשל"ג
9 בפברואר 1973

תוכן העניינים — עמוד

קפקא טובע בטאבו מאת ברוך נאדל	7
לכרות ברית עם החיים מאת יואלה הר־שפי	10
הכיפה והכפייה מאת עמנואל בר־קדמא	13
כוח האדם ורוח העובד מאת בנימין כהן	14
פרידה מהבית הלבן מאת מרגרט טרומן	16
מותו המסתורי של ואנייה מאת ז'אן גראנדמוגין	18
האנוי: רחובות המוות מאת רוז'ת פיק	19
פומפאי עוברת לפאריז מאת יוסף מונדי	23
תצוגת הקיץ של פאריז: אביב לכל אשת מאת סנדרה סקארבק	32
עליה: המלכה הצעירה ביותר בעולם מאת ג'נביב שאבאל	37
חמפתה מפסיד את נערותיו מאת סינדי רון	48
מדורים	
מחוץ לשעות הקבלה מאת שולמית אלוני	2
קשר עין מאת אדם ברוך	31
מכירה פומבית מאת אהרון בכר	27
בכל הרצינות מאת אורה שם־אור	29
השבוע לפני... מאת יצחק שרגיל	29
מאורעות ועצאים בעולם הגדול	35
לבית ולמשפחה	40
המישאל השבועי	42
על בולים ובולאים מאת שלמה שמגר	43
שחמט מאת אורי צחור	43
הציור השבועי לילד מאת ניקי	43
תשבץ 7 ימים מאת הלל הרשושנים	43
אותיות ומיספרים	43
מצא את ההבדלים	43
הורוסקופ השבוע	45
צחוק המוראל	45
אצלנו טבע שכזה	47
מיעצדי הפיזמונים מאת רמי דרומי	54
מדריכים	
לאן השבוע	53
סרטים שכדאי לראותם	58
השבוע בטלוויזיה	58
תוכניות הראדיו לכל ימות השבוע	59

בוא אל החוויה... בוא לדירון!

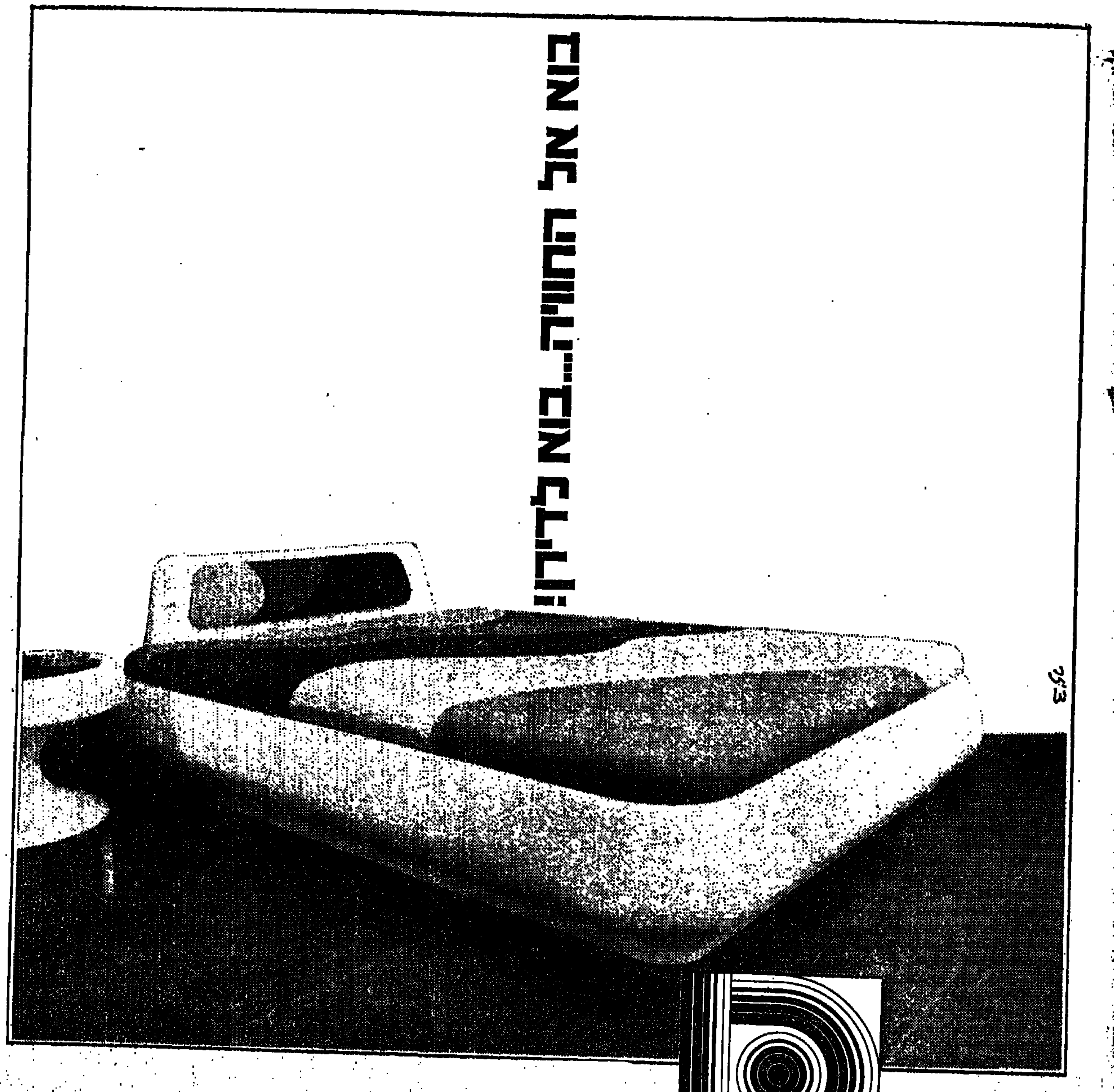

דירון
בית האופנה לריהוט מודרני
אבן גבירול 30, תל־אביב
(בנין נאות אביב)
1200 מ"ר של תצוגה
לכל מבקר, חניה מובטחת בחניון נאות אביב.

דירה שהיא חוויה יום־יומית — זו גם המשאלה שלך בוודאי, והנה עכשיו תוכל להגשימה באמצעות דירון.
כי בדירון — רהיטים, מטבחים, וילונות, טפטים, אהילים, בדי ריפוד, אביזרי אמבטיה ועוד — הכל בעיצוב מתקדם ובאיכות מעולה.
דירון תעניק לדירתך אופי וצביון אישי מרתק ומיוחד. צוות מעולה של אדריכלי פנים עומד לשירותך ויעזור לך בייעוץ אישי לצורך בחירת ריהוט הולם ועיצוב מתקדם.
כל זאת בתקציב המתאים לכל כיס, החל בממוצע ועד האכסקלוסיבי ביותר.
בוא וגלה עולם חדש בתרבות הדיור
פרסום אדמון בע"מ

איך להשתתף בחידון?

סמלים וסיסמאות: כפי שתראה מודפסים בעמוד ממול סמלים וסיסמאות ומתחתם מספרים. כן מודפסים בעמוד זה ובעמוד ממול הסברים לסמלים וליד כל הסבר מספר. עליך למצוא — ולציין ברשימת (תלוש) שבעמוד זה את מספר ההסבר לסמל המתאים. את הפתרונות יש לשלוח לת.ד. 9155 ת"א עבור חידון סמלים.

זהו השביעי בסידרת החידונים המתפרסמים בגליונות ימי ששי של „ידיעות אחרונות". זכותך להשתתף בכולם. אתה יכול לשלוח לנו תשובותיך לחידון אחד, לכמה חידונים או לכל החידונים. כרצונך. השנה יוגרלו בין המשיבים נכונה עשרות פרסים יקרים וכן פרסי ביניים שבועיים.

כל פתרון יש להכניס למעטפה נפרדת.

עובדי „ידיעות אחרונות" ומשפחותיהם וכל הקשורים בחידון, אינם רשאים להשתתף

בהצלחה

פרס ראשי

אודי 80

(כולל מיסים)

דור חדש למכוניות המופת של AUDI

מימד חדש! בתכנון רכב * בתכנון מנוע * בעיצוב * בבטיחות

פרסי ביניים שבועיים:

אחת לשבוע יוגרל בין הפותרים נכונה את החידון אחד מהפרסים הבאים.

מקרר חשמלי

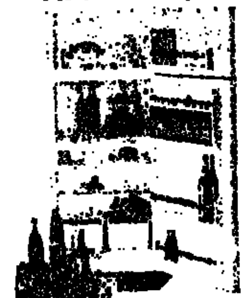

15

*** שלשה כוכבים
הפשרה אוטומטית מלאה
צפוי פורמיקה

פיליפס
שווה יותר
PHILIPS

מכשיר עיסוי Metz

קל, נייד ומתקפל, שימוש ונוח להפעלה, מעניק עיסוי יעיל בכל חלקי הגוף, באופן ובצורה הרצויים לך.

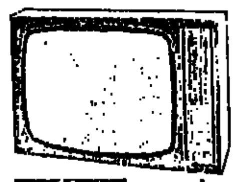

טלויזיה Metz

הטלויזיה מספר 1 בישראל! טלויזיה מין באיכות ובשרות מעל להתחרות!

שואיר Metz

שואב ריחות ואדי בשול, מגן ואפיה ומונע הצטברות שומן ולכלוך על רהיטי המטבח.

10 עגלות תה Metz

טלויזיה PHILCO BLACK CORAL 24"
מסך שחור, מטלויזיות האיכות בעלות המוניטין העולמיים.
פילקו תמיד באיכות עולמית

תנור אויקל
ויגלי־חלד תנור איכות מתוצרת חוץ, לחימום כל הדירה. מתנת חברת אויקל
הנדסת חימום ואוורור, תל־אביב, רחוב פינסקר 70, טלפון 283236/7/8

תנור ראנד 500
שני תאי בישול ואפיה, שכלולים בלעדיים.
RAND
ראנד מוביל ראשון

מילון ICM
הטכנוני יפיל קל בחניה וזול בקניה, מנוע מדגם זקס בעל 2,4 כ"ס בלימת, שני הילוכים, צריכת דלק מינימלית — אגורה לק"מ.
מתנת מפעלי אופניים ישראליים בע"מ

חימום מרכזי בכל הדירה עם קמין אשמור
אשמור
ת"א, פישמן־מימון 18, טל. 228108

וילת — פאר אהלי הקמפינג
בעל חדר שינה פנימי ושתי מרפסות, קונסטרוקציה אלומיניום. בעירה חי־בורים זמניים. נוח ומהיר יהקמה.
מתנת חוגר

דגם 1510
מכונת הכתיבה הראשונה מתוצרת יפן הכותבת עברית
BROTHER

דגם 1380
המבחר הגדול ביותר של מכונות תפירה בישראל
BROTHER

שואב אבק הובר
ידיד אמיתי לכל משפחה
HOOVER

פנת אוכל
שולחן + 4 כסאות
דגם מרשל
מתנת רהיטי רוט
תל־אביב, רחוב הרצל 78
ROTH FURNITURE

כיריים גז 5 להבות
BELLERS בללרס
התנור האופה לך מחמאות!

שטיח כרמל, סוג רויאל
מתנה
מפעלי קקסטיל קיסריה בע"מ
שטיחי כרמל מקיר לקיר ובכל גודל

2 כורסאות פלא
המתאימות עצמן לגוף
מתנת רהיטי רוט
ת"א, רח' הרצל 78

חסכי כסף — חסכי זמן! סרגי את כל בגדיך
ובגדי משפחתך על מכונת
במחיר הצמר בלבד.

אוהל פיקניק עממי
לכל המשפחה
מתנת חוגר

שולחן כתיבה (1—91) לתלמיד
4 מגירות בציפוי פורמיקה
מתנה

2 זוגות אופניים
ICM
מתנת מפעלי אופניים ישראליים בע"מ

3 טבעות עתיקות משובצות ביהלום מתנת
קאשי Kashi

6 שעוני TISSOT
„טיסו סידרל אלקטרוניק" אוטומטי • נגד מים • תאריכון
מתנת
אומטיסו (ישראל) בע"מ

4 מערכות XG 444
מסדרת עטי הנקודה הלבנה של שפר
(עט נובע, עט כדורי, עפרון)
SHEAFFER

5 פאות סינטטיות KANEKALONE
100% בטיב מעולה במבחר דגמים וצבעים — מתנת
עטרת ביח"ר לפאות
בני־ברק, רח' האדמו"ר מגור 37

4 רובי אויר אוסי
מתוצרת ברזיל — מתנת
להב
חנות כלי נשק
ת"א, דרך פתח־תקוה 28

צליים אהל עממי
קל ונוח, מיוחד לשפת־הים
מתנת חוגר

5 מכונות גילוח 100
REMINGTON
מתנת
חברת מירח טרדינג בע"מ

8 מגהצים אינפרא־קל אוטומטיים
מתנת

8 טוסטרים פיצה אוטומטיים
מתנת

10 מערכות
סיר גבוה טפלון + מחבת עם מכסה מאולון
טפלון תוצרת פלאלום
יצרני כלי בית מצופים טפלון (של דיופונט) לטיגון ובישול ללא שומנים

30 חולצות מרק
CHICOOL מתנת אופנת
החולצה הראשונה במרוץ האופנה

10 חבילות שי לגברת
EMOTEN
מתנת
Helena Rubinstein

10 חבילות שי לגבר
MENS CLUB
מתנת
Helena Rubinstein

25 חבילות שי
ממיטב תוצרת
עץ הזית

שים לב!

גזור טופס זה וציין את מספרי ההסברים המתאימים לפי החוראות הסופיעות בראש החידון.

לכבוד ת.ד. 9155, תל־אביב
עבור „חידון הסמלים" מס' 7 9.2.73

שם פרטי: .... שם המשפחה: ....
רחוב: .... מספר: ....
עיר: .... טלפון: ....

סמל מס'	מתאים להגדרה	סמל מס'	מתאים להגדרה	סמל מס'	מתאים להגדרה
1		17		33	
2		18		34	
3		19		35	
4		20		36	
5		21		37	
6		22		38	
7		23		39	
8		24		40	
9		25		41	
10		26		42	
11		27		43	
12		28		44	
13		29		45	
14		30		46	
15		31		47	
16		32		48	

1. יצרני תמרוקים ושמן C.D
2. אחד ומיוחד, הברנדי היחידי בישראל המיוצר על טהרת ה־אגוזים. עשיר, אהוב הגברים והנשים, ברנדי אגוזים של יקבי אליעז בנימינה. קוראים לו HARD NUT.
3. בטוח בפניקס הוא בטחון. בט־חון בפניקס הוא גם חסכון. זוהי סיסמת הפניקס הישרא־לי חברה לבטוח. לפניקס סני־פים וסוכנויות בכל חלקי ה־ארץ. סוכני הפניקס יועצים נאמנים.
4. „הורד הלבן" סמל האיכות ל־כל מוצרי רים: ארונות, חדרי שינה ומטבחים מודולריים. תצוגה בת"א: רח' בן־יהודה 108 טל. 232546 238011.
5. תכשיר רפואי חדש למניעת נשירת שיער מיוצר ע"י פלגר טקס — המפעל הישראלי בעל המוניטין הבינלאומי.
6. במבחר! במחיר! בשרות! אין ל„דירות גינדי" מתחרים. חצ־עתנו פ־300 דירות בכל העיר במחירים מפתיעים, „דירות גינדי" הרצל 50 ראשון לציון.
7. מועדון הנשים והאידיאלי בו תלמדי: הסירה, בישול, שזי־רת פרחים, ציור, בטיק, מלא־כת יד, טיפוח חן, ועוד, קור־סים מקצועיים ברמה בין־לאו־מית בקוסמטיקה ודוגמנות. ב־שד' רוטשילד 94 ת"א (מועדון לאשה).
8. — — — — — אוהב ילדים! המפעל הישראלי הנבחר לבג־די ילדים ותינוקות.
9. חדש בארץ! „קלייסטר אמ־סי" עולה על כל דבק מטפטים אחר, חסכוני, נקי בעבודה, ואנטי בקטריאלי להשיג בחנויות ל־טפטים ולחמרי בנין. המפי־צים: פוליסטיק בע"מ.
10. ביח"ר לייצור תיבות מכת־בים מכל הסוגים, שרות מהיר יעיל ומקצועי. טל. 823303.
11. חיצרן שכל עקרת בית גאה להציג בביתה את מוצריו. שו־אבי אבק, מטחנות פרי הדר, מאווררים ועוד. המפיץ הבל־עדי: מ.מ. קולטון בע"מ ת"א.
12. השמפו לכל סוגי השיער מיו־צר ב־4 סוגים, אדום, כחול, ירוק וצהוב בתוספת לימון. שמפו רויאל של „עץ הזית".
13. בקרוב יפתח „אולמי תצוגה" ענקיים לרהיטי יבוא מסקנדי־נביה. חברת אחות ל„וורדו".
14. כלי בישול צבעוניים מזכוכית מרחיבים ביופיים — חלום של כל אשה. הבלעדיים בישראל עם אחריות להסינה אש.
15. „דימפלקס" מחמם את החורף.
16. הרשות לחינוך והכשרה ימיים — מגייסת ומכשירה קצונה ל־צי הסוחר הישראלי במגמות סיפון, מכונה, חשמל, רדיו ו־קירור. חיפה רח' נחן 11 טל. 04—641758/9.
17. לילי־טישיו ברכות כפולה ו־איכות גבוהה. טישיו „לילי" של הוגלת משתות למוטב תו־צרת חוץ. ממחטות, מגבונים, נייר טואלט, מפיות ומפות שולחן הגייניות — כל מוצרי „לילי" בכל בית מודרני.
18. חוד לבן המפעל החדיש והמו־דרני למעדני בשר ונקניק.
19. ישראל רוזן המפעל בעל 50 שנות נסיון בייצור מגבות.
20. סריגי אופנה לילדים, תינוקות ונשים. במבחר דגמים וצבעים מרהיבים ביופיים, משי סלע.
21. חברת השיווק לרהיטים מעו־לים בסגנון סקנדינבי המיוצ־רים ע"י „הארגז".
22. מירד, השם המסחרי של יו־צרי פלסטיקה ביתיים ותעשי־ סינטטיים לתעשיה וחקלאות המיוצרים על ידי בן צור ודו־יאנוב בע"מ.
23. הרגשת רעננות, הרגשה של אח, לאחר הרחצה בסבון ה־ליביה של „עץ הזית".
24. „ויטלגו עוזר לך לסרוג", פ־רני חוטי סריגה יד. הפצה ביתית.
25. יצרני דודי שמש והשמל־דוד גזול! טלפון 82590 31920 ת"א רח' גולומב 34.
26. ישראלים רבים ובני 100 אר־צות ויותר בעולם נהנים מ־סטוק 84. הברנדי הנמכר ב־יותר בעולם. מאז 1884.
27. הכל חוץ מחתן... זוהי סיס־מה של סלון כלות מאוחד ב־דיזנגוף 148 ת"א. השמל־שמלות כלה אקסקלוסיביות ו־טיפול מושלם ע"י צוות מה־לה.
28. החברה העוסקת בפתח ידע בבלוטה מנהלים. הבביתו ש־ייח ומטוח חיים ונפצרת ב־חשבים בתכנון הצעותיה. ה־טוסקנינה 7, חולון.

---

29. אם ברצונך להגיש במאכלים מזרחיים ותימניים אל תחמיץ נסיונות. גש ל„ציון" רח' סדר־יים 28 כרם התימנים. טלפונים 58714 57323 ת"א.
30. מכונית עצמה שמחירה 10,640 לירות והוצאות אחזקתה הן הנמוכות ביותר בארץ. הביני־סובארו. מלאת עוצמה עקב שכלולים טכניים בלעדיים ו־פאר רב. סעו... סעו... סובארו.
31. הסלון המציע סט סלוני במ־חיר 1,150.— בלבד (ספה כפ־לה, שתי כורסאות ושולחן) — חיפה הנביאים 20 טלפון: 04—640538
32. קרית הבגירים החדשה והמ־פוארת בתל־אביב. דירות פאר בבני־נים רבי קומות.
33. הבנק הבינלאומי הראשון ל־ישראל בע"מ שדרות רוט־שילד 39 ת"א 622311.
34. אקליטס, החברה המאוחדת לחימום, מטפלת בכל שיטות החימום והסקה ברור, בתי עשיה ובחקלאות. אקלימט ה־תנור הנפוץ ביותר באירופה הנמכר ביותר בישראל.
35. אריה, חברה לביטוח הנותנת ייעוץ מקצועי מעולה, שרות נאמן ובטחון! עם ביטוח אר־יה ביטוח שתהיה מרוצה.
36. הנקודה הלבנה על עט שפר היא כבר לאבכת במשבצת ו־לדרגת האיכות העליונה של סדרות הכטים הטובים והיק־רים בעולם.
37. טימקס — השעון הנמכר ב־יותר בעולם. אמצקד נמכרו 27 מיליון שעוני טימקס. סו־כנים: „נציגים" ריינס 6 ת"א 228174.
38. האבקה העדינה לכביסת כל האריגים העדינים. כמוצרי ביח"ר נקה.
39. האפנה לצעירים — אפנת פוסטאנג. יצרני חולצות אפנה לגברים יורים וגיצעיר רח ה־שוק 18 ת"א.
40. המכוניות שהספי תוך זמן קצר לפנים מוכרים בכבישי ישראל AUDI NSU עדיפות באמצעות הטכניקה. AUDI 80 החל מ־26.500 AUDI 100 החל מ־34.240.
41. הנרי ה־8 (ישראל) מפעלים לאיפנה אינטימית. המילה ה־אחרונה באופנת חזיות ותחתונים. המכירה בסלונים ה־מובחרים ברחבי הארץ.
42. „עתיד" המפעל היחידי והמ־פורסם לנהוג כל סוגי קונפק־ציה המשרת את יצואי הקונ־פקציה הישראליים. תל־אביב, נבעת הרצל, רבני חנגאל 12.
43. חדש מהמזרח הרחוק — מו־עדון סאונה אקסקלוסיבי. בסג־נון חדר מנוחה, בר, וטיפולים מיו־חדים במיטב המסורת והליו־דיות יפני. טל. 231922 735426 ת"א.
44. B & O מערכות הסטריאו ה־אצילות מבית המלוכה הדני. בי. אנד או. בעיצוב חדשני פונקציונלי ואיכות טכנית גבוהה. הנציגים הבלעדיים ל־ישראל „רויאל אלקטרוניקס".
45. טבק אירגינל — סידרת מוצ־רי הטיפות לגבר. בעלי המו־ניטין העולמיים שזכו במשאל דעת הקהל בחואר „המיצר ה־נבחר 1973" בישראל.
46. „מוסין" יצרנים בינלאומיים של תמרוקים מעולים: קרם פנים, ויטמין קרם. מי קולון וסבונים. להשיג בפרפומריות המובחרות.
47. לך ולי מכנסי — — — — — זוהי סיסמתם של יצרני האופ־נה לצעירים וצעירות. דר־שו את מכנסי האופנה „ליבר־טי".
48. המכונית הגדולה של פולקס־ואגן — 4 דלתות. קרור אוויר.

מס'	סמל
1	גינדי בראשון־לציון
2	
3	עתיד נב
4	אוליביה
5	
6	
7	PROGRESS
8	סלון 20
9	panto pls 4
10	VERDOU INTERNATIONAL ורדו אינטרנשיונל
11	
12	רמת נוה
13	הבנק
14	vitalgo
15	
16	
17	
18	Lily
19	Henry VIII
20	
21	
22	RFI
23	השעון הנמכר ביותר בעולם TIMEX
24	ACCLIMAT
25	
26	אמות סלע
27	
28	MO
29	TAB—C ORIGINAL
30	
31	
32	— — — — — מחמם את החורף
33	מירד myrad
34	SHEAFFER מלאכה מחשבת
35	ROYAL
36	LIBERTY (ISRAEL)
37	MOUSON
38	GEISHA CLUB
39	VW 412
40	
41	SUB RU
42	STOCK 84
43	קרן־אור
44	arden
45	SCHOTT חסין אש באחריות
46	היכל היופי בני של דני
47	מקסטיל
48	B&O

סנפרוסט
מקפיא ירקות טריים
אבל
אינו קופא על השמרים.

"סנפרוסט" - הראשון במשאל המוצר הנבחר 1973

"סנפרוסט", שהביא לישראל את מהפכת המזון הקפוא, מקפיא 18 (!) סוגים של ירקות טריים ומעולים, החל בירקות "רגילים" כאפונה וגזר וכלה בירקות "מיוחסים" כברוקולי וכרוב ניצנים.
מוצרי "סנפרוסט" כולם באיכות מעולה, מוקפאים בשיא בשלותם ושומרים על טריותם וניחוחם עד לרגע ההגשה ממש. אין זה פלא שהציבור הישראלי בחר את "סנפרוסט" במקום הראשון

SF

פרסום א. אריאלי

"סנפרוסט" טרי יותר מטרי!

אפונה, שעועית ירוקה, שעועית צהובה, תירס קלחים, תירס גרעינים, כרובית, כרוב ניצנים, ברוקולי, במיה, חרדל, גזר גמדי, גזר קצוץ, גזר ואפונה, ירקות מעורבים, קישואים, סלרי, פלפל, צ׳יפס.

קפקא טובע בטאבו

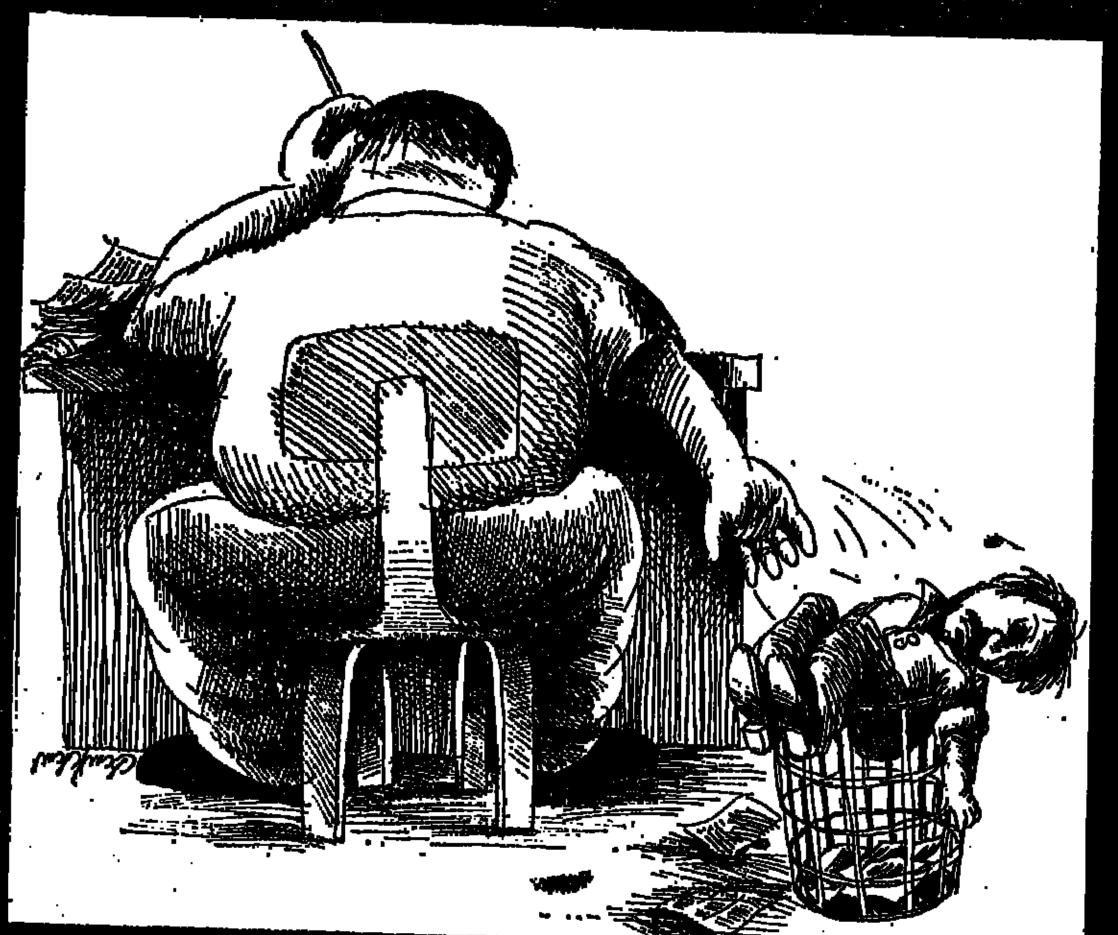

מר דוד כספי, מנהל מישרד מס־רכוש בנתניה, זינק ממקומו כנשוך־נחש, כאשר שמע, כי עיתונאי הגיע למשרד. הוא חלף לידי במהירות, ורץ על־פני המדרגות לקומה ג׳, שם קיבלה את הקהל פקידה לא־מנוסה אחת, במקום שני הפקידים הוותיקים. מר כספי נכנס לחדר הריק, שעל דלתו כתוב: קבלת קהל, התיישב מהר ליד השולחן, והכריז: „מי בתור?"

„מה זה פה?" תהה אחד מעשרת העומדים בתור. „זה אותו דבר?"

„אותו דבר, אותו דבר!" נחפז מר כספי בדבריו. „נו, נו, מי בתור?"

אבל עכשיו, מיהר מר כספי למלא את מקומו של הפקיד החסר, ותוך חצי שעה קטן התור מעשרה — שנים־עשר איש לשלושה—ארבעה בלבד. גם החדרים הסמוכים, שעד עתה היו ריקים כמעט מאדם נתמלאו בפקידים ובפקידות, שהופיעו באורח פלא, ממש כיוצאים מתוך הארונות והקירות, ו„איישו" את שולחנותיהם וכיסאותיהם.

אבל עכשיו, כאשר נודע, כי עיתונאי משוטט במישרד, מיהר מר כספי למלא את מקומו של הפקיד החסר, ותוך חצי שעה קטן התור מעשרה — שנים־עשר איש לשלושה־ארבעה בלבד. גם החדרים הסמוכים, שעד עתה היו ריקים כמעט מאדם נתמלאו בפקידים ובפקידות, שהופיעו באורח פלא, ממש כיוצאים מתוך הארונות והקירות, ו„איישו" את שולחנותיהם וכיסאותיהם.

מישרד מס־רכוש, נתניה, נמצא ברחוב שער הגיא מיספר 1. כניסה חשוכה ומזוהמת, שמחציתה תפוסה על־ידי דוכן למימכר עיתונים, מוליכה לחדר־מדרגות אפל. מעל לכניסה, בגובה, שני שלטים חלודים ומזוהמים. האחד אומר: „מישרד הבריאות/ עיריית נתניה, המחלקה לחינוך ולתרבות/מיפעל לבריאות השן בבתי־הספר/מרפאה מרכזית". והאחר: מדינת ישראל/ האוצר, אגף מס רכוש וקרן פיצויים/מס שבח מקרקעין/נתניה".

„פה זה רכוש"

עירית גרינבאום, בת 25, נכנסת בביטחון לחדר־המדרגות ופונה לעלות במדרגות.

לאן את צריכה? אני שואל.

עירית נדהמת מעט, אך מייד משיבה: „למכס ולבלו. מה יש?"

כאן לא המכס והבלו, אני מעיר.

עירית מתבוננת כי בחשד, יוצאת החוצה ומנסה לגלות שלט, המעיד על מהותו של המישרד. אולם, את השלט הקטן, המזוהם, התקוע גבוה מעל לראשה, אין היא מצליחה לראות.

משה חודדה, שרצה לרשום דירה על שמו, נכנס לחדרו של מר כספי, מנהל מישרד מס־רכוש בנתניה. מקץ דקות מועטות נשמעו משם חילופי־דברים חריפים. „מה זאת אומרת אני לא קיים? אני צריך לשלם לכם מס־רכוש, ואני לא קיים?" צעק משה חודדה. כספי משך בכתפיו: „בשבילנו אתה לא קיים. זהו זה."

„פה זה רכוש", מתנדב להסביר בעל דוכן העיתונים. „מכס זה שם", והוא מצביע לעבר הרחוב הראשי.

עירית ממהרת להסתלק, וניכר, כי עדיין היא חושדת בשני החימהונים, העומדים בחדר־המדרגות האפל.

בחדר־המדרגות אין נורות חשמל, והאור המעט מבקיע מבעד לזגוגיות אטומות, בכניסה למישרד מס־רכוש, בקומה ב׳, דבוקה לקיר מעין מגירה פתוחה מלפנים, ומעליה כתוב: „תלונות והצעות". אני מתבונן בחימהון במגירה, שכל טופס־נייר אשר תוכנס אליה עלולה ליפול, או להילקח על־ידי עוברים סקרנים.

שרה הלר, פקידה מבוגרת, משיבה לשאלתי ומסבירה: „אם אינך מאמין שהתלונה תגיע, תן את זה ישר למנהלות. את התיבה קיבלנו מנציבות המנגנון, וזוהי הצורה המקובלת של תיבות תלונות במישרדי הממשלה".

אלפונסו עטייה, בעל שיער לבן משלג וזקן לבן הדור, מגיע למישרד, הולך וצולע, כשהוא נשען על מקלו. הוא מוסר לפקידה טופס רישמי ובעצבות רצונה מבקש הדרכה.

„זה לא פה", משיבה שרה הלר.

„זה לא מס־הכנסה ומס־רכוש?" מתפלא אלפונסו.

מסתבר, שאלפונסו עטייה קיבל הזמנה מ„אגף מס־הכנסה ומס־רכוש", בקשר לענייני מס־הכנסה שלו. ומישהו כיוון אותו למישרד מס־הרכוש, במקום למישרד מס־ההכנסה.

שרה הלר מוסרת לאלפונסו כתובת אחרת, והזקן, נשען בכבדות על מקלו, חוזר ויורד במדרגות.

ממלא מקום

יצחק איצקוביץ׳, מתמחה במישרדו של עורך־דין נתנייתי, בא לסדר את ענייני מס־הרכוש בשביל לקוח של עוה"ד.

מדוע אי־אפשר לסדר זאת בדואר? אני שואל.

יצחק: „בגלל חוסר אמון, חוסר ביטחון במישרד ממשלתי, מוטב לסדר עניינים כאלה פנים־אל־פנים. אולי ניתן להוריד את גובה התשלום. בדואר זו תיכתובת ארוכה. העניין הוא, שיורש מסויים מבקש לרשום על שמו חלקת אדמה, ובטאבו דורשים שישלם מס־רכוש, לפני שירשמו אותה על שמו. אינני יודע מהו הבסיס החוקי לדרישה זו, כי היתה צו ירושה. אבל, ככה זה".

בינתיים שמע מר כספי, כי עיתונאי הגיע למקום, והוא חוקר דורש ושואל, ואז זינק ממקומו ורץ לקבל קהל.

מדוע מר כספי מקבל פתאום קהל? שאלתי את שרה הלר.

„הוא החליט למלא את מקומו של פקיד, שצריך לקבל קהל".

ומדוע עד עכשיו מר כספי לא קיבל קהל? ודרך אגב — איפה הפקיד?

„או", אמרה שרה הלר, „אתה שואל יותר מדי שאלות. זה עניין פנימי של המישרד..."

עמנואל מוגרבי, בן 30, ואני, יושבים על הספסל המיועד לקהל הממתין לקבלה. שלושה צעדים לפנינו פתוחה דלת חדר השימוש, המיועד לנשים, ולצידה מנסה מישהו — ללא הצלחה — להעלות אור בחא השימוש לגברים.

עמנואל: „אני נרשמתי לשיכון זוגות צעירים, וזכיתי בהגרלה. יש לי אשה וילדה בת שלוש. רציתי לדעת איפה בונים את השיכון. ואמרו שבונים ב„אזורים". עשיתי חשבון שהילדה תצטרך ללמוד שם בבית־ספר „סיני" בשיכון דורה, או בבית הספר השני שם. ששניהם זה לא רמה. אז התייעצתי עם אשתי והחלטתי שזה לא מקום לילדה. אני רוצה שהילדה תלמד בבית ספר יותר טוב משלי, ולא פחות. אני בוגר תיכון, אבל בלי תעודת־בגרות. לדעתי, זה לא בסדר שבונים שיכון לזוגות צעירים, במקום שאין בתי־ספר טובים. הלכתי והתייעצתי עם הפקיד בעיריית נתניה, והוא יעץ לי לקנות דירה מיד שניה.

המשך בעמוד הבא ◄

ולקבל הלוואה ממשרד השיכון. מי שיצא בהגרלה, מקבל הלוואה 25.000 לירות. הריבית גדולה, אבל אין מה לעשות".

עמנואל מוגרבי, בן לעדה מיזרחית, למד לקח מתוצאות ריבוי הילדים בין בני עדות המיזרח. בינתיים, אין הוא מתכנן כלל ילד נוסף, ותוכניותיו כוללות שני ילדים בלבד.

כמה עולה הלוואה?

עמנואל מצא בנתניה דירה „מיד שנייה", אך כדי לקבל את ההלוואה, שתסייע לו ברכישתה, עליו להוכיח, שהדירה „נקיה" מחובות־מס.

„בשביל לקבל את ההלוואה", מסביר עמנואל, „אני צריך להביא אישורים".
אילו אישורים? שאלתי.
ועמנואל מנה:

„1) אישור שאני נשוי מאחרי 1966.

„2) אישור על מצב מישפחתי עם ילדה.

„3) אישור שאני גר בשכר־דירה חודשי. לי יש מזל. אנחנו גרים בטוברוק (שכונה נידחת בנתניה) ומשלמים רק 200 בחודש.

„4) אישור ששולמו מיסים לעיריה.

„5) אישור ששולם מס רכוש, ובשביל זה אני פה. האיש אומר ששילם הכל, אבל הוא לא שמר קבלות.

„6) אישור ששולמו דמי הסכמה למקרקעי ישראל (תמורת הזכות להעביר את הדירה מיד ליד). זה נקרא דמי הסכמה, אבל אני חושב שזה מס־שבח (עמנואל עירב כאן מס חוקי ב„דמי הסכמה", שהם תשלום בעל אופי מפוקפק מעט). אני שילמתי לעורך־דין, והוא שילם את הכל. הוא אומר לי שצריך לשלם ככה, אז אני משלם ככה. אז שילמתי 895 לירות דמי הסכמה, ואני חושב שזה שייך למס־שבח".

„אני צריך תעודה לטאבו ממס־רכוש", ממשיך עמנואל, „אני לא יודע איזו תעודה — תעודת מס־רכוש. בלי זה, אתה לא יכול לקבל את ההלוואה. הפקידה של עורך־הדין שלחה אותי, היא אומרת שאני צריך לעשות את זה, אפילו שהם מקבלים ממני כסף".
עמנואל זוכר כל סכום ששילם עד כה כדי לקבל את ההלוואה ולרכוש את הדירה בת שני החדרים.
„עד עכשיו שילמתי ככה: ביולי החוזה — 200 לירות, דמי הסכמה — 895 לירות, ועוד 60 לירות בבנק משכנתאות. אני לא יודע איזה בנק, זה בתל־אביב, בבית „הסנה". אני כבר הייתי שם הרבה פעמים, בתל־אביב. אתמול הייתי שם כל היום, והיום חצי יום. 60 לירות בשביל השמאי שלהם. אפילו בולי הכנסה אני משלם שם. שילמתי שם 100 לירות בשביל השטרות, ורציתי קבלה. אז שלחו אותי לעמוד בתור לקופה, ושם אני משלם 25 אגורות בעד בול, ואז נותנים לי קבלה ועל 60 לירות אין קבלה".

„סמכתי בצורה עיוורת"

יצחק איצקוביץ', המתמחה שבא לטפל בעניינו של לקוח, חולף כפעם בפעם על פנינו, כשהוא נחפז מחדר לחדר. לאחר כחצי שעה יצא מחדר מיספר 15, כשהוא מחייך חיוך ניצחון.

„אתה רואה", אמר, „אני באתי, והלכתי מחדר לחדר, ואז העניין הסתדר ביום אחד. הייתי בחדר 10, שם קבעו לי את התשלום לפי הערכה. משם הלכתי לחדר 2, שיחתמו לי, ועכשיו הייתי בחדר 15, וגמרתי את כל העניין".
לפי מה העריכו את הקרקע? שאלתי.
„אינני יודע", הודה יצחק, „סמכתי עליהם בצורה עיוורת".
ואולי ההערכה מופרזת?

„אין לי תשובה מספקת", נאנח יצחק, „זו אדמה חקלאית. והעריכו אותה ב־10.000 לירות הדונאם. אינני יודע למה, לא. אינני יודע מהו גודל השטח, ואינני יודע מהו אחוז המס על אדמה חקלאית. אני מאמין שזה בסדר. קבעו תשלום של 970 לירות, ושילמתי. כל העניין הוא קצת מסובך".

עמנואל מוגרבי המתין בסבלנות לתורו.

„עד עכשיו", אמר, „העסק עלה לי 1260 לירות, בערך, על זה עוד אצטרך לשלם לעורך־דין סכום די רציני, אני חושב שקרוב ל־1.000 לירות, ועד עכשיו כבר ביזבזתי ימי עבודה בלי סוף. עכשיו התברר, שאותו אדם, שאני קונה ממנו את הדירה, חייב 147 לירות מס־רכוש, ואני צריך לסדר, שהוא ישלם את זה. אחר־כך אני צריך לקחת אותו לעירייה לשלם מיסים, ולחוד לשלם מים לעירייה, שזה בבניין אחר".
„בעירייה יהיו לך צרות", אמר מישהו מהעומדים בתור. „אני הייתי צריך לקבל שם שלוש חתימות משלושה פקידים. באתי לעירייה — הפקיד הראשון איננו, הפקיד השני איננו, הפקיד השלישי איננו".
„נו, אז מה עשית?" שאל אחר מהמאזינים.
„כל החדרים היו ריקים", המשיך המספר. „אז נכנסתי שם לאיזה מנהל, ואמרתי לו: או שאתה חותם לי, או שאני עושה כאן סקנדל. אז הוא חתם לי במקום שלושת הפקידים. זאת הדרך היחידה!"

בין המאזינים יושב משה חודרה, בן 29, מוצק גוף, בעל קומה בינונית, פנים רחבים וזרועות חסונות. משה חודרה גר עם אשתו ושלושת ילדיו בדירה בת שני חדרים, ועכשיו החליט למכרה, ולקנות דירה גדולה יותר. הוא מצא קונה לדירתו, הסכים איתו על מחיר של 60.000 ל"י, והלך למישרד רישום המקרקעין, מישרד הטאבו, כדי להסדיר את רישום הדירה.

העצה של ניסים

„באתי לטאבו", מספר משה, „וניגשתי לפקיד אחד, ניסים, אני ניגש אליו ואומר: אני רוצה לרשום דירה בטאבו. אז הוא אומר: גש לעורך־דין. אמרתי לו: אני אזרח, ואני רוצה לרשום דירה, תן לי את הטפסים שדרושים לי. אז הוא אומר לי: אל תהיה חכם, גש לעורך־דין שיעשה את זה. לך יהיה יותר קל, ולך יהיה יותר קל. אמרתי לו: אין לי כסף לעורך־דין, תן לי את הטפסים. אז הוא התחיל להפחיד אותי: יהיו לך עשר ריצות, והפסדי ימי־עבודה, ועלה לך היוקר. אמרתי לו: אני רוצה את הטופס! הוא נתן לי טופס ריק. ביקשתי שידריך אותי, איך ממלאים את הטופס. הוא סירב. בסוף ראיתי שלא אצא מזה, הלכתי לעורך־דין ונתתי לו, שיעשה את

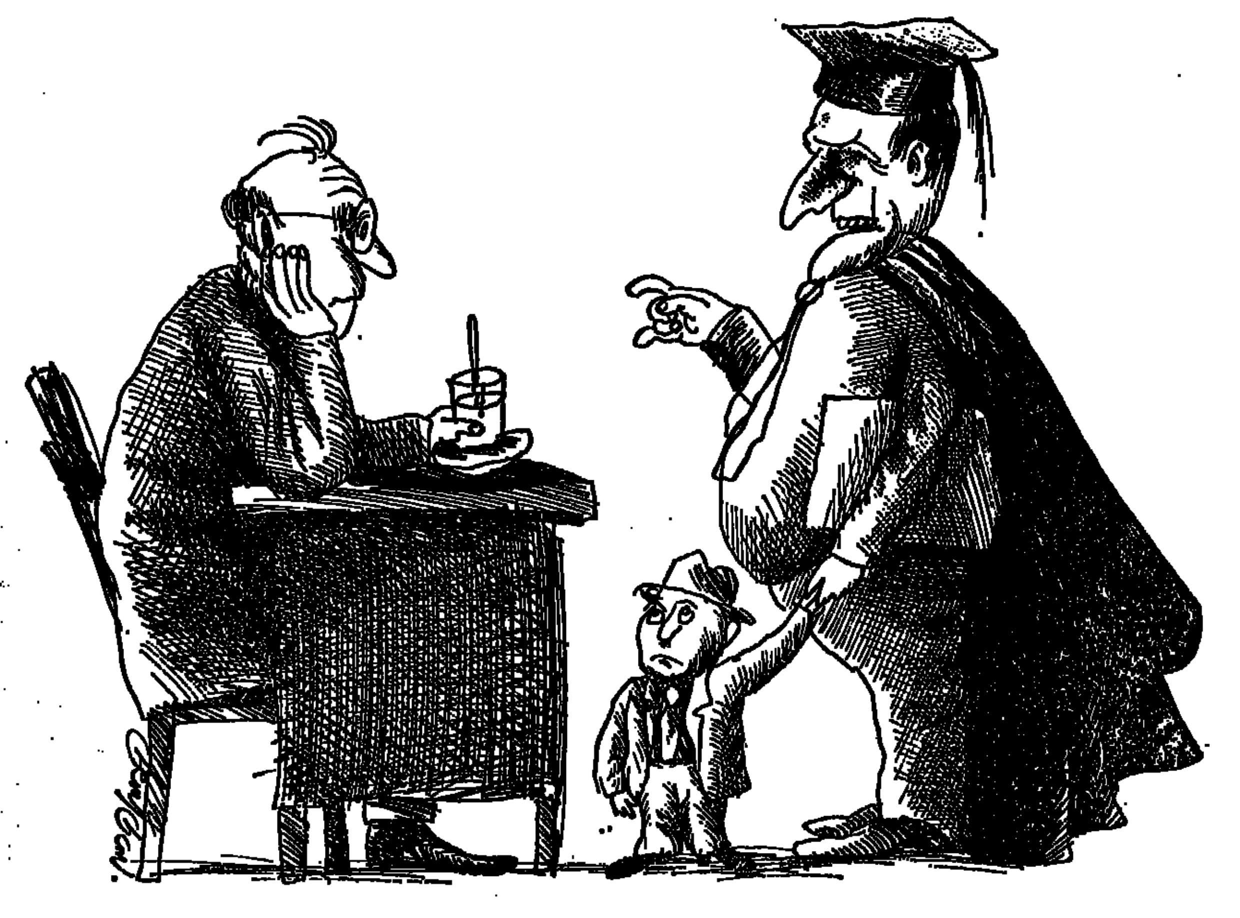

הרישום. כמה הוא יקח, אני לא יודע. אני חושב 200 לירות בערך".
אסתר חדד, פקידה במישרד עורך־דין, הממתינה גם היא לתורה/לסידור ענייני מס־רכוש של לקוח, התערבה ואמרה: „אני חושבת שאתה טועה. עורך־דין יקח אחוז וחצי. זה יעלה לך 900 לירות".

משה החוויר מעט: „900 לירות? זה לא יכול להיות!"
ולפתע התרתח: „זאת פעולה כל־כך פשוטה, שהפקיד צריך לעזור לי בזה. מה הם, סוכנים של עורכי־דין? הלכתי לעורך־דין והוא דרש שאביא את כל האישורים על תשלום מיסים, ועכשיו אני מתרוצץ להשיג אישורים. עורך־הדין אמר לי: הלוואי ויקבלו בטאבו את המחיר של 60.000 ל"י, שקבעת. הם יכולים לעשות הערכה יותר גבוהה. אמרתי לו: אם לא יקבלו, תגיש ערר. אז הוא אמר: עזוב, אנחנו לא נגיש ערר. לכן רציתי לעשות הכל בעצמי, כי לי חבל על הכסף שלי. ולו — לא־איכפת".

התור התמשך בעצלתיים, אך מכיוון שמר כספי המשיך לקבל קהל, לא עלה מיספר הממתינים על חצי תריסר. כחצי שעה הגיע תורו של משה חודרה. הוא נכנס לחדרו של כספי, ומקץ דקות מעטות נשמעו משם חילופי דברים חריפים.
„מה זאת אומרת אני לא קיים?" צעק משה. „אני צריך לשלם לכם מס־רכוש, ואני לא קיים?"
כספי נראה מבעד לדלת הפתוחה, כשהוא מושך בכתפיו.
„בשבילנו אתה לא קיים", חזר ואמר. „זהו זה".

פלאי מס־רכוש

אל מישרד מס־הרכוש בנתניה הגעתי בעיקבות שתי פרשיות — זו של גברת א., וזו של ד"ר בקר. גברת א. היא אזרחית ישראלית נאמנה, ועל כן חוששת, כמובן, למסור את שמה („אני לא רוצה שיתנקמו בי אחר־כך", הסבירה לי). לפני שנים מעטות רכשה גברת א. דירה בנווה־רסקו שברמת־השרון. מישרד מס־רכוש בנתניה, אשר לו „שייך" האיזור, שלח לה חשבון, לתשלום מס חד־פעמי, תמורת הקרקע עליה בנוייה דירתה. החשבון היה על סך 720 ל"י. גברת א. שילמה את הסכום ושכחה את הפרשה.

אבל, כשנה לאחר־כן גילתה, כי שכן שלה, הגר בדירה זהה — השיכון מכיל דירות קוטג' שוות בגודלן — שילם רק 540 ל"י. כאשר שאלה אותו, מדוע שילם סכום כזה, הסביר, כי הוא איחר בתשלום, ועל כן נקנס בסכום השווה ל־20 אחוז מהמס. עכשיו היתה גברת א. נבוכה לחלוטין. היא עברה בין השכנים וגילתה, כי כולם שילמו 450 ל"י בלבד, פרט לאותו שכן שנקנס ב־90 ל"י נוספות.

גברת א. פנתה, איפוא, למישרד מס־הרכוש בנתניה, ושאלה, מדוע שילמה היא 270 ל"י יותר מהאחרים. לאחר בירורים ממושכים, הודיעו לה מהמישרד, כי הם מזכים את חשבונה בסכום המיותר ששילמה. הסכום ינוכה מתשלומיה בעתיד. „ומה היה קורה, אילמלא נודע לי הדבר?", שאלה גברת א. את הפקיד במשרד מס־רכוש, „מדוע לא החזרתם לי את הכסף ביוזמתכם?"
הפקיד צחק.
פרשה שנייה, השייכת למישרד מס־רכוש, נתניה, היא זו של ד"ר בקר.

ד"ר אסתר בקר היא רופאת־נשים תל־אביבית ותיקה, שקנתה לפני שנים מיגרש בהרצליה פיתוח, גוש 6667, חלקה 513. לאחר־כן בנתה ד"ר בקר בית על מיגרשה, ובנייתו נסתיימה באוגוסט 1967. בתחילת כל שנה קיבלה ד"ר בקר חשבון ממישרד מס־הרכוש בנתניה, שהרצליה משתייכת אליו, ועם קבלת כל חשבון שלחה מייד צ'יק לכיסויו. היה זה סידור נוח ונעים לשני הצדדים — האחד תובע, האחר משלם.

אבל, בתחילת 1969 חשה ד"ר בקר, כי משהו נשתבש בינה לבין גובי מס־הרכוש שלה. נדמה היה לה, כי היא מקבלת דרישות רבות מדי לתשלום מס־רכוש, ועל כן נטלה את הטיפול בנושא מידי בעלה לידיה שלה, ואף החלה לשמור את המיסמכים הנוגעים למס.

ב־10.8.69 כתבה ד"ר בקר, בעברית הרצוצה שלה, מיכתב לאגף מס־רכוש בנתניה. בו טענה, כי קיבלה את חשבון המס לאותה שנה לאחר סוף יוני, ועל כן לא היתה יכולה לשלם לפני סוף יוני, ובכך הפסידה את זכותה להנחה בסך 5 אחוזים, למשלמים עד לתאריך זה.

מקץ כשלושה שבועות קיבלה ד"ר בקר טופס רישמי של מישרד מס־רכוש. בתחתיתו, בכתב בלתי קריא כמעט, נאמר: „ניתנה על־ידי הוראה לתת לך את ההנחה של 5 אחוזים. חשבונך יזוכה ביתרה ששולמה, ובבוא המועד תוחזר לך היתרה שתיווצר".

במאי 1970 קיבלה ד"ר בקר חשבון לתשלום מס־רכוש לשנת 1970 — על־סך 325 ל"י, או בהנחה — 309 ל"י. היא הזדרזה ושילמה את החשבון, ושכחה, כמובן, כי היה עליה לקבל זיכוי בן 5 אחוזים תמורת התשלום של חשבון שנת 1969.

„מבול" חשבונות

ב־26.6.70 קיבלה ד"ר בקר חשבון נוסף לתשלום מס־רכוש לשנת 1970, והפעם — על סך 422 ל"י. היא התיישבה, איפוא, ריכזה את כל ידיעותיה בעברית ושלחה מיכתב למישרד מס־רכוש בנתניה. במיכתב טענה, כי זהו חשבון שני לאותה שנה, וכי לדעתה שילמה פעמיים מס־רכוש גם תמורת שנת 1969 (פעם עם הנחה, ופעם ללא הנחה — אותו חשבון שפתח בפרשה).

על מיכתבה זה השיב לה מר דוד כספי, מנהל המישרד הממונה האיזורי על מס־רכוש: „הריני להודיעך, כי עבור שנת 1969 לא שילמת פעמיים מס. לעומת זאת, אם שילמת בתאריך 12.6.70 את הסכום של 309 ל"י הרי שילמת את המס עבור שנת 1970 ואינך צריכה לשלם את החשבון שקיבלת ב־26.6.70"...

מיכתב זה נשלח ב־3.7.70, ולאחריו הירפה מישרד מס־הרכוש בנתניה מד"ר בקר למשך חודש ימים, כמעט.
אולם, ב־2.8.70 קיבלה ד"ר בקר מהמישרד בנתניה חשבון שלישי לתשלום מס־רכוש לשנת 1970, והפעם, ברוח של פשרה בין שני החשבונות הקודמים — 357.40 ל"י.
„לדאבוני", כתבה ד"ר בקר למישרד, „שוב יש צורך במיכתבים... לפי הוראה שקיבלתי ממישרדכם שילמתי סכום של 309 ל"י... כעבור זמן קיבלתי הוראה לשלם שוב... פניתי למישרדכם וקיבלתי תשובה... שאם שילמתי את הסכום של 309 ל"י, אינני צריכה לשלם את החשבון מתאריך 26.6.70... היום שוב הופיע חשבון... מה פירוש הדבר? אני מבקשת לכתוב אלי רק במיקרה ומשהו לא בסדר מצידי. אחרת חבל על ההטרדה"...

לא עברו אלא ימים מעטים, והמישרד בנתניה ביקש להחזיר אליו את החשבון החדש „על־מנת שאוכל לבדוק את העניין ולהודיעך".
ד"ר בקר החזירה את החשבון — ובמקומו קיבלה חשבון חדש, הפעם על סך 107 ל"י בלבד, כיורשת מיגרשו של מנוח בשם גרינבאום.
פנתה ד"ר בקר לעיריית הרצליה, אשר בשיטחה נמצא, כנראה, מיגרשו של אותו גרינבאום, כדי לברר, מדוע עליה לשלם את המיסים עליו.
„את מדברת, גברת?", השיב הפקיד בטלפון, „על שמך רשומים אצלנו שמונה (!) מיגרשים, ואת אינך משלמת לנו מס בעד אף אחד מהם!"
„אולי תגיד לי, איפה המיגרשים שלי", הציעה ד"ר בקר, שפרט למיגרש, עליו בנוי ביתה, אין לה כל מיגרש שהוא.
„אני צריך להגיד לך איפה המיגרשים שלך?" כעס הפקיד, והשיחה נסתיימה. אגב, לימים נתברר, כי אותו מיגרש מיסתורי נמצא דווקא בנתניה, אך את יורשיו האמיתיים לא הצליחו אנשי מס־רכוש לגלות עד היום.

הפרשה מסתבכת

בשלב זה הניחה ד"ר בקר את עסקי מס־הרכוש שלה כמות שהם, וחזרה לעסוק מעט בפרנסתה.
אולם, מישרד מס־הרכוש בנתניה סירב להניח לד"ר אסתר בקר.
בשנת 1971, נוסף לחשבון מס־רכוש לאותה שנה, בסך של 540 ל"י, קיבלה ד"ר בקר תביעה לשלם „הפרש פיגורים" בסך 97 ל"י. היא שילמה את חשבון 1971, וביקשה לדעת, ממה נובע הסך של 97 ל"י. תשובת המישרד: „הפרש פיגורים".
במשך כל אותה שנה, וכן בתחילת 1972, התנהלו חילופי מיכתבים, פגישות, ושיחות טלפון ארוכות, בין ד"ר א. בקר, אורחית, מכאן, ובין מר דוד כספי, הממונה האיזורי, מכאן. אך תשובה ברורה, היכן פיגרה בתשלומיה, לא הצליחה ד"ר בקר לקבל, ואף אותו זיכוי קטן, שהגיע לה מאז ומעולם, נעלם ואיננו.

בחודש יוני 1972 קיבלה ד"ר בקר הודעה, כי אם לא תשלם מייד את 97 הל"י, ייתפסו מיטלטליה ויימכרו, לכיסוי החוב. היא מיהרה ושיגרה מיכתב נוסף למר כספי, לבירור הפרשה, ועל כך קיבלה טופס רישמי, ובו ה„הסבר" שלהלן: „חוב 1970 — 422 ל"י; שולם ע"ח — 325 ל"י; הפרש לתשלום 97 ל"י. דאג לשלם חוב ללא קנס עד 31.7.72".

כלומר — לאחר כל ההתכתבויות, חזר המישרד ותבע תשלום לפי החשבון השני לשנת 1970. חשבון שמר כספי הורה לד"ר בקר לראותו כמבוטל.
ד"ר בקר מיהרה לבנק הדואר ושילמה את 97 הל"י...
אולם, סאת צרותיה לא נגדשה עדיין.
בספטמבר 1972 קיבלה ד"ר בקר חשבון מס־רכוש חדש. למרות שבאותה שנה הורדו שיעורי מס־הרכוש על בתי־מגורים מ־2 אחוזים מערכם ל־0.7 אחוז מערכם, נשלח לה חשבון מס בסך של 974 ל"י!

לאחר התכתבויות והתכתבויות חוזרות, ובעיקר — שיחות־חוץ טלפוניות ארוכות, שפרטיהן עשויות למלא דפים גדושים ומסעירים בתולדות הביורוקרטיה הישראלית, התברר שמישרד מס־הרכוש בנתניה דרש מד"ר בקר מיסים — באותה שנה וכן בשנים הקודמות — תמורת מיגרש, ולא תמורת בית־מגורים. ועל מיגרש מוטל מס בשווי של 2.5 אחוזים מערכו, ולא 0.7 אחוז, כמו על בית.

עם תום כל הבירורים האלה, שנסתיימו רק באמצע דצמבר 1972, הסכים מר כספי להוריד את המס לאחוז הנכון, אולם העלה את ערך הנכס מ־39.000 ל"י ל־100.000 ל"י, וכך הסתבר שהמס המגיע, לאחר הנחות מסויימות ומסובכות, הוא 550 ל"י, ולא 974 ל"י!

פרשה זו, היא שעוררה את תשומת־ליבי למישרד מס־רכוש, סניף נתניה.

בעמדת כוח

עכשיו ישבתי מול הדלת הפתוחה במישרד מס־רכוש, נתניה, וחזיתי בפלא — כיצד הופך בחור חסון ושרירי כמשה חודרה ללא־דבר, לבלתי־קיים, לאפס.

„אצלנו אתה לא קיים, וגמרנו! אצלי קיים רק מיכאל כהן־צדק. אם אתה רוצה לשלם לנו מס, תדאג שהוא ישלם את המיסים בעד הדירה החדשה שלו!"

„אבל אני גר בדירה הזאת כבר שלוש שנים!" קרא משה בזעם, „כשקניתי את הדירה, כהן־צדק גמר איתכם את כל החשבונות, ועכשיו אני רוצה לשלם!"

„לא", חזר ואמר כספי באדישות, „אין שני כהן־צדק, אם אתה רוצה לשלם בעד הדירה הזאת, תדאג שכהן־צדק ישלם בעד הדירה החדשה!"

מסתבר, כי לפני שלוש שנים רכש משה את דירתו הנוכחית ממיכאל כהן־צדק, אולם הרכישה לא נרשמה בספרי הטאבו. כיוון שגם כהן־צדק לא רשם, כנראה, את דירתו בטאבו. הרישום בטאבו הוא כה מסובך וכה יקר, שרבים פשוט מתחמקים ממנו. תשלום 4.5 אחוזים לטאבו, תשלום לעורך־דין, וסידור כל האישורים המסובכים, מביא רבים לעקיפת הרישום. עכשיו, כאשר רצה משה לרשום את דירתו ולמכרה, נדרש, כרגיל, להביא אישור על תשלום מס־רכוש. אבל, במישרדי מס־רכוש היתה הדירה רשומה עדיין על שמו של כהן־צדק. העובדה, שבמשך שלוש שנים לא שולם עליה מס, לא הטרידה, משום מה, איש. בעוד שד"ר בקר, אשר שילמה בנאמנות כל מה שהוטל עליה, נאלצה לשלם גם „פיגורים" שלא פיגרה כלל, נשארה דירתו של כהן־צדק „מתה" במשך שלוש שנים.

אבל עכשיו, כאשר נזדמנה לו למר כספי ההזדמנות הגדולה, החליט להרוג שתי ציפורים במכה אחת — הוא לא יסתפק בגביית המס מדירת כהן־צדק שנמכרה למשה חודרה, אלא ידרוש ממשה לדאוג גם לגביית המס מדירתו החדשה של כהן־צדק, שאף עליה לא שולם, לדבריו, מס במשך שלוש שנים.

„אני רוצה לראות את חוזה המכירה בינך ובין כהן־צדק", אמר כספי למשה.

„החוזה נמצא אצל עורך־הדין, שאליו שלחו אותי מהטאבו", טען משה, „אבל אני מוכן ללכת ולהביא אותו".

אולם, מר כספי הדגיש, כי חוזה המכירה לא ישחרר את משה מלדאוג לכך שכהן־צדק ישלם את מלוא מיסי־הרכוש תמורת דירתו החדשה.

ומה יקרה, שאלתי, את מר כספי, אם כהן־צדק עזב את הארץ?

מר כספי משך בכתפיו. הוא נמצא עתה בעמדת כוח, וחזקה על משה, המעוניין למכור את דירתו, שידאג גם לתשלום המיסים תמורת הדירה האחרת.

„מסובך מאוד"

„מגיע ממני בסך הכל 194 לירות", הסביר משה, „בעד 1970 ו־1971. בעד 1972 אני משוחרר ממס־רכוש, לפי צו חדש על דירות בעלות ערך נמוך. ובגלל סכום כזה אני צריך לדאוג שכהן־צדק ישלם לו?"

„כדי שאפשר יהיה לרשום את הדירה שלך על שמך", הסביר מר כספי, „צריך כהן־צדק להיות נקי מכל חוב למס־רכוש. זהו החוק!"

„ואם כהן־צדק לא ירצה לשלם?" שאל משה בייאוש.

אך בעיני מר כספי היתה הפרשה גמורה וחתומה, והוא שאל:

„מי עכשיו בתור?"

משה חודרה ואני יצאנו יחד אל מישרד הטאבו הסמוך. משה רצה להוכיח לי, כי אכן דרש ממנו הפקיד ניסים ללכת לעורך־דין.

„פה זה כמו ברוסיה", השתפך משה בדרכנו אל מישרד הטאבו, „ברוסיה, כשאתה צריך לעבור מעיר לעיר, אתה צריך אישור מהמשטרה. פה, כשאתה צריך לעבור משכונה לשכונה, ולמכור או לקנות דירה, אתה צריך כל־כך הרבה אישורים, שאתה פשוט מוותר על זה. או מה ההבדל? ואיך זה שפקיד בטאבו לא נותן לי את השירות האלמנטארי הזה? וכשאני דרשתי ממנו את הדבר בקול, כל האנשים שעמדו שם צעקו עלי: לך לעורך־דין! אם כך מתנהגים האזרחים, מה פלא שהפקידים עושים כרצונם".

כדי למכור נכס באשדוד, יש לפתוח תיק טאבו בתל־אביב, לסדר אישורי מס־רכוש ברחובות, ואישורי מיסי־עירייה - באשדוד. את דמי ההסכמה יש לשלם במינהל מקרקעי ישראל - שוב בתל־אביב...

כאשר שמע פקיד הטאבו ניסים סבאן, כי אני עיתונאי, הרוצה לדעת, מדוע לא איפשר לאזרח לפתוח בעצמו תיק בטאבו, היסס רגע ואחר היפנה אותי למנהל המישרד, מר אברהם ברזאני.

האם מותר לאזרח לפתוח בעצמו תיק בטאבו? שאלתי.
„כן", אמר מר ברזאני.

ומדוע לא ניתן למשה חודרה לפתוח תיק?

„תבין", הסביר מר ברזאני, „שטובתו היא שהוא לא יעשה את זה לבד. זה מאוד מסובך. אפילו עורכי־הדין הטובים ביותר לא מצליחים לעשות (לטפל בתיק טאבו). זה דורש ידע. זה עניין מסובך. ולא כל מה שאזרח מבקש, מגיע לו עד שהוא יגיע למטרה לרשום את זה בשמו. הוא צריך למלא כל מיני דרישות שבחוק. ייתכן מאוד, שלפי תפישתו של חודרה זה לא נראה לו. או הוא היה צריך לפנות אלי"...

„האזרח אבוד"

מישהו משך אותי מאחור ורמז לי ללכת אחריו. נפרדתי ממשה חודרה, איחלתי לו שיצליח לשכנע את כהן־צדק לשלם את מיסיו, והלכתי אחרי האדם שהורה לי באצבעו לצאת. הסתבר, שהאיש הוא מוסמך למישפטים, שהתמחה בעסקי טאבו. נכנסנו למקום שקט, ומוסמך המישפטים פתח והסביר לי את דוי־רזיו של מישרד רישום המקרקעין — הטאבו.

„אם אזרח בא בעצמו למישרד הטאבו, הוא אבוד מראש. קודם כל, אין מי שיענה לאזרח. לא מטפלים בו, לא מתייחסים אליו כלל. ישנה רק שמורת־טבע אחת", טען מוסמך המישפטים. „הטאבו בפתח־תקווה. שם עונים לאזרח, שם עוזרים לו ומדריכים אותו. הם, באמת, עמוסים מאוד, אבל האזרחים מקבלים שם שירות. במישרד פה בנתניה לא עונים, ופשוט שולחים אותך לעורך־דין. זה נוח לפקידים. ואל תחשוב שבשביל עורך־דין זאת מציאה. למשל, להעביר בטאבו דירה של מינהל מקרקעי ישראל, זוהי מכה שאינה כתובה בתורה! והיום דירות המינהל הן חלק גדול מכלל הדירות בארץ".

„מישרדי הטאבו הם לא יעילים אפילו במושגים ישראליים", ממשיך המוסמך בהסבריו. „למשל, הקופה כאן, בנתניה, פתוחה עד 12.30, אבל, בשעה 12.00 כבר מפסיקים לקבל צ'קים, וצ'קים מקבלים רק מעורכי־דין. אזרח רגיל נחשב בעיני הטאבו לרמאי. ונוסף לזה, הפכו את הטאבו לגובה מיסים של העיריות, של מס־רכוש של מינהל מקרקעי ישראל וכדומה, כל רישום בטאבו מחייב הבאת אישורים מכל אלה, ששילמת להם את כל מיסיך.

„אסביר לך עוד משהו. כאשר עורך־דין פותח תיק בטאבו, הוא זקוק לתיק מדי פעם. כדי לצרף אליו מיסמכים וחתימות, כדי לקבל את התיק, צריך לעמוד שעות בתור, וכך, בשביל עבודה של כמה דקות, הולך לאיבוד חצי יום. נוסף לזה, תיק טאבו, שעומד חצי שנה, מתבטל אוטומאטית, כיוון שכל הערכת רכוש מאבדת את ערכה אחרי חצי שנה. אני שכחתי, למשל, למלא מיספר פרטים בתיק טאבו כאן בנתניה. הם לא הודיעו לי, וכשבאתי היום מתל־אביב, בעניין תיק אחר, התברר לי שהתיק שלא מולא בשלמות, בוטל, ואני צריך להתחיל את כל הפרוצדורה מחדש".

מוסמך במישפטים הפסיק לרגע ואמר: „אני מוכרח לומר לך, שאני באמת התמחיתי בנושא הזה, ואני חושב שאני מכיר את כל הבעיות. אבל, כשאני צריך להסביר לך, אני מרגיש פתאום הרגשה קפקאית, ואני מתבלבל כמו דרדק. זה כל־כך מסובך"...

אינסטלטור בוותיקן

„עוד בעייה", המשיך, „כל תיק בטאבו חייב לעבור להערכת שמאים של מס שבח מקרקעין. בנתניה, אם עורך־הדין לא מעביר את התיק במו־ידיו, הטאבו לרוב לא יעביר אותו. בכל מדינת־ישראל פועלים, למיטב ידיעתי, רק ששה שמאים מוסמכים למס־רכוש. הם עורכים שומות גם למס שבח מקרקעין, גם למס עיזבון וגם לגבי השגות של אזרחים. לכן, השגות של אזרחים על הערכת רכושם שוכבות שנים בתור. ובינתיים האזרח משלם כסף, שלדעתו הוא מיותר. לפעמים עוברים 2־3 חודשים עד לקבלת הערכה. ואם תוך חצי שנה לא הובאו כל שאר האישורים, התיק מתבטל, ויש להעבירו שוב להערכה".

„אם אתה יוצא היום מהאוניברסיטה כמוסמך למישפטים", אמר האיש, „ואתה בא לטאבו, אתה דומה לאינסטלטור, שלמד לנהל טקס דתי בוותיקן. אתה לא יודע למעשה, שום דבר, כי כל העבודה בטאבו מבוססת על קשרים. לכן, פקידה שעובדת שנה אצל עורך־דין, מטפלת בתיקי טאבו, מומחית בזה הרבה יותר מאשר עורך־דין מיקצועי".

„אתאר לך בקיצור, מה צריך לעשות, כדי להשלים תיק בטאבו:

„1. יש להכניס לתיק תמצית מספרי האחוזה, או נסח, כפי שמכנים זאת ברישמית. בנסח מפורט מצב המקרקעין כיום: מי הבעלים, האם אין עיקולים, הפקעות וכדומה.

„2. לתיק אתה מוסיף בקשה, חתומה על־ידי שני הצדדים, או על־ידי באי־כוחם. אבל, כדי לפתוח תיק על נכס, הנמצא על קרקע של מינהל מקרקעי ישראל, ו/או הקרן הקיימת, אתה חייב למלא טופס בקשה מיוחד. וטופס זה נמצא אך ורק במישרדי המינהל. אבל, במישרדי המינהל הטופס אינו מונח כך שכל מי שזקוק לו יוכל לבוא ולקחתו. לא, אתה חייב לנסוע למישרד שלהם, לעמוד בתור, ולקבל טופס.

„3. יש לצרף לתיק שטר־מכר, עדיין לא חתומים על־ידי הצדדים, כי אין לחתום, לפני אישור העיסקה על־ידי הטאבו.

„4. יש לצרף אישורים על תשלום מס רכוש ומס שבח מקרקעין.

„5. יש לצרף אישור על סילוק כל מיסי הרשות המקומית, ואישור של הרשות המקומית, שאין היא מתנגדת להעברת הנכס. אישורים אלה בלבד דורשים 2—3 ימי עבודה, תלוי ברשות.

„6. יש לצרף לתיק טופס הערכה, המכונה בשם: מש"ח־2.

„7. לאחר כל זאת, יש לצרף לתיק חוזה מכר בין הצדדים, וכן בקשות לניכויים ממס, על חשבון הוצאות שהיו למוכר לשיפור הנכס, כגון — קבלות על תשלום בעד כביש, מידרכה, מים ושכר עורך־דין.

„8. התיק מועבר למס שבח מקרקעין. עד 1963 עסק בשמאות במס שבח בתל־אביב פקיד אחד — אינג'ינר יצחקי. כיום הוא בגימלאות, ובמס עוסקים פקידים בשני מישרדי ענק. בשעתו, ישב יצחקי בתוך מישרד הטאבו, ובו במקום סיכם הערכות. כיום יש להעביר את התיק ממישרד למישרד, וכל זה דורש זמן ועבודה כפולה ומשולשת ומרובעת".

כל הארץ מיסמכים

„ישנם נכסי מקרקעין בתל־אביב", המשיך המוסמך למישפטים, „שמישרד מס שבח מקרקעין שלהם נמצא ברחובות. נכסים אחרים רשומים במישרד בנתניה, ישנם מקרקעין בתל־אביב, הרשומים בטאבו בתל־אביב, אבל מס השבח שלהם נקבע בנתניה. תשאל: למה? אגיד לך: למה לא?

„אתן לך דוגמה יותר גרועה: המקרקעין של אשדוד, רחובות וראשון־לציון רשומים בטאבו בתל־אביב. אבל, מס השבח שלהם נקבע במישרד ברחובות. עכשיו, אם אתה רוצה למכור נכס באשדוד, אתה פותח תיק טאבו בתל־אביב, מסדר אישורי מס־רכוש ברחובות, ואישורי מיסי עיריה — באשדוד, ואת דמי ההסכמה אתה צריך לשלם במינהל מקרקעי־ישראל — שוב בתל־אביב. למכור דירה באשדוד, זו ממש טרגדיה. ולמי שייכות כל אדמות מיפרץ חיפה, מבחינת מס־רכוש? שלושה ניחושים. לא, לא ניחשת — הם שייכים למשרד מס רכוש בנצרת!

„קח, למשל, יהודי מראשון־לציון, שרוצה למכור דירה. הוא הופך ליו־יו, עליו לנסוע כל הזמן בין תל־אביב בצפון לבין רחובות בדרום, ממש כמו נהג שירות בקו. ועל ההערכות של השמאים לא אדבר כלל. הן נקבעות לפי מחירי השוק, ומחירי השוק נקבעים היום על־ידי מיספר ססרים.

„טוב, נחזור לפרשת תיק בטאבו. החומר הועבר למס שבח מקרקעין, ושם נעשתה הערכה, מה קורה עכשיו?

„9. טופס המש"ח־2 חוזר לטאבו, ושם כתוב, כמה מס שבח עליך לשלם.

„10. אתה משלם מס שבח באמצעות בנק, ומקבל אישור בשביל הטאבו.

„11. פקיד טאבו מיוחד עורך את החשבון הסופי, שעליך לשלם בטאבו, כאחוזים מגובה הערכת השמאי.

„12. אתה משלם, והתיק עובר לחתימתו של מנהל סניף הטאבו, או סגנו, ואז אפשר לבצע את העיסקה.

„13. הצדדים ועורכי־הדין, שלהם באים לטאבו, חותמים על שטר המכר, והטאבו מחתים את השטר, לאות, כי העיסקה בוצעה כדין.

„זהו תיק טאבו חלק, שאין בו סיבוכים מהעבר, שאין בו, למשל, בעיות פרצלציה, שאין בו בעיות ירושה וכל מיני מרעין בישין אחרים".

„אתן לך דוגמה: יהודי קנה דונאם אדמה ממיזרח לנתניה, ובא לשלם את המיסים המוטלים עליה, כדי שיוכל לרשום אותו בטאבו. במישרד מסויים אמרו לו: הדונאם שלך הוא חלק מתוך חלקה בת כמה עשרות דונאמים, שלא נעשתה עליה פרצלציה, כל הבעלים בחלקה לא שילמו שום מס רכוש מיום בריאת העולם, רק אם תשלם את המס של כולם מאז ומקדם, ניתן לך אישור לטאבו!"

השלווה חזרה למישרד

השעה היתה שתיים בצהריים, שעתיים לפני סיום העבודה במס־רכוש, נתניה, בחדר מיספר 10, בו קיבלה קודם לכן פקידה את הקהל, לא ישב איש, בחדר מיספר 15, בו ישב לפני־כן מר כספי, לא נמצא איש, בחדר 14 — אין איש, בחדר 13 — פקיד צעיר, משועמם, שהתבונן ללא מעשה, בניירות שעל שולחנו. בחדר 11, ובו שני שולחנות ושני כיסאות — פקידה אחת, שטיפלה בצפורניה, בחדר 9 ישבו שני פקידים, שעבדו, כנראה. מחדר 12 נשמעו קולות, שיחה וצחוק, מישהו סיפר שם סיפור ארוך, שהופסק כפעם בפעם בפרץ צחוק של אשה אחת, או שתיים.

ירדתי לקומה ב' של הבניין, שגם בה נמצאים מישרדי מס־רכוש. בחדר מיספר 3 ישב פקיד בודד מול שני שולחנות ושני כיסאות, בחדר מיספר 4 עמד פקיד בעל בלורית שחורה ונאה וסיפר משהו לפקידה שישבה אל שולחנה. מחדר מיספר 5 בקעו קולות, שיחה עליזה, ואילו בחדר מיספר 6, בו נמצאו שלושה שולחנות ושלושה כיסאות, ישבה פקידה בודדה, והפלא ופלא — עבדה.

העיתונאי הלך, והשלום והשלווה חזרו למישרדי מס־רכוש בנתניה.

לכרות ברית עם החיים

מאת יואלה הר-שפי

קראו לו – „איוב המודרני";
הגדירו אותו – „הנידון לחיים"
אבל, מרטין גריי, האיש
שהעלה את מאבק חייו על הכתב
בספר „בשם כל בני ביתי"
– חיפש תמיד את התיקווה.
מלחמתו המופלאה הפכה אותו
למקור השראה
לנוער הנמלט מן העתיד

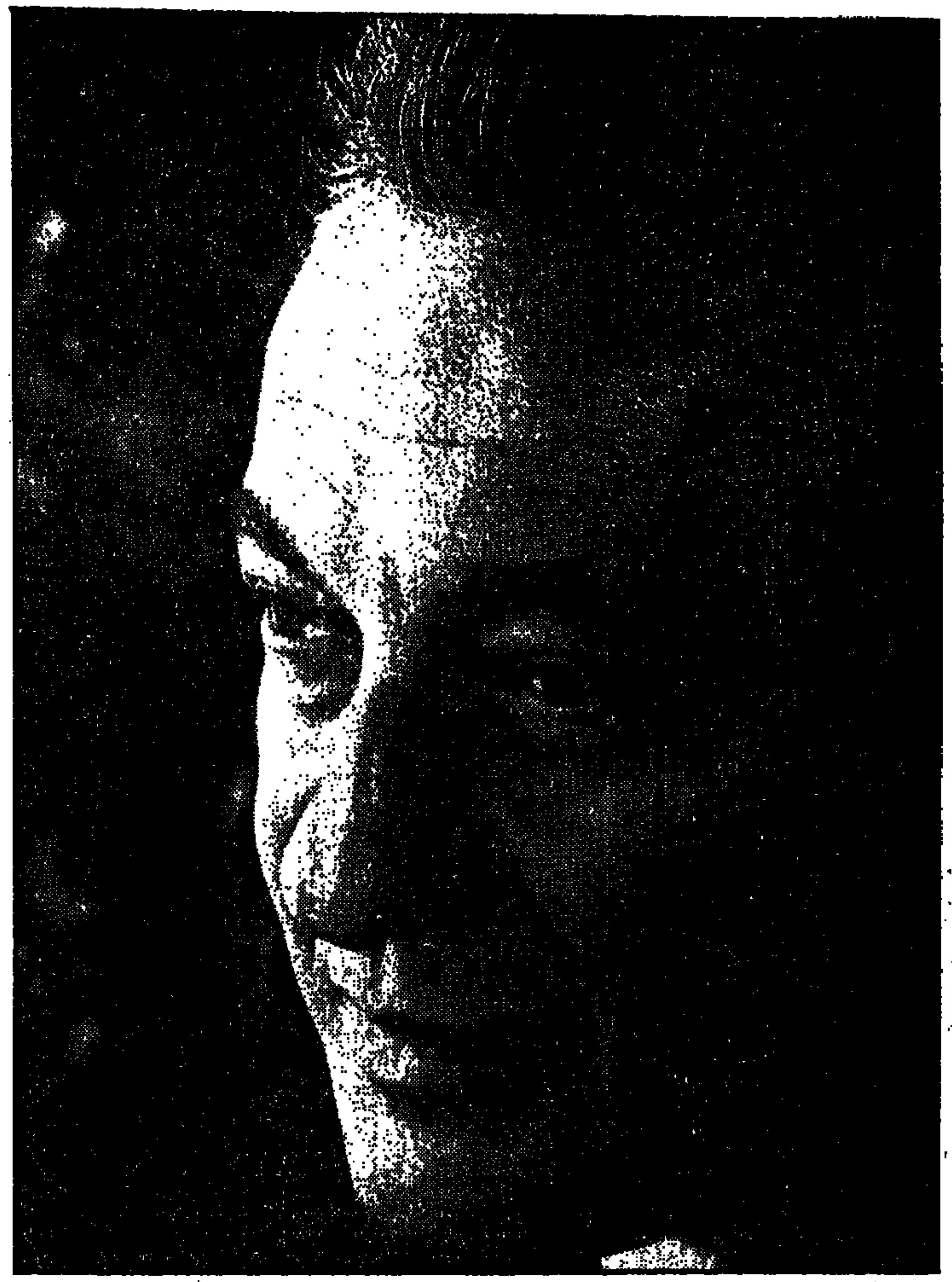

„עם גבר כמוך הייתי מאוד רוצה ללדת ילדים," כך אמרה למרטין גריי — בפגישתם הראשונה — רעייתו לעתיד.

היא לא ידעה אז דבר עליו ועל עברו. אולם, רבבות אנשים שקראו בשנתיים האחרונות את ספרו האוטוביוגראפי של האיש, מיטיבים להבין, כי מי שנמצא במחיצתו מן הנמנע שלא יחוש, כי זהו אדם, שכרת את בריתו עם החיים, גבר, שאפשר לסמוך עליו, שטוב לחיות איתו ולברוא חיים יחד איתו.

אילו המציא סופר כלשהו את מרטין גריי — גיבורו של „בשם כל בני ביתי" — היו הכל דוחים אותו כבלתי מתקבל על הדעת. פחות אמין מג'יימס בונד. כוחו וסודו הגדול של מרטין גריי הוא בכך, שהוא לא „כתב" את ספרו — הוא חי אותו.

... פרשת חיים, שאת עלילתה קשה להעלות בדימיון. רק המציאות יכולה היתה ליצור אותה:

הוא נולד בוורשה, ב-1925. יחד עם המצוות שהמטירו הגרמנים על בירת פולין, נפלה על שיכמו של בן ה-14 האחריות לשלומם ולפרנסתם של אמו ושני אחיו הקטנים. כאשר מתהדקת חומת הגטו לטבעת חנק סביב יהודי וארשה, הופך הנער, שזקנו טרם צימח, למלך ההברחות של הגטו. מקום המחבוא שהכין לבני ביתו, נחשף, והם מובלים לנקודת-האיסוף; הוא מצטרף אליהם מרצונו ומגיע לטרבלינקה.

טרבלינקה — משמע סוף. מרטין מצליח להימלט. הוא חוזר לגטו הנצור להילחם עם המורדים. הגטו עולה בלהבות. מרטין חומק, מגיע לפרטיזנים. הצבא האדום המתקדם קולט אותו בשורותיו; הוא עולה על ברלין במדי קצין בשירות החשאי של הצבא האדום, „נ.ק.ו.ד.", רואה בנפילת הרייך.

חיים חדשים

עכשיו הגיע תורו לבנות לעצמו חיים חדשים. ארצות-הברית; פליט צעיר, חסר פרוטה, בעולם חדש. הוא לופת את אמריקה בידיים ריקות ובעבור פחות מעשור הוא כבר סיפור הצלחה אמריקני — בעל הון, הגורף רווחים בקצב סילוני בין ניו-יורק, ברלין, פאריז ולונדון.

פגישתו עם דינה היא סוף המנוחה; הוא מחסל את עסקיו, הם מוצאים את בית החלומות: אחוזה מבודדת, עתיקת-יומין, בחוף התכלת שבצרפת. עשר שנות חייהם המשותפים הם עשר שנים של אושר. ב-3 באוקטובר 1970 משתוללת שריפת ענק ביערות הריביירה. בין קורבנותיה: דינה גריי וארבעת ילדיה — ניקול בת התשע, סוזן בת השבע, צ'ארלס בן החמש וריצ'ארד בן השנתיים.

אש בגטו, שריפה בכיבשני טרבלינקה, עולם חדש שעלה באש. ורק הוא, מרטין גריי, כמו הסנה שאיננו אוכל. זכרתי כיצד הוא מספר על הקרב האחרון בגטו ועל דברי אביו, שנלחם עד הסוף: „חייה, מרטין, חייה בשביל כולנו".

וכי כיצד יכול היה להמשיך ולחיות? האומנם נידון לחיים? גזירה היא? שאלתי את עצמי, כשאני דרוכה לקראת הפגישה עם האיש. חוששת להודות בפני עצמי באותה חרדה נוכח העימות שבין מרטין גריי שבספר למרטין גריי, המסב באולם הכניסה של המלון התל-אביבי המפואר.

מאבק אמיתי

זהו אותו מרטין גריי. הוא לא נידון לחיים. החיים הם אהבתו הגדולה. מקור כוחו הבלתי נדלה. אבל, הלהבות שטרפו את אשתו וילדיה, דומה כי שרפו אפילו את המעיין: „חטפתי מן הז'נדרמים אקדח. לא רציתי לחיות. והאמיני לי, כשאני לופת משהו — לא קל להוציא את זה מן הידיים שלי. ארבעה ז'נדרמים נאבקו איתי, כדי להוציא את האקדח מן היד..."

לימים החליט, שאסור כי דינה, ניקול, סוזן, צ'ארלס וריצ'ארד יהיו קורבנות שווא. כעבור שלושה ימים כינס כ-80 עיתונאים בביתו. חשף לפניהם את כאבו, למען לא יקרה יותר כזאת. הודיע על הקמת „קרן דינה גריי", שתילחם בשריפות-יער וב„שריפות" אחרות. „התערבתי עם עצמי, שתוך 10 שנים, לא יגבו השריפות קורבנות-אדם".

„מייד אחרי מסיבת העיתונאים, הזמנתי מישאל דעת-קהל, כדי לבחון מה יודע הצרפתי הממוצע על דליקות בכלל ודליקות-יער בפרט; כיצד למנוע אותן, כיצד לנהוג כשפורצת דליקה," נזכר גריי. „התברר לי, שהרוב המכריע אין לו מושג קלוש בכל העניין".

באותו שבוע דרש וקיבל ראיון אצל ראש ממשלת צרפת דאז, שבאן-דלמאס. „אילו למדו ילדי בבית-הספר כיצד לנהוג בעת דליקה, היו בני ביתי בחיים", אמר לו.

שבאן-דלמאס הפגיש את גריי עם שר-החינוך. „יש לערוך שיעורי-חובה בנושא האש בכל בתי-הספר", דרש גריי. „דרך הילדים נגיע גם להורים. צריך להדפיס סיפרונים, שיכילו כללי התנהגות בסיסיים למניעה ולכיבוי". שר החינוך היה מלא השתתפות בצער, אך חסר-אונים: „זה בלתי אפשרי. יש לנו שמונה מיליון ילדים. אין לנו תקציב..."

„אם לצרפת אין תקציב," אמר מרטין גריי, „לי יש..."

כעבור ימים אחדים נערכה ביניהם פגישה נוספת. מרטין גריי הציג בפני השר את עותק הסיפרון, שהודפס ביותר משמונה מיליון טפסים בהוצאת „קרן דינה גריי". שמו: כללי יסוד להגנה בפני אש. בעמוד הראשון: תמונה מישפחתית של דינה גריי עם ארבעת ילדיה ושלושת כלביהם על מידשאת ביתם שבריביירה. במלים פשוטות ונוגעות ללב מסופר סיפור מותם בלהבות. ורק אחרי זה מובאים כללי ההתנהגות.

האם היו תוצאות ממשיות למאבק שלך?

מרטין גריי, הדור, נמרץ, מישיר מולי מבט בוטח: „אם נאבקים באמת — יש תמיד תוצאות. מכת שריפת היערות, נחשבה כגזירה מ-שמיים. בני משפחתי לא היו הקורבנות היחידים. לפני כעשר שנים ניספו בצרפת כ-80 איש בשריפת יער אחת. ב-1971, בשנה הראשונה לפעולות הקרן, — הצטמצמו הדליקות לכדי רבע לעומת השנה שקדמה לה. אשתקד ירד מיספר השריפות לשביעית לעומת 1971. בשתי השנים לא היו בכלל קורבנות-אדם. ממשלת צרפת מיטיבה להעריך את תרומת הקרן ונותנת לפעולותיה גיבוי מלא. אם אומנם תימשך הפעילות באותה תנופה, יהיו דליקות היער תוך שנה או שנתיים לנחלת העבר".

רבבות מיכתבים

הקרן לא הסתפקה בהדפסת הסיפרונים ובהנהגת שיעורי-חובה. מיליוני עלונים, ועליהם דיוקניהם המחייכים של דינה וארבעת ילדיה, הופצו ברחבי צרפת — כשבראשם הסיסמא: לעולם לא עוד. כל תנועות הצופים — היהודית, הקתולית והפרוטסטנטית — גוייסו להדבקת דיבקוני אזהרה בפני גרימת דליקות על רבבות המכוניות, הנוהרות בקיץ לאיזורי המיפלטים שבריביירה.

וכי ניתן היה להציל את חיי בני ביתך מן השריפה?

עדיין זה כמו מגע של ברזל מלובן. „כל מה שהיה עליהם לעשות הוא — להישאר בבית", אומר מרטין גריי וידיו נקפצות. „אילו ידענו, שאסור לנוס. האש משתוללת סביב בתי-אבן כחמש דקות ואחר נרתעת וממשיכה בדהירתה. בתוך הבית דבר לא נפגע. אבל, אנחנו לא ידענו. דינה מיהרה להכניס את הילדים למכונית, ניסתה לברוח מן האש. האש היתה מהירה ממנה. חתכה לה את נתיב הבריחה..."

גריי במדי קצין בצבא האדום

הפעילות בקרן על-שם רעייתו לא מילאה את כל זמנו של מרטין גריי. האסון פרץ את סכר השתיקה שגזר על עצמו כלפי חוץ על עברו. בחודשים מיוסרים של שיחזור, הוא חשף לה בפני שכנו, הפרופסור להיסטוריה מקס גאלו את עלילות חייו מבראשית — מאז תחילת המלחמה.

שנה לאחר ששכל את דינה והילדים, באוקטובר 1971, ראה אור „בשם כל בני ביתי" — הספר שאינו בא לקונן על השואה, אלא לקרוא עליה תגר; לא להספיד את קורבנותיה, אלא להחזירם לחיים.

איך הצלחת למצוא מו"ל לספר הזה — אנשים נרתעים מלקרוא על השואה...

„ידעתי שאנשים יקראו את הספר שלי, אם מוכרחים לקרוא אותו. אבל, לשם כך הוא צריך להבטיח, שהמו"ל בעצמו יקרא תחילה את כתב-היד. היה לי ברור, שעם נושא כזה, אין טעם לפנות בדרך הרגילה. ביקשתי משר [illegible] אחד שיקשר אותי. הוא צילצל בנוכחותי לרוברט לפונט, גדול המו"לים בצרפת, ואמר לו: נמצא אצלי מרטין גריי. אשמח אם תיפגש איתו.' לא ביזבזתי את זמנו של לפונט. אמרתי לו: איני מבקש שתוציא לאור את כתב-היד שלי, אבל אני דורש שתיקרא אותו... הוא לקח את העותק לביתו, לסופשבוע. כשנפגשנו, פנה אלי: ,האם מותר לי לקרוא לך מרטין?'..."

עם בנו צ'ארלס

„בארבעים שנותי כמוציא-לאור לא זכיתי לחוויה כזאת", אמר לפונט, והדפיס את המהדורה הראשונה במאה אלף עותקים.

„דעתו נטרפה עליו", ליחשו מאחורי גבו של הבוס עורכים וותיקים של בית-ההוצאה.

לפונט לא טעה. המכירה, שהתנהלה תחילה בעצלתיים, הרקיעה שחקים. במרוצת השנתיים תורגם הספר ל-18 שפות. הביקורת בכל מקום גומרת עליו את ההלל. רבבות מיכתבים זורמים לבית-ההוצאה.

„זה מדהים כמה מעט יודע העולם הנאור על השואה," אומר מרטין גריי. „זה חוזר על עצמו בלי סוף. ידעתי. שמעתי שהרגו יהודים — כותבים לי — אבל רק עכשיו אני מגלה את האמת... צעירים יהודים כותבים: כל השנים נמנעתי מלקרוא על השואה. בזכותך הצלחתי להתמודד עם זה. ויש גם מיכתבים נרגשים של ניצולים: כל השנים אני מנסה לשכוח, לקבור. הספר שלך גישר ביני לבין עברי... בפגישה האחרונה שלנו הראה לי המו"ל שלי המחאה חתומה על-ידי צרפתי בעל שם אצולה מסולסל על סכום השווה למחיר של אלף ספרים בכריכה קשה. האיש ביקש להפיץ אלף עותקים של הספר בספריות ילדים ונוער. ,בכל הקאריירה שלי כמו"ל לא שמעתי על ספר כלשהו, שגרם לחוויה כזאת', אמר לי לפונט..."

הזדהות וכאב

אדם המאמין באלוהים היה אולי נתפס להאמין, שגורלך נגזר, כדי שייכתב הספר, אשר יעורר את מצפון האדם...

הוא מישיר מבט מפוקח וחסר אשליות. המרוכז כולו בעין אחת. זו השמאלית — שראייתה אבדה במאבק עם קלגס נאצי בגיטו וארשה — בורקת כעד אילם: „האם מצאת את שם האלוהים בספר שלי, ולוא גם פעם אחת?"

לא. אמרתי, מופתעת.

„ואף-על-פי-כן, נבחר הספר שלי בצרפת על-ידי הכנסיה הקתולית כ„ספר השנה של האמונה". נכון, הספר חדור אמונה. אבל, אינני מאמין באלוהים. אני מאמין באלוהים שבאדם".

הספר שלך חדור תחושה לאומית חזקה, גאווה לאומית. אתה נחוש לחיות כאדם ולהישאר בחיים כיהודי, אבל, יהדותך כמו נדחקה לקרן זווית בימי אושרך. דינה לא היתה יהודיה.

„היהדות היא יותר מעובדה ביולוגית. דינה היתה לדידי יותר יהודיה מהרבה ,יהודיות'. היא היתה יהודיה, כי היא הזדהתה עם גורלי וכאבה אותו. והיהדות היא חלק בלתי נפרד ממני. היא היתה נחושה בדעתה שעלי לגולל את כל הקורות של גטו וארשה, של כיבשני טרבלינקה; שעלי להיות לפה לכל אלה שאינם. רק אחרי נישואינו, כשהכרתי את הוריה בהולנד, נודע לי, כי הם החביאו כל ימי המלחמה שני יהודים. וכי אחותה נישאה לאחד מהם. ואשר לכתיבה — החלטתי בכתיבתו ימים רבים לפני האסון. דינה עוד הספיקה להדפיס את פרקיו הראשונים..."

וישראל?

„לא. אין זה ביקורי הראשון פה. איני מתנצל על זה שלא עליתי ארצה אחרי המלחמה. אני הלכתי להתאחד עם שרידי משפחתי. ואלה היו באמריקה. לישראל באתי ב-1956. אחר כך ב-1962, חזרתי עם דינה, ועם שתי הבנות. חלמנו לרכוש לנו בית בישראל. תיכננו, שכשהילדים יגדלו קצת, הם יתחנכו בקיבוץ. האמנו, שהקיבוץ מגלם את הטוב שברוח הישראלית..."

אימת האש

הנוער הישראלי מתקשה להתמודד עם השואה. אבל, יש בה פרקים, הקרובים לליבו. כמו סיפור גבורתו של קורצ'אק. האומנם עורך מרד נגד מעשהו? שאלתי, כשאני מתכוונת לאותו קטע בסיפרו, בו מתאר גריי את דרכו האחרונה של הדוקטור:

„הדוקטור קורצ'אק היה צועד ומביט ניכחו, מחזיק בידיהם של שני פעוטות, פניו קפואים. צעדתי על ידו ומילמלתי: דוקטור, דוקטור התחננתי. אך הוא לא השיב לי. כאילו לא הכיר אותי, לא שמע. צעדתי עד לגדרות ואחר-כך ראיתים נכנסים לאומשלאג-פלאץ. הקרונות ניצבו לאורך הרציפים ואיש ה-אס.אס. הגוץ חייך. ,בוא', אבי אחזני בזרועי. הוא גוררני לרחוב מילא. ,קורצ'אק רצה לחסוך מהם את הפחד. הוא נוסע איתם'. לא השבתי דבר: איך יכול היה להשלים ולקבל זאת. איך לא ניסה להסתיר את הילדים. למה זה, וקריב את עצמו לקורבן?"

„עכשיו אני מבין אותו," אומר גריי, „אחרי שהייתי אבא לילדים — הבנתי, הוא רצה לחסוך מהם את הפחד. כמו שדינה רצתה לחסוך את אימת האש מן הילדים שלנו."

האם לא מוטב היה, לוא הנחת ליקיריך למות בהרעלת-גאז, בתוך ביתם, בגיטו, מאשר לראות במותם במישרפות טרבלינקה?

מרטין גריי אינו נרתע. הוא חי את כל השאלות ואת כל התשובות. ברוחו הוא שב וחי את היום בו חזר אל המחבוא, שבו הצפין את אמו ואת שני אחיו, והנה ריח גאז חריף עולה ממנו. הוא פורץ פנימה, משיב את רוחם, ורץ לחפש את מקור הדליפה ומגלה בזעם אין-אונים, כי מישפחה שלמה, בקומה התחתונה, מילטה את נפשה מן הגטו, בעזרת ברזי הגאז הפתוחים... „לכאורה, כאשר מציגים את השאלה כך, אולי היטבתי עמהם, אילו הנחתי להם למות. אבל, גם היום אינני חושב כך. חובה היתה להילחם על החיים, על כל רגע חיים נוסף... בכל דרך, בכל מחיר, אני מאמין שצדקתי. אני מאמין, שמותם בטרבלינקה, העובדה שידעתי כיצד מתו, חישלה את כוח-הלחימה שלי, השחיזה את שינאתי... כדי להיות איתם הגעתי לטרבלינקה, ואני יכול להעיד..."

עדות של לוחם. לא של פליט. בכל הנסיבות זכר את דברי האב, שציווה עליו: „לעולם אל תיפול בידיהם אם יניחו עליך יד. לעולם אל תשכח, שעליך לחשוב רק על דבר אחד: איך לברוח מהם. אף אם תפחד מאוד. לברוח מהם. אצלם אין שום תיקווה. אם אתה בורח מהם, עדיין יש תיקווה. לעולם אל תחכה. ההזדמנות הראשונה, היא תמיד הטובה ביותר".

קירוב רחוקים

אולי משום כך זהו ספר מיוחד כל-כך. אולי הספר הראשון על השואה שניתן להזדהות עם הגיבור שלו. לא רק לכאוב את כאבו, אלא להעריץ אותו. תמיד, בכל הנסיבות, הוא לוחם. גם אם הקרב מתנהל בביבי השופכין, לעולם אינו מתפנה לנטוש את צלם האדם שלו, את הכרת ערך עצמו.

„סיפרו לי," אומר מרטין גריי בנימת הפצרה, „שקשה להחדיר לנוער הישראלי את הכרת תקופת השואה. מאוד הייתי רוצה שחיילי צה"ל יקראו את הספר. אולי כדאי לפנות לציבור, שכל אדם אשר סיים את קריאת הספר, ישלח את העותק לקצין חינוך ראשי?"

הוא מצר על כך, שפולין לא תירגמה עד כה את הספר. „אמרו לי, שהם אינם מעוניינים כי נראה לספר את עלילותיו של מוצ'אר בפרטיזנים... אבל, אולי אין הם רוצים לזכור את התנהגותה של פולין כולה? אני מכיר הרבה שונאי יהודים, אבל אני מכיר מעט לאומים, שמכרו חיי יהודי תמורת חמישה קילו סוכר..."

וכיצד אתה זוכר את מיאצ'יסלב מוצ'אר, האומנם היה כבר אז אנטישמי?

למרטין גריי נותרו צילומים אחדים מאותה תקופה, כאשר בינו לבין מפקדו נרקמה אחוות-לוחמים: „הוא היה לוחם מעולה, ואני למדתי הרבה ממנו. מעולם לא העיר שום הערה אנטישמית. אבל, במיסדר-בוקר, כאשר צריך היה לבחור את אלה שיישלחו למשימות שאין כמעט סיכוי לחזור מהן — בחר רק את היהודים. תמיד. שכל של גוי: הרי יכול היה להשיג אותה מטרה, בלי לחשוף את צפונותיו. מספיק היה, לוא ביקש מתנדבים..."

פרשה אקטואלית אחרת, שגריי יכול להעיד עליה, היא העלמות מרטין בורמן. „המחלקה שלי במישטרה החשאית, היתה אחראית לאספקת כלי-הרכב בשביל סילוק הגוויות מן הבונקר של היטלר. אני יכול להעיד, כי מצאו רק הגוויות של היטלר ושל אווה בראון. לא היה זכר לגופתו של בורמן. אנשי עלו אחריו על עיקבותיו, אבל המיפקדה הסובייטית לא נתנה אותן במידע הוא הצליח להתחמק."

„בשם כל בני ביתי" גם הפגיש רחוקים; כאשר שהה מרטין גריי במלון באירופה, צילצל לפתע הטלפון. „שלום", אמר קול אלמוני, „ראיתי את שמך בספר האורחים. אני קורא את ספרך. נדמה לי, שהרופא מן הגטו שאתה מספר עליו, דוקטור צלמייסטר, הוא דודי. האם תוכל לספר לי משהו על שעותיו האחרונות?..."

דינה, אשתו, ושלושת ילדיהם

גריי סיפר. הוא גילה לאיש, כי הוא הצליח להוציא את דודו מן הגטו, להציל את חייו. דוקטור צלמייסטר הישיש חי עדיין בפולין. אף התארח בבית מישפחת גריי בצרפת. עתה, צפויה פגישה נרגשת בין הדוקטור, שהיה בטוח, כי נותר ערירי מכל מישפחתו, ובין שני בני אחיו.

טלפון אחר צילצל במערכת „ידיעות אחרונות" וקול אשה נרגש ביקש לדעת, כיצד להתקשר עם מרטין גריי: „הוא כותב, כי היה עם אחי בימיו האחרונים של הגטו. וזוהי העדות היחידה על גורלו של אחי..."

אחיזה איתנה

הזרמים החזקים שמעורר הספר בכל רחבי העולם; הזעזוע הריגשי שהוא גורם לקוראיו, תחושת ההזדהות שהוא מעורר — מוכיחים את חשיבותה המיוחדת של עדות זו, את העוצמה הטמונה בה. לא ייפלא, איפוא, שסיפרו, אשר הוגדר על-ידי אחד המבקרים הנודעים באמריקה, כ„ספר שכמותו לא קראתם מעולם", משך את תשומת-לב חברות הסרטים: באמריקה, בצרפת, באיטליה ובגרמניה. הציעו לו סכומים עצומים. „אינני איש סרטים", אומר מרטין גריי, „אבל אני יודע, שאסור שסיפרי ייהפך לעוד סתם סרט".

אף שנמחץ במכת אגרוף, חליפה אופנתית קלילה, קול חם ומחוספס: „כמו הספר, חייב גם הסרט לדבר בשם כל בני ביתי, לגולל את גורלם. בלי עטיפות צלופן, ציבעוניות של פלסטיק. לכן התברר לי, שאסור לי למכור את זכויות ההסרטה. אני חייב להיות מופקד על עדות אמת."

והכסף?

מרטין גריי הוא איש מעשה; „כסף אינו בעיה. אני וחברי נגייס אותו. אבל, אני רוצה שזה יהיה סירטם של הניצולים. הסרט הזה לא רק יעלה כסף, הוא גם יעשה כסף. הוא חייב להגיע למיספר צופים גדול ככל האפשר. ולכן הוא חייב גם הצלחה קופתית. הוא יכה את ,חלף עם הרוח' ואת ,הסנדק'..."

בעצם, למה לא? מרטין גריי ביצע כבר משימות פחות אפשריות, אבל, מי יעשה את הסרט?

„אני מהימר לעשות דברים שאינני בקיא בהם. אני מתחיל מייד בחיפושים אחר התסריטאי..."

המשך

„כבד וקשה להיות אב",
אמר לי אבי,
„אבל הבוחר להיות
אב הרי זה כמי
שבחר להיות אדם"

„אין אדם מקולל, אין כלב
מקולל, אין גזע מקולל. יש רק
בני־אדם שנעשו תליינים.
ככלבים כך בני־אדם.
אפשר לעשות מהם הכל"

„היו לנו עשר שנים של אושר.
אבל, בשנים האלה חיינו
עשרות בשנים. בידיים בהן
חנקתי תינוקות שנפלטו
מהכיבשן — יילדתי את ילדי"

מאי, הבמאי והשחקנים. כאן נפגשתי עם גורמים שונים. גם עם מר בירגר, הממונה על עידוד ה־סרט הישראלי. ברור, שרובו של הסרט יוסרט בישראל. רק כאן אפשר יהיה להחיות את הגטו... כן. המשקיעים יעשו כסף. אבל, הם יתחייבו מ־ראש להפריש חלק נכבד מן הרווחים לקרן ל־הנצחת השואה. איני מתכוון לאנדרטות מתות. משהו, שיתרום לכך, שהעולם יזכור, יידע ויבין, שזה לעולם לא יחזור... אני רוצה, שכל אדם שיקח חלק בסרט, יהיה משוכנע בחשיבותו, בנחיצותו, שיאמין בו. הייתי רוצה שאת תפקידי הניצבים יגלמו ניצולים. כדי שהעולם יתפוש, ששישה מיליון זה לא סיפרה סטאטיסטית. ש־לכל אדם מתוך ששת המיליונים היה שם, והיה פרצוף והיה בית. שהוא ידע לצחוק, לאהוב ו־לכאוב. שהם היו אנשים כמונו. כמו אלה שהוא רואה על המסך..."

הוא יחזור לישראל במאי, והוא מקווה להזיז אז את גלגלי ההפקה. בינתיים, הזמן דוחק: ה־טלוויזיה הצרפתית, שהקדישה לגורלו ולפועלו כעשרים קטעים של חמש דקות כל אחד, עומדת להפיק סרט תיעודי של 54 דקות, שישקף ב־אמצעות מסכת חייו את גורל היהודים במלחמה העולמית השניה. באפריל הוא הוזמן לנאום ב־מדיסון סקוור, בעצרת המונים לציון שלושים שנה למרד גיטו וארשה. הנשיא ניכסון הבטיח עקרונית את נוכחותו ואת חסותו לה. אגב, ה־נשיא קנדי הופיע בזמנו בעצרת דומה, לציון עשרים שנה למרד.

במקביל, הוא מוצף הזמנות להרצות על ה־שואה באוניברסיטאות, במרכזים קהילתיים. ו־הוא אינו משיב שום בקשה ריקם.

האם אינם שואלים, למה ניזכרת עכשיו?... גריי: „אני מאמין, שעכשיו צפוי גל חדש של ספרים, שיעסקו בתקופת השואה. מן הנמנע היה לעסוק בנושא הזה, לפני שקנינו אחיזה איתנה בחיים. לא שהפצעים הגלידו. זהו כאב, שאינו מעלה ארוכה. אך עכשיו אפשר לבחון אותו מתוך פרספקטיבה..."

לא איש כמרטין גריי יקדיש את כל עיתו־תיו לעבר, גם אם זהו עבר, שאינו פוסק מלחיות בלבו. בתוך כל קלחת העיסוקים, הוא השלים בישראל את כתב־היד של ספרו השני.

„ספר החיים"

האומנם גיליה את יעודך כסופר?

„איני רואה עצמי כסופר. הספר השני יהיה טעון עריכה, של אדם שהכתיבה היא מיקצועו. משום נוכחתי, שאני חייב בכתיבת הספר הזה. מגיעים אלי מאות ואלפי מיכתבים של אנשים, צעירים על־פי רוב. ואצל כולם חוזרת אותה שאלה: מניין כוח החיים שלך? האומנם אתה מאמין שכדאי לחיות?... ואילו אני, איני יודע למה זה טוב. מי צריך את החיים האלה?...

ורבים אחרים כתבו: בזכות החיים שלך גיליתי פתאום, שאני מסוגל להתמודד עם החיים שלי... זה היה כמו קריאה לעזרה, כמו קול החובה. ואני מעולם לא השתמטתי מחובה..."

כמו שאמרנו. אילו היה מרטין גריי גיבור „סיפרותי" — לא היה הדור קטן־האמונה מת־ייחס אליו ברצינות. אבל, בהיותו בשר ודם, העובדה שאפשר לבחון את עינו שאבדה בקרב; להשגיח בגניבה בזרועו אותה הוא מתקשה להרים. מאז ניתלה בפרקי־ידיו, כאשר סירב לגלות את שותפיו להברחה. שאדם אשר קבר במו־ידיו את הגוויות, שנפלטו מכיבשני טרב־לינקה — היה מסוגל להתמודד עם התכתיבים של העולם החדש ולצאת מן המאבק על הדולאר כשידו על העליונה; שאדם שעבר את כל אלה ידע גם לאהוב; להתמכר ללא שיור לאשה, לילדים — לברוא לעצמו ולהם עולם חדש ולחזור ולאבד אותו בלהבות באחת. לחזור ולהזדקף, ולאחוז בקרנות החיים... אל גבר כזה, העומס אחריות על שכם כמו שקי דגן, אשר שר עם הגורל כאדון ולא כאריס... אל אדם כזה הם נדחקים כצאן אל רועה: גלה לנו את הסוד, הראה לנו את הדרך...

והוא מרגיש צורך עמוק לחלוק עימם. עם כולם. את עיקרי אמונתו. לענן כל עיקרון בדוג־מאות חיות. „אראה לך את ראשי הפרקים. את הראשונה אשר רואה אותם, להוציא את המו"ל שלי. זהו מעין ,שולחן־ערוך' של פילוסופיה מעשית. השם שאקרא לו? ,ספר החיים'. הוא יהיה קצר ותמציתי מאוד. כל נושא יהיה בנוי מפרשת חיים. והלקחים שניתן לשאוב ממנה. ו־לבסוף: מיצוים בניסוח של צו עשה..."

עשרה פרקים ב„ספר החיים" של מרטין גריי, דוגמת עשרת הדיברות?

הראשון מסביר מדוע נכתב הספר; זה ש־לאחריו דן ב„אדם" — האישיות. כיצד להכיר את עצמך וכיצד להשלים עם ה„אני" שהכרת. פיתוח וקידום עצמי ויחסים עם הזולת.

ומן האדם — אל הבדידות לצורותיה. כיצד לשאתה — וכיצד לחרוג ממנה.

ומן הבדידות אל היפוכה: אהבה.

הפרק החמישי עוסק במוות, או יותר נכון, בעימות של החיים עם המוות. העול של הנחרץ שאי־אפשר להשלים עימו והכרח לקבלו.

הפרק הבא חוגג את ניצחון החיים — משמ־עותם, כוחם המוסרי. ההשלמה עם הזיקנה. כי־צד לתת חיים.

ומן הבעיות שבין האדם לעצמו ולקונו, ל־אלה שבינו לבין זולתו: חברה — חברה ללא ערכים, המירדף אחרי התהילה, הכסף, הכוח.

ומכאן: אמנות החיים ואמנות האושר.

פרק תשיעי — גורל. האומנם הוא קיים? ה־אם ניתן לשנותו? כוחה של המחשבה.

ולבסוף: חופש הבחירה; החירות הנקניה תוך השלמה עם הבלתי־נמנע.

איני יודעת מה המיטען שיחזיקו אותם ראשי הפרקים. אבל בחירתם מקיפה כמעט את כל בעיות היסוד. וניסוחם מעיד שכותבם מצוי בכת־בים פילוסופיים.

„דינה נהגה לקרוא לפני בקול רם", אומר מרטין גריי. „אהבנו בעיקר את הפילוסופים ה־יוונים. קראנו יחד. בגלל העין, התקשיתי ב־קריאה..."

אדם ותליין

הוא פורש את ידיו, פותח וקופץ אותן לאג־רופים: „היו לנו עשר שנים של אושר. אבל, בשנים האלה חיינו עשרות בשנים. בידיים ה־אלה, שבהן חנקתי את התינוקות שנפלטו מן הכיבשן ונשמה באפם. כדי לחסוך מהם את ה־חנק בקבר־אחים — בידיים אלה יילדתי את הילדים שלי ושל דינה. כל ילד שהבאתי לעולם, גאל את ידי מחותם המוות. אב מבלה עם ילדיו שעות ספורות בלבד — אנחנו היינו כל הזמן ביחד. כאילו חשנו, שהזמן קצוב. עכשיו עלי לחיות גם בשבילם. למצות את חייהם, לא להניח להם לחמוק סתם".

מה לחיוניות היולית זו ולדמותו של איוב? מה לה לאותה מובאה, אשר בפתח הספר: „ויא־מר ה' אל השטן הנה כל אשר לו בידך רק אליו אל תשלח ידך ויצא השטן מעם פני ה'..." האומנם רואה מרטין גריי את עצמו את לאיוב?

„מקס גאלו, האיש שרשם מפי את דברי הספר — לא קיבל עבור עבודתו כל תשלום. כמוני, הקדיש את כל ההכנסות לקרן דינה גריי. אך בטרם נמסר כתב־היד לדפוס, ביקש ממני רשות לבחור מובאה כראות עיניו. הבטחתי — ולא היתה לי ברירה".

ועוד שאלה למרטין גריי; שאלה, הנוגעת לשיקום חייו הפרטיים. הרי לא ייתכן שיתכחש לצוואת אביו:

„החיים, מרטין, זה הדבר הקדוש. היום עלי־נו להרוג, אבל זכור, מרטין, את החיים, את חייך. יש לתת את החיים. כבד וקשה להיות אב. אבל הבוחר להיות אב הרי זה כמי שבחר להיות אדם. חייה, מרטין, אשמח אם יהיו לך ילדים ברבות הימים. לכשייגמר הכל, כאשר ינצחו בני־האדם. אבל, אז תן להם את כל־כולך, קדש הם".

מרטין גריי עונה, אבל מבקש לשמור את הפרק האחרון בחייו מעיני הציבור. אדם אשר פרש את כל חייו ומכאובם כדי למנוע כאב מן הזולת — ראוי שרצונו יכובד.

אדם — התואר העליון בסולם הערכים של מרטין גריי. האיש אשר ידע לזהות אדם בכל הנסיבות, גם במדי אוייב. למצוא את האנושי שבחיית־טרף מאולפת. גם כשהיה אסיר נרדף: „...מי היה החיה, האיש או הכלב? ככלבים כך בני־האדם. אפשר לעשות מהם כל דבר שבעולם. אין אדם מקולל, אין כלב מקולל, אין גזע מקולל. יש רק בני־אדם שנעשו תליינים, אחרים שאי־פו אותם. ואולי חברות המוציאות מתוכן תליינים יותר מחברות אחרות"...

ומה עם הגבול החוצה את הלב פנימה — כיצד לשמור שלא לחצות את הגבול המפריד שבין אדם לתליין?

על כך אין למרטין גריי תשובה. את התשו־בה — ואת הדין — יתן כל אדם לעצמו.

על חורבות ביתו שנשרף

עם אשתו בפסטיבאל קאן

המשפחה שנספתה בתוך הבית שעלה באש

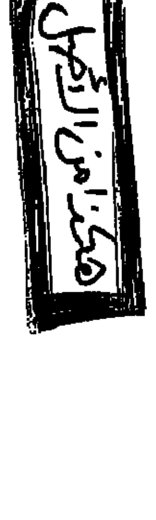

הכיפה והכפייה

מאת עמנואל בר־קדמא

„סטאטוס קוו ואדיס" יעורר בוודאי התרגשות רבה. „רציתי", אומר עורך הערב, „שהבריות יתנו את הדעת לאבסורד בו אנו חיים, להפיכת הדיאלוג בין דתיים לחילוניים לדו־שיח של חרשים־אילמים"

שחקני „סטאטוס קוו". מימין לשמאל: גדליה בסר, יוסף באשי, אילן תורן ואילן דר

ערב־התיאטרון הדוקומנטארי „סטאטוס קוו־ואדיס" נפתח ו־מסתיים בהקלטת קולו של דוד בן־גוריון, בקריאתו את מגילת־העצמאות בטקס ההיסטורי של ה־14 במאי 1948: „מדינת־ישראל תקיים שיוויון־זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזר־חיה בלי הבדל דת, גזע ומין, תבטיח חופש דת, מצפון..."

מפתיחת המעגל ועד סגירתו, מתאמץ ה־ערב להוכיח, כי הפיסקה הזאת במגילת־העצמאות, עליה חתומים נציגי כל מיפלגות־היישוב, לרבות אגודת־ישראל, נעשית פלסתר בכל יום, בכל אתר של עימות בין האזרח הישראלי, שחירותו הובטחה במיסמך היחיד בישראל שיש לו תוקף של חוקה, לבין המימ־סד הדתי־היהודי.

מי שקרא את „ההסדר", סיפרה של עו"ד שולמית אלוני, המשמשת יועצת לערב, ויש־מספרה הוצאו קטעים רבים המרכיבים אותו, ציפה לראות ב„סטאטוס קוו־ואדיס" מעין מדריך חושפני, שיוביל אותנו במבוך הסבוך, הרצוף הסכמים רב־מיפלגתיים — בכתב, בעל־פה ובהסכמה־שבשתיקה — המרכיבים את הדו־קיום הבלתי־נוח. המבוסס לעיתים קרובות על אבסורד ועל טיאטוא הבעיות אל מתחת לשטח, שבין הרוב החילוני במדינה לבין המימסד הדתי. ברם, בעניין הזה מורם רק מיקצתו של המסך.

לעורכו ולכותבו של הערב, שנבחר לפתוח את „במה 2", הבמה הניסיונית של תיאטרון חיפה, יהושע סובול, היתה מטרה אחרת. אומר סובול המזוקן: „כוונתי היתה להעלות את הצד האנושי — למחות נגד אילוצם של אנשים לעבור פולחנים שאינם מאמינים בהם. המבי־אים הן לידי השפלת היחיד והן לידי זילזול בפולחן".

ה„אגודה" הבדלנית

אולם, הערב אינו יוצא פטור בלי לספר לנו את תולדותיהם של שני מושגים, שהם, אולי, המאפיינים ביותר את יחסי הדת־ומדינה, בישראל — „סטאטוס־קוו" ו„מיהו יהודי ?".

תוך שהוא מתבסס על ראיונות עם דויד בן גוריון ועם ד"ר משה סנה ז"ל, מספר לנו יהושע סובול, כי המושג „סטאטוס־קוו" נולד עוד לפני קום המדינה — ומעשה שהיה, כך היה: בשנת 1947, הקים האו"ם ועדת־חקירה לבעיית ארץ־ישראל (אותה ועדה, ש־המליצה בסופו־של־דבר על החלוקה ועל הק־מת שתי מדינות, יהודית וערבית. בא"י). ראשי הסוכנות היהודית ביקשו לוודא, כי כל הגורמים היהודיים יתבטאו, בעדותם בפני ה־וועדה, בלשון אחת. מאידך, ביקש מי שהיה שר החוץ הבריטי, ארנסט בווין, דווקא לפצל את העמדה היהודית — ואגודת־ישראל נראתה לו האגוז הקל ביותר לפיצוח. על־כן, הבטיח לאנשי מיפלגה זו כמות של סרטיפיקאטים (למי שלא ידע את יוסף — כך נקראו, בזמן המנדאט, רישיונות־העליה לארץ), כדי לעודד אותה לעמדה בדלנית. ראשי האגודה פנו, איפוא, לראשי הסוכנות, והציעו להם לחתום על הסכם, המבוסס על „צילום המציאות", שיקבע את מערכת היחסים בין דת ומדינה, לכשהאחרונה תקום — כתמורה להצטרפות ה„אגודה" לעמדה היהודית האחידה בפני ועדת־החקירה. הסוכנות, ובי־גי', בראשה, חתמה על ההסכם, המנחה את חיינו עד עצם היום הזה.

ובאשר ל„מיהו יהודי ?" — שוב מסתמך המחבר על מקורות תעודיים. ובין היתר — הרצאת שר־המישפטים, יעקב־שמשון שפירא, בנושא. לראשונה בקעה השאלה לחלל המדי־נה בשנת 1957, עם בוא גל־העלייה הגדול מפולין, המכונה בפינו „עליית גומולקה", ובו זוגות מעורבים רבים. דעת־הקהל היתה מסו־ערת באותה תקופה, הן בשל היחס המחפיר שגילה הישראלי־הגאה בנו של היהודי־הנודד אל הנשים הנוכריות; והן בשל ילדים, בניהן של נשים אלה, שנקברו מחוץ לגדר...

שר־הפנים דאז, ישראל בר־יהודה ז"ל, הוציא תקנה מינהלית הקובעת לגבי רשויות הרישום הממלכתיות, קבע בר־יהודה: „אדם המצהיר בתום־לב, שהוא יהודי, יירשם כיהו־די, ולא תידרש כל ראייה אחרת". זה היה ב־1957. כתוצאה מהסקנדאל הצפוי, שאכן פרץ, תוקן צו השר — הורשמה ממנו הפיסקה „לא תידרש כל ראייה אחרת", אך, לעומת זאת, נתוספה פיסקה אחרת — „ואינו בן־דת אחרת". כדי למנוע הישנות טראגדיות כמו קבורות מעבר־לגדר, תיקן בר־יהודה תקנה נוספת: „אם האב והאם מצהירים, כי ילדם יהודי — יירשם הילד כיהודי". כתוצאה מכך גרם המפד"ל למשבר ממשלתי — ואז פנה בן־גוריון ל־44 חכמי־ישראל, ביקש מהם תשובה לשאלה: „מיהו יהודי?". רובם, אנשי־דת אורתודוכסים, השיבו כראש הממ־שלה ברוח־ההלכה — ואז קבע שר־הפנים החדש, שירש את בר־יהודה, משה־חיים שפירא ז"ל, את הנוסחה הקובעת עד ימינו — לאבות ובנים גם יחד: „יירשם כיהודי מי שנולד לאם יהודיה ואינו בן דת אחרת, או מי שנתגייר כהלכה".

שולמית אלוני
קטעים מן „ההסדר"

„הוליכוני שולל"

אפיזודה מעניינת שמע סובול מפי בן־גוריון גם בנושא כיצד הוחלט לשחרר את תלמידי־הישיבות משירות צבאי. בשנת 1948, פנו לראש־הממשלה ושר הביטחון שורת של אישי דת, וסיפרו לו, כי לאחר השואה הרי ישראל היא המקום היחיד בעולם שנשרדו בו ישיבות — על־כן יש לנצור את השומרים האחרונים של הגחלת האחרונה, לבל תסוף תורה מישר־אל. עד שהספיק בן־גוריון לברר, כי נותרו עוד אי־אילו ישיבות ברחבי התפוצות — כבר היתה התקנה עומדת. „הם הוליכוני שולל", סיפר בן־גוריון ליהושע סובול.

הערב בנוי במתכונת קאבארטית, בנוי ב־צורת מערכונים, פיזמונים (מוסיקה של יוסי מר־חיים) וקטעי־קישור. הפיזמונים מספרים, כמו המערכונים, אפיזודות — או מביעים את השקפת־עולמו של יהושע סובול. עדנה שביט, הבמאית, משתמשת בהרבה תנועה, ובמעט אביזרים — כובעים, גלימות, מקלות. השחק־נים — יוסף באשי, גדליה בסר, אילן דר, גיטה מרנטה, רות סגל ואילן תורן — מופי־עים בבגדי יום־יום.

„הערב", קובע יהושע סובול, „איננו ערב אנטי־דתי. הוא מבוסס על כבוד לאמונה ול־איש המאמין — הוא מכוון להוקיע צביעות, כירסום חירויות האזרח וביסוס חיינו על אל־מנטים הלכתיים, שאיבדו כל משמעות — ואבד עליהם הכלח".

צביעות? למשל — העימות העיקרי נגד הפרדת חוקי־האישות מההלכה. הנה „אחדות האומה". אחדות־האומה — קובע „סטאטוס קוו־ואדיס" — איננה קיימת כבר עכשיו, עובדה דוקומנטארית: מורה מהזרם הממלכתי־דתי פוטרה, לאחר שנישאה לבחור יהודי, אבל לא־דתי. צביעות היא גם האיסור החל בשבת, על אוטובוסים, אך, להוביל 70 נוסעים — שעה שמותר לעשר מוניות להוביל, בתש־לום יותר גבוה, אותם 70 הנוסעים...

„סטאטוס קוו־ואדיס" מעלה למשל־פרטי־טקס של חליצה, כפי שנהגה מסורת של אלמנת־מילחמה ירושלמית. זה, אכן, משפיל ונוגע־ללב — ונראה כאילו נלקח מאיזה פולחן קמאי ואבסורדי. ובאותו עניין, מעשה שקרה בעיר אשדוד: חירשת־אילמת נתאל־מנה, ורצתה להינשא מחדש. היא נזקקה ל־חליצה מאחי המת, גם הוא חירש־אילם, סרסור־זונות ביפו. האח מוכן לתת חליצה — אך אלייה וקוץ בה: על־מנת לתת חליצה, יש גם לומר כמה מילים. כיצד יוציא האילם מלה מפיו? חשבו גאונים והגיעו לידי פית־רון: ישיאו את האלמנה והאח, ויגרשו למח־רת. השיאו, וסגרום למשך לילה בחדר בית־מלון — על־מנת שיגיעו לידי ביאה. במשך כל הלילה ישבו שליחי הרבנות בפתח החדר, לשמור שבני־הזוג לא יתחמקו מה„מיצווה". בבוקר העיד הסרסור שאכן „ייבם" את האל־מנה — ושניהם היו כשרים לגירושין... כך היתה האלמנה מותרת לנישואין.

עדנה שביט — הבמאית, ויהושע סובול — העורך והכותב

פרשיות רבות

אפיזודה אחרת מבוססת על כתבה ב„ידיעות אחרונות", של ראובן לייב, המצטטת את הרב ש.א. גרינברג, הטוען ברצינות, כי הממזר בנוי, מבחינה ביולוגית, אחרת מאשר כל אחד מאיתנו — שיש לו „גנים" מיוחדים־במינם, הנופלים באיכותם מאלו של היהודי המצוי. על־פי תורה זו: צפויים אנו לניוון־הגזע, אם אכן יתערבו בנו ממזרים...

וסיפורה של „ממזרית" — דוקומנט בדוק, כמובן. תחילה, להציק על הבחור שרצה ל־התחתן איתה, בנוסח „למה לך להתחתן עם זאת... חסר בחורות הגונות בישראל ?" אחר־כך, ניסיון לשדל את האם — מי שנישאה לפושע, סרבן־גט, שנחרצת בבית־הסוהר, רק לאחר שהאשה מצאה אהבה אמיתית־יותר, והרתה — להעיד עדות־שקר, אשר תוכל ליישם פיתרון הלכתי לממזרותה של הבת...

ובעיות כלליות יותר — כמו של הפלשים ועדת „בני־ישראל", הפסולים מחשש ממזרות...

ומהו דינו של בן לאב מוסלמי ואם יהודיה — שעל־פי היהדות הוא יהודי ועל־פי האיסלאם הוא מוסלמי? החוק הישראלי מתחמק וקובע, שכאן הכריע „טובת הילד" — ול„טובה" זו אין, כמובן, שום הגדרה תיקנית...

פרשיות, כמובן, אינן חסרות. יהושע סובול נשאר צמוד לחומר הדוקומנטארי — קורא לדברים להעיד בעד עצמם. הוא מצא את הדברים אצל שולמית אלוני, בפסקי־דין של בית־המשפט העליון, בקטעי עיתונות, בדברי הכנסת, בראיונות עם אישים. כמובן, החומר שנכנס למיסגרת הערב, הוא אפס־קצהו ממה שנצטבר באמתחתו.

„רציתי", אומר יהושע סובול, „להביא את הבריות לתת את הדעת לאבסורד הגדול הזה, שבו אנו חיים — להפיכת הדיאלוג בין דתיים וחילוניים לדו־שיח של חרשים־אילמים".

„סטאטוס קוו־ואדיס" יעורר, בוודאי, התר־גשות רבה. יהו ירגיזו, בוודאי, אנשים רבים — אך גם יעורר למחשבה. אנשים, הסבורים כי ההלכה צריכה להיות דין־המדינה, לא יאהבו את פניהם במראה „סטאטוס קוו־ואדיס" — אך הם גם, אולי, יבינו כי הפנים הללו משקפות, פחות או יותר, את ההתייחסות לבעייה של ישראל החילונית — ולאו דווקא זו האנטי־דתית הקיצונית, הנוסחה של „הדת היא אופיום להמונים".

תהיה אולי ב„סטאטוס קוו־ואדיס" תרומה קטנה לשינוי התודעה [illegible] להפיכת ה„סטאטוס־קוו" [illegible] חיות, זה בצד זה, ללא [illegible]

כוח האדם ורוח העובד

מאת בנימין כהן

[illegible] לקדם ולהעסיק באורח היעיל, [illegible] התנהגותו והתגמול [illegible] „לכסף יש, אמנם, חשיבות מוגבלת", טען ג'יימס לינקולן, איש העסקים האמריקני, „כסף אינו משמש עדות וסמל להצלחה. הכרה ביכולתו ובכישרונותיו של העובד — זהו התגמול החשוב ביותר. הוא הממריץ את האדם לשאוף ולהתאמץ כדי להשיג יותר" — רשימה שלישית ואחרונה על המצוי והרצוי ביחסי עבודה

התפקיד של ניהול עובדים הוא דינאמי, והאדם העוסק בו חייב שיהיה בו שילוב של ותק מיקצועי בעבודה, חוכמת־חיים, ידע בכל הקשור בהתנהגות האדם בעבודה, אהבת הבריות והבנה בבעיות האדם העובד.

תפקיד ניהול המנגנון החל, למעשה, כפונקציה של תעסוקת העובדים וניהול חשבונותיהם. במשך הזמן הטילו ההנהלות על נושא תפקיד זה אחריות לפיתוח ולביצוע שטחים נוספים:

● הממונה על ניהול העובדים הוא שומר המצפון של החברה והאחראי על מוראל העובדים.

● הממונה אימץ את הגישות המדעיות והטכניקות השיטתיות לגיוס, ברירה, והצבה של עובדים, ולטיפול במערכות־השכר ופעילויות אחרות.

כיום, בחברות רציניות, שיטות הערכת העובדים מיושמות יותר ויותר למשימות ולמטרות שהוצבו בפניהם, וקשורות בתוכניות לפיתוח הצוות הניהולי ובשכר. פעילויות אלה חורגות מן העבודה השיגרתית של מחלקת המנגנון או כוח־האדם והופכות בהדרגה לכלים ואמצעים ניהוליים.

נושא הדרכת עובדים ופיתוח מנהלים, הנמצא בחברות רבות במיסגרת האירגונית של הממונה על ניהול העובדים, מקבל עתה משמעות שונה. הנטיה היא לחדריך תוך כדי עבודה, ולא באמצעות מורה או מדריך המרצה בכיתה. המטרה היא, להכשיר עובדים ולשפר את כישוריהם המיקצועיים בד־בבד עם טיפוח ושיפור כישוריהם החברתיים (בנושאי התיקשורת, ההדרכה וכדומה). פעילויות אלה מגבירות את יעילותו של העובד או המנהל, ומשפרות את התיאום ושיתוף־הפעולה בתוך קבוצות העבודה וביניהן.

מניעת אש

לשינויים הדינאמיים במיפעל ובאירגון העיסקי, שמקורם בטכנולוגיות המתפתחות ובשיטות הניהול החדשניות, יהיו השלכות על פונקציית ניהול העובדים. יש לצפות להתפתחויות הבאות ולהתכונן להן:

● תיגדל תודעת מרינוחיות אצל אנשי ניהול העובדים והם לא יסתפקו באיוש תפקידים ומישרות בעובדים חסרי־פוטנציאל;

● בפעילות ניהול העובדים יחול מיפנה: מן הגישה השיגרתית המכנית, המקובלת כיום, למגמה יצירתית וחדשנית;

● כיום, דואגים הממונים על ניהול העובדים רק לקיומו היום־יומי של המיפעל. בעתיד הלא רחוק תהיה שאיפתם העיקרית לפתחו ולקדמו;

● יש לצפות למעורבות ישירה ומעילה של צוות הניהול הבכיר בפיתוח המשאבים האנושיים של מיפעלם או אירגונם.

אחד המישגים שאנו שוגים במיסגרת הפעילות התעשייתית, מתייחס לפעילותו של המנגנון. אנו רואים במנגנון גוף, שתפקידו לעסוק ב„כיבוי שריפות" במקום לראות בו גוף למניעת אש. הגישה המקובלת היא, שכל הפעילות של מניעת אש היא בבחינת כאב־ראש, שאם אפשר — כדאי להימנע ממנה. אך מנגנון ניהול עובדים טוב מושתת בעיקר על העקרונות של שימור וניצול אפקטיביים של כוח־האדם הקיים במיפעל או בעסק. פירוש הדבר הוא, שדרושה מערכת אפקטיבית, הנשענת על מדיניות ברורה ומוגדרת. ניהול עובדים היא עבודה חיובית, קונסטרוקטיבית ויצירתית, שבמיסגרתה החלק של „כיבוי שריפות" חייב להיות צדדי או מיקרי בלבד.

הממונה על ניהול העובדים חייב להיות בעל ידע בכל הקשור בדרישות מן העובד. בתוקף תפקידו; עליו לדעת מתי וכיצד למלא תפקידים של מחנך, איש־מחקר, יועץ, מדריך, מחונך, מתאם, יושב־ראש בדיון ומומחה ליחסי־ציבור, הבקי בדרכי ההוצאה־לפועל והיישום של תורת ניהול העובדים על מערכותיה השונות.

הנושאים החשובים בגיוס, ברירה וקליטת עובדים דורשים את מומחיותו של הממונה על ניהול העובדים. הוא חייב לדעת לא רק את מקורות כוח־האדם המצויים במשק, אלא חשוב יותר שידע, כיצד למצוא את שביל הזהב והאיזון המתאים של הממונה על ניהול עובדים להדריך את המנהלים הקוויים (מנהלי הייצור, התחזוקה וכדומה), בניצול כוח־האדם העומד לרשותם ובתיאום בין דרישותיהם מן העובדים לבין תחזיות הייצור. בהסתמך על דו"חות מעודכנים של כוח־האדם במפעל; הוא זה שמדריך את המנהלים בכל תהליכי הקליטה של עובדים חדשים — כולל הסברים כיצד להרפות את המתח בימי העבודה הראשונים של העובד החדש.

לפני שעובד חדש מתחיל בעבודתו, הממונה על ניהול העובדים חייב להסביר לו מה יהיו התנאים הפיסיים, בהם יעבוד, מה יהיה שכרו, אילו הטבות יקבל, ומהו המיפעל בו הוא עומד לעבוד.

מנהל מנגנון או כוח־אדם, המראיין עובד במשך דקות מיספר ומצלצל למנהל־העבודה ואומר לו: „הישגתי לך בחור שתוכל להשתמש בו. שלח מישהו לקחת אותו ותראה לו מה לעשות עם המכונה" — גישה כזאת היא פסולה ומעליבה, ובוודאי שאינה משמשת דוגמה טובה למנהלי־העבודה כיצד לקלוט עובד חדש. המנהל או אחד מעוזריו חייב ללוות את העובד החדש למקום בו יעבוד ולהקל עליו את חבלי ההסתגלות הראשונים.

יוזמה אישית

הממונה על ניהול עובדים הוא בבחינת מומחה, שכולם מתייחסים לדבריו ברצינות, מאחר שהוא בעל הידע בנושא עליו הוא חולש. מצפים ממנו להדרכה בכל הקשור בשיטות הערכה של ביצוע והישגים. בחברה או במיפעל מתקדם, חייבים לעודד את היוזמה האישית של העובד או של המנהל לקבוע את משימותיו בעבודה ולהעריך את הישגיו. הממונה על ניהול עובדים חייב להיות היום לאימוץ שיטות הערכה. עליו להדריך את מנהלי־העבודה בדרגיהם השונים, כיצד לזהות בעיות ולפתרן, כיצד לקבוע משימות בעבודה ובאילו אמצעים לקבל היזון חוזר (פיד־בק), שישמש בסיס ורקע לפיתוח התנהגות אחראית של מנהלים ועובדים.

הממונה על ניהול עובדים הוא גם המומחה לבעיות שכר ותנאים סוציאליים, למוטיבציה ולשיטות ומערכות ניהול שונות. ביחד עם עוזריו, שגם הם מומחים, כל איש בשיטחו, הוא דן ומנתח דו"חות שכר, עיסוקים ותפקידים ומפתח, בשעת הצורך, מערכות חדשות של שכר והטבות. תפקידו להדריך ולהסביר למנהלי־העבודה השונים את המשמעות הרב־צדדית של השכר, כי השכר הוא צורך לקיום העובד, המודד לסטאטוס שלו, משמש לו מדד מוחשי להישגים ולהתקדמות, והוא המאפשר לו ליהנות מהתחושה שהוא יכול לבצע משימות גדולות יותר.

הממונה על ניהול עובדים ו/או עוזריו הם מומחים, הם גם אנשי הדרכה; אולם למומחה להדרכה ולהכשרת עובדים ומנהלים יש תפקיד מיוחד — להנחות ולייעץ למנהלים הקוויים ולמנהלי העובדים בכל הקשור בפיתוח עצמי, באמצעות תהליכים מתאימים. הכוונה היא — חילופי־ידע והעשרת מיטען הידיעות, שינויים ותמורות מיקצועיים ושינויים המשפיעים על עמדות וגישות. המומחה להדרכה עוזר למנהלים אלה לשאת באחריות להדרכה, ומאפשר להם להעריך את האפקטיביות האישית שלהם באמצעות תהליכי פיתוח עצמי, שיחות, בירורים, דיונים בשאלות הנעה (מוטיבציה), ניתוח מימצאי סקרי־דעות־עמדות וכדומה.

הממונה על ניהול עובדים ועוזריו המיקצועיים מדריכים את המנהלים בדרגים השונים להבין את משמעות עמדות העובדים, כפי שהן מתבטאות בסקרים, בתיקשורת הפנימית ומן הטיפול בתלונות ובבעיות הפרט. עמדות אלה משמשות, בדרך־כלל, גם בסיס לחיזוי התנהגות במיפעל. סקרי־דעות־ועמדות (שלעיתים מכונים סקרי־מוראל), מספקים מידע, שעליו אפשר לקבוע ציפיות ולמנוע התנהגות בלתי רצויה. מומחה בניהול עובדים חייב לשכנע [illegible] הדרגות בניתוח ופירוש מימצאי הסקרים, היא שיטה להעלות על־פני השטח את כל הבעיות המציקות לעובדים; היא גם אמצעי לטיפול בתיסכולים השונים.

המעורבות של המנהלים בלימוד הבעיות עוזרת להם להבין, שעמדות וגישות של בני־אדם אינן משתנות או משתפרות בעקבות לחץ, שיכנוע, מניפולציות, תגמולים חומריים או בלתי חומריים. מה שמשפיע על עובדים לשיפור התנהגותם הם יחסים אישיים אמיתיים, משימות בעלות משמעות בעבודה, אחריות ומערכות של תנאים המאפשרים לחיות ולעבוד באווירה טובה ובריאה. הממונה על ניהול עובדים חייב להימנע מעידוד ותמיכה באסטרטגיות, שמטרתן להערים, לעקוף, להתגרות או להילחם בעובדים או באירגון העובדים. להיפך — עליו להיות בעל הסתכלות חדה ופרשן התנהגותם של בני־אדם, ובכך הוא עוזר למנהלים לנקוט אמצעים מתאימים להרגעת הרוחות ולהפגת המתיחויות. אם יפעל בדרך אחרת, תתבטא המתיחות בפעילות בלתי קונסטרוקטיבית, מלווה בתגובות שליליות, כפי שהיה בשביתות של אנשי המכס, עובדי הנמל, התיקשורת, בתי־החולים וכדומה.

מטרת גיוס עובדים היא למצוא, למשוך ולהפיק תועלת מאנשים בעלי־יכולת, כך שכישרונותיהם ימצאו ביטוי מוצלח בקידום מטרות המיפעל ובקידום מטרותיהם האישיות. ההנחה המקובלת אצל ממונים על ניהול עובדים ומנהלי אירגון ומינהל היא, שהמאגר העשיר ביותר של עובדים בעלי ידע ובעלי כישרון הוא מחוץ למיפעל או לחברה. הנחות נוספות מקובלות עלינו הן, שהמיפעל חייב לשבץ את העובדים בתפקידיהם בעבודה, ושהאחריות לאיוש התפקידים מוטלת על המטה. בניהול עובדים מתקדם חלו שינויים בהשקפות ובהנחות, וכיום קיימת הסכמה בין אלה העוסקים במדעי ההתנהגות ובניהול עובדים, האומרת:

● המאגר העשיר ביותר של עובדים בעלי ניסיון ובעלי כישרונות אינו נמצא תמיד מחוץ למיפעל, אלא בתוכו, ויש לנצל את הכוחות הפנימיים, לפתחם ולקדמם.

● יש לעודד את שאיפות העובדים להתקדם לתפקידים המבטיחים עניין רב יותר והזדמנויות לפיתוח וקידום אישי, המלווה — בדרך כלל — גם בסיפוקי חומרי.

● איוש התפקידים הוא תפקידם של מנהלי־העבודה לסוגיהם (כלומר, אחריות קווית), ולא של המטה. הממונה על ניהול העובדים משמש יועץ ומדריך, אולם אין הוא יכול לשאת באחריות שיבוצם של עובדים בתפקידי ייצור, וכדומה.

באופן כללי אפשר לומר, שרוב המיפעלים והאירגונים תומכים במדיניות של קידום מבפנים, על־ידי איוש מישרות ותפקידים פנויים. כל המיפעלים והאירגונים מגייסים אנשים מבחוץ כאשר איש מתוך המיפעל אינו נמצא מתאים לתפקיד.

כאשר מתפנה מישרה, או שנוצרת מישרה חדשה, קיימות שתי אפשרויות; לקדם אנשים המועסקים כבר במיפעל או באירגון, ועל־ידי כך לנצל את הידע והנסיון של אנשים אלה ולהוכיח שקיימת אפשרות קידום; או לגייס עובדים מבחוץ, ועל־ידי־כך להזרים למיפעל כוחות חדשים ואולי גם רעיונות, דיעות ושיטות חדשים. אך קיים אז סיכון שהדבר יהווה מיכשול לקידומם של עובדים הנמצאים במיפעל. מיפעלים ואירגונים מסודרים מתכננים את כוח־האדם שלהם, ובין השאר מקדמים ומעודדים פיתוח עצמי של עובדים; בשעת הצורך, דבר זה מאפשר איוש מישרות פנויות וחדשות על־ידי עובדים מתוך המיפעל עצמו. מיפעל או אירגון כזה יגייס לעיתים עובדים מן החוץ, אולם רק על בסיס של תיכנון מוקדם ולאחר בדיקת המקורות הפנימיים שלו.

תפקיד ניהולי — ויהיה זה הנמוך ביותר — חייב לתת סיפוק ותגמולים, ואין לראותו רק כאמצעי וקרש־קפיצה לתפקיד גבוה יותר בשלבי הדרגות של המיפעל, אפילו בעסק המתפתח במהירות רבה ביותר. רק חלק קטן בלבד מאנשי הניהול יקודם לשלבים הגבוהים. לגבי [illegible] למלא את התפקיד אותו הם ממלאים עתה עד לפרישתם מן המיפעל, אלא אם כן הכשירו עצמם לתפקיד אחר.

הדגשה מוגזמת על העלאות בדרגה מתסכלת ומורידה את המוראל אצל חלק זה או אחר של העובדים; כאמור, עובד יכול לשנות תפקידו ולעסוק בעבודה מעניינת, הדורשת ממנו מירבות גדולה יותר וגורמת לו לסיפוק רב יותר, אך השינויים האלה אינם מחייבים העלאות בדרגה. חשוב לציין כאן, שהעלאות תכופות בדרגה גורמות לאווירה בלתי רצויה של תחרות, אשר בה עובד מנסה להתקדם על חשבון העובדים האחרים. הממונה על ניהול עובדים חייב להכיר היטב את האירגון בו הוא פועל, ועליו לדעת להשתמש בכלים האובייקטיביים (כגון איבחון פסיכולוגי), לאיוש העובד המוכשר ביותר לתפקיד המתאים. הוא חייב לעודד עובדים טובים ומוכשרים, להגיש את מועמדותם למישרות ולתפקידים שנתפנו ולא לעצור בעדם; עליו להימנע מ„תפירת" תפקידים ומישרות לפי מידות או כישורים של העובד הרצוי לו. תופעה זו גורמת לאי־אמון במנהל ובשיטותיו, השפעתה על מוראל העובדים היא שלילית והיא מביאה לפער אמינות בין ההנהלה (כולל הממונה על ניהול העובדים) לבין העובדים.

השתלמות נוספת

תפקידים ומישרות פנויות נוצרים בשני סוגים של נסיבות:

א. מוות, פרישה לגימלאות, העלאה בדרגה, הבריחה, פיטורין, התפטרות או ירידה בדרגה של ממלא המישרה הקיימת (תופעה נדירה בארץ).

ב. גידול, אירגון מחדש, הסתעפות עיסקית חדשנות ויצירת פונקציות ותפקידים חדשים.

מבין אלה, רק מוות והתפטרות (בגבול מסויים), הינם בלתי ניתנים לחיזוי. את שאר הנסיבות אפשר, במידה רבה, לצפות ולתכנן מראש.

מאחר שארצנו נמצאת בתהליך מתמיד של גידול כלכלי, תוך כדי יישום טכנולוגיות חדשות והיווצרותם של מיקצועות ועיסוקים חדשים, מן הראוי היה שהמנהלים — ובתוכם אלה האחראים לכוח־האדם ולניהול העובדים — יתעניינו בתופעה, שמיספר רב מאוד מעובדים עוסק בלימודים פורמאליים, משתתף בקורסים שונים במיקצועות עיוניים ומיקצועיים. אנשים אלה לומדים כדי להתקדם בעבודה ובחיים. כאשר עוצרים בעד התקדמותם, הם מחפשים את הסיפוק הכספי וההטבות השונות. איש־שאיפות הרצון שלהם בעבודה מצטברת ללחץ גבוה, הפורץ החוצה בצורת סנקציות, שביתות פראיות וכדומה. קיימות, כמובן, סיבות חברתיות נוספות למתיחויות, הנגרמות על־ידי קבוצות עובדים שונות, אך לא נעסוק בהן הפעם. מה שחייב להעסיק את כל אלה המטפלים בניהול עובדים הוא, להימנע מיצירת מתחים, להגביר את מעורבות העובדים בניהול עבודתם ולאפשר להם להתקדם בעבודה בהתאם לכישוריהם.

העיקרון של קידום מבפנים מוכיח לעובדים שההנהלה מעריכה את כישוריהם וחושבת על קידומם. אם רוצים שהעובדים יעלו את התפוקה ושיהיה איכפת להם מהנעשה, יש להוכיח להם, שבדרגים השונים של ההנהלה חושבים עליהם ורוצים בטובתם ובקידומם המיקצועי.

בין המומחים השונים קיים ויכוח תיאורטי אם מיכרז פנימי או קידום מבפנים (עליית חילופי תפקידים) עדיף על גיוס אנשים מבחוץ. לא כאן המקום להיכנס לוויכוח זה. אלא רשימה מסוד במיפעלים בארצות־הברית, היוזעים בגישתם החיובית לנושא של ניהול עובדים.

הנחה אחת עלינו לקבל — העובד, בין שהוא חי בארצות־הברית או בישראל, הוא אדם ולא חפץ; יש לו רגשות שונים, הוא חושב ופועל בהתאם למציאות הסביבתית בה הוא נמצא ועובד, ולכן יש לכוונו ולהפעילו בצורה חיובית ולא על־ידי התנכלות והתגרות בו. על

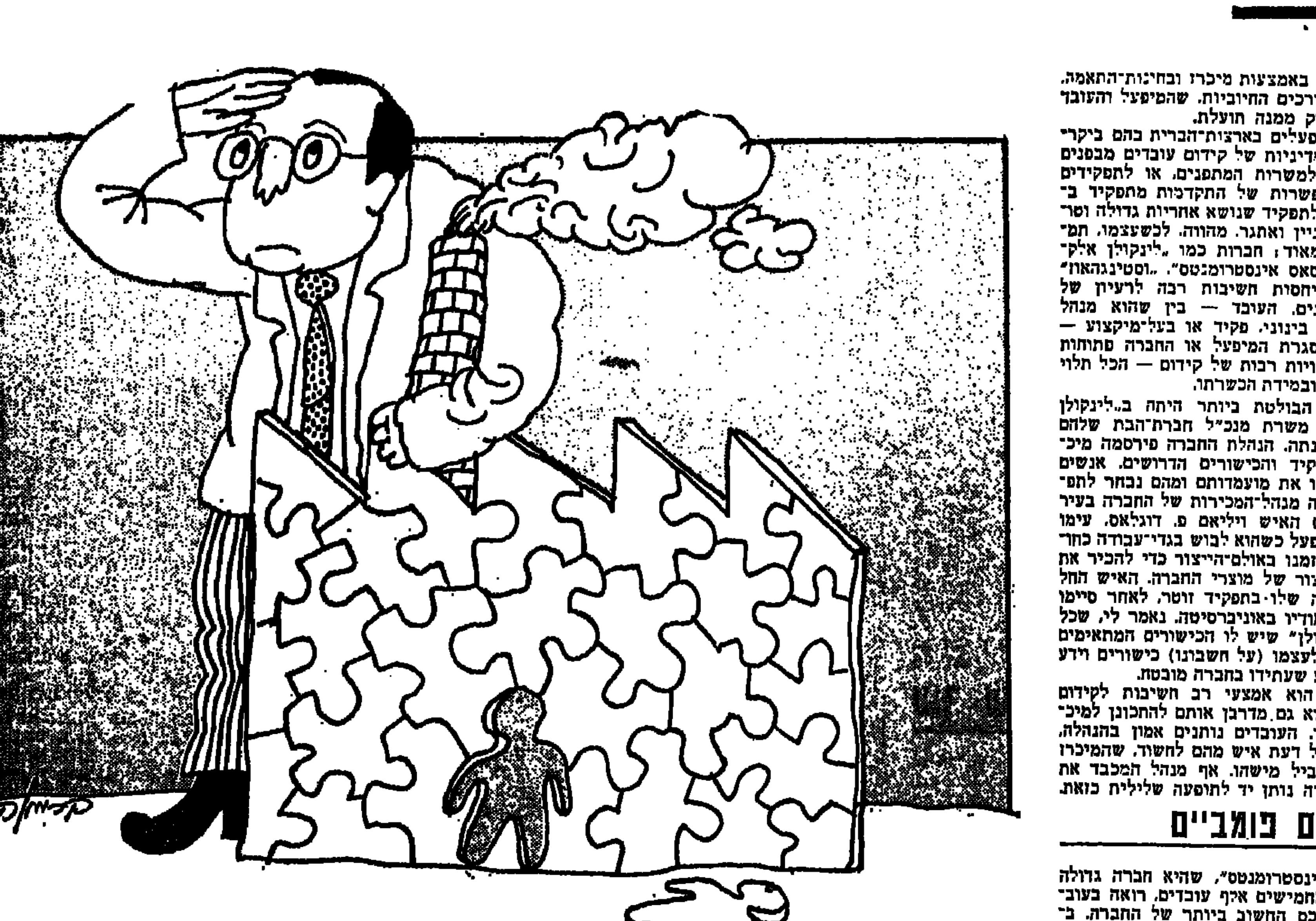

המאגר העשיר ביותר של עובדים בעלי נסיון וכישרון אינו נמצא תמיד מחוץ למיפעל, אלא לעיתים קרובות — בתוכו

דום מבפנים. באמצעות מיכרז ובחינות־התאמה, הוא אחת הדרכים החיוביות, שהמיפעל והעובד יכולים להפיק ממנה תועלת.

בכל המיפעלים בארצות־הברית בהם ביקרתי, קיימת מדיניות של קידום עובדים מבפנים לתפקידים ולמשרות המתפנים, או לתפקידים חדשים. האפשרות של התקדמות מתפקיד ברמה נמוכה לתפקיד שנושא אחריות גדולה וטומן בחובו עניין ואתגר, מהווה, לכשעצמו, תמריץ חשוב מאוד; חברות כמו „לינקולן אלקטריק", „טקסאס אינסטרומנטס", „וסטינגהאוז" ואחרות, מייחסות חשיבות רבה לרעיון של קידום מבפנים. העובד — בין שהוא מנהל בכיר, מנהל בינוני, פקיד או בעל־מיקצוע — יודע, שבמיסגרת המיפעל או החברה פתוחות בפניו אפשרויות רבות של קידום — הכל תלוי באדם עצמו ובמידת הכשרתו.

הדוגמה הבולטת ביותר היתה ב„לינקולן אלקטריק": משרת מנכ"ל חברת־הבת שלהם בצרפת נתפנתה. הנהלת החברה פירסמה מיכרז על התפקיד והכישורים הדרושים. אנשים שונים הגישו את מועמדותם ומהם נבחר לתפקיד מי שהיה מנהל־המכירות של החברה בעיר דטרויט. שם האיש ויליאם פ. דוגלאס. עימו נפגשתי במיפעל כשהוא לבוש בגדי־עבודה כחולים ומבלה זמנו באולם־הייצור כדי להכיר את תהליכי הייצור של מוצרי החברה. האיש החל את הקריירה שלו בתפקיד זוטר, לאחר סיימו את חוק לימודיו באוניברסיטה. נאמר לי, שכל עובד „לינקולן" שיש לו הכישורים המתאימים ו/או רוכש לעצמו (על חשבונו) כישורים וידע נוספים, יודע שעתידו בחברה מובטח.

המיכרז הוא אמצעי רב חשיבות לקידום העובדים. הוא גם מדרבן אותם להתכונן למיכרזים בעתיד. העובדים נותנים אמון בהנהלה, ולא עולה על דעת איש מהם לחשוב, שהמיכרז „תפור" בשביל מישהו. אף מנהל המכבד את עצמו לא היה נותן יד לתופעה שלילית כזאת.

מיכרזים פומביים

„טקסס אינסטרומנטס", שהיא חברה גדולה מאוד ובה כחמישים אלף עובדים, רואה בעובדיה את הנכס החשוב ביותר של החברה. באירגון רב־מיפעלי זה, מאיישים מישרות פנויות באמצעות מיכרזים פומביים, המתפרסמים בעיתון החברה ועל לוחות־המודעות. במידה, שמועמדים מתאימים אינם בנמצא, פונה החברה החוצה ומנסה לגייס אנשים ממקורות אחרים. עיתון החברה, היוצא במתכונת של עיתון יומי, מכיל ידיעות שוטפות על החברה, פעילויותיה, פרטים על עובדים מצטיינים וכדומה. המיכרזים השונים תופסים לעיתים שני עמודים, המחולקים בהתאם לחטיבות החברה. בראש העמוד המודיע על אפשרויות עבודה חדשות מופיעות ההוראות הבאות:

א. אם עובד מעוניין באחת המישרות, עליו למלא טופס בקשה מיוחד ולהגישו למינהל התעסוקה, לא לממונה עליו.

ב. כל מישרה פנויה, המתפרסמת בעיתון החברה, שמורה למועמדים מתוך החברה לפחות שבוע ימים.

ג. כל מישרה פנויה מצויינת על־ידי קוד המסמל, למשל, שהוצאות ההעברה לעיר אחרת תשולמנה בהתאם לנוהל.

ד. קודים אחרים מסמלים את המקומות בהם ישנן מישרות פנויות.

ה. דירוגי העיסוק במקומות אחרים. ניתנים להשוואה בלישכת המנגנון (דבר זה מצביע, שאין בחברה זו דירוגים אחידים לכל מפעליה ושלוחותיה).

לאחר שהאדם מילא את השאלון ואושר לתפקיד החדש, נעשים הסידורים השונים להודיע על־כך לממונה העכשווי עליו. אין הממונה רשאי להטיל וטו על ההעברה, הנראית לעובד ולחברה כקידום מבחינת התוכן, האחריות והסיפוק הכספי. עובד שעבד פחות משנה, חייב להחתים את הממונה עליו על הטופס ולקבל הסכמתו להעברה. אפשר לומר, שהמושג של וטו על העברה אינו קיים בחברות מהסוג של „טקסאס אינסטרומנטס" ו„לינקולן אלקטריק". הווטו הוא אמצעי הבולם פיתוח והתקדמותם של עובדים, ועל־ידי־כך מחבל במישרין בהתפתחותו של המיפעל או החברה. שיטת המיכרזים, המבוססת על יושר והגינות, עוזרת בהפגת מתיחויות של יחידים וקבוצות, בשינוי שיגרת העבודה ובהפחת רוח חדשה בעובדים, שעושים מאמץ למען קידומם המיקצועי והניהולי.

בעזרת שיטה זו של קידום מבפנים, איישה „טקסאס אינסטרומנטס" ב־1969/70 שמונת־אלפים משרות על־ידי עובדים, שבשבילם היתה זו עליה בדרגה וקידום מקצועי. לרבע מהם נודע על המשרות האלה באמצעות המיכרז הפומבי שפורסם בעיתון החברה.

הוסבר לי, שאנשי מקצוע ב„טקסאס אינסטרומנטס" מתפתחים ומתקדמים תוך כדי עבודה בפרוייקטים שונים, מעריכים את התקדמותם בהתאם להישגיהם בביצוע המטלות השונות במיסגרת הפרוייקט. כל צוות של פרוייקט עובר תהליך של למידה, וזה נותן לעובדים את הדחף לשאוף ולהעשיר את ידיעותיהם. הערכת העובדים מביאה בחשבון גם את התקדמותם מבחינת הידע שרכשו תוך כדי עבודתם, ועל סמך זה מעריכים את הפוטנציאל שלהם לתפקידים חדשים במיסגרת אותו פרוייקט או בפרוייקטים אחרים.

מודעות מטעות

הממונה על ניהול העובדים משקף, בדרך כלל, את הדיעות והמדיניות של הנהלת החברה או המיפעל, ואלה מתבטאים בשיטות גיוס, ברירה, ואיוש התפקידים והמישרות השונות. בציבור המועמדים לעבודה ישנם כאלה המצדדים בשיטות ניהול סמכותיות, הנשענות על מערכות מפורטות של נוהלים והוראות, ואחרים, הנוטים לעבוד במיסגרת פחות פורמאלית, המאפשרת לאדם להוכיח את יוזמתו, כישרונותיו ומחשבותיו. ממונה על ניהול העובדים, המכיר את אירגונו, חייב להיות ער למציאות, ובהתאם להבחין בין שני הטיפוסים של מועמדיו ולדעת היכן לאייש כל אחד ואחד. כאשר עובד „נכשל" או „לא מצליח" במחלקה מסויימת, לא תמיד זאת אשמתו, אלא אשמת אלה שלא ידעו להתאימו לתפקיד ולמיסגרת המתאימה.

ממונים רבים על ניהול עובדים, המעוניינים לאייש מישרות ותפקידים, נוהגים לפרסם בעיתונות מודעות מטעות כדי למשוך מועמדים. כאשר אלה באים לראיון ראשון, מספרים להם על תנאי־העבודה הטובים, השכר וההטבות המצויינים, אפשרויות הקידום הרבות, הפעילות החברתית הערה וכדומה. בראיון השני, שבו עשוי להשתתף גם המנהל הקווי, יחקרו את המועמד על נסיונו ועברו ושוב יספרו לו על האפשרויות הגדולות המצפות לו במיפעל. אם יסכים המועמד לקבל את העבודה ויתנסה בה תקופה קצרה ביותר, יתבררו לו העובדות הבאות:

● הממונה על ניהול עובדים והמנהל הקווי לא נהגו ביושר ובהגינות ומסרו לו מידע חסר בסיס מציאותי על אופי העבודה, תוכנה ושיווקו של בעל־המיקצוע במיפעל;

● לא היתה כל הכוונה מצד המנהל, שלא טרח להציג בפני העובד החדש את המיפעל ומקום עבודתו המיועד;

● לא ניתנה לעובד מראש כל הגדרת תפקיד ומעמד במיפעל, הוא משמש כ„פקק" ומעמיסים עליו עבודות שונות שלא בתחום מיקצועו.

● ללא מטרה ומשימה מוגדרת שעליו לבצע, לא יכול היה העובד לתרום מניסיונו או למצוא סיפוק כלשהו במיפעל, שנתגלה לו כביורוקראטי במיבנהו האירגוני וכמבולבל בסידרי העבודה.

● ללא כל אחריות לביצוע משימות, נמנעה ממנו מראש האפשרות להתקדם ולהתפתח.

העובד נוכח לדעת, שנקיטת יוזמה ונסיון להתגבר על המחדל הקיים, נתקלים עד מהרה במיבנה האירגוני הבילתי־פורמאלי על תככיו ו„מלחמות היהודים" הרבות שבו, והמצב אינו מאפשר לו ליטול את היוזמה בידיו כדי לצאת מן המיסגרת המנוונת.

המיקרה הנזכר לעיל מצביע על הפער בגישות שיכול להיות בין הממונה על ניהול העובדים ובין מנהלי הייצור, האחזקה והמנהלים הקוויים האחרים, שבמחיצתם יבלו עובדים אלה שליש מחייהם. לכן, חשוב שעובדים ומנהלים, הרוצים להחליף את מקום עבודתם, יהיו זהירים ולא יסמכו רק על פיתויי השכר, התנאים הטובים וכדומה, אלא ידאגו לכך, שאת עיקר המידע על תפקידם ועבודתם יקבלו מאותו מנהל, אשר לו יהיו כפופים ועימו יעבדו.

ממונה על ניהול עובדים, הרוצה לקבל תדמית של מנהל הגון וישר, חייב לשלב במדיניות גיוס העובדים ואיוש המישרות את הגישה, שיש למסור למועמד פרטים על הקושי במילוי התפקיד, על אפשרויות הלימוד של נושא זה או אחר, על אפשרות של עבודה בשעות נוספות וכדומה. אין ספק שחייבים לספר למועמד על השכר והתנאים. אולם אסור ליצור את הרושם אצל המועמד, שהתגמול החומרי הוא העיקר. לעומת זאת, כאשר מועמד מתעניין רק בתגמולים החומריים ואינו מראה עניין בעבודה — אין להתייחס אליו כאל מועמד רציני. בכל מקרה, אם ממונה על ניהול עובדים שוקל ברצינות מועמדותו של עובד והוא רוצה לדעת יותר על אישיותו והתנהגותו העתידה, עליו להעבירו איבחון פסיכולוגי.

אישיות מתאימה

הממונה על ניהול עובדים יכול להופיע במיפעלים, חברות ואירגונים שונים תחת שמות ותוארים שונים — הוא יכול להיקרא ראש־אגף, סגן מנהל כללי לכוח־אדם ומשק או סגן מנהל כללי לאירגון ומינהל במיפעל גדול; במיפעלים רבים בארץ הוא ידוע גם כמנהל כוח־אדם או כמנהל המנגנון. תוארו לא תמיד חשוב, אולם תפקידיו העיקריים הם החשובים ומתרכזים בתחומים הבאים:

גיוס ותעסוקת עובדים; חינוך והדרכה; פיתוח וקיום מערכת שכר; תיכנון והפעלת מערכת תנאים סוציאליים והטבות כלכליות; יחסי עבודה וקשרים עם האיגוד־המקצועי; תיכנון וטיפוח מערכת תיקשורת במיפעל ומחוצה לו; שירותים מיוחדים (בטיחות, שירותי רפואה, מיסעדה, טיפוח שעות הפנאי ועוד).

במידה שהחברה היא רב־מיפעלית או רב־אגפית, תהיה עבודתו ואחריותו של הממונה על ניהול העובדים גדולה יותר, ואז הוא נזקק לעוזרים. אולם ישנם מיפעלים רבים קטנים ובינוניים, שהטיפול בתחומים הנ"ל מרוכזים בידיהם של הממונה ואחד מעוזריו. מיותר לציין, שאחריות לתחומי עבודה כה חשובים דורשת אדם בעל אישיות מתאימה בעל יכולת לעבוד עם אנשים, בעל ידע מיקצועי בתחומים הספציפיים (עם תואר אקדמאי או שווה לו) ובעל ניסיון מעשי בכל התחומים הנזכרים לעיל או בחלק מהם. אין זה מספיק להיות קצין־ניהול בצה"ל, כדי להיות מנהל עובדים אזרחיים במיפעל או באירגון, ולהצליח. בידיו של הממונה על ניהול עובדים חייב להיות הכוח להשפיע על התדמית החיובית של המיפעל, באמצעות ניהול דינאמי של התחומים הנתונים לסמכותו. הוא חייב להיות איש אמונם של המנהל הכללי וכל צוות הניהול, ולשם כך עליו להיות ישר והגון ואיש הידע והניסיון, שאליו פונים בבקשת עיצה והדרכה.

מבין קבוצה נבחרת של מנהלי כוח־אדם בארץ, אזכיר שניים, היכולים לשמש דוגמה לרבים העוסקים בנושאים הרגישים הקשורים בבני־אדם — האחד הוא משה ברנע, מנהל כוח־אדם של „ישאסכטכ" בנהריה, והשני — דוד דורון, מנהל כוח־אדם של „מכתשים" בבאר־שבע. שניהם בעלי ידע מיקצועי וחדשניים מטבעם, אינם מפחדים לנסות וליישם רעיונות חדשים, ופועלים במיסגרת מדיניות שנקבעה על־ידי ההנהלות שבהן הם חברים, המכירות בעובד כנכס היקר ביותר של המיפעל. מדיניות זו אומרת, שכל השקעה בעובד הטוב משתלמת תמיד ומניבה פירות לעובד ולמיפעל כאחד. אין לי כל ספק שישנם מנהלי כוח־אדם נוספים במיפעלים ובחברות בארץ, המקובלים על עובדיהם בזכות התנהגותם ומעשיהם הטובים.

המנהלים הכלליים ובעלי המיפעלים חייבים לתת את דעתם, שהישגיהם הכלכליים יהיו גדולים לא רק בזכות מנהלים היודעים כיצד להפעיל מכונות וציוד, אלא גם בזכות כאלה, המבינים את נפש האדם העובד ויודעים כיצד להשפיע על התנהגותו ולפתח את היכולת והכוחות החבויים בו. ג'יימס לינקולן, אבי שיטות העידוד ב„לינקולן אלקטריק קומפני" בארצות־הברית, טען, שאין האדם מפתח את הכישרונות והיכולת החבויים בו מבלי שתהיה לו שאיפה לעשות כך. לכן, כצעד ראשון, חייב מנהל טוב לתת לעובדיו סיבה, שתעורר אותם לשאיפה גדולה. יש לקבוע לעובד משימה או עבודה, הדורשים כושר המצאה, חדשנות, כישרונות ויכולת חדשים. העבודה חייבת להיות מוצגת כאתגר שבסיומה תצטבר אצל האדם שביצע אותה הרגשת גאווה וכבוד־עצמי, שלהם הוא ראוי. חשוב שציוני־השבח וההערכה שיקבל, יעלו את ערכו בעיני אותם החברים במקום העבודה שהוא מעריך ומכבד. זהו התגמול והתמריץ הגדול ביותר שיכול להיות.

לגבי ערכו של הכסף כמניע, מציין ג'יימס לינקולן, שלכסף יש יחסית חשיבות מועטה. כסף הוא צורך כלכלי לסיפוק צרכים ממשיים. כסף, בדרך־כלל, אינו משמש עדות וסמל להצלחה מיקצועית מבחינת ההישגים. הדבר אליו שואף ביותר העובד הוא להגיע להישגים, המוכרים והמוערכים על־ידי הכלל, הכרה ביכולת ובכישרונות שלו, הבאה מן הסובבים אותו. זהו התגמול החשוב ביותר, הוא הממריץ אדם לשאוף ולהתאמץ ולהגיע להישגים בשטחים שונים, כפי שזה מתבטא בשיטתי הספורט השונים.

ניהול תמריצי עידוד, בתנאים ובאווירה סביבתית בריאה, הוא חשוב מעל ומעבר לכל תוכנית תגמולים כספית; השפעה סביבתית חיובית אפשר ליצור רק באמצעות:

● מתן ביטחון בעבודה;
● טיפוח ועידוד עבודת־צוות ושיתוף פעולה;
● רמה מתאימה של תחרות אישית במיסגרת אווירת השיתוף הקבוצתי;
● קיום אקלים קבוע של פיתוח וקידום מוצרים ושירותים; פיתוח וקידום יכולתו וכישרונותיו של העובד במיסגרת הפעילויות היצרניות השונות;
● אירגון וניהול עבודה ברמה שתעניק לעובד אחריות ברורה ומוגדרת, באמצעות הרחבה והעשרת העיסוק והתפקיד;
● קיום צינורות תיקשורת פתוחים ויעילים;
● קיום פעילות אירגונית, שבה כל הפונקציות הכלליות של ניהול, כגון: תיכנון, אירגון, איוש, ניהול ופיקוח, מבוצעות בצורה אפקטיבית כזאת, שהאנשים הנכונים מבצעים את הפעולות הנכונות בדרך הנכונה, בזמן הנכון וביעילות.

כל הגורמים הנזכרים לעיל, כשהם פועלים ברמה גבוהה ביותר של הגינות ויושר, הם המשפיעים על קיום סביבה ואווירה בריאים התורמים לתפוקה גדולה, לשיווין בייצור ולהרגשת סיפוק אצל העובדים על הישגיהם בעבודה.

פרידה מהבית הלבן

מאת
מרגרט טרומן

אחרי טקס הכתרת אייזנהאואר לנשיא נסענו לארוחה בביתו של דין אצ'יסון. פתאום, פניתי אל אבי, הבטתי בו ואמרתי: „הלו, מיסטר טרומן!" הוא תפש את כותני מייד וחייך. זאת היתה הפעם הראשונה מאז נולדתי, שלא היה לו שום תואר רישמי

טרומן בן 83

ב היותו טרוד בענייני קוריאה, לא הקדיש אבי שימת־לב רבה לידיעות בעיתונות על צרות בפורטו־ריקו. ב־29 באוקטובר 1950 פרצו תיגרות ויריות בסן־חואן, בירת האי. גרמה לכך „מיפלגת העצמאות" הזעירה, שמנתה כ־1500 חברים. הם ניסו לתפוס את השילטון בכוח. אבל המרד — אם אכן היה ראוי להגדרה זו — דוכא במהרה. לא עלה בדעתו של אבי, כי השלכות האלימות יגיעו במהרה עד וושינגטון.

ראשית, אבי היה מאוד פופולארי בפורטו־ריקו. עוד ב־1945 אמר בקונגרס, כי הגיעה השעה לשאול את פי האוכלוסיה מה צורת השילטון הרצויה לה. אבי לא מנע את האפשרות של מתן עצמאות גמורה לאי. בפברואר 1948, כשביקר באי, חזר ואמר, כי יש לתת לתושבים את הזכות להגדיר בעצמם את אופי הזיקה המדינית שלהם אל ארה"ב. תודות להשתדלותיו, אושרו בקונגרס חוקים שאיפשרו לבני האי לבחור במושל ובנושאי תפקידים ציבוריים אחרים מתוכם וליצור חוקת־יסוד, שאיפשרה להם לכלכל את ענייניהם המקומיים בעצמם.

בזאת לא הסתפקו הקנאים ממיפלגת העצמאות. הם הוכרעו, אומנם, בבחירות על־ידי המיפלגות שתמכו בשמירת הקשר עם ארה"ב, אבל הטיפו לשינאה נגד ה„יאנקים" ותבעו מהפכה. שניים מחברי מיפלגה זו, אוסקר קולאסו וגריסליו טורסולה, הגיעו לוושינגטון ב־31 באוקטובר. למחרת בבוקר הם סיירו בעיר ונודע להם, כי אבי אינו מתגורר בבית־הלבן, שעבר שיפוצים, כי־אם ב„בלייר האוז", בית האורחים הממשלתי. שניהם היו חמושים. אחרי ארוחת צהריים, הם שבו למלונם וטורסולה לימד את קולאסו איך להשתמש באקדח. בינתיים, חזר אבי מבוקר טרוד בלישכתו בבית־הלבן כדי לסעוד את ארוחת־הצהריים בבלייר האוז, עם אמו וסבתו. אחר־כך עלה לחדרו, כדי לחטוף את תנומת־הצהריים הרגילה שלו.

מיום שעברנו זמנית לבלייר האוז, היו אנשי הביטחון שלו מודאגים ממצבו החשוף של הבית. החזית שלו יצאה ממש עד לרחוב וזה יצר בעיות ביטחוניות מבעיתות. אנשי הביטחון הציבו שמירה בקצה המערבי והמיזרחי של הבניין ובתוך הבית וכן היה במקום שוטר מהבית־הלבן, ששמר על המדרגות העולות לכניסה הראשית.

מעטפות נפץ

ב־1 בנובמבר בשעה 2 אחרי הצהרים התקרבו טורסולה וקולאסו משני כיוונים מנוגדים לבלייר־האוז. הם נדברו להיפגש ליד המדרגות ולפרוץ פנימה יחד. כשקולאסו היה במרחק פחות משלושה מטר מהמדרגות, שלף את האקדח והחל יורה בטוראי דונלד בירדזול, ששמר על המדרגות. היריה הראשונה החטיאה; השניה פגעה ברגלו הימנית של הזקיף. הוא ירד מהמדרגות תוך שהוא שולף את אקדחו. קולאסו זינק אל הכניסה בחזית הבית, שהיתה פתוחה לרווחה. רק תריס־רשת קל, סגור בבריח קטן, הפריד בינו לבין פנים־הבית. אבל, הזקיפים שבצד המיזרחי של הבית עמדו, תודות לאל, על מישמרתם וכדוריהם קצרו את קולאסו כשעמד על המדרגה השניה. כשקולאסו ניסה להתרומם, ירה בו מהקצה המערבי של הבית טוראי לסלי קופלט והמתנקש נפל ארצה על פניו. רגע לפני שהוא ירה, נפגע קופלט בחזהו ובבטנו משני כדורים שנורו על ידי טורסולה. הלה חפש מחסה בין השיחים שבחזית הבית והחל ממטיר יריות על ימין ועל שמאל. כדור נוסף פגע בבירכו השמאלית של קופלט והפיל אותו לרחוב. למרות פצעיו הקטלניים הצליח קופלט לירות עוד פעם: הכדור פגע בראשו והוא נהרג במקום.

תוך שלוש דקות נורו 27 יריות. אותה שעה התלבשו אבי ואמי בחדרי־השינה שבחזית הבית, לקראת יציאתם לטקס חנוכת אנדרטה לפילדמרשל הבריטי סיר ג'והן דיל. כששמעה אמי את היריות, ניגשה לחלון וראתה את טוראי בירדזול מוטל ברחוב, כשדם זב מרגלו הפצועה. „הארי!", נזעקה. „מישהו יורה בשוטרים שלנו!" אבי זינק אל החלון, שעה שנמשכו חילופי היריות עם טורסולה. אחד מאנשי הביטחון ראה אותו ליד החלון וצעק: „היכנס פנימה. חזור!" אבי ציית מייד.

בין כה וכה נפוצו בוושינגטון שמועות, כי הנשיא ושבעה משומרי ראשו נרצחו. אבא שמר על קור־רוחו ויצא בשעה היעודה לטקס. כשהוא אומר: „נשיא חייב להביא בחשבון אירועים כאלה..."

זה, אולי, נכון, אבל בתו של נשיא אינה צופה לפורענויות מסוג זה... עמדתי להופיע בקונצרט־זימרה בפורטלנד שבמדינת אורגון, באותו ערב. כלל שנקטתי בידיי תמיד היה להתבודד לגמרי ביום של הופעה. כדי לא לאמץ את קולי, בילית את שעות אחרי־הצהריים בקריאת ספר ולא פתחתי את הראדיו. כדי שדעתי לא תוסח על־ידי מוסיקה אחרת מזו שעמדתי להשמיע, או, מה שגרוע יותר, על ידי בשורות רעות מקוריאה. לפנות ערב צילצלה אמי מוושינגטון. היא החליטה, שמוטב כי לא אשמע על ניסיון ההתנקשות לפני הופעתי. „רק רציתי לוודא, שהכל בסדר אצלך", הסבירה.

מייד תמהתי: „ומדוע שלא יהיה בסדר? האם קרה משהו לאבא?"

„הוא בסדר, בסדר גמור", ענתה.

סגרתי את הטלפון בתחושת מועקה, שמשהו אינו כשורה. אינני מגנה את אמי שניסתה למנוע ממני את הידיעה. אבל, האמרגן שלי החליט, שיהיה זה מישגה לתת לי להופיע על הבמה בלי לדעת מה קרה. כתב מקומי עלול היה להציג לי שאלה לפני הקונצרט וזה היה מזעזע אותי ופוגם בהופעתי. לכן סיפרו לי מה קרה, והראו לי את עיתוני הערב. ברגע שראיתי שלא אונה כל רע לאבי, נרגעתי לגמרי. אבל, המחשבה, שמישהו ניסה להתנכל לחיי אבי עיצבנה אותי משך ימים מספר.

אגב מחקר לקראת כתיבת זיכרונותיי אלה, העליתי, כי היו ניסיונות התנקשות קודמים, שאבי מעולם לא הזכיר אותם בשיחה אתי. אחד המסוכנים מיניהם — לדעת שירות הביטחון — היה רמז שנתקבל מראש העיריה של אחת הערים הגדולות כי המשטרה בעירו קיבלה ידיעה, שמישהו ינסה לפגוע באבי ברובה במגרש ספורט. בתחרות בין נבחרות הצבא וחיל־הים, נהוג, שהנשיא יישב מחצית הזמן בצד של הצבא ובמחצית השניה — בצד של הצי. הכוונה היתה לירות באבי כשהוא עובר מצד אחד של המיגרש למישנהו.

שירות הביטחון עוקב בשבע עיניים אחרי הדואר המתקבל בבית־הלבן ובדרך־כלל יש להם שיטות לבדוק אזהרות אשר מתקבלות ולהשוות אותן לאיומים אחרים שלא יצאו לפועל. ולכן, במידה מסויימת, ניתן לבטל אותם במחי־יד. אולם, במיקרה זה עמדה ההתנקשות להתבצע, לפי כל הסימנים, על־ידי „זאב בודד" — וזה הסוג המסוכן ביותר. אבי התעקש: הוא יעבור את המיגרש ויהי מה. לכן לא היתה לאנשי הביטחון ברירה אלא להכפיל את אמצעי הזהירות. הם הציבו אנשים בכל נקודה אפשרית באיצטדיון. אבי חצה את המיגרש כשהוא מחייך ומנפנף אל הקהל. אבל, אין ספק, שנשימתם של אנשי־הביטחון נעצרה באותם רגעים, עד שעבר בשלום לצד השני...

בקיץ 1947 ניסו טירוריסטים מ„כנופיית שטרן" בארץ־ישראל לרצוח את אבי באמצעות הדואר. מספר מעטפות בצבע־קרם, בגודל שמונה על שישה אינץ', הגיעו לבית־הלבן, כשהן ממוענות אל הנשיא ואל אנשי־סגל שונים. בתוכן היו מעטפות קטנות יותר, מסומנות „פרטי וסודי". בתוך המעטפות הללו היתה אבקת ג'ליניט עם סוללת־עיפרון ופצץ דרוך לפיצוץ בשעת פתיחת המעטפה. למרבה המזל, היתה מחלקת הדואר של הבית־הלבן ערה לאפשרות שמיכתבים כאלה יגיעו. ביוני שעבר נשלחו שמונה מעטפות כאלה, לפחות, לאנשי מימשל בריטיים, כולל שר־החוץ ארנסט בווין ושר־החוץ־לשעבר אנתוני אידן. המישטרה הבריטית ערכה פיצוץ נסיוני של מעטפה אחת וקבעה, שהיא מסוגלת להרוג או לפצוע קשה כל מי שיפתח מעטפה. מחלקת הדואר העבירה את המעטפות לשירות הביטחון וחבלנים פירקו אותן. שירות הביטחון בודק את הדואר הנשלח אלינו עד עצם היום הזה.

לא לרוץ

ימים מיספר בלבד אחרי שאבי התחיל את הקאדנציה השניה שלו, שאל אותו שלישו, הגנראל ווהן: „האם תרוץ כדי להיבחר מחדש בשנת 1952?"

אבי נעץ בו מבט משתומם: „האם יצאת מדעתך?" שאל. בשנה שלאחר־מכן לא נשתנתה החלטתו. ב־16 באפריל 1950 רשם ביומנו:

„לא אהיה מועמד למינוי מטעם המיפלגה הדימוקרטית בוועידה הקרובה. נבחרתי לראשונה לכהונה ציבורית בנובמבר 1922. שירתתי שנתיים בצבא במילחמה־העולמית־הראשונה. עשר שנים בסינאט ועשרים יום כסגן־נשיא וכיו"ר הסינאט. למעלה משלושים שנה אני עוסק בצורכי ציבור וכמעט שתי קאדנציות שלמות כיהנתי כנשיא ארה"ב. וושינגטון, ג'פרסון, מונרו, מדיסון, ג'קסון, ווילסון וקולידג' שמרו אמונים לתקדים של שתי קאדנציות. רק גראנט, תיאודור ופראנקלין רוזבלט ניסו לשבור את התקדים ורק פראנקלין רוזבלט הצליח. לדעתי, ארבע שנים הן די והותר ולפעמים הרבה יותר מדי לגבי כל אדם בתפקידי זה. השררה מפתה ועלולה להיכנס לדמו של אדם ממש כמו הימורים ורדיפת־בצע. אנחנו רפובליקה — הגדולה ביותר בהיסטוריה העולמית. אני רוצה שנמשיך להיות רפובליקה. קינקינטוס ואחריו וושינגטון הורו את הדרך. כשרומי שכחה את קינקינטוס החלה ההידרדרות. אם נשכח את הדוגמה של אנשים כמו וושינגטון, ג'פרסון וג'קסון — שכולם כאחד יכלו להמשיך ולהחזיק בשילטון, נעלה גם אנו על דרך העריצות והחורבן. אני יודע, שאני יכול להיבחר מחדש ולהמשיך להפר את המסורת העתיקה ממש כפי שהופרה על־ידי רוזבלט. אסור שהדבר ייעשה. תקדים זה חייב להישמר לא מכוח החקיקה כי־אם על פי הנוהג המבוסס על כבודו של האדם המחזיק בתפקיד. אומנם, יכול אני להתחכם ולומר, שנבחרתי רק פעם אחת. אולם כדי להשיב את העיקרון על כנו, לא אציג את מועמדותי".

בשעת נופש בפלורידה קרא אבי החלטתו זו באוזני עוזריו, כדי שיהיו מוכנים ויוכלו לתכנן את צעדיהם להבא בהתאם. הוא גם אמר, שלפי שעה אין בדעתו לפרסם את החלטתו. סימן לנאמנות שכולם רחשו לאבי הוא, כי הסוד לא נתגלה משך חצי שנה.

באותו ערב צפה ועלתה בשיחה, כמובן, שאלת מציאת מועמד דימוקרטי מתאים לשנת 1952. הועלה שמו של עדלי סטיבנסון ואבי אמר בגלוי, כי הוא מקווה, שהמיפלגה תחפש לה מישהו שיוכל לנצח. לא איש מסוגו של סטיבנסון, שאינני מאמין, שהעם האמריקני מוכן לקבל טיפוס לא עממי כמוהו. מועמדים אפשריים אחרים היו השופט העליון ווינסון, הסינאטור בריקלי והסינאטור קיפובר ואוורל הרימן. אבל לכל אחד היו מיגרעות.

העניין נעשה אקטואלי עקב זעזוע שבא ב־6 בינואר 1952 מחו"ל: גנראל אייזנהאואר הודיע, בפאריז, במפקדת נאט"ו, שהוא נכון לקבל שליחות גבוהה מתפקידו הנוכחי. אבי הבין כבר מאז, זמן־מה, שיש ל„אייק" שאיפות כאלה, אבל לא התייחס אליהן בחיוב. „אייק" טען, כי אבי כביכול הבטיח לו את תמיכתו עוד ב־1945 בגרמניה. לא אבי ולא מישהו שהיה אתו אינו זוכר דבר כזה. רק גנראל ווהן, שלישו של אבי, זוכר, שב־1946, בארוחת צהריים בפנטאגון, שבו הירבו להתלוצץ על הפוליטיקה בצבא ובחיים האזרחיים, התבדח אבי: „גנראל, אם אי־פעם תחליט להיכנס לחיים הפוליטיים — בוא אלי ואני אתמוך בך!" איש לא התייחס לזה ברצינות ואבי — פחות מכל. אדרבא, הוא נראה משועשע, מן הרמזים שהגיעו מכל מיני חוגים ותיארו את אייזנהאואר כאיש שיציל את האומה. אולם, אילו ידע אבי שאייזנהאואר יהיה מבוא היום מועמד לנשיאות, לא היה מונע ממנו את תפקיד המפקד העליון באירופה, כי הוא היה האיש המתאים ביותר לגיוס. חוץ מזה „אייק" הבהיר ברוב ענוות וצניעות, כי הוא סומך את ידיו על מדיניות החוץ של אבי. ובכלל, אייזנהאואר היה רגיל להחניף לאבי. אחרי הבחירות של 1948 הוא כתב לאבא מיכתב, שכמעט היה מופרז מכפי טעמו של אבי, שכתב לו בחזרה: „אין צורך שתביע לי מחדש את נאמנותך. אני יודע בדיוק היכן אתה עומד".

כל עוד חשבו, כי הסינאטור רוברט טאפט יהיה המועמד הריפובליקני — חשב גם אבי, כי כל דימוקראט בעל עבר הגון יוכל לגבור עליו. הופעתו של „אייק" כמועמד הוסיפה דחיפות לעניין מציאת מועמד מתחרה ובסופו של דבר השתכנע כי עדליי סטיבנסון, מושל מדינת אילינוי, הוא האיש המתאים, הגם שלאבי היו היסוסים. שניים מעוזרי אבי בבית הלבן שרו את תהילתו של סטיבנסון באוזני אבי כל הזמן ולבסוף ביקש אבי להזמין את סטיבנסון לשיחה. שני עוזרים של אבי נפגשו אתו ושמעו, שאינו מתלהב. אחד העוזרים בא אל אבי ומסר לו על כך ואז הזמין אבי את סטיבנסון אליו ושוחח אתו שעה. לאחר מכן רשם את תוכן הפגישה: „הסברתי לו את מהותה של הנשיאות ככהונה החשובה ביותר עלי אדמות ושאלתי אותו אם יסכים שיציגו את מועמדותו. הסברתי לו, שהנשיא היושב בבית־הלבן — בידו תמיד השליטה של הוועידה הארצית של מיפלגתו".

עור של פיל

סטיבנסון הלך סחור־סחור, בדרכו האינטלקטואלית המקסימה. כשהם נפרדו, לא רק הוא עצמו כי־אם גם אבי היה מבולבל לגמרי. ולמחרת, כשנשאל אבי מה ענה סטיבנסון, אמר: „הוא קצת היסס, אבל בסוף אמר הן". מה רבה היתה ההפתעה, כשכעבור ימים מיספר סיפר סטיבנסון לכל ידידיו ולאחד העיתונאים הידועים, כי הוא ענה בשלילה. צ'ארלי מורפי, מעוזריו של אבי, קיים בירור עם סטיבנסון. „יצאנו ממנו ללא תשובה סופית. אבל לפחות הגענו להבהרה אחת: שהוא לא אמר לא".

מקץ שבועות מיספר שלח סטיבנסון למורפי מיכתב מפורט, בו הסביר למה אינו יכול להיות מועמד. האמת המצערת היא, שסטיבנסון צידד דווקא בגנראל אייזנהאואר וכמו ליבראלים רבים חשב, שאולי כדאי להחליף את המיפלגות בשילטון. אבי, שהיה בקיא יותר בפוליטיקה, חשש ובצדק, שאייזנהאואר לא יהיה מסוגל כלל וכלל לרסן את הריאקציונרים במיפלגה הריפובליקנית ויהיה שבוי בידי סינאטור טאפט וידידיו.

סיבה נוספת להיסוסיו של סטיבנסון נתגלתה לקראת סוף השנה: הוא לא רצה ברושם כאילו הוא המועמד המומלץ על־ידי טרומן. נראה, כי הבהיל אותו בולמוס של שחיתות שנתגלה בדרגים הנמוכים של המימשל. אבי עשה כל שביכולתו כדי לסלק את האשמים לאלתר ושום דופי לא דבק בו ועל־כן היתה עמדת סטיבנסון תמוהה בעיניו. לבסוף, בראשית מארס 1952, בא סטיבנסון לבית הלבן והודיע סופית, כי הוא לא ירוץ לבית הלבן כי התחייב לקדנציה שניה כמושל אילינוי. על־ידי המישחק של „הגיבור ההססן" והתכסיס להביא את המיפלגה לידי כך שתתחנן לפניו, הפסיד סטיבנסון את תמיכת אבי, שהתכוון לתת לו את מלוא הגיבוי של הנשיאות והמיפלגה לעשות אותו לדמות בעלת שיעור־קומה־לאומי לקראת הבחירות.

ובינתיים נותר אבי ללא מועמד. שבועות מיספר הירהר מחדש בהחלטתו לא לרוץ וגם שאל את יועציו והכל המליצו — גם אמי ואנוכי — שלא יציג את מועמדותו פעם נוספת. לבסוף, בסעודה חגיגית ב־29 במארס, הודיע אבי, כי בשום אופן לא יישב ארבע שנים נוספות בבית הלבן. הכל נדהמו והיו צעקות „לא! לא!" היו שהפנו את מבטיהם לקצה השני של השולחן, שם ישב סטיבנסון, שנחשב לראשון במירוץ, למרות שלא הציג את מועמדותו.

במאי־יוני 1952 החלה מערכת הבחירות להתחמם. אייזנהאואר ביקש רשות להתפטר מפיקוד נאט"ו ולהציג את מועמדותו. אבי החזיר אותו מייד לאמריקה. לא אהיה תמימה עד כדי כך, שאחשוב כי הארי טרומן, איש המיפלגה הדימוקרטית, מבטן ומלידה, התייחס בחיבה יתרה לאייזנהאואר מרגע שהגנראל הכריז על עצמו כריפובליקני. אף־על־פי־כן, נראה, כי שיחה שאת עיקרה רשם אבי, שבועות מיספר אחרי ש„אייק" ביקר בבית הלבן, ראויה להנצחה.

הם שוחחו על סיוע החוץ במיסגרת שנודעה כ„סעיף 4" ואייזנהאואר הבהיר, כי אינו מחשיב את התוכניות. אבי שאל אותו, איפוא, מה לדעתו הפיתרון לבעיות הכלכליות של העולם.

„פיקוח על הילודה", השיב אייזנהאואר.

„עשה לי טובה", אמר אבי.

„בחפץ לב. אם הדבר בידי", התנדב „אייק".

„לך ותנאם על פיקוח הילודה בבוסטון, בברוקלין, בדיטרויט ובשיקאגו", הציע אבא.

אלה היו, כמובן, מעוזי הכנסיה הקאתולית בארה"ב וכל מי שינאם על נושא זה בערים הללו — כמוהו כמתאבד מבחינה פוליטית.

אבל, אייזנהאואר כלל לא הבין את העוקץ ההומוריסטי ואבי כתב עליו: „הוא לא כל כך אינטליגנטי כפי שחשבתי. נראה לי כי את האינטליגנציה סיפקו לו צוות־פקודיו..."

לפני שהם נפרדו, הביע אייזנהאואר תרעומת על הערות שליליות עליו שפורסמו בחלק מן העיתונות. הוא סבר, כנראה, כי יקבל את המינוי הריפובליקני על טס של זהב. אבל לסינאטור טאפט היו רעיונות אחרים. „אייק" מצא את עצמו, איפוא, בעיצומו של מאבק על קולות של צירים לוועידה. לטאפט היו תומכים רבים בעיתונות והללו לא החמיאו לגנראל. אבי חייך ואמר לו: „אייק, אני מציע שתלך מפה הישר לוועד הארצי של המיפלגה הריפובליקנית ותבקש מהם לצייד אותך בעור של פיל בעובי של אינץ'. אתה תהיה זקוק לזה".

נדון לכישלון

כשמערכת הבחירות נכנסה להילוך גבוה, הצטרף ג'ון פוסטר דאלס, שניהל בשם ארה"ב את המו"מ על חוזה השלום עם יפאן ושהיה אח ורע קבוע לפקידים הבכירים הדימוקרטיים בסטייט דיפרטמנט, לתומכי מצע מדיניות החוץ של הריפובליקנים. אבי לא הופתע כלל מן התפנית שעשה דאלס. עוד בשנת 1948 חזר דאלס פעם מפגישה עם הסובייטים בפאריז ואף לא הטריח את עצמו לערוך ביקור נימוסין אצל הנשיא בבית הלבן. תחת זאת הלך לדווח באלבני, בירת מדינת ניו־יורק, לאיש שהוא — ורבים כמוהו — חשבו שיהיה הנשיא הבא: תומס דיואי. רבים מיועציו של אבי רתחו על יחס זה ותבעו ממנו לפטר את דאלס מיד, אולם אבא היה משוכנע, כי מדיניות־החוץ חשובה מגאוות אישית ועבר על העלבון לסדר היום. אולם, אבא השיג נקמה־פורתא בשנת 1949, כשדאלס הציג את מועמדותו בבחירות־מישנה נגד הרברט להמן, במקום הסינאטור רוברט ווגנר שמת. דאלס ביקר אצל אבי לפני מסע הבחירות שלו והם שוחחו בידידות על סיכויי המועמדים. אבי אמר לו, כי הוא סבור שלהמן ינצח, משום שהוא יודע איך לדבר אל האיש ברחוב בניו־יורק. אבי התלוצץ: „אתה עולה לך על סוס בינלאומי גבוה. אתה (דאלס היה יועץ מישפטי של באנקאים ומשקיעים גדולים בוול־סטריט, לפני שעבר לפוליטיקה) היית כל כך עסוק בצבירת מיליונים בשביל הגבירים עד ששכחת מה חושב ומה מרגיש האיש הקטן".

דאלס סירב להתחשב בעצת אבי וניהל את התעמולה שלו בדיוק כפי שחזה אבא: הוא נאם גבוהות־גבוהות, בנוסח מורו ורבו תומס דיואי, ולהמן גבר עליו בנקל. למחרת הבחירות קיבל אבי מיברק: „אתה ניצחת. ג'ון פוסטר דאלס".

אחד מכוכבי הוועידה הריפובליקנית ב־1952 היה סינאטור ג'ו מקארתי, שהוצג מעל הבמה כ„הנחשל הלוחם מוויסקונסין". אייזנהאואר חייב היה לראות את הצרות הבאות ומתרגשות עליו כאשר מקארתי כינה את הגנראל מקארתור כ„האמריקני הגדול ביותר, שנולד בזמן מן הזמנים"... מקארתי גם טען, שאבי גרם למילחמת קוריאה „לצורכי פירסומת" וטען, שהממשלה שורצת קומוניסטים... התכסיסים הללו עוררו דאגה עמוקה בלב אבי ומה גם, שאפילו ערב ועידת הדימוקרטים הוסיף סטיבנסון לשחק את האמלט, עד כדי כך, שביקש ממשלחת צירי מדינתו, אילינוי, לא להעלות את שמו למינוי... ב־24 ביוני, שלושה ימים אחרי פתיחת הוועידה, קיבל אבי, שנשאר בוושינגטון והיה שקוע בענייני קוריאה ובעיות אחרות, צילצול מסטיבנסון, ששאל אם הנשיא יהיה נבוך אם הוא, סטיבנסון, ירשה להציג את מועמדותו. אבי התפוצץ ואמר לסטיבנסון בגלוי מה דעתו על ההתלבטויות שלו. „מאז חודש ינואר אני מפציר בך שתודיע על מועמדותך. מדוע שזה יביך אותי עכשיו?!"

סטיבנסון כלל לא ניחש, כי אבי היה קרוב מאוד להסתלק מתמיכתו אלא שלא מצא מועמד אחר שיוכל לגייס רוב בוועידה. אבי זכר ועידות קודמות, שבהן נתגלעו מריבות, שכמעט פילגו את המיפלגה ולכן החליט לתמוך בכל מאת האחוזים במועמדות סטיבנסון, שנראה לו כבעל הסיכויים החזקים ביותר. אוורל הרימן ביקש מאבי לתמוך במועמדותו, אבל אבי הסכים רק בתנאי שהרימן יוותר אם ייווצר קיפאון. עוד לפני שאבי הגיע לוועידה בשיקאגו, כבר התגלה הרימן כחבר מיפלגה ממושמע וצירף את קולותיו למחנה של סטיבנסון.

אבי הבטיח וקיים: הוא עבד וטרח למען סטיבנסון, אבל מסע הבחירות נדון לכישלון מלכתחילה. לא היו אנשים שחיבבו את סטיבנסון אישית יותר ממישפחת טרומן. אפילו אחרי שהוא הובס, הוסיף אבי לראות בו את נושא־הדבר הגדול של המיפלגה הדימוקרטית. אבל, סטיבנסון היה מחוסר כל רצון וכל עוצמה לנצח. בין היתר עשה את המישגה לרצות לרוץ כמעין „דימוקרט חדש", בלתי־תלוי, בלי שיהיה מעוניין להגן על מיטען ההישגים של המימשל הדימוקרטי, שהוא התיימר להמשיך. הוא אפילו הניח לניכסון, למקארתי ולשאר מפיצי השקר הגדול על „הממשלה השורצת קומוניסטים" להביאו למצב של התגוננות. הוא הרגיז את אבי גם בהודאתו, שקיים בוושינגטון „בלגאן" והוא, סטיבנסון, יחסל אותו. הוא נכנע איפוא לשתיים מן הדיבות המכוערות ביותר של היריב. מבחינה אירגונית היה המסע כישלון חמור עוד יותר ולא היה כמעט קשר בין מטה הבחירות של סטיבנסון בספרינגפילד לבין הבית הלבן. אבי המשיך להציע לו את עזרתו ונעשה יותר עצוב מאשר מרוגז ממחדליו של המועמד.

מה שבאמת הרגיז את אבא היה אייזנהאואר. זמן־מה ניסה הגנראל להסתפק בהתבטאויות סתמיות ולהישאר מעל למאבק הפוליטי, אבל עיתונים שתמכו בו הזהירו אותו, ש„מסע הבחירות שלו זורם כמו נחל אכזב". אחר כך באה הפגישה המפורסמת של סינאטור טאפט עם אייזנהאואר בה סחט טאפט מאייק הבטחה לתקוף את מדיניות החוץ והפנים של הדימוקרטים. כש„אייק" החל מאשים את הדימוקרטים, כי „בגדו באינטרסים של ארה"ב בוועידת יאלטה" ולא חזו אחר־כך את איום התוקפנות הרוסית, יצא אבי מהכלים, וציטט בנאום שנשא את דבריו של הגנראל לפני ועדה של הקונגרס ב־1945: „אין לך דבר שמדריך כיום את מדיניותה של רוסיה יותר מן הרצון לשמור על ידידות עם ארה"ב"...

אבי אמר עוד: „כשהייתי תלמיד, היה לנו מורה זקן, שהיה מעוניין ללמד אותנו לקבל החלטות. בשיעור מוקדש למילחמת האזרחים האמריקנית ולקרב בגטיסבורג, קם נער אחד בכיתה ואמר, שגנראל לי היה צריך לנהוג כך וכך וגנראל מיד היה צריך לנהוג כך וכך. המורה הזקן, ענה לנו: „יפה מאוד, אבל גנראלים רואים מראש פחות משרואה כל ילד בבית ספר אחר־כך", ואבי הוסיף: „הדברים אמורים לגבי אייק. הראייה שלו לאחור היא, אולי, חדה במיוחד, אבל כאשר החיזוי שלו אינו טוב מאשר של כל אדם אחר".

מה שהדאיג את אבי היתה העובדה, שאייק תוקף מדיניות, שהוא עצמו עזר לנסח ולבצע. בעיני אבי היתה זאת צביעות מהסוג הגרוע ביותר. אבל, מה שהעלה את לחץ־הדם של אבי בעיקר, היה הגיבוי שנתן אייזנהאואר לטיפוסים כמו הסינאטורים ג'נר ומקארתי, שבילו שעות בסינאט והשמיצו את גנראל ג'ורג' מרשל, מפקדו של „אייק" לשעבר. בלי עזרתו של מרשל, היה „אייק" נשאר קולונל אלמוני, ולכל היותר היה מגיע להיות מפקד דיוויזיה בגמר המילחמה.

משך רוב מערכת הבחירות, לא היה לאבי הרבה להגיד על המועמד לסגנו של אייזנהאואר, ריצ'ארד ניכסון. הוא סרב להגיב כאשר נשאל בעניין חשדות של שחיתות שהודבקו לניכסון בקשר ל־18 אלף דולאר שקיבל מ„מועדון" של ריפובליקנים עשירים". אבי לא דן את ניכסון בפרהסיה אבל בשיחות פרטיות הבהיר, כי אותה קרן איבה מוסרית ומאשרת את הדיעה שגיבש מזמן, כי ריצ'ארד ניכסון הוא נושא דברם של „אינטרסים מיוחדים"...

אייזנהאואר אמר, לבסוף, באחד מנאומיו דבר שהקפיץ את אבי. הוא הכריז, שאם ייבחר — ייצא אישית לקוריאה וישים קץ לקרבות. זה היה תכסיס מחוכם. מיליוני אמריקאים אומללים מהקיפאון בקוריאה רצו לשמוע זאת. אולם, כצעד של מדיניות ריאליסטית — היה זה שקר גס. אוויליות היתה גם הבטחתו, שידאג בן־לילה לכך, שהמילחמה תנוהל על־ידי צבא דרום־קוריאה לבד ובחורינו יוכלו לשוב הביתה.

אבי שאל בתגובתו: „אם לאייזנהאואר יש תוכנית לסיים את המלחמה — מדוע לא סיפק לי אותה שנמנה עם ראשי יועצי הצבאיים? אולי יותן לי אותה עכשיו ונוכל להציל נפשות רבות במקום לחכות עד אחרי שהוא ייבחר?!"

אך הכל היה לשווא. ביום הבחירות נישא אייזנהאואר על כנפי ניצחון אישי גדול. במיכתב אל וינסטון צ'רצ'יל כתב אבי: „העם בחר בגיבורו מצבאי הדגול". אבי שלח ל„אייק" מיברק איחולים והוסיף, שאם ברצונו עדיין לצאת לקוריאה — הרי הוא מעמיד לרשותו את „רכבת־הנשיא". חוץ מעקיצה זו, חדל אבי לשחק בפוליטיקה ברגע שהבחירות נסתיימו. היה מנוי וגמור אתו לא לתת לאייזנהאואר לעבור את הסבל שעבר על הארי טרומן כשהוזנק אל הבית־הלבן.

מתיחות עם אייק

ב־18 בנובמבר ב־2 אחה"צ בא אייזנהאואר לבית הלבן עם יועציו הנרי קבוט לודג' וג'וזף דודג'. תחילה נכנס לחדרו של אבי והם שוחחו ביחידות ואבי רשם את תוכן השיחה בעבור יומנים. „הנשיא־הנבחר בא אלי בהלך־רוח קנטרני. אמרתי לו שבדעתי למסור לו את הכל במצב תקין. הוא שאל אותי אם יש לי בבית־הלבן „ראש־מטה". אמרתי לו, שיש עוזר לנשיא ושמו ד"ר ג'והן סטילמן, שמתאם בין חברי הקבינט ובין מזכירי הנשיא, אבל כל חבר מימשל וכל מזכיר רשאי לפגוש את הנשיא כל אימת שירצה. הסברתי לו את הסידורים ונתתי לו כמה וכמה עצות ואמרתי לו שהוא יהיה זקוק גם לאיש מיוחד שיטפל בקובלנות מצד מיעוטים ויודגיע כושים, מכסיקנים, פולנים, אירים וכו', אבל הושנני, שכל זה נכנס באוזן אחת ויצא בשניה".

אחרי השיחה בארבע עיניים, קויים סימפוזיון עם היועצים וחברי הממשלה על בעיות האומה והעולם. אבי קיבל את הרושם, כי אייזנהאואר כלל אינו תופס את היקף המשימה המוטלת עליו. הוא חשב, כנראה, שינהל את הבית־הלבן כמו שניהל את הצבא. אבי העיר: „הוא יישב כאן ויגיד לפלוני „עשה זאת" — ושום דבר לא יבוצע. מיסכן אייק! זה יהיה שונה לגמרי מן הצבא. יתברר לו, שזה מתסכל מאוד־מאוד!"

ונדמה לי, שאבי היה נביא מוצלח מאוד לגבי סך־הכל של מעשי מימשל אייזנהאואר...

ה־20 בינואר 1953 היה יום פרידתנו מן הבית־הלבן. גמרנו לארוז. בחוץ שרר כפור — פוליטי ואקלימי. חלק ממנו, אני מודה, יש לזקוף על חשבון אבי. במחצית דצמבר הוא התרגז מאוד כאשר הגנראל מקארתור הכריז, שיש לו פיתרון למילחמה בקוריאה. אייזנהאואר מיהר להיפגש עם המפקד העליון המודח. אבי הצהיר בכעס, שאם יש למקארתור הצעה, עליו היה לבוא לוושינגטון ולהודיע על כך מייד למשרד ההגנה, ואחר כך הוקיע אבי את נסיעתו של „אייק" לקוריאה מייד אחרי הפגישה עם מקארתור. אייק נעלב מהערות אלה אבל נראה לי, כי צריך היה להבין, כי יום השבעת הנשיא אינו המועד המתאים להפגנת ברוגז. מקובל היה, שהנשיא היוצא יזמין ביום זה את הנכנס לארוחת צהריים, לפני הטקס. האייזנהאוארים דחו את הזמנתנו בצינה. אחר כך ביקש אייק לאלץ את אבי לאסוף אותו ממלון „סטטלר" בדרך אל הטקס. אבא חש את עצמו עדיין נשיא בכל רמ"ח אבריו וענה: „אם אייק לא יבוא לאסוף אותי — ניסע במכוניות נפרדות". הנשיא־המיועד ויתר. אבל כשהוא הגיע לבית־הלבן, סרב לרדת מהמכונית ולברך אותנו בתוך הבית, כמקובל. אבי לא רצה לעכב את תחילת הטקס ועל כן ויתר ואנו נכנסנו למכונית.

משך נסיעה של קילומטר־וחצי עד לבניין הקאפיטול, לא הוחלפו הרבה דברים. „אייק" העיר, כי הוא לא בא בשנת 1948 לטקס השבעת אבי, כי לא רצה לקחת את תשומת־לב הקהל מדמותו של אבי.

אבי התריס כנגדו: „אתה לא היית כאן ב־48' מפני שלא הזמנתי אותך. אילו הייתי שולח להביא אותך — היית בא".

שעה שהמתנו בחדרו של קצין־הקאפיטול לקריאתם אל במת הטקס, פנה אייק פתאום אל אבי ואמר: „אני תוהה מי אחראי לכך, שבני ג'והן, הלוחם בקוריאה, הוחזר לוושינגטון? אני תוהה אם מישהו מנסה להביך אותי?"

אבי ענה לו: „נשיא ארצות־הברית הורה לבנך לבוא לטקס השבעתך. אם סבור אתה, שמישהו ניסה להביך אותך במתן הוראה זו — הרי נשיא ארה"ב מקבל על עצמו אחריות מלאה".

אבי החזיר את ג'והן אייזנהאואר כמיחווה של אדיבות, כדי שיהיה נוכח בטקס הכתרת אביו. ג'והן לא שירת בחזית ולא מילא בקוריאה שום תפקיד חיוני, כך שלא היתה כל סיבה להאשים את אביו או את אבי בפרוטקציוניזם או בפגיעה באינטרס הציבורי. אבי השתומם, שאייק רגז על מיחווה זו ואני אינני מבינה את כעסו עד היום. בדרך אל במת הטקס הלכתי עם מיספר נכבדים אחרי אבא ואמא. פתאום יצא גבר מהקהל והדביק נשיקה על לחיי. פניתי לאחור ומצאתי עצמי מחובקת על ידי הגנראל מרשל. זאת היתה הפעם היחידה שהרגשתי קצת עצבות בטקס: בגלל הצורך להיפרד מכל כך הרבה אנשים נהדרים. אחרי הטקס נסענו במכונית של הבית הלבן לארוחה בביתו של דין אצ'יסון. פתאום [illegible] פניתי אל אבי, הבטתי בו ואמרתי לו: „הלו, מיסטר טרומן!" הוא תפש את כותני מייד וחייך. זאת היתה הפעם הראשונה מאז נולדתי, שלא היה לו שום תואר רישמי!

— סוף —

מותו המסתורי של ואנייה מוייסייב

מאת ז'אן גראנדמוג'ין

„איני יכול לכתוב הכל במיכתבים", כתב באיגרתו האחרונה, „ייתכן כי זוהי בירכת השלום האחרונה שלי" ✶ אחד האחראים למותו אמר: „הוא נאבק במוות. הוא מת כנוצרי" ✶ כשפתחו בני מישפחתו את הארון שהולחם — הם נדהמו למראה עיניהם

א באן ואסילייביץ' מוייסייב, בן לעדה הבאפטיסטית בברית־המועצות, מת ב־16 ביולי 1972, בעת שירותו בצבא הסובייטי. למחרת נשלחה הודעה למשפחתו בה נאמר, כי הוא „נספה בנסיבות טראגיות".

זו היתה הגירסה הרישמית. הגירסה הבילתי־רישמית המחרידה — פורסמה רק באחרונה, בעלון מחתרתי של הבאפטיסטים הסובייטיים.

ואניה מוייסייב נולד בשנת 1932 במולדאביה, למישפחה של מאמינים אדוקים. להוריו היו שמונה בנים ובנות. הוא עבד כנהג, ובנובמבר 1970 גוייס לצבא.

בהתאם לאמונתו הדתית, סירב ואניה להישבע אמונים לדגל הסובייטי ולשאת נשק. תגובת מפקדיו על כך לא איחרה לבוא.

סיפר ואניה בשיחה מוקלטת עם ידידיו, בבואו לחופשה קצרה ביוני 1971: „בדצמבר 1970 חנינו בחצי־האי קרים. מפקדי דרשו ממני לשנות את השקפותי. כאשר סירבתי, הרעיבו אותי במשך חמישה ימים, עמדתי בסירובי, והוחזקתי במשך חמש שעות בחוץ, בטמפרטורה של 20 עד 25 מעלות מתחת לאפס. מאוחר יותר הושארתי בחוץ לילה שלם, במדי־קייץ".

בינואר 1971 הועבר ואניה לסוורדלובסק בקרון אסירים, והוכנס לתאי־עינויים. בעת חופשתו סיפר: „בתא הראשון היה דרגש קטן. בתא השני יכולתי רק לעמוד, או לשבת על ספסל. בשלישי — הוצפתי במים קרים כקרח, שזרמו מן התיקרה. הרביעי היה תא־קירור, ואילו החמישי היה תא לחץ: הולבשתי בסרבל גומי, שנופח בהדרגה. הלחץ על גופי הלך וגדל. מעני הבטיחו לי, כי אם לא אחזור בי מאמונתי — אשאר בתא זה שבע שנים. אמרתי להם שלא איכפת לי — אם אומנם זה רצון האל".

שילטונות הצבא נרתעו והחזירו את ואניה לקרץ' שבקרים. אבל, העינויים וההתעללות נמשכו. כתב ואניה במיכתבו האחרון מיום 14 ביולי 1972: „נאסר עלי לצאת לחופשה. במהרה לא אוכל עוד לכתוב. איני יכול לספר הכל במיכתבים. ייתכן כי זוהי בירכת־השלום האחרונה שלי".

טביעה במים רדודים

ב־16 ביולי 1972 הסיע ואניה את לויטננט קולונל מאלצ'ין אל שפת הים השחור. עדי ראייה סיפרו, כי אלמונים לובשי אזרחית נסעו במכונית אחת, ואילו ואניה נסע בעיקבותיהם.

שם, בים השחור, מצא ואניה את מותו. לדיברי הגירסה הרישמית הוא טבע, אבל עומק המים במקום לא עלה על 156 סנטימטרים, בה בשעה שגובהו של ואניה היה 185 סנטימטרים.

גופתו של טוראי מוייסייב נמסרה למשפחתו ב־19 ביולי. בתעודת הפטירה נכתב: „מוות כתוצאה מחנק שמקורו בטביעה".

כאשר באה המישפחה לקרץ' הותר לה לראות את פני המת. לאחר מכן הולחם ארון האבץ באורח הרמטי.

אחיו של המת, סמיון, הקומוניסט היחיד במישפחה, הוזעק לשיחה ארוכה עם מפקד היחידה. הוא סירב למסור את תוכן השיחה להוריו.

ב־20 ביולי הובא הארון אל כפר מולדתו של ואניה — וולונטירובקה. ליוו אותו סרן פלאטונוב, סמל וטוראי. בשלב זה החליטה המישפחה לבדוק את הגופה, והחלה פורצת את המיכסה המולחם. מייד עלו שלושת אנשי הצבא למכוניתם והסתלקו בחיפזון.

סימני אלימות

לאחר פתיחת הארון, החלו הנאספים להסיר ביגדי המת, כדי לבדקו ולצלמו. סמיון, הקומוניסט, התנגד לכך בכל תוקף. אבל איש לא שמע לו.

באיזור הלב של הגופה נתגלו שש דקירות עמוקות בחפץ מחודד. בעור הקרקפת ניכרו סימני חבורות וכוויות. חבורות דומות נראו לאורך הגב והרגליים, ואילו החזה היה מכוסה כוויות גדולות.

עשרים ושלושה עדים מבני הכפר אישרו מימצאים אלה. משמע, ואניה מת כתוצאה ממעשי־אלימות.

נראה, כי מעניו, אשר לא הצליחו לשבור אותו, החליטו לטשטש את עיקבות העינויים; קרוב לוודאי שהוא נגרר אל תוך הים, וראשו הוחזק בתוך המים עד למותו.

רמז לכך נמצא, אולי, בדברי קולונל מאלצ'ין, אחד האחראים למותו. אמר מאלצ'ין במסרו את הגופה למישפחה: „מוייסייב לא מת מיתה קלה, הוא נאבק במוות. הוא מת כנוצרי".

עתה פנתה מישפחת מוייסייב אל מישרד ההגנה הסובייטי ותבעה הקמת ועדת־חקירה רישמית. כתב האב השכול: „יש לי ארבעה בנים נוספים, העומדים להתגייס. לא אתן להם לשרת בצבא כל עוד לא [illegible] רוצחיו של ואניה ולא יובאו לדין".

עד כה לא קיבל האב השכול תשובה.

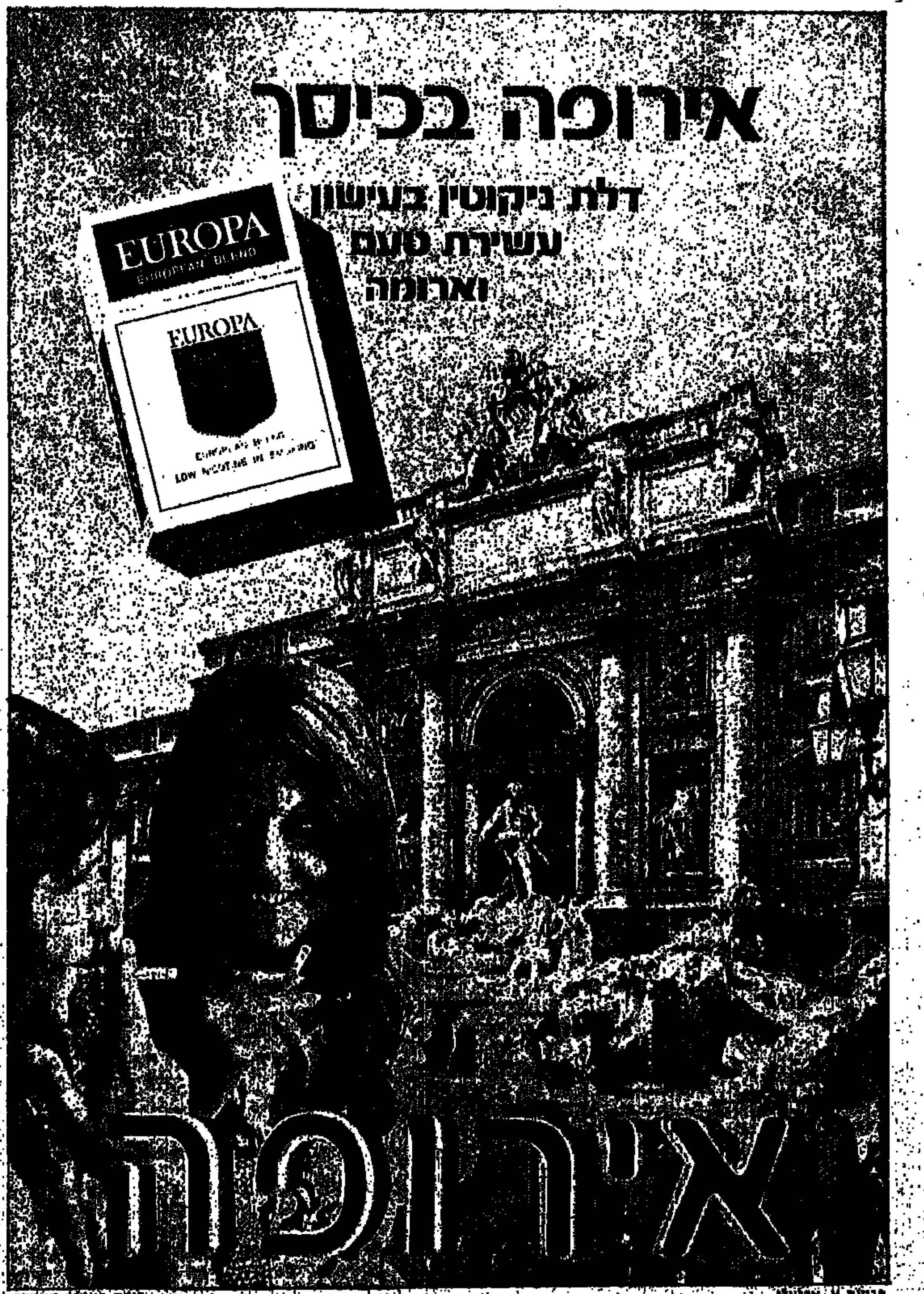

האנוי: רחובות המוות

מאת
רוז'ה פיק
כתב סוכנות „גאמא", פאריז

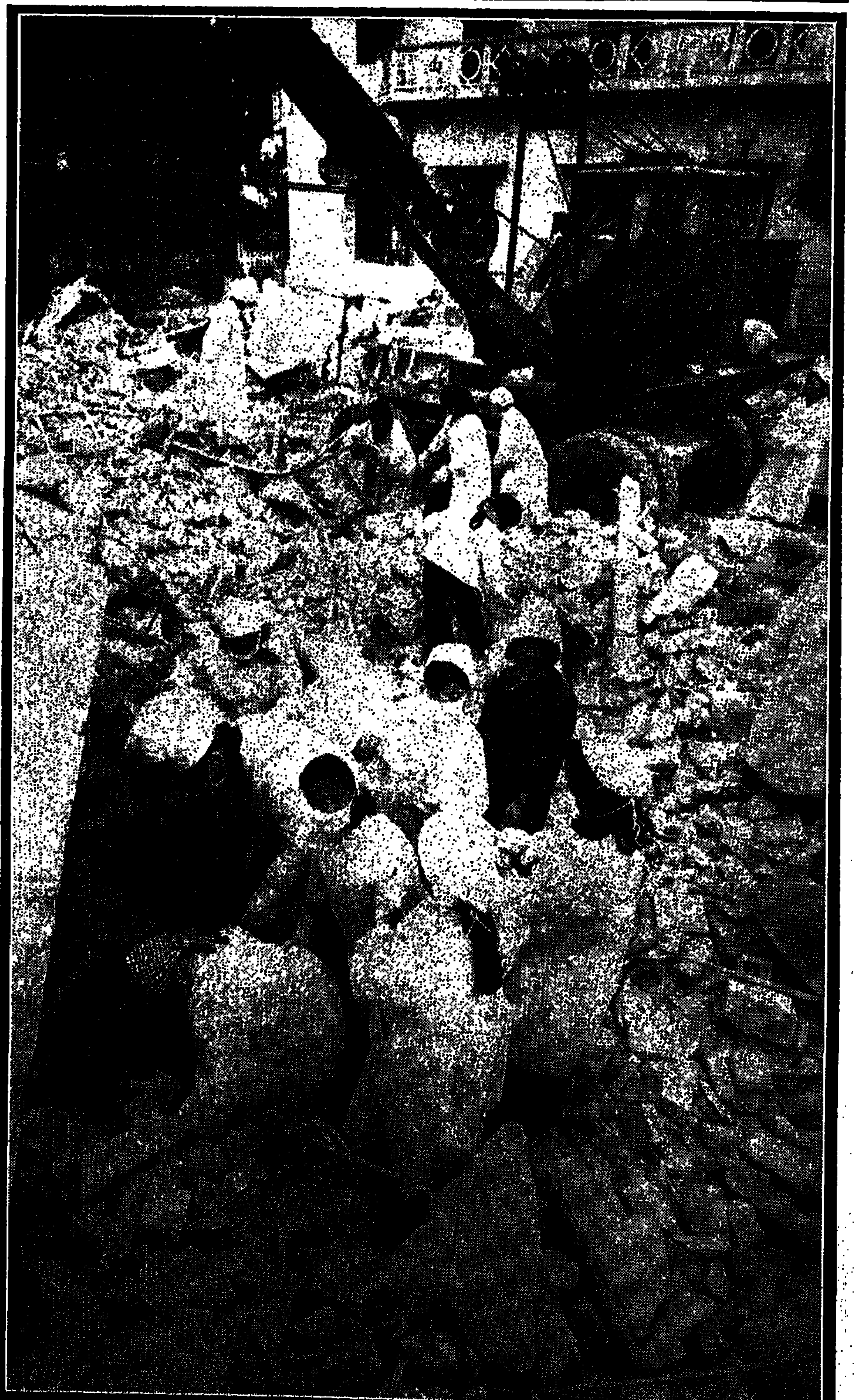

עובדי בית החולים באק מאי בהנאוי מפנים את הריסות המוסד שנפגע בהפצצות

חתימת הסכם השלום נתקבלה בצפון ווייטנאם ללא שמחת ניצחון. תריסר ימי ההפצצות השאירו בעיר מישקע של שינאה, אשר לא במהרה ייעלם. עתה, נוברים תושבי האנוי בהריסות כדי להקים את בתיהם מחדש

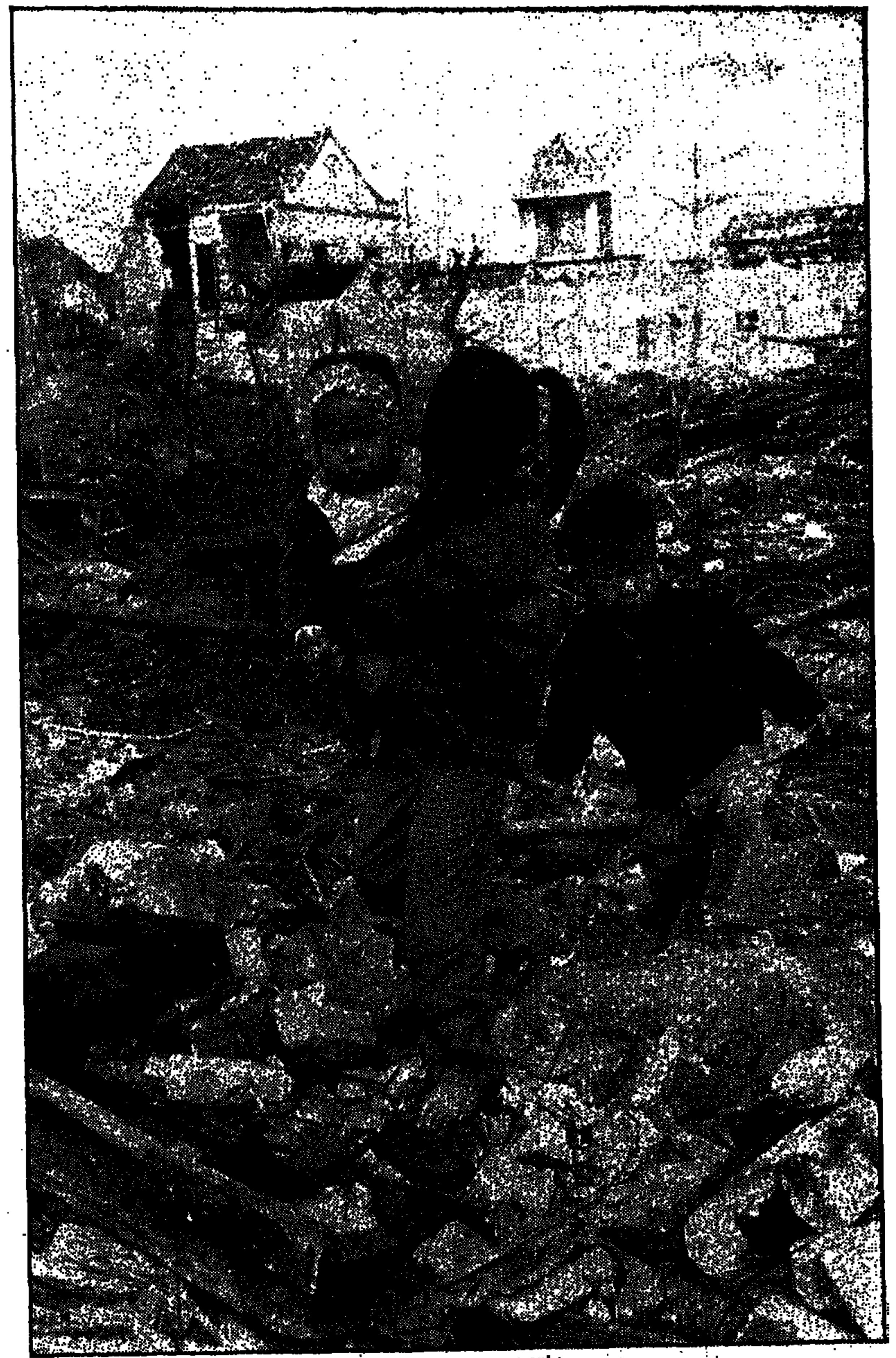

ילדים בין הריסות ביתם בהאנוי

תושבים רבים כבר החלו בבניית בתיהם

דוברי הממשלה גילו מידה רבה של אופטימיות. אבל, התושבים הוסיפו לבנות מיקלטים. בהכרזות הרישמיות נאמר כי השלום הינו בגדר עובדה קיימת. אבל, הרבבות שנמלטו מן העיר בימי ההפצצות הקשות, בוששו לשוב אליה. העיתון „נהאן דאן" — ביטאונה הרישמי של המיפלגה השלטת, הציג את הסכם פאריז כניצחון גדול. אבל. איש לא שמח על ניצחון זה.

כזה היה המצב בהאנוי, בירת צפון־וייטנאם — בצאתי ממנה לפני כשבועיים. ברור היה, כי ההרפייה הפיזית והפסיכולוגית של הצפון בעיקבות הפסקת־האש בווייטנאם לא תהיה מיידית. ראש ממשלת צפון־וייטנאם, פראם־וואן־דונג, אף אמר: „המדובר אינו רק בהשגת הסכם ובחתימה עליו, אלא גם בביצועו. אנו יודעים היטב, כי כל זה מצריך. לעיתים, מאבק קשה למדי."

אין פלא, ששעתם של מיצעדי הניצחון והשימחה הכללית טרם הגיעה.

הייתי בהאנוי, כאשר הכריזו הרמקולים המוצבים ברחובות כי הנשיא ניכסון החליט להפסיק את ההפצצות. כל הכתבים הזרים ציפו לרגע זה. והיו נכונים לצלם ולהסריט את הפגנות השימחה. אבל, דבר לא אירע. האופניים הוסיפו לנוע ברחובות. האורחים יצאו לעבודה, כמו לא אירע דבר.

אגב, אותם רמקולים עצמם הודיעו רק ימים אחדים קודם לכן על התקרבות המפציצים האמריקניים. ביקשו מכל האורחים המיותרים לעזוב את העיר, וקראו בשמות הרבעים הנפגעים. להם יש להושיט עזרה. זמן רב לפני־כן, בנובמבר 1968, הם הכריזו גם על החלטתו של הנשיא ג'ונסון המנוח להפסיק את ההפצצות.

ימי אימים

באוקטובר 1972 התעוררו תיקוות גדולות בצפון, בעיקבות שיחות קיסינג'ר לה־דוק־טו בפאריז. פליטים רבים חזרו להאנוי, ואוכלוסיית העיר הגיעה למיליון ו־300 אלף נפש.

ואז, במצב זה של צפיפות מכסימאלית, נתחדשו ההפצצות על האנוי והאיפונג. בני הצפון לא ישכחו על נקלה תריסר ימי אימים אלה. הם לא ישכחו את הגופות הפזורות בין ההריסות, את יבבת מנועי הסילון הענקיים ואת ההסלמה של הרגע האחרון.

רק אדם שביקר ברבעים ההרוסים, וראה את המיבנים שהפכו לעפר ואפר, יכול להעריך את המחיר המחריד של השלום, אשר גבתה ארצות־הברית מצפון־וייטנאם.

גנראל גיאפ, „המח החי"

אלפי אזרחים גוייסו לפעולות השיקום

ההרוסים ברובעי העוני של האנוי

תמונות רבות ותיאורים רבים פורסמו אודות ההפצצות האחרונות. אבל, כל זה היה כאין וכאפס לעומת מה שראינו בהאנוי. אכן, חלק מן העיר נשאר שלם, ומיספר החללים היה קטן יחסית לטונאז' של הפצצות. אבל, בהאנוי ובהאיפונג נימחו מעל פני האדמה רצועות שלמות של בתים, באורך של קילומטר וחצי וברוחב של 300 מטרים.

מלבני־מוות אלה מצויים דווקא ברובעי־מגורים, בהם אין יעדים צבאיים, או איסטראטגיים. יתר־על־כן, רוב היעדים, בהם היה הפנטאגון מעוניין, כבר נפגעו בהפצצות הרבות מצפון לקו הרוחב ה־20 מאז אפריל 1972, ובהפצצות הרצופות בין קו הרוחב ה־17 לקו הרוחב ה־20.

לתחנת־הרכבת השוממת של האנוי ולגשר דומר ההרוס לא היתה כל חשיבות. גם תחנת־הכוח הקטנה והעלובה של האנוי לא הצדיקה את הריסת 5000 בתי הפועלים שמסביבה. קשה לומר שהיתה כאן טעות כלשהי. המיכשור של המפציצים האמריקניים היה משוכלל עד כדי מניעת טעויות.

כל הטייסים האמריקנים השבויים, בהם פגשתי בהאנוי, נראו המומים במיקצת. ייתכן, כי הם פשוט לא ידעו את אשר עוללו מטוסיהם.

חיים בין ההריסות

למרבה הפלא, הצליחו בני האנוי להחזיק מעמד בעיצומו של ההרס. באיזורים מסויימים לא נשאר סימן וזכר למיבנים. אולם, התושבים נשארו — חיטטו בין ההריסות, חיפשו ומצאו חפצים חיוניים — והתחילו מבראשית.

אחדים מהם הקימו ביקתות באמבוק עלובות. אחרים השתכנו ב„בתים" שקירותיהם אינם אלא ערימות של לבנים מנופצות. הם רוצים להישאר במקום, בו בילו את כל חייהם.

החללים טרם נימנו סופית. המיספרים הרישמיים של האבידות אינם משקפים את המציאות. כפעם בפעם מתגלות גופות נוספות מתחת לטונות רבות של עיי־מפולת.

לעולם לא אשכח את מראה האומללים הנוברים בהריסות. אחדים מהם הסתערו עלי, בחשבם אותי לאמריקני, ומלווי נתקשו להרגיעם.

כיום, עם חתימת ההסכמים, קשה לשכוח כל זאת.

ההפצצות לא השיגו את השלום. הן רק ניפצו את אגדת חוסנם של מפציצי ב־52 האמריקניים.

אגדה אחרת שנופצה היא השמועה על מותו של גנראל גיאפ. אני עצמי ישבתי בחברת הגנראל ה„מת" במשך שעתיים ומעלה.

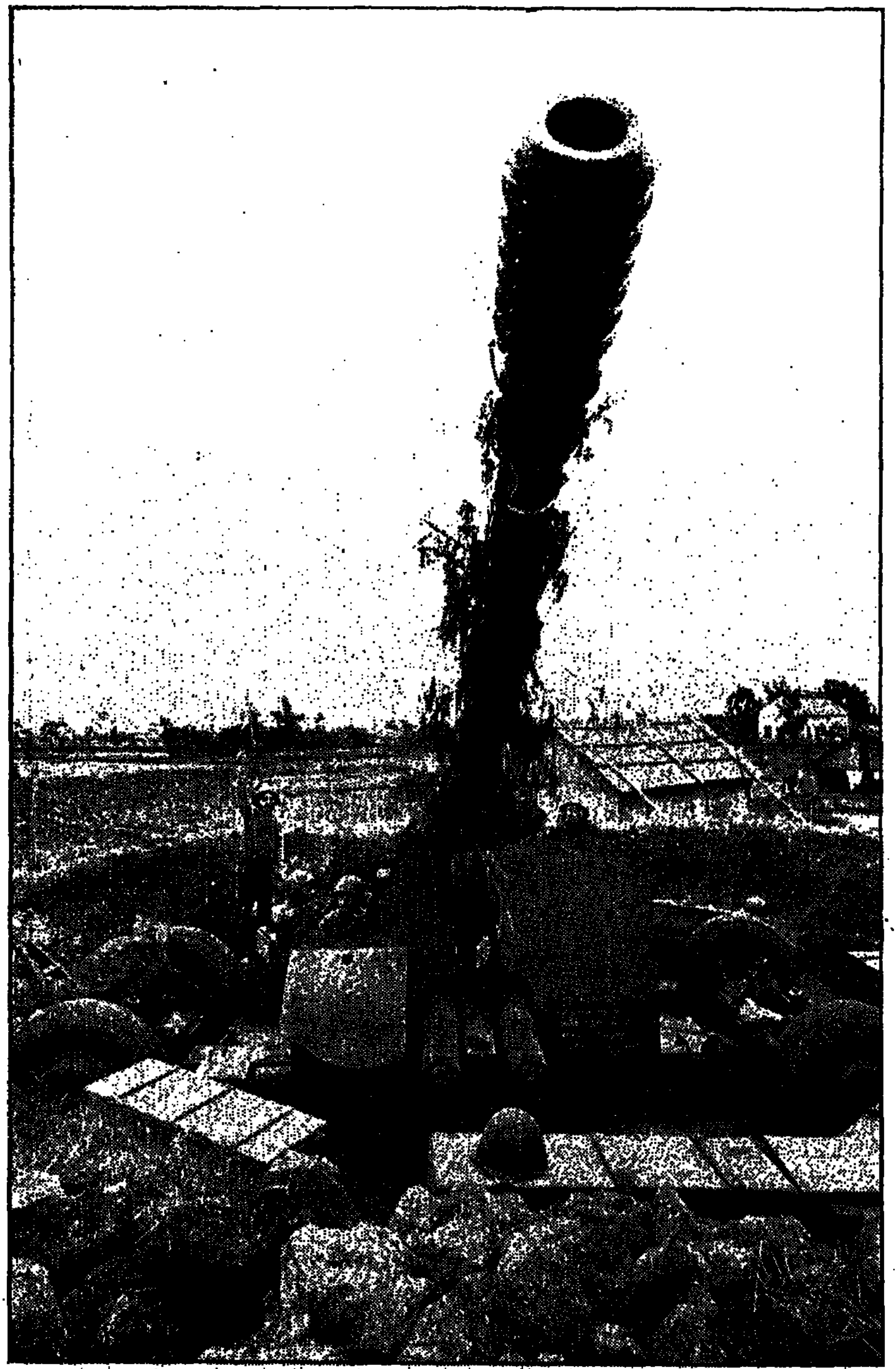

תצוותים מוסיפים לאייש את תותחי הנ.מ. מסביב להאנוי — למרות הפסקת־האש

פאם ואן־דונג, ראש הממשלה

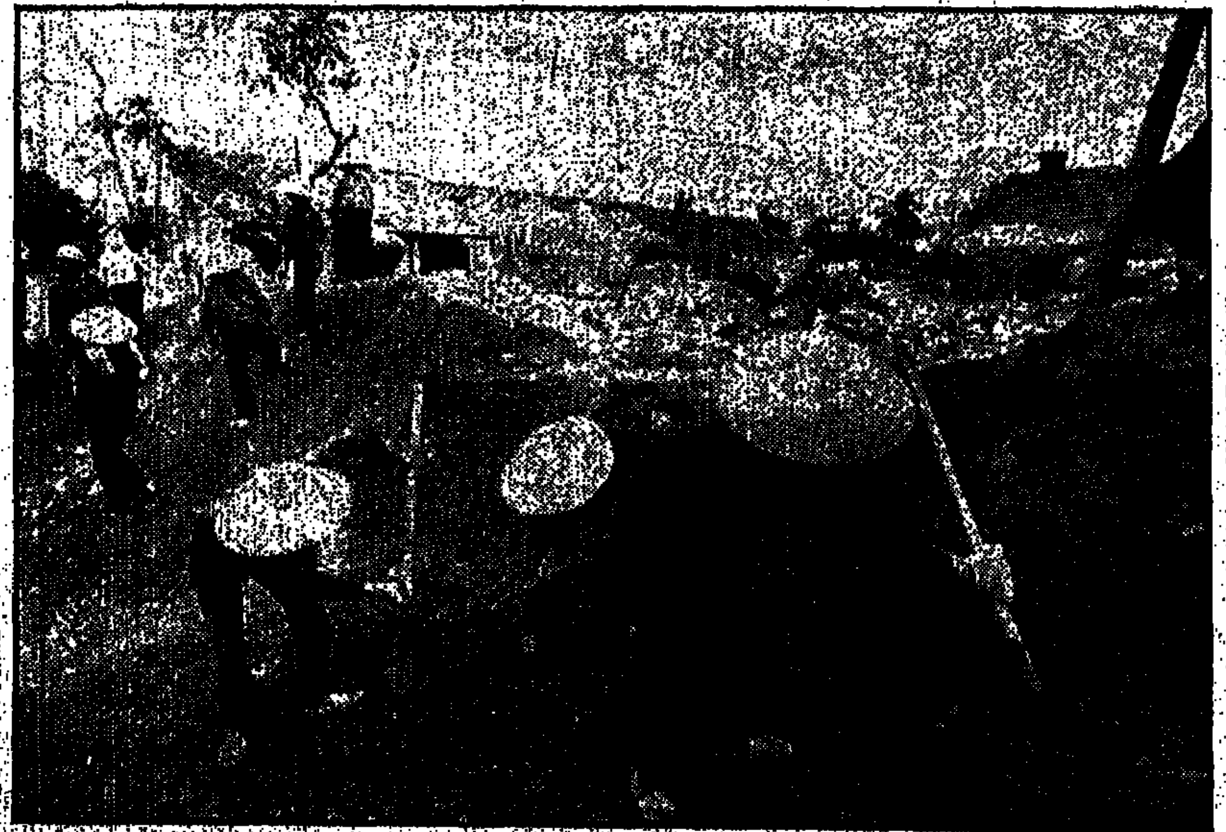

נפגעי ההפצצות מחפשים את רכושם מתחת לטונות של עפר

פומפאי עברה לפאריז

מאת יוסף מונדי

העיר הרומית, אשר הוקפאה לנצח על־ידי מטר לבה רותחת לפני 1893 שנה, שבה לתחייה במיסגרת תערוכה ארכיאולוגית מרשימה. גופות תושביה נותרו כפי שהיו בשניות האחרונות של חייהם. יהודי אלמוני שחי בפומפאי מצא באסון הזדמנות לחרוט כתובת נקם נגד מחריבי בית־המיקדש

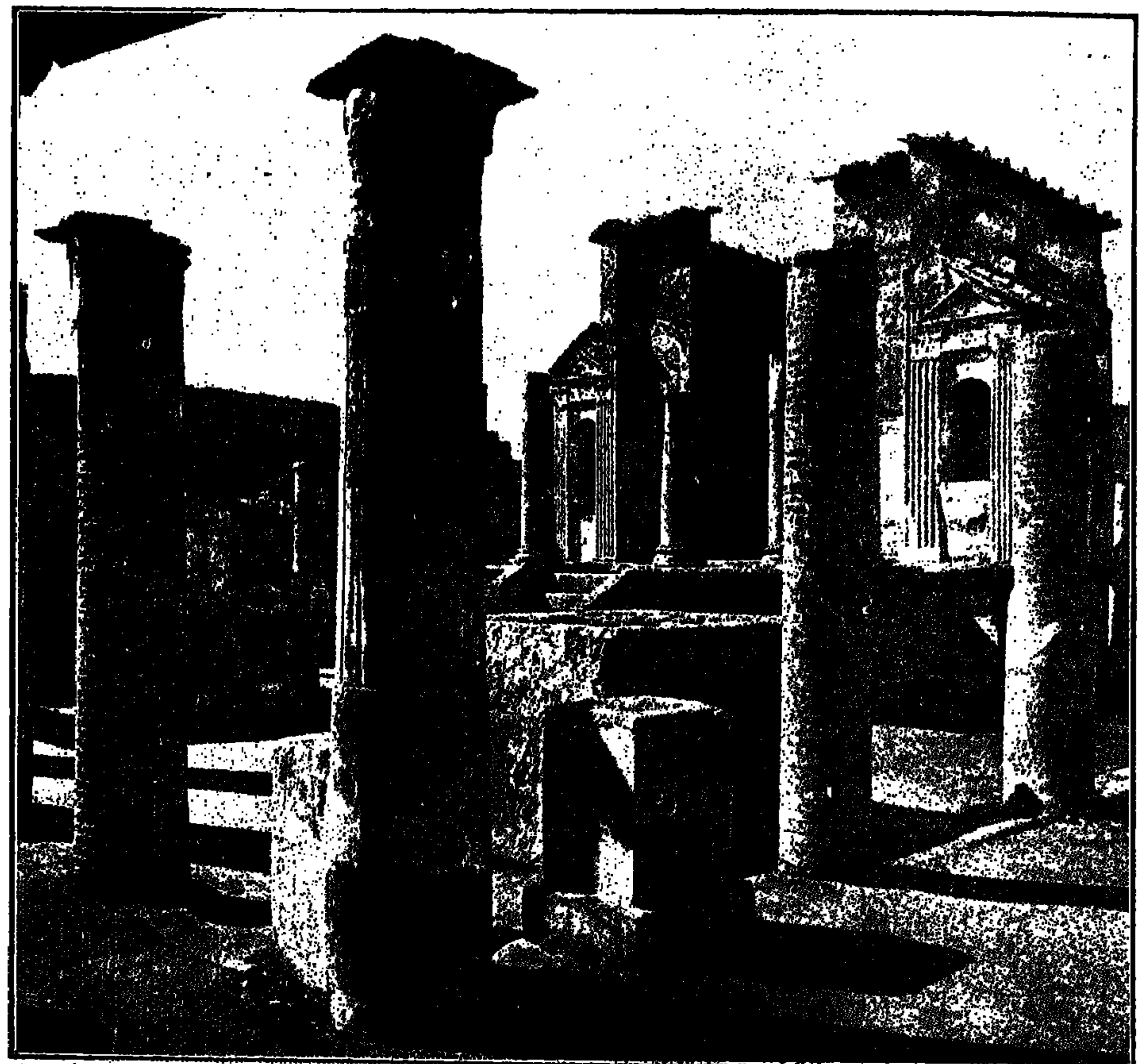

למעלה: המיקדש של האלה איסיס. למטה: הלבה הקפיאה את האנשים בהיותם בחיים

תחילה נראה ענן, דמוי גזע עץ גבוה, שבסיסו רחב. הוא נע בי־מהירות, כנישא ברוח עזה. אחר, דומה היה כי הוא, הודבר על־ידי מישקלו, התסורר והתרחב. צבעו נע בין לבן לאפור — מפני שהוא היה מורכב מאדמה ומאפר".

כך תיאר ההיסטוריון הרומי פילון הצעיר את הכחדת הערים פומפאי והרקולאנום ב־24 באוגוסט של שנת 79 לספירה: תוך התפרצות הר־הגעש ווזוב. שרידיו של אסון מחריד זה, אשר שילהב את דימיונם של סופרים, מחזאים, משוררים ותסריטאים בכל הדורות, מוצגים כיום במיסגרת אחת התערוכות הארכיאולוגיות המוצלחות ביותר בפאריז, במוזיאון „פטי פאלה".

פומפאי לא נחרבה ביום אחד. עוד בשנת 62 לספירה, בעיצומה של הופעת הקיסר נירון כשחקן בתיאטרון המקומי, פקד אותה רעש עז. אחר, בתחילת אוגוסט 79, בקעו רעמים עמומים מבטן האדמה. אבל, איש לא שם לב לכך, ואיש לא הוטרד יתר־על־המידה.

ההתפרצות הראשונה של הוזוב אירעה ב־24 באוגוסט, בשעה אחת בצהריים. גוש עצום של לבה, עפר, סלעים ואפר, נפלט מלוע הר־הגעש, והרקיע לגובה של אלפי מטרים. מטר של אבנים ואפר ירד על העיר היפהפיה, בעוד הלבה הרותחת אוכלת בה שעל אחר שעל.

זינוק אל הנצח

שלושה ימים משתולל הר־הגעש ללא הפוגה. אחר, ב־27 באוגוסט, הציצה השמש מבעד לענני האפורים. השקט מישטר של שממה.

המשך ◄

ימים של הזדמנויות בדניש

מבחר גדול של רהיטים נהדרים עדיין במחירי 1972

דניש אינטריורס

הזדרזו ובואו לאחד מסניפינו ברחבי הארץ. אספקה מידית — מהמלאי הקיים

רמת־גן: דרך ז'בוטינסקי 104. תל־אביב: רחוב טרומפלדור 26
ירושלים: רח' הסורג, מול בנק ישראל. חיפה: אחוזה, רחוב חורב 53

מערכת נפלאה לסלון, מסגרת עץ. ספה תלת מושבית + דו מושבית החל מ־4,622.- ל"י (הריפוד לפי בחירה)

שולחן קפה ההופך לשולחן אוכל גבוה — 814.- ל"י

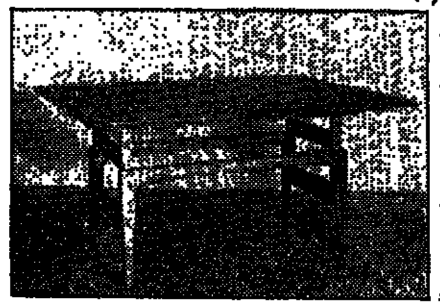

מערכת לחדר שינה, עם מזרון (תוספות אפשריות) -1,401.- ל"י

מערכת לסלון -3,093.- ל"י

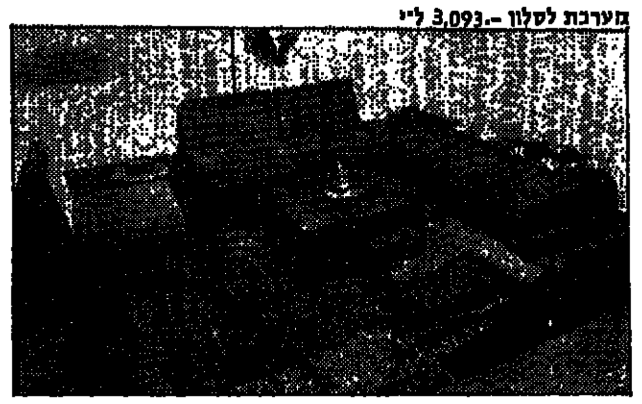

ספת עור "DE SEDE" -3,326.- ל"י

כסא נדנדה לטלויזיה -965.- ל"י ללא נדנדה -765.- ל"י

מערכת כורסאות, כל כורסא -535.- ל"י

שולחן אוכל עם 4 כסאות (בלבן או צבעוני) -810.- ל"י

מיטה עם 2 שולחנות לילה בלי מזרונים -1,595.- ל"י

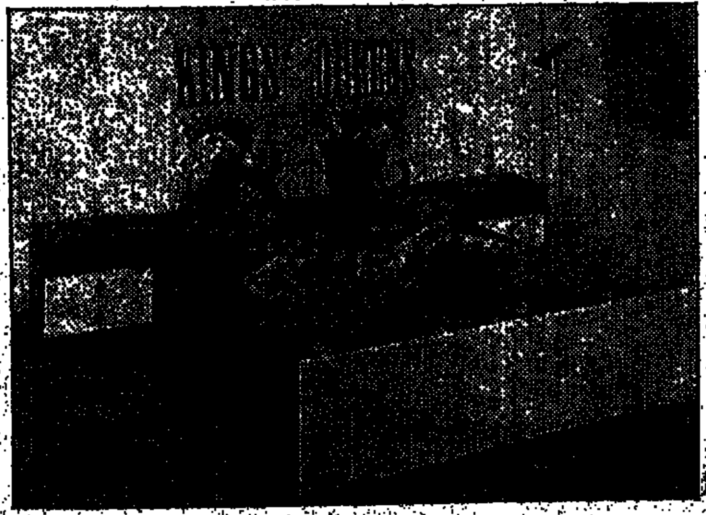

שולחן עם משטח רחיץ -710.- ל"י כסא "טונט" (איטלקי) -230.- ל"י

התמונות הנ"ל משקפות חלק קטן ביותר מהמבחר העצום שברשותנו

פסל ששרד בעיר
כלבי ציד
רודפים חזיר בר

לפומפאי ולהרקולאנום. הקטנה ממנה, לא נותר, לכאורה, סימן וזכר.

רק בשנת 1734, בעת מלכותו של שארל השלישי, הבורבוני, על נאפולי, הוחל בחשיפת שרידי פומפאי. המלך לא היה להוט ביותר אחרי עתיקות. אבל, אופנת הניאו־קלאסיציזם חייבה אותו לשקם כל שריד של יוון ורומי הקדומות.

החפירות נמשכות עד היום הזה. עד כה נתגלו רק שני־שלישים של העיר; ואין ספק, שהעתיד צופן בחובו אפתעות.

פומפאי היתה עיר קייט, ומרכז של חקלאות ותעשייה זעירה. רוב 15 אלף תושביה חיו בפאר ובעושר. הם אהבו את עירם וכינוה „המאושרת". העיר היתה תחת חסותה של ונוס — אלה האהבה והפיריון. ודווקא בה פגע אל־המוות.

החפירות מבהירות כיצד גרו, חיו אכלו אהבו ומתו יושביה. כדי להבין את הטראגדיה הגדולה, די לראות את נסיבות מותם של בני העיר. הלבה הדוהרת אספה אותם, והקפיאה אותם. הם הפכו לפסלים, ממש כמו אשת לוט.

בבית הווסטאליות נחשף כלב, שטרף את אדוניו. בבית אחר אספה גבירה רומית את עדייה, הגיעה איתם עד הפתח — ושם זינקה אל הנצח. שאר יושבי־הבית מצאו את מותם במרתף, בו הסתתרו.

בביתו של עשיר ושמו פאנסה נעטפו בזהירות חפצי אמנות, כגון פסלי אל־היין באכחוס ואחד הסאטירים. אולם, הם הופקרו בגינה ובעליהם נעלמו לאי־שם.

בית המסטריות של פומפאי היה וילה מורה, בה נערכו טקסים סודיים, רובם ארוטיים. שלוש דיירות־הבית מצאו את מותן בין הריסות הקומה העליונה. שישה פועלים ניספו במרתף.

כל אלה שחיפשו מיקלט במיקדשה של האלה המיצרית איזיס, מצאו בו את מותם. אשה עשירה. שבאה, כנראה, להתעלס עם איש־צבא, נקטלה בשעת־מעשה.

סדום ועמורה

התמונה המזעזעת ביותר היא, ללא ספק, זו של 13 גופות, אשר נתגלו בשנת 1962. חיו אלו שלוש מישפחות, שניסו להימלט מן העיר. העבד שצעד בראש ונשא שק גדוש מזון, הוכרע על־ידי כובד־השק. מאחוריו נראים שני ילדים קטנים, שהגנו על עצמם, לשווא, בפיסות ברזל, וזוג עם ילדה קטנה. האשה כרעה על בירכיה, כשבפיה פיסת־בד. כתריס נגד אדי־הרעל. בעלה קפא לעד תוך ניסיון אחרון לקום ולראות את אהוביו.

רבים מיושבי העיר מצאו את מותם בעת „סעודות מוות", לפי מיטב המסורת של הפילוסופיה הסטואית.

גם הנקודה היהודית לא חסרה בפומפאי. כידוע, נחרבה העיר בימי שילטונו של טיטוס, מחריב בית־המיקדש. אין פלא, שיהודי אלמוני מצא לנכון לחרוט על קיר, בעיצומה של התפרצות הר־הגעש, את שתי המילים רבות־המשמעות: „סדום ועמורה".

התערוכה, המראה כל זאת, חושפת את העוז והעוצמה של האמנות הפומפאית, אשר קפאה תוך דקות ספורות. אפילו גדולי הרנסאנס, כגון מיכאל־אנג'לו וליאונארדו דה־וינצ'י, לא הצליחו להגיע לרמה כזאת של פשטות וקלילות. נראה, כי כל חיקוי של יצירות אמני פומפאי נשאר בגדר חיקוי — אף אם נעשה בידי גאון.

קשה להמחיש את ההתרגשות האוחזת במבקרים בתערוכת פומפאי. כאשר ביקרתי, בזמנו, בין חורבות אוסטיה, הסמוכה לרומא, לא התפעלתי כלל. אוסטיה נאכלה על־ידי שיני הזמן. אבל, פומפאי הושמדה, נקברת — ונתגלתה מחדש. היא נרדמה כמו אותה נסיכה באגדות הילדים, אך שום נסיך לא בא להעירה מתרדמתה. קיפאונה מפשיר את חושינו, ומעורר בנו געגועים לאותם ימים רחוקים.

רחוב בפומפאי. הקיפאון מספר על החיים שהיו בה

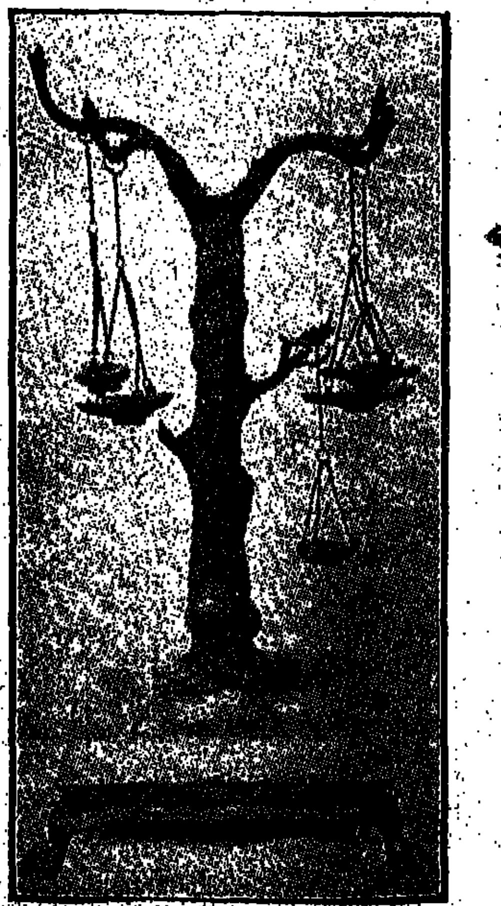

מנורת קנים מן העיר

הרזיה מהירה
ללא רעב ועינויים עם
דיאטת האשכוליות

דפים לכל

יהודית
מכירת
סוף העונה
הנחות
גדולות
על כל שמלות הריון
יהודית
ת"א, רח' הכרמל 39
טלפון 56980
(בית שלישי מפינת אלנבי)
פתוח כל היום

מפעלי
ידיעות אחרונות
מחלקת הספרים
הופיע
ידיעון 1973
המדריך לאזרח!
עשרות מאמרים ורשימות למטייל, לספורטאי, לחקלאי, ליצרן ולצרכן ולאיש־צבא.
מדור ובו תיאור של למעלה מ־160 שמורות טבע בארץ
לוח אירועים ל־25 שנות המדינה 1948—1972
המחיר: 6,50 ל"י
להשיג בכל חנויות הספרים

גליה גופר, שחקנית

"אני משתמשת בפרוטאין 21 בקביעות והקצוות השרופים נעלמו!
כמה זמן זה לקח לי? זה תלוי: השיער שלך ארוך או קצר.
אצלי זה היה ענין של שבועות אחדים, ואצל אחרות קצת יותר.
אחרי שהקצוות השרופים יעלמו, השיבי להשתמש בפרוטאין 21 כדי לשמור
על הקצוות שלך. השיער יהיה מלא יותר, יפה יותר, מבריק יותר,
ולא יהיו לך עוד קצוות שרופים."

גליה גופר

שערה בעלת „קצה שרוף", מוגדלת פי 60

אותה שערה לאחר שעברה במעבדת טיפול בפרוטאין 21 — הקצה השרוף נעלם.

שימי לב: יש 3 סוגים של פרוטאין 21 — לשיער יבש, לשיער רגיל ולשיער שמן. כל אחד מהסוגים הללו מיוצר לפי נוסחה בלעדית ומיוחדת. זכרי לבקש את השמפו המתאים לסוג השיער שלך.
הזהרי מחיקויים! דרשי את פרוטאין 21 המקורי.

פרוטאין 21
THE MENNEN COMPANY
NEW YORK · PARIS · LONDON

מחיר מומלץ לצרכן 5.95 ל"י.
המפיץ הבלעדי בישראל - דיפלומט בע"מ

פרוטאין 21 השמפו המהפכני השם קץ לקצוות השרופים.

מכירת ענק!

נותרו רק 6 ימים

אלו הן רק דוגמאות אחדות מבחר סוגי הצמר לסריגת יד ומכונה במכירת הענק

ההצעה שטרם היתה! צמר/אקרליק 40 גרם. יותר מ־20 צבעים. מחיר רגיל 2.50 ל"י כעת 1.25 ל"י

סינטטי עבה מידי־פריס־נמר שלל צבעים היה 2.75 ל"י כעת 1.50 ל"י

רק 350 ק"ג אפולו סינטטי מעורב. 30 צבעים. יותר מ־ מחיר רגיל 2.50 ל"י כעת 1.65 ל"י

מכונות סריגה ב־150 ל"י פחות
אנו מציעים מספר מכונות סריגה במעט חדשות (מוצגות בחלון ראווה) כולל הדרכה חינם ואחריות מלאה ב־150 ל"י פחות. לתשומת לבך: אך ורק בחנויות בת"א, אלנבי 98, המלך ג'ורג' 63 וחיפה, הרצל 31. הכמות מוגבלת.

ראו את חלונות הראווה!

אמפיסל:

כבר 30 שנה אני מאוהבת ב PHILCO

כי מזה 30 שנה, מאז רכשתי מכונת כביסה „פילקו" אין לי דאגות. ה„פילקו" שלי מכבסת ומכבסת ומכבסת... ללא כל בעיות ממש כמו חדשה.

לכן, כשאני שומעת על מכונות כביסה שיצרניהן „מוכנים" לבטח אותן לתקופה קצרה, הרבה יותר, עבור תשלום (כמובן) ועוד מתגאים על כך, אני צוחקת לעצמי.

כי ב„פילקו" האיכות והאמינות הן חלק בלתי נפרד מהמכונה והשרות הוא מובן מאליו, מבלי להתחשב בגיל המכונה.

כי „פילקו" מייצרת את מכונות הכביסה שלה לאורך ימים ומעניקה להן שרות מסור לכל אורך הדרך, והדרך ארוכה מאד, אחרי הכל „פילקו" היא שהמציאה את מכונת הכביסה האוטומטית.*

* מכונת הכביסה האוטומטית הראשונה בעולם יוצרה ע"י „פילקו" כבר בשנת 1937 — גם היא עדיין פועלת כמו חדשה.

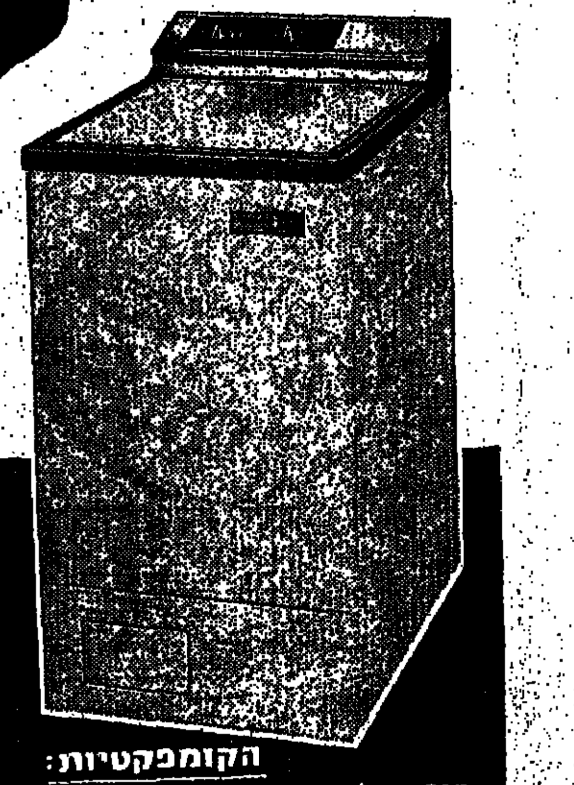

PHILCO
80 שנות מסירות לאיכות ושרות

מחיר לעולים חדשים: ביוקומפקט-$245 + 150 ל"י; ביולמטיק-$285 + 150 ל"י
המחיר כולל העברת המכונה עד לבית הלקוח, שרות, הדרכה וביטוח במשך שנה.
תשלום לחשבון פז"ק בל"ל מרכז מס. 14-103760-101. אספקה מהירה.

הקומפקטיות:

דגם ביולמטיק: רוחב - 45 ס"מ, גובה - 85 ס"מ, עומק - 63 ס"מ

דגם ביוקומפקט: רוחב - 41 ס"מ, גובה - 85 ס"מ, עומק - 63 ס"מ

אהרון בכר
הכירה פומבית

שיש חסיד היה

כן לא עיזוז ורוח־קרב, מסתובב בימים אלה הבמאי־תסריטאי־סופר־שחקן־אמרגן־מובקה, ישעיהו קולר, בשטחים המוחזקים בין פרישמן לקרן־קיימת ומתכונן להסתער על המענק של 180 אלף הלירות מטעם המועצה לתרבות ואמנות, כדי להפיק, סוף־סוף, את הסרט הישראלי הראשון אחרי אלפיים שנה, הראוי, לפי עניות דעתו, לתואר היומרני סרט.

קולר הפסיד, אומנם, את הבג"ץ שהגיש נגד המועצה לתרבות, שבו ביקש לחייב את חבר השופטים לקבל את התסריטים שיוגשו לה בעילום־שם. אבל, כמי שאינו מפסיד לעולם, קולר רואה בדחיית עתירתו ניצחון ציבורי מוחץ. עובדה, בית־המישפט העליון המליץ לפצל את התחרות בין התסריטאים הישראליים לשני חלקים: תחרות על פרס לחוז, ותחרות למענק־השקעה לחוז, כשזו הראשונה מתקיימת בעילום־שם.

מה, בעצם, הפריע לישעיהו (המוכר בדיזינגוף והסביבה כ„שיש" ובסינימה הבינלאומי כ„ג'יי") קולר לצרף את שמו לתחרות, אם לא חשדותיו הנוקבים בחבר השופטים, שמא השמות של מתחריו יצלצלו להם קצת יותר משמו!

כך או אחרת, בשמו או בלעדיו, קולר מצפה לפרס. אם הציפיות שלו לא יתגשמו, תהיה זו רק הוכחה נוספת לצרות־עינם של השופטים. בינינו, מה הם מבינים בסינימה!

*

אחרי הרבה שנות דישדוש בשולי האמנות, כאמרגן ואיש יחסי־ציבור, הגיע קולר למסקנה הבלתי־נמנעת, שבמקום לעשות בילד־אפ לאחרים ולבנות כוכבים מאפס, הגיעה השעה לחיות אמרגן של עצמו.

הוא שמע את השחקונה המנופחת מנופפת באגו שלה, מצטלמת בפוזה, מציצה בחשיבות עצמית מעל־גבי המסך הקטן, מטרטרת בראדיו וקוצרת, בעזרת יחסי־הציבור שלו, תהילה בעיתונים.

הוא ראה עוזר־צלם שהחליט לחיות במאי, בוגר להקה צבאית שנהיה שחקן שייקספירי דגול וטמבל שהוציא תקליט ונהיה אליל הטיפש־עשרה. הדבר לא היה מפריע לו, אילמלא היו אלה יחסי־הציבור השוטפים שלו, שהעלו את חוד־גאונותם אל פיסגתה המסחררת של הצמרת. הם הרגישו את עצמם שם כל־כך טוב, עד כי שכחו בזכות מי.

בקיצור, אם הם הצליחו, מדוע הוא לא! המוטו שלו, הלקוח מתוך מחזמר קולנועי מפורסם, קובע, בצניעות אופיינית:

Anything you can do — I can do better than you

*

ההתחלה היתה קשה, אבל רצופה הצלחות. סרטו הראשון, „פיל ברחובות", לא נבחר על־ידי ועדת הפסטיבאלים לוונציה, ולא הוצג בארץ. סרטו השני, „חקמע", שאותו רק הפיק, לא נבחר על־ידי ועדת הפסטיבאלים לקאן.

עם שתי הצלחות כאלה, ולא פחות מ־14 תסריטים במגירה, היתה הדרך סלולה אל העולם הגדול והמבין. קולר הביא, באופן עצמאי, את „הפיל" שלו לוונציה, שם התפעלו ממנו ולקחו אותו מייד לסיבוב באוסטריה, באוסטראליה ובי־11 פסטיבאלים בינלאומיים. סרטו השני משוטט, ממש ברגעים אלה, באי־אילו פסטיבאלים אחרים. אין נביא בעירו!

היחידים שסירבו, משום מה, להכיר בו כבמאי בעל שיעור־קומה, היו הוועדות הממשלתיות, הקליקות של מפריסי הפרסים, בלשונו הציורית. קולר רץ מוועדה לוועדה, ומצא בכל אחת אותם האנשים. שום במאי גאוני, גם לא קולר עצמו, לא יכול היה לביים פארסה יותר טובה. והם עוד יקבעו לו מי כאן במאי, ומי לא.

ומי קוצר כאן פרסים והצלחות? בבקשה: סרטים על בורקאס ואמנינאדוס, ז'אקו והיצאנית, נורית. מי נחשב לבמאי? כל קריין ראדיו שעובר לטלוויזיה, כל תת־עוזר־צלם, שבמקום להחזיק טוב את המצלמה נותן עצות לבמאי, איזה פרובינציה!

אחרי שהסתובב ברומא, בוונציה, בקאן, בפאריז, בלונדון, בווינה, במדריד, באמשטרדם, בברלין, ובקופנהגן, הצטלם עם פליני ונפגש עם כל חמי־ומי של עולם הבדים הבינלאומי, טופחים לו יום אחד על השכם, ואומרים לו בידידות, שמע ג'יי, קח את המיזוודות שלך וסע לארצות־הברית. אפילו אירופה כבר לא רמה בשבילך.

לך ברח! אמר להם קולר, לא יברח איש כמוני, ונשאר תקוע בכסית.

*

אבל, ביורוקראטיה, צרות־עין, צרות־מוח וועדות ממשלתיות לא יפחידו את שיש קולר ולא ישיבו את חרבו ריקם. הוא התחיל עם הסינימה כבר בגיל צעיר, כשהתפלח „לגן־רינה", הרכיב סרטים באורך מלא מקטעי פילם, הקים מועדון לסרטי־טוב־ירושלים, כתב תסריטים בקצב רצחני, שכולם יקפצו ויתפוצצו, הוא עוד יראה להם.

כשתגיע סוף־סוף שעתו הגדולה וסרטו הראשון באורך מלא, „הפאספורט", ינקר את עיני הוועדות הממשלתיות, הוא יוכל לחלק את הביאוגרפיה המודפסת שלו, הכוללת מלבד גילוי הסודי, גם הפרטים הבאים: אירגון מופע הפאנטומימה הראשון אחרי אלפיים שנה; ערבי הראיונות הראשונים; כיכוב בתיאטרון „בימתנו"; תפקיד בלתי נשכח כזון זהבי על־פי „הסמבה" בתיאטרון ילדים; מרצה על קולנוע בקיבוצים; אלוף חידוני הקולנוע; צלם עיתונות; מחזאי לילדים; סוכן הפירסום הישראלי של דליה לביא; ז'ורנאליסט בעולם הקולנוע ואיש יחסי־ציבור של השחקונה.

אילו רצה, יכול היה לחיות בשקט במאי בטלוויזיה או משהו, להמשיך לשלוח קומוניקאטים לעיתונים, לשיר מיזמורי תהילים לבוגרי להקות צבאיות, לקבל את דליה לביא בלוד ולפאר עם הקהות המונומנטאליות שלו את הגאלריה של הצקל איש־כסית.

אבל, כמה זמן הבן־אדם יכול לשבת בשיוויון נפש למראה תעשיית הסרט הישראלי והגלעת מדחי אל דחי!

פצצה בצירות הסובייטית

מאת יצחק שרגיל

„נבלה נעשתה אמש בישראל!"

במילים אלו הגדיר ראש הממשלה, דויד בן־גוריון, בהודעתו לכנסת ב־10 בפברואר 1953, את הפיצוץ שבוצע בצירות הרוסית בתל־אביב, בקרן הרחובות רמח"ל ושדרות רוטשילד.

הדבר אירע בליל פברואר סגרירי, עת הסתגרו רוב יושבי תל־אביב בבתיהם מחמת הגשם והרוח. שני שוטרים ישראלים ניצבו ברחוב, ליד בניין־הצירות־הסובייטית, מאחר שהרוסים דחו כל הצעה לשמור על חצר־הצירות מבפנים. סמוך לשעה עשר החריד קול־נפץ עז את כל האיזור. השוטרים מיהרו לעבר השער והתדפקו עליו משך דקות מיספר. עובד השגרירות, שפתח את השער, הירשה רק לאחד השוטרים להיכנס פנימה, כדי להזעיק עזרה רפואית ומישטרתית. אחר שב וסילק את השוטר מן המקום.

דקות ספורות לאחר מכן הגיע למקום אמבולאנס של מגן־דוד־אדום. אולם, נושאי־האלונקות, שירדו ממנו, לא הורשו אף הם להיכנס לתחומי הצירות.

כתב העיתונאי ברוך נאדל (כיום כתב „ידיעות־אחרונות") שהגיע למקום מיד לאחר ההתפוצצות: „שטף של קריאות־כאב הגיע מן הבניין, והלוכה עגומה יצאה משם: שני גברים תומכים באישה כושלת, עטופה בשמיכה, זבה דם וזועקת: „מאטושקה, מאטושקה!" (אמא, אמא).

„מאחורי קבוצה זו הופיעה קבוצה שנייה, שוב גברים, המקיפים אישה מצועפה. האשה צעדה זקופה, ורק השעינה את ידה על כתפו של מישהו. „גברת יירשוב, אשת הציר!" לחש אי מי, על המדרכה.

„מצוע שלישי הופיע בפתח — הפעם גבר. האשה הזועקת הובאה אל הכביש, הושכבה באלונקה, כשדם ניגר מירכיה השסועות, מן הבטן, מן הפנים. השמיכה נשרה. בגדיה האדימו. האלונקאים התכופפו, הרימו יחד, הניחו זהירים, את משאם החי בתוך המכונית. הגברת יירשוב עלתה בכוחות עצמה אל האמבולאנס, כמוה — גם הפצוע. דלתות האמבולאנס נקשו — והוא זז ל„הדסה"."

הצירות — לאחר הפיצוץ

השבוע לפני 20 שנה

לרצות את מנהיגי ברית־המועצות וראשי־צבאה, לפי הוראות של ה„ג'וינט", הסוכנות היהודית והציונות העולמית. גל עכור זה של אנטישמיות הוליד, מטבע הדברים, גל של רגשות אנטי־סובייטיים, בישראל.

על גל זה רכב אדם מיוחד במינו, ושמו חביב שיבר. עוד ב־1949 הקים שיבר דואר פרטי בבאר־שבע, ניסה להקים שם עיריה פרטית, נאסר וסולק מן העיר. לאחר מכן רץ בבחירות לכנסת, בראש „המיפלגה הדמוקראטית", מעשה ידיו. המיפלגה נחלה כישלון חרוץ, ואילו הוא עצמו הואשם במכירת הנייר שהוקצב לו לצורך מסע־הבחירות לשוק השחור.

אולם, הוא לא אמר נואש. זמן קצר לפני הפיצוץ בצירות הסובייטית הוא הקים את הליגה האנטי־קומוניסטית ופתח במאבק נגד מישטר־הצנע, שהיה, בעיניו, קומוניזם מוסווה.

שיבר היה בין ראשוני העצורים. למחרת היום הגיע מיספר החשודים ל־16. בין העצורים היו מהנדסים, עיתונאים ועורך־דין. אחד מהם היה העיתונאי ברוך נאדל, אשר הותר אך ורק בשל זריזותו הגדולה בכיסוי האירוע.

מבחינה מסויימת היה הפיצוץ בצירות הסובייטית מתנה מן השמיים לאנשיהם המלכותיים של הקרמלין. הוא נתן להם את התואנה, אותה חיפשו מזה זמן רב.

שלושה ימים לאחר הפיצוץ הגיש שר־החוץ הסובייטי לציר ישראל במוסקבה הודעה רשמית על החלטת ברית־המועצות להחזיר את נציגותה מישראל, ודרישה להחזיר את הנציגות הישראלית ממוסקבה. יחסי שתי המדינות נותקו.

גולדה נגד בן־אהרון

השמאל הקיצוני של ישראל לא עבר על כך לסדר־היום. מפ"ם והקומוניסטים תקפו בכנסת את הממשלה ואת מדיניותה, „האחראית ליצירת האווירה, שאיפשרה את הנחת הפצצה".

חילופי־הדברים בין הסיעות השונות היו חריפים ביותר. טען איש מפ"ם, ח"כ יצחק בן־אהרון: „אין אנו מתעלמים מן הרקע שהביא לצער, זה של ממשלת ברית־המועצות. ישראל נטשה את קו אי־ההזדהות, והתנכרה ליסוד הנייטראליזציה של מדינת־ישראל במאבק הגושים, ועל־ידי כך נעשתה ישראל לחלק בילתי נפרד מן החזית האנטי־קומוניסטית, האנטי־סובייטית — באותו רגע ידענו שממשלת־ישראל — והכוחות שהיא מייצגת — מטילים על עצמם את האחריות לאסון, שיבוא על עמנו במוקדם, או במאוחר..."

הוא ראה בניתוק היחסים יום רע ומר לישראל. אבל, שרת־העבודה דאז, גולדה מאיר, ראתה את הפרשה באור שונה לחלוטין. היא אמרה: „חבר־הכנסת בן־אהרון אמר שזה יום רע ומר. אני אומרת שזה יום מר ועצוב לשמוע את בן־אהרון מסביר כך את העיניין; מגן כך על מעצמה; ומציג כך את מה שעשתה כלפי העם היהודי כלפי התנועה הציונית וכלפי מדינת־ישראל".

פירצה בגדר

בבית־החולים סיפרה גב' יירשוב, כי בעת הפיצוץ היו רוב העובדים הבכירים של הצירות עסוקים בשתיית־תה בחדר הגדול שבקומה הראשונה. בהישמע הפיצוץ נמלטו הכל לחדרים הסמוכים, בחשבם כי הבניין עומד להתמוטט. רק כשנרגעו מעט, החלו להגיש עזרה לפצועים.

לדבריהם של הפצועים גבלמה, כאשר הגיע לבית־החולים יועץ הצירות, אברמוב, הם השתתקו והגישה אליהם נאסרה. גברת יירשוב נחבשה והוחזרה לאחר חצות־הלילה אל ביתה. סוסאייבה הועלתה על שולחן־הניתוחים, ורגלה ניצלה תודות למאמציהם של ד"ר מארכוס וד"ר אלוטין.

אותה שעה כבר נמצאו במקום חמישה קציני־מישטרה, ובראשם המפקח יעקב קנר — היחידי שהורשה לשהות זמן קצר בתוך הבניין. חבלן המישטרה הורשה להיכנס לשם רק למחרת בבוקר.

החבלן בדק את השוחה, שנוצרה על־ידי הפיצוץ, את הקיר ההרוס ואת התריסים המנופצים. לפי ממצאיו, נגרם הנזק על־ידי מיטען חומר־נפץ, שמישקלו בין 2 ל־4 ק"ג. ההדף פרץ חור גדול בחלון המוגף שבקיר המיזרחי של הבניין, וגרם נזק לשני חדרים סמוכים. בחדרים אחרים נופצו השמשות לרסיסים. מבעד לפירצה שבקיר נראתה תמונה של לנין, שנשארה תלויה במקום.

החוקרים העלו, כי שני אלמונים נראו מסתלקים מן המקום במהירות. בחצר הבית ברחוב רמח"ל 4 נמצאה פירצה בגדר בגובה של מטר ומעלה. ברור היה, כי האלמונים חדרו לחצר הצירות הסובייטית דרך פירצה זאת, והניחו את הפצצה ליד האגף המיזרחי של הבניין, במקום בו נתגלתה השוחה.

מניע פוליטי

ברור היה גם, כי המניע לחבלה היה פוליטי. הימים היו ימי „עלילת־הרופאים" במוסקבה. רופאים יהודים הואשמו בניסיון

מודאג? הפתרון־יוכמס הורמון

יוכמס הורמון — תכשיר המלא ההולנדי

יוכמס הורמון — מונע נשירת שיער

יוכמס הורמון — מחסל ומונע קשקשים

יוכמס הורמון — לבריאות ורעננות השיער

התכשיר שכבש את העולם עתה גם בישראל

להשיג בכל בתי־המרקחת והפרפומריות

פרוספקט חינם ישלח לכל דורש ת.ד. 2461 ת"א

JOCHEM'S HORMON PREPARAAT HOLAND

פרסום: יצחקי־סביון

להיפך

תרגיל נוגעתי לכל יפי־הנפש שלנו: פורצת מלחמה. מצד אחד אנחנו, מצד שני ארבע־עשרה מדינות ערב, כולל הכסף הלובי והטייסים הרוסיים.

אנחנו לוחמים בחירוף־נפש. אבל, ההיסטוריה מפסקת לחייך אלינו: המפלה הסופית באופק.

בינתיים, החיים נמשכים כמעט כרגיל; האוכלוסיה אוכלת ארוחת־בוקר וערב, מי שלא משלם חשמל מפסיקים לו את הזרם, זוגות מתחתנים, וזוגות מתגרשים, עיתונים מופיעים מדי יום.

וזהו למעשה עונת־שיא בשביל העיתונאים — מכל הגוונים. הימין מזכיר את מצדה, המימסד מדווח על ישיבות הממשלה, כאילו הכל בסדר. השמאל — בייחוד יפי־הנפש של השמאל — מזכירים: „אמרנו לכם; ביקשנו אתכם, להחזיר לערבים את מה שמגיע להם, ומה רע היה לנו, היום במדינה קטנטונת אך שלנו? מעבר, היו מסתפקים באותה שני־שליש הארץ, ומניחים לנו לחיות בשקט בשליש הנותר, או אפילו רבע. מה רע מרבע? זה תמיד יותר טוב מכלום. עכשיו טוב לכם?

החזיתות מתקרבות יותר ויותר לאותו רבע נותר. אלא שהפעם, אין כמובן הערבים מסתפקים בשלושת הרבעים, הם ממשיכים לחדור אל גבולותינו.

תל־אביב והסביבה הם למעשה כל מה שנותר: גבולות החלוקה המוצעת מימי „הספר הלבן". מחוץ לאותו מעגל קטן מצטופפים הפליטים מכל הארץ. מהר־גולן, מהגליל, מהנגב, מסיני, מחברון, משכם, מירושלים, מעפולה, מצפת, מהערים, הקיבוצים, המושבים, והמשקים לחופי בינתיים.

[illegible]

אדם ברוך
קשר עין

עם צניעותו של הרועה הרוחני, האדון מרמורברג

לפני שבועיים האזנתי לדרשתו של הרועה הרוחני הרב האדון מרמורברג (שם בדוי) לפני צאנו התל־אביבי. האדון מרמורברג, פרקליט ורב רפורמי, מפורסם כאדם צנוע. ומה שמייחד את האדון מרמורברג מהמוני צנועים אחרים, זו העובדה שהוא מתקשה, מתוך בחירה־חופשית, לנשום.

האדון מרמורברג עוקב בחרדה ובתימהון אחר התמעטות הדור ודילדול שורת אנשי המחשבה והתרבות, וניפלא מבינתו כיצד במצב דברים זה נותר הוא בחיים. החרדה והתימהון נפתחו עוד בשיבתו בווינה והתעצמו בשנות שיבתו בתל־אביב. עד שלאחרונה הגיע אדון מרמורברג למסקנה, שבשעה שמנהיגים דתיים כמו הרב ד"ר ס. קלכהיין מקרלסרוה והרב ד"ר ליאו איינשטיין מפרנקפורט־דמיין אינם עוד בחיים, אין הוא זכאי לנשום כאחד האדם. העובדה שהוא בן־חורין שלא לנשום דיכאה אותו עד עפר, משום שלא עלתה בקנה אחד עם צניעותו. ולכן אף אינו מדבר כאחד האדם אלא מוציא קולות־לחש, כשפניו מושפלות ועיניו מושפלות. ליתר תוקף הוא נאנח לעיתים אנחות, שאם כי אינן קורעות לב, אי־אפשר להתעלם מהן. האנחה משתחררת מבני־מעיו ומתפרצת מפיו בשעה שהצניעות מחייבת, או בשעה שהאדון מרמורברג מבקש להדגיש את צניעותו, את החסד שבקיומו. ועל־מנת להסתיר את השובע הקורן מאצבעותיו הדומות לנקניקיות קטנות, בשרניות ואדמדמות, נימנע האדון מרמורברג מלחיצת־יד זולתו, אלא אם כן לפניו רועה רוחני הגדול ממנו במידת השובע־העצמי.

לא יפלא, איפוא, ששיחתנו, לאחר דרשתו, היתה חרישית ומדוכאה. לשאלתי: ,מה שלום האדון מרמורברג היום?' ענה: ,בכי רע, איש צעיר, בכי רע'. תשובה ממנה לא יגלה איש שהאדון מרמורברג פרקליט ורועה־רוחני. שני מיקצועות מכובדים ומורמים, שאינם מאפשרים בדרך־כלל קיומה של צניעות. אך, כאמור, האדון מרמורברג מפורסם בצניעותו עד כדי כך שצניעותו מאפילה על שני המיקצועות הנעלים האלה, ולמסתכל מן הצד מבהיקה הצניעות בלבד.

האם הצניעות נחלת החלשים?

טיבעי היה, שכפרקליט ורועה־רוחני ידבר האדון מרמורברג ברוב מהומה וחשיבות על אלוקים ומשיחו ועל אדם ובהמה. אך צניעותו עומדת לו ומסייעת בידו לדבר אך ורק על האדון מרמורברג וזאת בלחש, בעיניים מושפלות ותוך סכנת חנק מתמדת שמקורה בנשימה בלתי מסודרת. העיסוק הקבוע של האדון מרמורברג בהאדון מרמורברג נובע משאיפתו להסביר ולהעביר את תכונות אישיותו לזולתו. וכך הפך האדון מרמורברג לבר־סמכא בכל הנוגע להקרנת האישיות, ומכאן בכל הנוגע לצניעות בכלל. ידע זה מבחין בין האדון מרמורברג ובין בני־תמותה רגילים, החולכים בחושך בעניין הצניעות והמדמים שלצניעות יפה צניעות. בני־תמותה רגילים הם יצורים נירגזים, קולניים, אנוכיים וקרתניים, שהצניעות רחוקה מהם, ובשל טיבעם הארצי והנמוך נוטים לראות בצניעות הרחוקה מהם חולשה של חלשים, או נמות של נכים. אך האדון מרמורברג שהצניעות היא מהותו ועיסוקו, ועל כן הוא ניבדל הבדל גמור מבני־תמותה, יודע שהצניעות היא נחלת התקיפים ושהיא דורשת הכשרה מרובה.

כרועה־רוחני יודע האדון מרמורברג שהוא שווה לשוכני־מרום ושכל ישיבתו בעולם הזה ארעית. ושעליו להימנע משיג־ושיח עם בני־תמותה העלולים להקל ראש בצניעותו, וכתוצאה מכך גם בבורא. על כן מתערב האדון מרמורברג עם הבריות רק כפי שהנימוס ורום תפקידו מחייבים, אם כי אינו מתנזר מן התיקווה שהם לומדים ומחקים את אורחותיו. צניעותו של האדון מרמורברג הביאה אותו לדרגת זיכוך כזו שאין הוא מאמין שבכוחו לתקן את הטבע הנמוך של הבריות, והוא מתרכז בהירהורים על הצדקת עצם קיומו. טעם קיומם החילוני והחלוש של כלל הבריות נהיר לו. וייתכן, הוא חושב, שקיומו כרוך בקיומם, כפי שהצדיק כרוך ברשע, היפה במכוער והמים באש.

האם תחיית־המתים כוללת גם כופרים?

הואיל והצניעות שואבת כוחה מן הבוז, ולא מן הרחמים כפי שאנשים פשוטים טועים לחשוב, נטש האדון מרמורברג, לפני ארבעים שנה, את בית־הוריו הדל והגא שבזולצבורג ועקר לווינה העיר הגדולה. מרמורברג הצעיר גילה במהרה, שאין הפרש בין טיבעם הארצי והחילוני של תושבי זולצבורג ובין זה של תושבי ווינה. צעדו השני היה השתדכות למרים קאלשטיין, בתו הבכירה של הגביר קאלשטיין. שכן, רווחה כלכלית נראתה למרמורברג כבסיס מתאים לייעודו בחיים כמצבה לצניעות. משפחת קאלשטיין, שצברה את הונה מחרושת פודריות ומיני טואלט, נפלה שבי בקיסמו של מרמורברג הצעיר, שהביא כנדוניה את התיזה התיאולוגית־משפטית שלו אודות ,תפקידו ההיסטורי של עם־ישראל על־פי מגילת אסתר'.

נישואיו העשירים והמוצלחים הגבירו את בוזו לכסף ולעושר־החומרי וכתוצאה מכך את בוזו לאשתו, חותנו ובאי־ביתם. בוז זה סייע לזיכוך צניעותו של האדון מרמורברג ולהתעלות אהבתו את הבורא. אהבתו התבטאה בכך שרוב רובן של שיחותיו המעטות ומחשבותיו הרבות הוקדשו לבורא. אשתו וחותנו נאלמו דום כל אימת שמרמורברג פצה את פיו. וכשלא נאלמו דום, הוכו בחרדה למראה אישיות אלוקית זו הסובבת בקירבם נקייה מחולשות ותאוות. כפעם בפעם היה האדון הצעיר מוצא את חותנו כשהוא רכון על ספרי־חשבונותיו, והיה שואלו: ,האם חותני הנכבד חושב שלאחר תחיית־המתים לא תהיה למוות עוד ממשלה? או שעל הכופרים תיכון עוד ממשלתו? ואם כן, האין זו השקפה סטואיקנית במיקצת?'

את אשתו היה פוקד בחשות החשיכה. סער־יצריו הבלתי־מוכחש היה משמש בעירבוביה עם עוצם צניעותו הבלתי־מוכחשת, עד שאשתו נידמתה באורו שעה לגוף מלא נקבים או לחיית־השדה. יש ולאחר מעשה היה האדון הצעיר לואט באוזני שותפתו המובסת ושואל: ,האם לדעתך אפשר שהבורא יתגלגל במרה, בחינוק או באבטיח? ואם כן, האם אנחנו, עבדיו, חייבים עדיין מסורים לו בהוויתו כאבטיח?'

כוי באש, כוי במים וכוי בחרב

האשה הצעירה, שזכתה לחינוך טוב בפני מעמדה החברתי, העריצה את בעלה והוציאה לו מוניטין של איש־אשכולות רב־חסד. דרכו לשורת המדברים הראשונה של קהילת ווינה היתה קצרה. וכאן זכתה צניעותו להכרה ולפירסום שלא היו כדוגמתם בכל תולדות הקהילה. בעוד ראשי־הקהל דיברו בכלכלה ובמדיניות, דיבר האדון מרמורברג על האדון מרמורברג ועל הטבע־האלוקי. המוני האדם המתרוצצים אחר פרנסתם, הנלחמים זה בזה, המתכעסים ומתפייסים ללא מאמץ, נידמו בעיניו כחגבים. ובצר לו התנחם בכתבי גיתה והיינה, ובחליפת־מיכתבים עם הרב ד"ר ליאו איינשטיין מפרנקפורט־דמיין על בריאת־העולם כהוכחה לקיום הבורא.

על האדם לדבוק בטבע האלוקי

המילחמה העולמית טרפה את קלפיו, ובשנת 1947 הגיע עירירי, אלמן ומרוד לישראל. כאן ניתקלה צניעותו במחסומים רבים, ובהם: מצב כלכלי ירוד, הפופולאריות המעטה של הרבנות הריפורמית, אי־הכרת פירסומו הווינאי כאדם צנוע, והזקתם התקיפה של מיספר צנועים מקומיים.

צניעותו של האדון מרמורברג עמדה במיבחן נישואין לבת מישפחת קיינהולט העשירה. כנדוניה הביא עימו קטעי־עיתונות וינאיים, המספרים את גודל צניעותו. והואיל ומישפחת קיינהולט, כמישפחת קאלשטיין בזמנה, צברה את הונה מחרושת פודריות ומיני טואלט, דמתה תל־אביב לאדון מרמורברג כווינה. ועד מהרה ניקבצו מוקיריו־שמו החדשים ויסדו, בהסכמתו החרישית, קהילה מתקדמת בראשותו.

האדון מרמורברג חקר את טבע אנשי הארץ, והבין שאם־כי עליו להשתדל לדמות לבוראו, תצמח לו תועלת רבה יותר אם יצליח להיות שונה מהרבנים האחרים. בעמל רב רכש את הרגל הנשימה הבלתי־סדירה, הלחש והעיניים המושפלות. אך ראייתו לא נתגוננה, למרות עיניו המושפלות, בשל נוהגו להציץ הצצות קצרות ומהירות בפני בן־שיחו. ולשונו לא יבשה, למרות לחישתו, בשל שיחותיו על אהבת־האדם והטבע־האלוקי עם המועמדים החדשים להצטרפות לקהילתו. וצבע הדם לא אזל מפניו, בשל השומן הרב שעולה בהן כאשר הוא מקבל את משכורתו.

בדרשתו שלפני שבועיים הציע האדון מרמורברג לצאנו לאמץ את צניעותו של האדון מרמורברג כמדריך לחיי היומיום וכאמצעי להיטהרות. על צניעותו דיבר בגוף שלישי, בלחש ובמעט ללא נענועי ידיים. הטבע, כך אמר, אינו סובל חלל ריק אף בנפש האדם, ואת גופת צניעותו הציע ברחמים רבים כחומר מילוי חלל זה. ולנחשלים שבצאנו הציע לחילופין את עיקרי תורת הפילוסוף שפינוזה, ובדברו ראיתי דימעת־צער רוטטת בזווית עינו. כל חייו הוקדשו להסברת הטבע־האלוקי, שצניעותו של האדון מרמורברג היא ההוכחה לקיומו. אך בשל גשמיותו וקוצר־דעתו של צאנו אין הוא יכול להסביר להם את מהות הטבע־האלוקי, ולא נותר לו אלא להעניק להם את הדוגמה האישית של האדון מרמורברג, פרקליט ורועה רוחני, שצניעותו הוכרה לפנים על־ידי העיתונות הווינאית, ועתה גם על־ידי העיתונות הישראלית.

בתצוגות פאריז ל־1973:

אביב לכל אשה

שאנל שמלת ערב מאורגנזה בארבע שכבות פליסה.

דיור. שמלות ערב בשיפון אדום וירוק

מאת

סנדרה סקארבק

„שנות השבעים הרכות". כך ניתן לכנות כיום את ה־מראה האופנתי, כפי שהוא משתקף בתצוגות האביב של פאריז לשנת 1973. אין לראות יותר את הקו הגיאו־מטרי ששלט בשנות השי־שים. האופנה של היום זור־מת לקראת סיגנון רך וס־שוט — כמוהו לא ראינו מאז שנות הארבעים — עם שפע של קפלים, כיווצים ו־אריג הגולש ומעניק צללית רכה ונשית.

„האופנה העילית של פא־ריז חזרה וכבשה את מקו־מה הראשון". כך נכתב לא מכבר בעיתון אופנה אמרי־קני חשוב. „תוך שישה חוד־שים יעתיקו אותה כל יצר־ני הביגוד־המוכן", התנבאה הכותבת.

דוגמנית חייכנית

משמעותו של המושג אופ־נה מתגלמת בשינויים. ב־מובנה הטוב, הריהי מתב־טאת בעיצוב מקורי, מלא דמיון ושעשוע. במובנה ה־רע היא מביעה שמרנות, חי־קוי וחוסר גמישות. אופנת האביב של פאריז מתגדרת בשינויים טובים. היא עסי־סית, רעננה ומביאה חידוש קיצוני אל המלתחה הנשית.

כל אופנאי שואף להציג את הקולקציה שלו על דוג־מניות מעולות. כאלו המת־מזגות עם הדגם ומשוות לו המשך טבעי בגוון פניהן, שיערן והילוכן. אך מאחר הדוגמניות אלו אינן דוגמ־ניות צילום, שולחים עיתונאי האופנה הגדולים [illegible] משלחן, ארוכות [illegible] חייכניות המתוות [illegible] משווע לאופי הטוטאלי [illegible] נשי וההדור של האופנה ה־נוכחית. המראה המקורי [illegible] תו נתכוונו המעצבים [illegible] אות, ישתבש אופנו [illegible] בין דפי העיתונות.

מהו המראה החדש?

בראש וראשונה [illegible] של אביזרים מעניין [illegible] אשה המואסת ב[illegible]. הכובע חזר לאופנה [illegible] כן מטפחות המשי [illegible] עות, הניקשרות [illegible] סנטר. שמלות השיפון [illegible] ארוכות תחייגנה [illegible] עות הערב, וסרטים [illegible] שיעטרו את שמלות [illegible] במרכז הצווארון או [illegible] חגורה, יתוו חידוש [illegible]. כמעט לכל לבוש [illegible] חמש־שש מחרוזות [illegible] מחרוזים גדולים [illegible] פלאסטי בגוונים [illegible] כמו־כן עגילים [illegible] דים לתנוך האוזן.

הכובע הפופולארי [illegible] זה העשוי מקש [illegible] צעיף בדווי ארוך.

הפרח המלאכותי, שנראה כבר בעונה שעברה, יופיע השנה בצרור צבעוני על שולי הכובע, או על דשי הצווארון. בית לאנוון הציג השנה גם טורבאנים מאריג קרפ, מצועפים ברשת שחו־רה. רוב הדוגמניות הופיעו בשיער קצר למדי, או אסוף לאחור בפקעת קשורה.

הידור תיאטרלי

גם השימלה חזרה באופן מודגש אל האופנה. הדורה, פשוטה, בלא פריטים מסוב־כים. האימרה מסתיימת ב־אמצע הברך, החצאית מופי־עה בקפלים, קו־המותן מוד־גש והחלק העליון הוא רפוי. בעל צווארון „וי" ושרוולים ארוכים, תפוחים במקצת. מראה הדור, נשי ורענן. ה־חליפות לא היוו השנה את מרכז הכובד של התצוגות. לעומת זאת הופיעו רוב השמלות בליווית מיקטורן זהה או קרדיגן ארוך תואם, והצטיינו בגיזרה אלכסונית הגורמת לאריג שיראה רך וגולש.

גם מערכות רבות של נפרדים היצגו השנה בפא־ריז: חצאיות מודפסות, עם מיקטורן חלק; חצאיות ג'יר־סי, עם סוודרים קטנים ב־פסים; חצאיות ערב ארוכות ומכווצות במותן, עם חולצת סריג קטנה מודפסת; ו־חצאיות ליינן לבנות בעלות טור כפתורים בחזית, עם חולצה כותנת לבנה ו־קרדיגן לבן. חצאיות מר־פיעות, בדרך־כלל עם קפ־לים מודגשים, ונלבשות עם חולצה שחורה, או בוורוד־אפרסק. החולצה המקובלת ביותר עשויה מאריג כות־נה או סאטן פירחוני, מופי־עה עם שרוולים ארוכים נפוחים ומעוטרת בסרט מת־חת לצווארון.

המיכנסיים שלא יהיו ב־אביב זה להיט מיוחד, נוש־אים גיזרה המתרחבת בקר־סול וגירכסים בחזית. צבעי המכנסיים: אפרסק, מנגו ו־קינמון. על המסלול נראו חליפות־מכנסיים כאריגי וולור, ג'ינס וכותנה. מיכנסי האוקספורד — עדיין באופ־נה.

לשעות הערב עיצבו אופ־נאי העילית של פאריז שמ־לית ארוכות, שופעות אריג והדוקות בקו־המותן נוסח סקארלט או'הרה. כמו־כן היצגו לשעות הערב מיכנסי סאטן שחורים, שמלות שי־פון שקופות למחצה ושמ־לות שחורות, הדורות, ומפ־תות, חשופות גב הנירכסות סביב העורף. לבוש הערב עשוי מאריגי סאטן ולורקס ומצטיין בהידור מפואר, כמעט תיאטרלי.

זוהי אימוא פאריז של אביב 1973. רכה, נשית ו־מתרפקת על הדר של ימים שחלפו.

פאטו מכנסי ניקרבוקר מקטיפה שחורה וטוניות מרוקמות זהב.

אונגרו מיקטורן במשבצות כחול־כתום וחצאית קפלים לבנה

לאנוון שמלת בוקר רכה מקרפ־דה־שין

נינה ריצ'י שמלת בוקר ממשי בפסי שחור־לבן

איב סאן־לורן [illegible] כותנה מודפסת, ובלייזר שאנטונג לבן

לואי פרו מערכות בוקר [illegible]

ג'יבנשי שמלות בוקר [illegible]

פאטו שמלת ערב [illegible]

שאנל שמלת ערב משאנטונג בגוון ורוד־זהוב

Zoppas

זופז נותנת שרות מעולה, זופז אינה נותנת שרות בחינם.

אנו מאמינים שמכונת כביסה מעולה (שאינה ניתנת בחינם) ראויה לשרות מעולה כדי שתוכלי להנות מכביסה ללא הפרעה וללא דאגה וכדי שתוכלי לנצל את המכונה יותר משבע שנים: 10, 15 שנה ויותר.
אנו משרתים רבבות מכונות כביסה "זופז" במשך 10 שנים רצופות (מ-1963 עד 1973) והן במצב תקין, מוציאות כביסה צחורה, מוכנות להמשיך ולכבס עוד הרבה שנים טובות. רבבות עקרות בית בישראל ומיליונים בעולם, נהנות יום יום מכביסה צחורה ונוחה במכונת הכביסה המושלמת: זופז - פאר תוצרת אירופה.

אצל כל סוכן מורשה של זופז/אל-בן תוכלו לרכוש מכונת כביסה "זופז" עם שירות ואחריות לכל תקופה שתרצו. שירות במחיר של היום-מובטח נגד התיקרויות.

פרטים מלאים אצל סוכני זופז/אל-בן המורשים.

זופז Zoppas אל-בן

סוכני זופז / אל־בן המורשים (רשימה ב'):
תל־אביב: ✱ סלון מרכזי, בן־יהודה 32. ✱ סלון אלנבי 118, אלנבי 113. ✱ סלון לחיים, אבן גבירול 20. ✱ סלון מהיר, בן־יהודה 16. ✱ פרידמן, גורדון 39. ✱ עולה, סלמה 139. ✱ נרינולו, צמח [illegible] הרצל 68. ✱ פינג, מרכז מסחרי רמת־אביב. ✱ רמת־החייל: ש. כסן, מרכז ישגב, החוני מלכות 7. ✱ לבל, שד' ירושלים 29, יפו. רמת־גן: ✱ כל אלקטריק, ז'בוטינסקי 93. ✱ פלסטאור, ביאליק 36. ירושלים: ✱ רג'ואה, בן יהודה 2. באר־שבע: ✱ סלון השרון, ויצמן 78. רעננה: ✱ סלון השרון, אחוזה 110. נתניה: ✱ ארשה, שד' בנימין 13. חדרה: ✱ חלם, רוטשילד 38. ✱ חיפה והצפון: אחים ברונשטיין, אבן סינא 1. ✱ סלון שלום, חמנינים 54. ✱ קירוי, הרצל 2. ✱ מרקלין השמל, הנביאים 25. ✱ רדיו אורות, כפר מאירהוף 5. קרית אליעזר. ✱ אוניברקל, הרצל 8. ✱ סלון [illegible], קרן היסוד 12, סביניה. ✱ סלון הקריה, דגניה 20. קרית חיים. ✱ כל־אלקטרה, זבולון 2. קרית־ים. ✱ עלב, שד' השופטים 14. קרית מוצקין. ✱ עכו: סלון המרכז, בן עמי 44. ✱ נהריה: ת.ב.ב., תחנת אגד. ✱ עפולה: עינת העושה, ירושלים 5. ✱ תל־חנן: קולס. ✱ טבריה: שוויון קירור סימון, הגליל. ✱ „ארפל" טבריה עילית, מרכז רסקו. ✱ נצרת: חשמל נצרת, מאולם הרף עליד המעין. ✱ קרית שמונה: קריולר. ✱ פרדס־חנה: אוריון.

מאורעות ופלאים בעולם הגדול

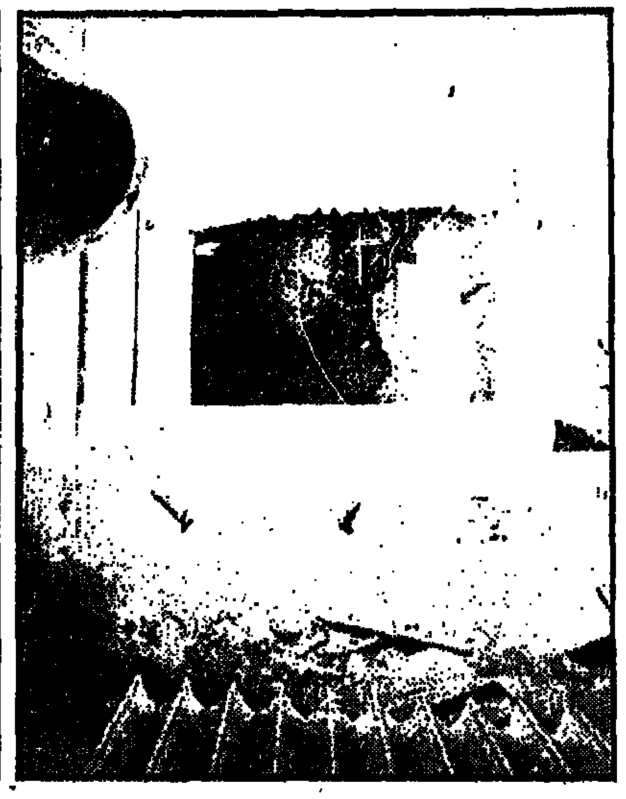

פריצה בשיטת „ריפיפי". כנופיית פורצים שוודית נתגלתה כחובבת סרטים מובהקת. היא ביצעה בליל ה־21 בינואר 1973 פריצה בשטוקהולם, בדיוק לפי השיטה המתוארת בסרט המתח הצרפתי „ריפיפי". הפורצים — אנשי מיקצוע מעולים ביותר — פרצו למישרד איגוד בעלי המקרקעין של שטוקהולם, השוכן מעל לבית־המיסחר לתכשיטים „טיארה". הם קדחו חור בריצפה, קפצו לתוך כורסה שניצבה בחנות, והחלו מרוקנים את מלאי התכשיטים. הם לא קרבו כלל אל הכספות, המצויידות במנגנוני־אזעקה, ולקחו רק תכשיטים הניתנים להתכה ולמכירה מהירה. למרות ברנות זאת נאמד שלל הפורצים בחצי מיליון כתרים שוודיים — כ־460 אלף ל"י. איש עדיין לא נעצר. בתמונות (מימין לשמאל): דרך פירצה קטנה זו, בדלת איגוד בעלי המקרקעין, חדרו הפורצים פנימה, תוך עקיפת מערכת־האזעקה; הפירצה בריצפה, שאיפשרה לאנשי הכנופיה לחדור לחנות התכשיטים, ולנחות ישר בכורסה; גוראן קארלבום, בעל חנות־התכשיטים, מצביע ביאוש על המוצגים. הגנבים לא לקחו שום תכשיט הניתן לזיהוי.

יום הטירוף הבינלאומי

אחת לשנה עורך דויד סאטשל, אמן־התיסרוקות הלונדוני, מסיבה לידידיו. הם זוללים וסובאים, ולאחר מכן מחלק להם דייויד פטישים וגרזינים ומזמין אותם לנפץ את רהיטיו לרסיסים.

הרהיטים, כמובן, אינם חדשים ואינם יקרים. שבועות רבים לפני כל מסיבה דואג דייויד לרהוט את דירתו בגרוטאות שניקנו בפרוטות. „אבל", הוא מדגיש, „הפעילות הזאת נותנת לנו פורקן עצום, מאחר שכולנו עוסקים במיקצועות הכרוכים בתיסכול רב".

„הוא צודק בהחלט", אומר ג'והן האריסון, פסיכולוג תעשייתי לונדוני. „יש תיסכול בכל עבודה, ואם האדם לא משחרר ממנו, הוא עלול לגרום לו נזק נפשי ופיזי רב. שבירת חפצים הינה, לדעתי, צורת הפורקן הטובה ביותר".

היפאנים הכירו בצורך לשפוך את הזעם על חפצים דוממים עוד לפני זמן רב. בעת ביקור בחברת הנדסה בטוקיו, ראו אורחים בריטיים חרי־סר עובדים מלקים במקלות־במבוק בובות־קש, שהיו תלויות על קורה.

„כל בובה מסמלת מנהל־עבודה מסויים", הסביר מנהל המיפעל לאורחים. „ומאז הונהג שעשוע זה, הפכו יחסי־העבודה במיפעל תקינים יותר, והתפוקה גדלה".

חסיד נלהב לתיאוריה זאת הוא האריסון קרוסבי האמריקני, איש־עסקים ומומחה ליחסים בתעשייה. הוא מנהל עתה מאבק להנהיג „יום־טירוף בינלאומי", בו יוכל כל אדם לפרוק את המתחים שבו ולתת פורקן לריגשותיו וזעמיו הכמוסים ביותר.

„כך, למשל", אומר הוא, „יוכל מכונאי־רכב, השונא את עבודתו, לקבל מכונית ישנה ולנפץ אותה במהלומות פטיש לבדר".

ניסיון מצומצם בשטח זה נעשה ביחידה צבאית אמריקנית, המוצבת בגרמניה, בבסיס הוקס „בורי־היטכולי", ובו מכוניות משומשות. לכל איש־צבא מתוח וזועם הותר להצטייד בפטיש ולרסק מכוניות כאוות נפשו. התוצאה: מיספר תאונות־הדרכים והקילקולים של רכב היחידה ירד פלאים.

לפי הצעתו של קרוסבי, יחול „יום הטירוף" בכל ארצות־תבל באותו תאריך וזאת — כדי לא להפתיע את המעבידים במעשי־חבלה פיתאומיים, או בהשלכת עוגות קצפת על פרצופיהם.

חברות־התעשייה הגדולות ברחבי העולם, נוטות לאמץ את הרעיון של קרוסבי. אבל המישטרות סבורות אחרת: לדעתן יש לחן מעשי־בריונות די והותר גם ללא ימי־טירוף כלל־עולמיים.

שמש מלאכותית למלחמה בפשע

השבוע, עם סיומה הרשמי (לפחות) של מילחמת־וייטנאם, גבר לחצם של האזרחים האמריקנים על הממשל, להפנות כל סכום שישתחרר מתקציב הביטחון למילחמה בפשע ולשיקום הערים הגדולות, שחדלו להיות ראויות למגורי אנוש.

בניו־יורק, וושינגטון, קליבלנד, שיקאגו, בלטימור ומיאמי, מוארים הרחובות הראשיים בזרקורים רבי־עוצמה, אף־על־פי־כן, כמעט שאין הולכי־רגל נראים בהם בשעות־הלילה.

לפני ימים אחדים אירע תקר בגלגל מכוניתו של תושב וושינגטון, בשעת לילה מאוחרת. האיש הבחין בכך, אך המשיך בנסיעה עד למוסך הראשון.

„אתה מטורף!", קרא נוסע אירוני שהיה איתו.

„לא", הסביר האיש, „אילו עצרתי כדי להחליף צמיג, הייתי מותקף בו במקום. או אז היה נגרם לי נזק גדול מאה מונים משוויו של גלגל מכונית".

ההומוריסטים האמריקניים מכנים את המכוניות הנעות בלילות בלי לעצור, בשם „בונקרים ניידים". יש בכך מידה רבה של אמת. המכונית הפכה סירת הצלה לאמריקני, הנאלץ לעבור ממקום למקום בלילה. רוב הנהגים חמושים, ורובם מצוייד במנגנוני אזעקה. הסתערות עליהם קשה לאין ערוך מתקיפת הולך־רגל.

אין פלא, שבמצב זה נסגרים בתי־קולנוע ותיאטרונים בערים האמריקניות בזה אחר זה, ומיליוני תושבים זורמים אל שכונות כפריות או כפריות למחצה.

לעזיבת הערים יש גם סיבות אחרות. לעיתים קרובות הופכת שכונה זו או אחרת, למרכז של סחר־סמים. מרגע זה ואילך אין האזור ראוי עוד למגורים. המסוממים תוקפים ורוצחים ללא אבחנה כדי לזכות בדולארים הספורים, הדרושים להם לרכישת הסם. ואילו המשטרה פושטת על המקום השכם והערב.

אחדים מן האזרחים הלוחצים לשינוי המצב מציעים לשגר את המשטרה לפעולות מיבצעית אלימה נגד מרכזי הפשע. אבל, המימשל האמריקני נאלץ להודות, כי כוח־האדם שברשותו אינו מספיק להתמודדות עם ה„מאפיה".

דניאל מויניהאן, אחד המומחים הגדולים של ארצות־הברית לבעיות עיור, הציע להילחם בפשיעה באמצעות ביטול הלילה. שמשות ענק, שירחפו מעל לערים הגדולות, יאירו אותן באור יום — והפושעים יאבדו את בעלת־בריתם הטובה ביותר — החשיכה.

„זה יעלה מיליונים רבים", אמר מויניהאן. „אבל, ההוצאה תהיה אפסית לעומת הנזקים הנגרמים על־ידי הפשיעה".

ההצעה נשמעת כפרק מספר מדע־דימיוני. אבל, כוחה המציאות עשוי להביא להגשמתה בעתיד הקרוב ביותר.

התרופה שתרושש את רופאי־השיניים

בעוד המדע מוסיף לחפש דרכים להדברת הסרטן, גברו התיקוות לחיסולו של נגע אחר: עששת־השיניים.

העששת, המכרסמת בשיני האדם ומסוררת אותן, עולה לאנושות יותר מכל המילחמות גם יחד. מדען אמריקני סיפר באחרונה, כי בארצות־הברית בלבד מוצאים שני מיליארד דולאר לשנה לטיפול בעששת והוצאות אפסיות.

לאחרונה גילו המדען רוברט האריס ורופא־השיניים אברהם ניזל, מן המכון לטכנולוגיה של מדינת מאסאצ'וזטס, חומר פלא, אשר בלם את העששת אצל בעלי־חיים. החומר החדש מבוסס על טרימטאפוספאט — ט.מ.פ. — אבל, הנוסחה המלאה שלו נשמרת בסתרי סודות.

פיתוח התרופה אפוף, כמובן, סודיות. אבל, השמועות אומרות, כי היא כבר נרכשה על־ידי חברת סכיני־הגילוח הגדולה „ג'ילט", ותיוצר על־ידה בשותפות עם חמש חברות־ענק אחרות.

בשלב הראשון ישולב החומר הפלא במשחות־שיניים. מאוחר יותר, יכניסו אותו גם למתקים ולגומי־הלעיסה.

למרות ההדלפות הסנסאציוניות, נראה כי יעבור עוד זמן מה בטרם נזכה לטעום מן הט.מ.פ. רשות המזון והתרופות של ארצות־הברית תאשר את השימוש בחומר רק לאחר סידרה ארוכה של ניסויים, שתוכיח כי אין לו כל תופעות־לוואי מזיקות.

רופאי־השיניים האמריקניים מגלים, כלפי חוץ, שימחה על התגלית החדשה. אבל ברור שהם מודאגים מאוד. אחרי הכל, היא עלולה להפוך רבים מהם למובטלים.

דמי־הכיס הזעומים של הנסיכים

הכל התחיל לפני חודשים מיספר. כאשר פנה אחד מחבריו לכיתה של אנדריו, בנה של מלכת בריטניה, והציע לו לקנות מטבע כסף עתיק.

„המטבע מוצא חן בעיני", הודה הנסיך. „אבל, אין לי כסף. היום ה־20 בחודש ודמי־הכיס שלי כבר אזלו".

„אל תספר לי סיפורים", טען החבר הנדהם. „הרי אימך היא המלכה. יש לה הכל — והיא נותנת לך הכל".

תלמידים אחרים הצטרפו לוויכוח ואנדריו אף כונה „שקרן". הדבר עלול היה להסתיים בקטטה המונית, אילמלא התערב מנהל בית־הספר והוציא את המרצע מן השק: הוא אישר, כי דמי־הכיס של הנסיך אינם אלא 12 לירות סטרלינג לחודש, וכי הם ניתנים לו בראשון בכל חודש.

העיתונות הבריטית עטה על הפרשה וגילתה, כי גם אחיו הגדול יותר של אנדריו, אדוארד, מקבל אותו סכום כדמי־כיס.

אכן, זהו סכום צנוע למדי לגבי בניה של מלכה. אבל, המלכה אליזבט עומדת על כך, שילדיה לא יחזיקו סכומי כסף גדולים מדי, ולא יבלטו בעושרם בין חבריהם.

האב, הנסיך פיליפ, סומך ידיו על המדיניות הכספית של רעייתו. נראה, כי הוא זוכר היטב כי, בלמדו בבית־ספר בגרמניה, הוקצבו לו דמי־כיס בסך חמישה מארק לחודש בלבד.

מצבו של הנסיך הבלגי פיליפ, בנם הבכור של אלברט ופאולה, ויורש העצר המיועד של בלגיה, טוב יותר. הוא מקבל אלף פראנקים בלגיים לחודש מהוריו ומדודו — המלך בדואן — ומוציא את רוב הכסף על סרטים ותקליטים.

שרה ודוד, ילדי הנסיכה מרגרט — אחותה של מלכת בריטניה — והלורד סנאודון, הינם קורבנות עקיפים של מדיניות־דמי־הכיס המלכותית. באורח רשמי הם מקבלים דמי־כיס זהים לאלה של אנדריו ואדוארד. אבל, השמועות אומרות, כי אימם מוסיפה על סכום זה — בתנאי שלא יספרו על כך לדודניהם.

הנסיכים העשירים ביותר הם דווקא בני שליט המדינה הקטנה ביותר: מונאקו. קארולין ואלברט, צאצאיהם של הנסיך רנייה והשחקנית לשעבר גרייס קלי, מקבלים כסף ללא הגבלה מהוריהם. ומסבתם המולטי־מיליונרית שבאמריקה. אבל, הכל מודים, שהם יודעים להוציא את כספם בתבונה.

השביתה הארוכה ביותר

גם לשביתות יש שיאים. והשיא העולמי בשטח זה מוחזק, לפי שעה, בידי העיתון האמריקני „לוס־אנג'לס הראלד אקזאמינר". עובדי הדפוס, המערכת והמינהלה של העיתון חגגו לפני שבועות אחדים את יום השנה החמישי לשביתתם — ופשרה עם המעבידים עדיין אינה נראית באופק.

השביתה פרצה בשנת 1968, בלחצם של האיגודים המקצועיים, אשר ביקשו להילחם על עקרונות. העיתון מוסיף להופיע, כי עובדים בו פועלים לא מאורגנים, אולם תפוצתו ירדה פלאים. והכנסותיו ממודעות הצטמצמו מאוד.

עד כה שילמו בעלי העתון לשובתים 13 מיליון דולר דמי שביתה. רוב השובתים כבר קיבלו מישרות חדשות, מכניסות יותר, אבל — האיגודים אינם מרשים להם להתפשר.

בינתיים העיתון מוקף זה חמש שנים גדרות־תיל ומישמרות של השובתים. כל אדם הנכנס פנימה נאלץ לשמוע תחילה דיברי [illegible] המפצירים בו שלא לעבוד עם עיתון „המוצץ את דם עובדיו".

עדיין לא ברור כיצד, ומתי, תסתיים השביתה. אבל, בימים אלה נשמעו קולות ביקורתיים בתוך האיגודים המקצועיים של לוס־אנג'לס. בין השאר, טענו כמה עסקנים מנוסים, כי שביתות מסוג זה הורסים את המשק האמריקני, בלי להביא תועלת ממשית לפועלים עצמם.

אם יגבר קול־התבונה זה — לא יזכו השובתים לחגוג את יום ההולדת השישי של שביתת־השיא שלהם.

קרב ואטרלו פרץ שוב

ואטרלו שבבלגיה הינה אחד האתרים ההיסטוריים הידועים ביותר באירופה המערבית. לאחר הכל, במקום זה הובס נפוליון הראשון בשנת 1815 סופית מידי הגרמנים והבריטים בפיקודו של ווילינגטון.

בימים אלה שב איזור ואטרלו והפך לזירת קרב. אבל, הפעם מתנהלת המילחמה לא על־ידי מצביאים, אלא על־ידי מישפטנים ודיפלומאטים, ולא בתותחים, אלא בצווי־מניעה.

הקרב החדש פרץ כאשר החליטו השלטונות הבלגיים לסלול אוטוסטראדה חדשה דרך מרכז שדה־המערכה ההיסטורי. התוכניות דלפו אל הבריטים והמערב־גרמנים, ואלה מחו נמרצות באוזני מישרד־החוץ הבלגי.

הבלגים נכנעו ללחץ. התוכניות שונו, והוחלט שהאוטוסטראדה תעקוף את אתר־הקרב.

אבל, כאן קפץ על סוללי האוטוסטראדה רוגזו של בנואה קלאוס בן ה־72: בעל הקרקעות הסמוכים לוואטרלו. הוא פנה לבית־המישפט בטענה, שהאוטוסטראדה תפגע קשות בתוכניות הבנייה והתיירות הפרטיות שלו.

לפי שעה הצליח קלאוס להשיג צו־מניעה זמני. אולם, ייתכן כי בסופו של דבר ישונו התוכניות שוב והאוטוסטראדה תועבר למקום חדש, הרחק ממקום תבוסתו של נפוליון.

קצר ומוצר

- סייגון, דרום־וייטנאם: תושב סייגון קרא לבנו, שנולד ביום הפסקת־האש בשם „הו־צ'י־מין". נעצר שעות מיספר לאחר מכן באשמת הפצת תעמולה פרו־קומוניסטית.
- האמבורג, גרמניה המערבית: קארל שמידט, שנאשם בניסיון למכור תמונות פורנוגראפיות לשני נזירים קאתוליים, טען בבית המשפט: „לא מכרתי להם את התמונות, נתתי אותם בחינם. אני נוצרי אדוק ואיני גובה כסף מאנשי דת".
- לונדון, אנגליה: שלטונות הדואר של בריטניה פנו לעזרת המשטרה, בחיפושיהם אחרי גאון אלקטרוני, שהמציא מכשיר אלקטרוני, המאפשר לו לנהל שיחות בינלאומיות, ללא תשלום, מכל טלפון ציבורי.
- טריפולי, לוב: עבדאללה גאני, בן שבט בדווי במידבר לוב, נעצר למען יובא למישפט באשמת כריתת זרועה הימנית של חותנתו. הוא שוחרר לאחר שהוכיח, כי חותנתו גנבה ממנו את אשתו. ואת לוב הסציו האישים, על כן הוא הענש אותה בכריתת יד לפי החוק הדתי המוסלמי, עליו ספר את זין שליט לוב, מועמר אל קדאפי.
- ג'אקארטה, אינדונזיה: בג'אקארטה קמה מאורגנה אגודה ציבורית, שמטרתה שיקום וחינוך לאוראנגאוטאנגים, החיים ביערות בורניאו. לאחת חברי האגודה טוענים, כי המימצאים המדעיים קבעו שהאוראנגאוטאנג אינו קוף אדם, אלא יצור אנושי פראי, וכי מגיעות לו מלוא הזכויות.

פרסום לב

עליה - המלכה הצעירה בעולם

מאת ז'נבייב שובאל,
כתבת סוכנות ,גאמא', פאריז

אשתו של המלך חוסיין מחלקת את זמנה בין פעילות ציבורית לדאגה לבעלה ✶ „מתנת יום־ההולדת היפה ביותר שקיבלתי היתה – חתונתי; חוסיין הוא אדם נפלא. אי־אפשה להשתעמם בחברתו; הוא אוהב מערבונים וסרטי מלחמה" ✶ הזוג המלכותי מתכנן בניית ארמון, ממנו ניתן לצפות על ירושלים

„אני פלשתינאית. אני ירדנית", אמרה עליה אל־חוסיין בראיון שפורסם באחרונה בעיתונות", אבל, הייתי שנים רבות מחוץ לארצי. נולדתי בקאהיר ב־25 בדצמבר 1948. אבי היה שגריר ירדן במצרים. ישבנו שלוש שנים באלכסנדריה. אחר הלכנו בעיקבות אבי לאנקרה, ללונדון, לניו־יורק, לרומא ושוב לניו־יורק. חזרתי לעמאן רק לפני כשישה חודשים".

המלכה עליה בת 24 היא הצעירה במלכות העולם. גובהה 161 ס"מ, במעט כגובה בעלה. המלך חוסיין. שערה הבלונדי צונח על כתפיה ומעטר את פניה השזופים, כאשר היא מחייכת, נוצצות עיניה הכחולות, ונפערות גומות בלחייה.

מספרת עליה, הדוברת אנגלית ואיטלקית שוטפת: „ישבנו ברומא חמש שנים. אחר, למדתי באוניברסיטת לויולה בשיקאגו. ב־1971, כאשר חזרנו לניו־יורק, למדתי מדעי המדינה ופסיכו־סוציולוגיה במיכללת האנטר. יחד עם זאת, עבדתי במחלקת יחסי ציבור של חברת ,אמריקן אכספרס'. בשובנו לעמאן, התחלתי לעבוד בקצינת יחסי ציבור של חברת התעופה הממלכתית, וכדיילת ראשית בנמל־התעופה".

איך נפגשת עליה עם המלך חוסיין?

„היכרנו זה את זו זמן רב. כאשר כיהן אבי באלכסנדריה, ישב שם חוסיין, במיכללת ,ויקטוריה', והיה בא לסעוד אצלנו. הייתי אז תינוקת. מאוחר יותר התראינו בלונדון, ברומא ובניו־יורק בעת ביקוריו הרישמיים, או הפרטיים.

„בחודש אוקטובר האחרון ליוויתי קבוצה אמריקנית מפלורידה, שעמדה להשתתף באליפות הבינלאומית בסקי־מים, בעקבות כך שבתי ופגשתי במלך, ומאז הכל ידוע".

היתה זו אהבה ממבט ראשון, הזוג החליט שלא להיפרד עוד — אך שמר את תוכניות נישואיו בסוד.

„החלטנו לחכות שישה חודשים ולראות איך נסתדר", אומרת עליה. „כמובן שנפוצו שמועות עלינו. אנשי הארמון פירסמו הכחשה, מבלי ששאלו את פי המלך. אולם, השמועות גברו עוד יותר. מישלחות של נכבדים ובדווים ניסו להפעיל לחץ על המלך, על מישפחתי ועלי נמתחה ביקורת. המלך התרגז עד כדי כך שהוא החיש את ביצוע התוכניות".

האם המלך נשא אותה ב־23 בדצמבר דווקא מפני שהיה זה יום־הולדתה?

„בהחלט. היתה זו מתנת יום־ההולדת היפה ביותר ומתנת חג־המולד היפה ביותר שקיבלה אי־פעם".

מה משך אותה אל המלך?

„בראש ובראשונה נמשכתי על ידי אומץ־ליבו. הוא נדיב, פשוט, אנושי, חמים ודינאמי. הוא מסוגל להוציא לאור את כל הטוב שבבני־האדם. אני אוהבת את חוש־ההומור שלו. אנו מרבים לשוחח ומבינים זה את זו. הוא אדם נפלא. פשוט, אי־אפשר להשתעמם בחברתו".

עליה הסמיקה ועיניה הכחולות נצצו. ידה האחת ישרה את שערה הארוך. היא לבשה שימלה חומה־לבנה, ללא שרוולים, ונעלה מחרוזת פנינים נהדרת. היא ישבה על ספה חומה בסיפרייה הקטנה של ארמון דיאפה בעמאן (רקמה מאה). בארמון זה מתקבלים אורחיו החשובים של המלך. בחדר זה מבלים חוסיין ועליה את ערביהם בצוותא, מפטפטים, מאזינים לתקליטים, או צופים בטלוויזיה.

כיצד מבלה מלכת ירדנית את יומה?

„אנו קמים בתשע בבוקר", אומרת עליה. „אוכלים ארוחת־בוקר וקוראים עיתונים. אחת ליומיים אנו מבקרים בבית־חולים, בבית־ספר, או במוסד ציבורי אחר ברחבי־ירדן. בימים אחרים אני מארחת נשי נבכבדים, בעוד בעלי עובד בארמון בסמאן. אנו אוכלים צהרים בשעה מאוחרת, ואחרי־הצהריים אנו מבלים בנעימים. אנו ממריאים במסוק (בעלי מלמד אותי לטוס) ; או שאנו יורדים לקירבת ים־המלח. אנו מבקרים אצל המלכה האם, או אצל בני המישפחה האחרים. בערב אנו הולכים למסיבות קוקטייל, או מארגנים ערבי־סרטים. המלך אוהב מערבונים וסירטי מילחמה".

סקי וצניחה

עליה היא ספורטאית מעולה. היא שוחה ומשחקת טניס. המלך לימד אותה סקי־מים. היא עברה קורס צניחה עוד בניו־יורק, ולאחרונה ביקשה מן המלך לאפשר לה לצנוח עם צנחני הצבא הירדני.

כמובן שיש לה גם תחביבים אחרים : „אני אוהבת לקרוא רומאנים, ביוגראפיות וסיפרות היסטורית. אני אוהבת מוזיקה קלאסית — ביחוד יצירות של בטהובן. אולם, אינני מתה בבת שום. אני אוהבת לרקוד. בהיותי בקומא למדתי בבית־ספר לאמנות. השתלמתי בציור, ברישום ובפיסול. אני רוצה להוסיף ולהשתלם בכל אלה".

איך רואה עליה את תפקידה כמלכה?

„לגבי, זוהי בראש ובראשונה הימצאות לצד בעלי, והשתתפות מירבית בפעילותו", אומרת המלכה הצעירה, „דברים רבים צריכים לעשות בירדן ואני מתכוונת למלא תפקיד חברתי נכבד. יש לעזור לבנות־הכפרים להשתחרר, לחדור לחיים המודרניים, לחנך את ילדיהן.

„למדתי מדעי המדינה ופסיכו־סוציולוגיה, מפני שרציתי לעבוד במישרד־החוץ הירדני. קיוויתי לכהן בשגרירות של ארצי. עכשיו — עליי די כאן, כמובן שאני גם עקרת־בית. רצוני להעניק למלך חיים מאורגנים, כדי שיהיה לו ראש צלול ומרץ לעבודתו".

המלכה הפרסית — אותה יותר מכל היא מעריצה — זוכה בעיני השאה הפרסי : „אני מעריצה אותה, היא

(המשך בעמוד 39)

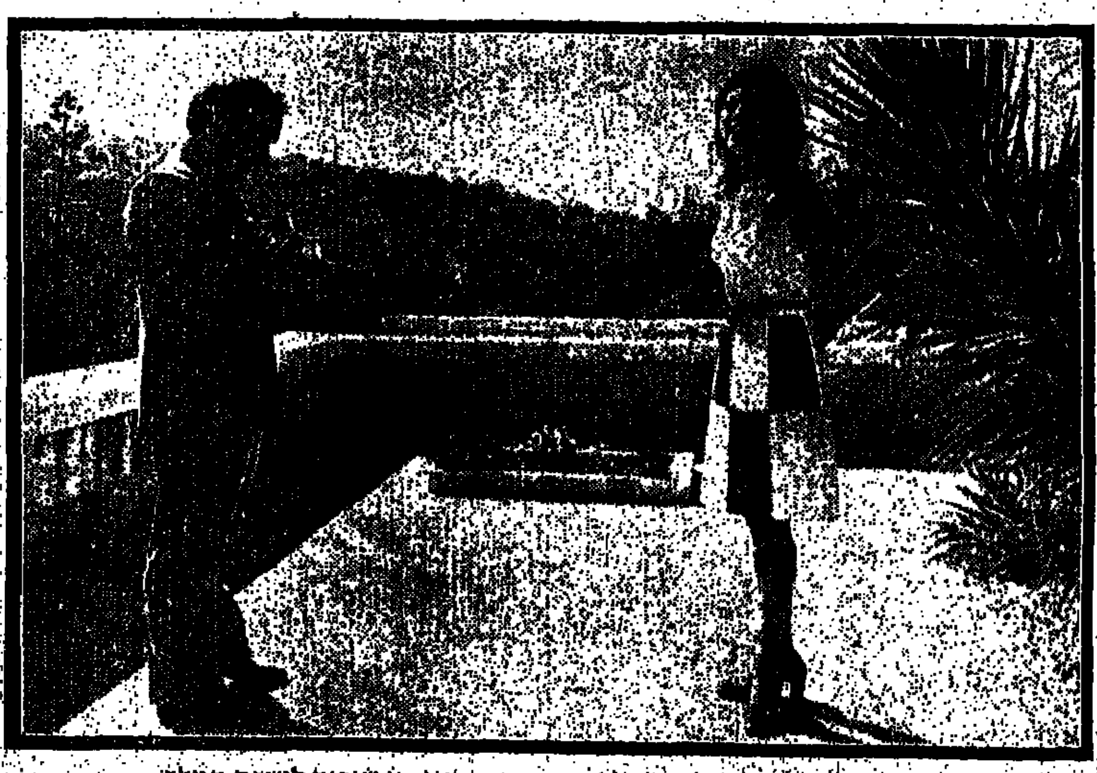
המלכה עליה והמלך חוסיין בארמון בעמאן, בו שוכנת לישכת המלך

השילוב המשתלם ביותר של איכות ומחיר

כך קובע בטאון אגוד הצרכנים בבריטניה
בגליון חודש אוקטובר 1972

פילוט INDESIT

האם שאלת עצמך מדוע מציעה INDESIT פילוט מכונת כביסה טובה כל כך במחיר נוח כל כך ?

קראי בעיון את המודעה ותמצאי את התשובה בעצמך!

-.1999 ל"י
בתשלומים לשנה בלי תוספת ריבית!

„אינדסיט" ללא מתחרים באיכות!
● בחירת תוכניות כביסה ללא הגבלה ● כל פעולות הכביסה ניתנות לחכוונה נפרדת: חום מי הכביסה, זמן הכביסה, מהירות הסחיטה וכו' ● דלת מיוחדת המאפשרת הוספת כבסים תוך כדי תהליך הכביסה.

„אינדסיט" ללא מתחרים במחירו!
סדרת ייצור של 6000 יחידות ביום מאפשרת למפעלי „אינדסיט" לשווק מכונות יוקרה במחירי תחרות. גם הצרכן הישראלי יכול עדיין לחנות ממחיר ללא תקדים: רק 1999.— ל"י לדגם 1000 או 2155.— ל"י לדגם 1001.

„אינדסיט" ללא מתחרים בתנאים!
את מכונות הכביסה „פילוט אינדסיט" ניתן לרכוש גם בתנאים ללא תקדים: שלם 199.— ל"י לדגם 1000 או 355.— ל"י לדגם 1001 והמכונה בביתך, היתרה ב־12 תשלומים חודשיים של 150.— ל"י כ"א ללא ריבית.

מפעלי „אינדסיט" הם היחידים המסוגלים להציע עבור מכונות הכביסה שלהם

ביטוח לכל החיים!

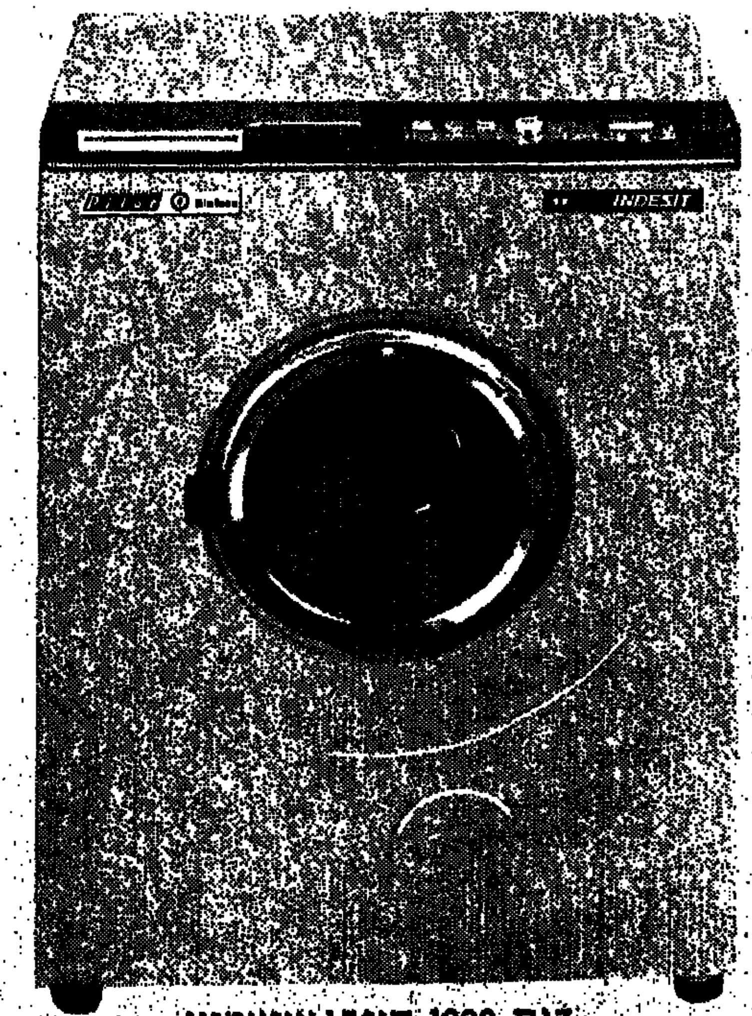

דגם 1000 סופר אוטומטי

110.000 משפחות בישראל נהנות ממוצרי פילוט

המלך חוסיין מדריך את מלכתו בהפעלת מסוק

הריקמה הינה אחד הבילויים החביבים על המלכה עליה

המלכה בוחרת שטיחים לארמון החדש

(סוף מעמוד 37)

עמלה בסרך למען ארצה. אינני מכירת אותה אישית. אבל, אני מקווה כי ניפגש בטהראן. וכי אלמד ממנה הרבה".

המלתחה שלה, הנלווה איתה בביקורה באמריקה, הוכנה על־ידי בית האופנה הפריזאי של דיור. היא כוללת שש שמלות־ערב, חמש חליפות, שמונה שמלות, שלושה מעילי־פרווה ומלתחת־קיץ מושלמת. המיועדת לבילוי ירח־דבש של שבועיים בפלורידה החמימה.

היא רוצה בילדים רבים ככל האפשר. עדיין לא ברור לה אם בן שיוולד לה ימונה כיורש־העצר הירדני. המלך הוא שיחליט על כך.

„לפי שעה, יורש־העצר הוא אחי בעלי, הנסיך חסן", מסבירה עליה. „המלך בחר בו, מפני שמשהו עלול לקרות לו בכל רגע. הנסיך חסן יוכל למלא את מקומו בכל עת. הוא גבר — והוא מתמצא בענייני המדינה. המלך יוכל למנות לתפקיד זה גם את בנו הבכור, עבדאללה, בהגיעו לגיל 18. החוקה הירדנית משאירה את ההכרעה בידיו".

פגישה עם מונה

המלכה עליה תקדיש תשומת־לב מרובה לילדי חוסיין מנישואיו הקודמים. בתו עליה, בת ה־16, אף תגור בארמון המלך.

כיצד מתייחסת עליה להישארות גרושת חוסיין, מונה בעמאן?

„את מבינה", מחייכת עליה. „משך הזמן האחרון היו חוסיין ומונה ידידים — ותו לאו. הוא לא עזב אותה בגללי. היא נמצאת כאן בביתה. היא נסיכה ירדנית. המלך אף העניק לה את ארמון חומאר. הוא יבקר אצל ילדיו בכל הזדמנות. מונה ביקרה אצלי לאחר נישואינו. התרגשתי מאוד. אהיה מאושרת, אם נתיידד בעתיד".

עליה וחוסיין מתכננים בניית ארמון חדש, על גיבעה, ליד חומאר. משם יהיה ביכולתם לצפות, בימים בהירים, על ירושלים. הבניין החדש יהיה מודרני מאוד. אולם, יהיו בו גם כמה חדרים בסיגנון מיזרחי. אלו הן תוכניות לטווח רחוק, ובינתיים מנסה עליה להחליף את הריהוט המיושן של ביתה הנוכחי במשהו חדש יותר.

תוך כדי שיחתנו בדקה המלכה דוגמאות של וילונות, שטיחים, טאפטים, ותרשימים שהוכנו על־ידי אדריכלי־פנים ירדנים ולבנונים.

היא כבר הספיקה להטביע את חותמה האישי על הארמון. בכל מקום נראים סידורי־פרחים סטגוניים ותמונות במיסגרות של כסף, או של עור אדום.

מתנה משכם

שני משרתים סודאנים הביאו לחדר תיבה גדולה ושלפו מתוכה שולחן נמוך מעוטר בדגם של מיסגד־עומר מצדפים. היתה זאת מתנת־נישואין מיוחד מנכבדי־שכם.

אותו בוקר טסו עליה וחוסיין במסוק לעאג'לון, השוכנת כ־50 ק"מ מצפון מיזרח לעמאן. העיר, הנשלטת על־ידי מצודה צלבנית עתיקה, היתה מעוז האחרון של המחבלים בירדן בעת קרבות 1971. היא כונתה אפילו בשם ה„דיין־ביין־פו של הפלשתינאים".

כן ביקר הזוג המלכותי במרכז להכשרת נערות כפריות, ובהזדמנות זאת הוצגה המלכה בפני הפלאחים.

התלמידות חיכו בפתח המוסד, כשזרועותיהן עמוסות פרחים. עליה היתה לבושה במיכנסיים שחורים ובמעיל צמר לבן. היא לחצה ידיים וחייכה לכל עבר. כשזרועה שלובה בזו של המלך, הם סיירו בכיתות, בסיפריה, בחדרי המגורים של הנערות.

בשובה לארמון החליפה המלכה את בגדיה, כדי לצפות במיצעד של התיזמורת הצבאית. היה זה טקס אנגלי טיפוסי.

מצלמות הטלוויזיה, הצלמים, האישים רמי־המעלה — כל זה חדש למלכה עליה אל־חוסיין. אבל, היא מתרגלת לכל במהירות.

הוריה נמצאים עדיין בעמאן, אבל, הם עומדים לשוב לשגרירות ירדן ברומא. שני אחיה גרים בחוץ־לארץ. אחד מהם, מומחה למחלות־לב, נשא באחרונה פלשתינאית צעירה מלונדון. השני, עבדאללה בן ה־22, לומד את מדעי הגרעין במכון לטכנולוגיה של מאסאצ'וסטס, ארצות הברית.

המלכה תהיה, איפוא, מנותקת ממשפחתה. אבל, אין זה מדאיג אותה. עובדת היותה הגברת הראשונה של ירדן ורעייתו של האיש האהוב עליה — מפצה אותה על הכל.

המלך חוסיין מאזין לעצות טובות מפי עליה

500 ל"י תחסוך באם תבקר אצלנו
כי רק אצלנו במרתף
במחיר
2500 ל"י
חדר שינה הכולל:
* ארון-קיר, 2 קומות, 6 דלתות למטה, 6 דלתות לטעלה.
* הארון מצופה פורמאייקה בשני הצדדים.
* 2 מראות בארון. סולם לתלית מכנסים וקופסא לקוסמטיקה.
* מיטה זוגית עם שולחן איפור עם מראה קריסטל.
* מזרונים גומי אוויר מרופדים בבד או מזרוני "פרדייז".
* כסא פרווה מיועד לשולחן האיפור.
לתשומת לב הלקוחות
אנו נמצאים במרתף!

מבחר גדול של רהיטי סלון במחירי פרסום
נגריה אחים שלם, תל-אביב, רח' ראש פינה 27, במרתף טלפון 33917 ליד התחנה המרכזית

מלאי
לזוגות צעירים ולעקרות בית
הלבשה סדינים ציפות
דוגבות שמיכות ומפות
חיסול המלאי!!!
הנחות ללא תקדים!!!
סודרים (נשים, גברים וילדים) 30% הנחה
מערכת כלי מיטה (ריקמה) 30% הנחה
מצעי מיטה טרלנקה ללא גיהוץ 25% הנחה
שמיכות צמר, אקרילן, DACRON, DIOLEN 20% הנחה
בתוקף עד 16.2.73
"מלאי"
רח' גרוזנברג 24 תל-אביב — מול קולנוע אופיר

כדאי לך לדעת אנגלית!
כן, כדאי לך לדעת אנגלית, כי אתה זקוק לה לשם התקדמות בעבודה, בלימודים ואף בחברה. ב"שיטה הטבעית" אתה לומד אנגלית באמצעות אנגלית מהרגע הראשון, בלי דגירה על מלים ובלי כללי דקדוק.
יתרונות השיטה:
1. תתחיל לחשוב באנגלית מהרגע הראשון.
2. פירוש רוב המלים מתברר מתוך הקריאה עצמה וכך תתרחב ידיעתך במהירות.
3. "מבני לשון" באים במקום כללי דקדוק וכך תרכוש שפה פשוטה וטבעית.
4. תדבר אנגלית בכוונה כי מכתב הפונטי משמש מראה את החיבור (ממטא).
5. תתקדם בכל מקום ובכל שעה נוחה לך, לפי הקצב שתקבע לעצמך.
6. הדרכת מורים מומחים מלווה אותך משך כל הקורס.
יותר מ-1,000,000 אנשים ב-14 ארצות למדו כבר שפות בעזרת השיטה הטבעית — כולם אנשים כמוך! 72 פרופסורים ברחבי העולם ממליצו על השיטה. כדאי לך לפנות אל "השיטה הטבעית".
הצעד הראשון משוט מאוד! גזור ושלח עוד היום את התלוש אל "השיטה הטבעית" ת.ד. 4351 תל-אביב. חוברת הסברה תשלח אליך מיד.
"השיטה הטבעית", מכונים להוראת שפות ת.ד. 4351 תל-אביב
אנא שלחו לי מיד חינם וללא כל התחייבות את חוברת ההסברה "השיטה הטבעית" — מדריך המוליך לידיעת אנגלית.
שם ....
כתובת ....

רפואה

המתמכר הצעיר בעולם

התינוק הקטן, שזה עתה נולד, בכה בכי תמרורים. אולם, איזה תינוק איננו בוכה אחרי לידתו?! אלא שתינוק זה המשיך לצרוח ללא הרף. הרבה מעבר ומעל למקובל, אפילו לגבי תינוקות בכיינים.

אחות חדר-התינוקות היתה אובדת עצות. גם לגבי אחות מנוסה מבית-החולים הארלם שבמנהאטן, היה זה בכי מוזר. לא עזרו נענועים, ציפצופים. אוכל ומצמוצי שפתיים. התינוק המשיך לצרוח ולהתפתל. אט אט הופיעה על גופו זיעה קרה, ומאוחר יותר — הקאה והתכווצויות. התינוק התפתל תוך רעד וגילגל עיניו כלפי מעלה שכל אותה עת המשיך פיו להפיק אותה צריחה איומה וחדה.

הרופא, שהגיע במרוצה לחדר-התינוקות, נזכר. כי ראה מצב דומה דווקא אצל מבוגרים. הוא הבין כי לפניו בעצם, המתמכר הצעיר ביותר בעולם. זריקה אחת של מטאדון (חומר הדומה בהרכבו למורפין), הפסיק את התכווצויות והבכי. ההוראה הבאה היתה להתחיל לטפל בתינוק טיפול גמילה נגד התמכרות לסמים.

אותו יום בו ניתגלה המתמכר בן יומו נכנס להיסטוריה של הרפואה. מאז ועד היום ניתגלו בעיר ניו-יורק בלבד 800 תינוקות בני יומם. הסובלים מהתמכרות לסמים. התמכרות, שעברה אליהם בתורשה דרך דם האם, המכורה לסמים.

אולי גם לזה כיוון הכתוב בדברו על האבות (והאמהות) שאכלו בוסר ושיני הבנים (והבנות) תקהינה. המעניין בכל פרשת התמכרות התורשתית היא, כי רוב האמהות עברו טיפול גמילה: ברפואה מקובל לתת את טיפול הגמילה על ידי העברת המתמכר מסם חזק לסם חלש בהדרגה. עד להפסקה מוחלטת של הסמים. כסם חלש במיוחד נחשב המטאדון, הדומה מבחינה כימית למורפין. אולם, התלות בו קטנה יותר והסיבוכים עקב השימוש במטאדון אינם שכיחים. סם חלש זה הופך באופן פרדוקסאלי להיות סם חזק במיוחד לגבי "תינוקות, הנמצאים ברחם אמם. עבודות רפואיות הוכיחו, כי מטאדון, בניגוד לסמים אחרים, עובר בקלות מדם האם לדם העובר והופך אותו למתמכר עוד בטרם לידתו.

בישראל טרם ניתגלו מתמכרים כה צעירים. האדם הצעיר ביותר בארץ, שניתפס בשימוש בסמים, היה ילד בן 9, שהודה לעישון הסם על ידי ילד בן 13. בישראל יש כ-40,000 איש, המכורים לסמים. רובם מעשנים חשיש, ומיעוטם אופיום, ל.ס.ד. וכדורי שינה. אך לא הירואין. כך קיימים אנשים, הבולעים עד 30 כדורי שינה ביום. חלק מן המתמכרים הישראלים הם קטינים. בשנת 1971, למשל, ניתפסו 182 קטינים, והכוונה לנערים עד גיל 18, המשתמשים בסמים. רובם מעשני-חשיש. בין הקטינים, המשתמשים בסמים, נמצאו נערות רבות. אם השימוש בסמים יימשך, רב הסיכוי, שהנערות תהפכנה לאמהות, אשר יביאו לעולם מתמכרים מרגע לידתם.

ר"י ב. עמוס

יהדות

הגיורת מקופנהאגן

שלא כגיורות רבות לא נובעת היהדות של דורית קירסטן-כרמית, העובדת כמזכירה במשרדי הקהילה היהודית בדנמרק, בגלל היכרות עם ישראלי או ביקור בישראל. דורית הבלונדינית החמירה החלה להתעניין בישראל, ואף ביקרה בה לאחר שהחלה לחפש את הדרך לדת היהודית, משימה שהיא נטלה על עצמה בגיל 17, ואפילו היום איננה יכולה להסביר כיצד ומדוע התעורר בה עניין זה. היא קראה חומר רב על היהדות, וספרייתה הפרטית מלאה בספרים ובמידע על היהדות.

בגיל 19 באה לישראל ושהתה בשני קיבוצים במשך למעלה מ-9 חודשים. כאשר חזרה לקופנהגן, נכנסה ישר לקלחת של פעילות ב"דאקיב"; ארגון דנים ידידי קיבוץ. יחד עם זאת החלה, עוד לפני שתהליך גיורה נשלם, לקיים מצוות, להתפלל, לאכול כשר בלבד, לא לנסוע ולא לעשן בשבת, לענוד "מגן-דוד" וכיו"ב. באוניברסיטה למדה עברית וצרפתית. "תהליך הגיור שלי הושלם במרץ 1972. לעולם לא אשכח את

דורית בת-אברהם
איזוהי הדרך ליהדות

ברכתו הלבבית של הרב מלכיאור, לאחר שיצאתי מן המקווה. יהודייה לכל דבר. הוא אמר כי הוא בטוח, כי אהיה יהודייה כשרה ואינני מטיל ספק, כי אמלא את המצוות המוטלות".

תגובת הידידים והאם הפתיעה את דורית. "למען האמת, חששתי מתגובתה ולפני שסיפרתי לה הכנתי בחשאי מזוודה עם הבגדים החיוניים — חששתי כי היא תורה לי על הדלת. הפתעתי היתה רבה. לא זו בלבד שהיא אמרה לי: ,אם את מאושרת בצעדך — אני מברכת אותך בדרך שאת בוחרת לעצמך', כי אם גם היא החלה מפעם לפעם "להציץ" בספרים שלי על היהדות וכאשר גילתה את עניין הכשרות והמערכת הכפולה של הכלים, היא הפתיעה אותי ביום הולדתי במתנה יקרה ביותר — היא קנתה לי מערכת כפולה וקלועה לרצוני כפי שרק אם אוהבת ומבינה יכולה לקלוע. זה היה בדיוק בשלב שעמדתי לקנות זאת. אך לא ידעתי מאין להשיג את הכסף הרב, שכן אז רק למדתי ולא עבדתי".

בין ידידי היו אומנם כאלה שזקפו גבות, שכן נטילת עול דת נראה לרבים מוזר היום. אך מכיוון שמעולם לא נטבלתי לשום דת קודם לכן, הרי שבעצם לא המרתי דת כי אם רק קיבלתי דת".

חוג ידידיה של דורית מקיף כיום בעיקר יהודים ובעייתה אחת: "אני רוצה שגבר חיי יהיה דתי כמוני. לא אוכל להינשא ללא-דתי"...

עלי כהן

אומניות

הסבתא הרוקמת

בזמן שבו טסים לירח וממהרים מאוד לשוב הביתה, כדי לראות את "איירונסייד" במוצאי-שבת על המסך הקטן, נדיר מאוד למצוא גילויי אומנות וסבלנות כמו אלה של לואיזה (לאה) גטר, משכונת בורוכוב בגבעתיים.

במשך ארבעים השנים האחרונות עסקה הגב' גטר, שבקרוב תחגוג את יום הולדתה ה-81, במה שנקרא בגרמנית: "פילא ארבייט". על גבי רשת דייגים, בעלת חורים זעירים ששזרה בעצמה, היא רקמה-שזרה בצבעים מרהיבים את עונות השנה, נופים, קטעי מיתולוגיה יוונית, יערות, ארמונות ותמונות ציד רבות.

בימים אלה ניתן לראות באולם הגדול של "בית ראשונים" בגבעתיים תערוכה מרהיבה, מלאכת כפיה של לואיזה גטר בעשרים השנים האחרונות. קשה מאוד שלא להתרגש למראה תמונות-הרשת הענקיות, המכסות את הקירות. על אחת מהן, שאורכה למעלה מחמישה מטר, עבדה לואיזה במשך ארבע שנים. במפה, המכסה את השולחן הגדול שבמרכז האולם השקיעה כאלף שעות עבודה.

אומנות זו למדה סבתא גטר לגמרי במקרה עוד בילדותה בברלין מסבתא של אחת מחברותיה באותם ימים. אבל רק עם עלותה ארצה בשנת 1934, כשהיא כבר אם לשלושה ילדים צעירים, החלה לעשות בה שימוש.

התמונות לא נוצרו כתחביב נשי למילוי שעות הפנאי. בשביל לואיזה גטר הן הפכו לעבודת חיים, בה עסקה בלהט ובהנאה רבה במשך כשתים-עשרה עד חמש-עשרה שעות ביממה, בכל אחד מימות השנה, כולל שבתות ומועדים טובים.

כשסיימה עבודה של שנתיים-שלוש, היתה מקפלת אותה ושמה במגירה. "כי זה היה גדול מדי בשביל לתלות בבית, אבל כשבאו ידידים ומשפחה, הוצאתי מן הארון והרגשתי עונג ושמחה להראות את זה".

וכך עד היום, הצטברו התמונות בארון, פרט לאחת. אותה תרמה לוועד למען החייל בזמן מלחמת סיני, היא מסרבת להפרד מהן תמורת כל סכום שהוא. "אני לא בעד כסף", היא אומרת. גם לבני משפחתה, הקרובים מאוד לליבה, אינה מוכנה להעניק תמונה במתנה. "אחרי שאני אמות, תתחלקו בהן", היא אומרת בשלווה, וסוקרת בחיבה את יצירותיה, שזו לה הפעם הראשונה שהיא רואה את כולן מוצגות בצוותא.

רות חסר

לואיזה גטר ליד עבודת ריקמה שלה
אלף שעות עבודה — על מפה

שרה אסף על רקע תמונותיה
תמונות תמורת חפצים ושירותים

ספר הילדים המוקסים ביותר בעולם

במוזיאון קלינגספור שבאופנבאך שבגרמניה המערבית נפתחה תערוכה בינלאומית של ספרי ילדים תחת השם: "עולם הילדים המבריק — ספרי הילדים היפים ביותר בעולם". ספרי התמונות וספרי הילדים הטובים ביותר בעולם המיועדים לילדים נשלחו לתערוכה, המתקיימת שלושה חודשים, מ-20 ארצות. המבקרים יכולים להתבונן בספרים ואף לעלעל בהם. הצעירים שמבקרים נהנים במיוחד מן הספרים שבהתחם "מיתרוממות" התמונות מתוכם. (בתמונה) נוסף לתערוכה מוצגת למבקרים פינת דיור בה הם יכולים להשתעשע ואף תקראת שירים, ותאטרון בובות, ובית-מכשפה, המציע שאלות מביכות במתמטיקה.

ציירות

סחר חליפין

הטלפון מצלצל. שרה מריכה את השפופרת, ומבקשת: "אמא, צלצלי אחר כך, כאשר אחזור הביתה, אני עדיין בבאר-שבע". האם גוערת: "אני טיילתי הלילה בצפת, ויחסה נוסף לזה, וקמתי כבר! את לפחות נועלת נעליים לטיולים שלך!" האב, אשר ניפטר לא מכבר, היה ימאי, הסב — סוחר עתיקות מזה חמישים שנה. כשמתבררים את כל הנתונים, מבינים מדוע שרה אסף היתה מוכרחה להיות ציירת, ומדוע הדמויות, המתרוצצות על הבדים שלה הן דגים סוריאליסטיים וציורים תת-מימיים אחרים.

שרה אינה זוכרת את עצמה לא-מציירת, היא היתה הציירת של הגן, ושל בית הספר היסודי, והתיכון. די חרה לה, כאשר לפני שנה — לאחר שהגישה לאגודת הציירים בקשה להתקבל — הושבו פניה ריקם: לפי התקנון, אין מתקבלים לאגודה חברים, שלא מלאו להם עשרים וארבע שנים. (בימים אלה ממש הספיקה לתקן פגם זה).

שרה מקווה מאוד, שתמכור הרבה תמונות בתערוכתה המתקיימת בימים אלה בגלריה יפו העתיקה. לא, אין לה מאבקים נפשיים של פרידה מיצירה. "להיפך, כל פעם שאני מוכרת תמונה, יש לי הרגשה טובה, שרכשתי לי עוד משפחה שאוהבת אותי. יש לי הרגשת שאני עושה לאנשים טוב ויפה, וזה נעים". לכן, התמונות שלה לא יקרות. לדבריה, העובדה, שציירים רבים דורשים ומקבלים מחירים של אלפי ועשרות אלפי לירות, עבור תמונותיהם, הנה תופעה ישראלית בלעדית. "זה רק מוכיח, שהאנשים אינם בטוחים בעצמם, אינם סומכים על טעמם, ומכסים את הקירות לפי הנחיות של ארכיטקטים. בחוץ לארץ התמונות הרבה יותר זולות".

שרה נוהגת לעשות בתמונותיה סחר-חליפין. את הטלויזיה שלה קיבלה מיבואן תמורת תמונה. הטיפול בשיניה נעשה על בסיס דומה עם רופא השיניים. יש לה מספר בוטיקים "המחליפים" ברצון תמונה קטנה בשמלה, וכאשר היתה לה תערוכה בירושלים, מצאה נהג טקסי, שהסכים לספק תחבורה תמורת תמונה. "אבל הכי יפה היה, כאשר עברתי לדירה החדשה שלי. הזמנתי משאית, והנהג עזר להעמיס כל התמונות, הביט והביט ואמר: מה אני אקח ממך כסף. אני עוד בחיים שלי לא קניתי תמונה —, תני לי תמונה שמן קטנה אחת במקום כסף".

מי הציירים המשפיעים עליה במיוחד? אף אחד אינו משפיע עליה, אבל אילו ניתן לה להיות השפיה של בוטיצ'לי, היתה מסכימה מיד. היא בכלל אוהבת את הרנסנס. יחד עם זאת — חשוב מאוד, לדעתה, לראות את היצירות של האמנים הגדולים, המתים והחיים. ההסתכלות גורמת לגירוי, לרצון לצייר יותר טוב, יותר נכון.

אורה שמיאור

התשובות הנכונות ל"מצא את ההבדלים"

1. חלונות הבית 2. חגורת האבנט 3. העניבה 4. החוגל 5. עלי הפרח 6. מקטות הגולף שבתיק 7. אמרת העמימון 8. שרוך הנעל.

שלם 300 ל"י
ותקבל מערכת
מהודרת לסלון
מכל הדגמים
היתרה עד 10 תשלומים חודשיים ללא רבית
זהו מבצע מיוחד שיסתיים ביום 31.3.73
שלם מקדמה ע"ס 300.- ל"י (או יותר) ותקבל מערכת רהיטים קומפלט לסלון, מכל דגם שתבחר, מתוך המבחר המגוון שלנו.
יתרת התשלום עד 10 תשלומים חודשיים - ללא רבית!
מבחר בדים מודרניים.
עבוד מושלם.
אחריות מלאה.
שי מיוחד עבור תשלום במזומן
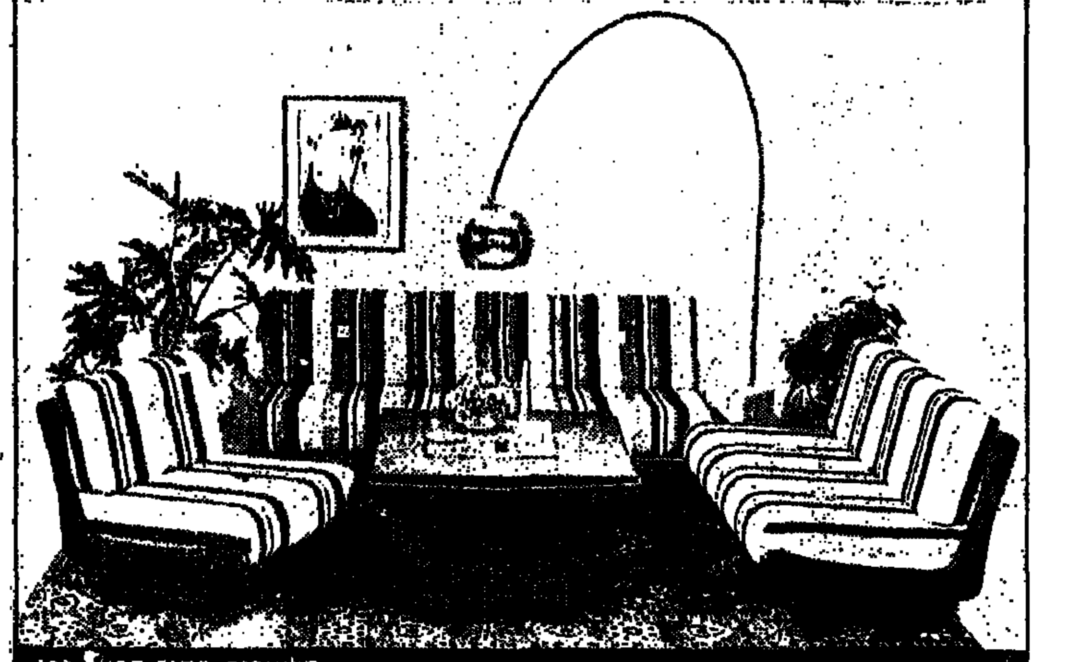
בית הרהיט הישראלי המודרני
רהיטי אפרתי
תל-אביב, רחוב הרצל 102
תל-אביב, רחוב הנגב 4
חולון, כיכר ויצמן 1

בקלה צעיר
טעים יותר
עדין יותר
אוניות דייג המרחקים הישראליות מביאות עכשיו שלל של בקלה צעיר - בשרו עדין יותר, טעים יותר. הגישי מעתה דג בקלה שלם לכל אחד מבני המשפחה - ללא העלאת תקציב המשפחה.

בקלה צעיר
לבריאות והנאת
כל בני המשפחה

האם אתה מסוגל לעמוד במתח?

הפסיכולוגים מסכימים עם ה־דיעה כי מעולם, בהיסטוריה האנושית, לא היו החיים כה מלאים במתח ובדאגות. אנו דואגים לילדינו, מודאגים מעליית יוקר המחיה, כשצילן של מלחמות מחשיך את ימינו.

כמה מתח יכול אתה לשאת, ובאיזו מידה מסוגל אתה לנהוג בשכל בדאגות? — מישאל ה־שבוע מיועד לעזור לך בהערכת יכולתך לחיות במתח של היום־יום.

השאלות

1. בריבוע עם המספרים שלמטה, צייר קו היבוע עם מספר לפי סדר המספרים 1, 2 (וכו'). אם תטעה עצם — חזור על הפעולה מן ההתחלה. ברוק כמה זמן לוקחת לך הפעולה וענה על השאלות הבאות:

א. השלמתי את ציור הכוכבים בערך במשך 7 עד תשע שניות.

כן — לא.

ב. שעה שעשיתי זאת הרגשתי מתיחות.

כן — לא.

2. תוכל אתה למנות כמה מרובעים שלמים קיימים בי־רישום הריבועי שלפניך? — אתה מתמתח, אומנם, לומר שקיימים כ־16 מרובעים בי־תוצרת המפישית, בתוספת שני מרובעים במרכז — סה"כ 18 מרובעים, אך במאמץ קל תגלה כמה יותר גדולים.

2	7	11	5
10	6	3	9
4	1	8	12

(שאלה 1)

(שאלה 2)

[illegible]

א. דאגות יסודיות בחיים.
ב. רוגזות זעירות.
ג. אי־התחשבות של הזולת.

7. כשאני עומד מול בעיה קשה, אני מרגיש —
א. ישן לילה לפני שאני מת־מודד עימה.
ב. משוחח עליה עם מישהו.
ג. מניח לה לעבור בציפיה שהזמן יפתור אותה.

8. אני נוטה לוותר על משרות ותפקידים —
א. לעיתים קרובות.
ב. לפעמים.
ג. לעיתים רחוקות.

9. אני מצפה לכל ערב —
א. בחרדה ובתחושת שיעמום.
ב. בעונג.
ג. רק אם משהו מיוחד מתוכנן.

התשובות

1. (א: כן — 10 נקודות); (ב: לא — 10 נקודות).
2. א. ספירת המשבצות: התשובות בגודל המרובעים הרי הסיכום הוא כזה: 8 מרובעים קטנטנים, 18 מרובעים קטנים, 9 מרובעים ממוצעים, 4 מרובעים גדולים, 1 מרובע ענק או בסך 40 מרובעים (20 נקודות).
3. (א — 10 נקודות); (ב — 2 נקודות); (ג — 8 נקודות).
4. (א — 0 נקודות); (ב — 7 נקודות); (ג — 10 נקודות).
5. (א — 0 נקודות); (ב — 4 נקודות); (ג — 10 נקודות).
6. (א — 10 נקודות); (ב — 0 נקודות); (ג — 0 נקודות).
7. (א — 4 נקודות); (ב — 10 נקודות); (ג — 0 נקודות).
8. (א — 0 נקודות); (ב — 3 נקודות); (ג — 10 נקודות).
9. (א — 0 נקודות); (ב — 10 נקודות); (ג — 5 נקודות).

הסיכום

90—110 נקודות: אנשים שצברו מספר נקודות זה מצוידים היטב כדי לנהוג בעומס המתח [illegible]

60—89 נקודות: [illegible]

[illegible]

מכונת הכביסה
הטובה מכולן.

אין יתרון שאינו נמצא ב"ליידי"
פאר תוצרת אירופה

קריסטל

הכנסי לאחת מסוכנויות קריסטל ברחבי הארץ וראי במו עינייך את הפלא ששמו „קריסטל ליידי"

לכל תושבי דימונה והסביבה
הדגמה חיה אצל:
בכר דוד, רחוב מרכז מסחרי

חינם לכל קונה! עגלה משוכללת עם מנוף להרמה והורדה בשווי של 100.— ל"י

אשדוד — דוויטש, בית החשמל. **אשקלון** — רוזנהק קלמן, רח' הרצל. **באר־שבע** — פנחס רפי, פסג' סרול. **בני־ברק** — מאיר יוסף, רח' עקיבא 41. **בת־ים** — סלון חוה, רח' בלפור 48. **דימונה** — בכר דוד, רח' מרכז מסחרי. **הרצליה** — שטראוס, רח' סוקולוב. **חדרה** — שוויצר, הרברט סמואל 68. **חולון** — אמאדו, רחוב סוקולוב 65. ערוסי, רח' שנקר 42. **חיפה** — זילברשטיין, טרקלין חשמל, רחוב הנביאים 25. סלון הדר מרכזי, רחוב הרצל 6. **טבריה** — קובי יוסף, רחוב הגליל. **ירושלים** — שיר יחזקאל, רחוב יפו 115. „ליאור" שיראזי צדוק, רח' שמאי 23. **יהוד** — סבן בן סניור, רח' קבוץ גלויות 47. **יפו** — לבל, שד' ירושלים 29. **כפר סבא** — גגדל זלוטניק, רח' וייצמן 116. **לוד** — חגיגי, רח' הרצל 49. **נהריה** — ת.ב.ב. תחנת אגד. **נצרת** — סרוגי, רח' 114. **נתניה** — בר משה, רח' הרצל 36 ; חבת אושר, שד' בנימין 13 ; ש.כ.ב., רח' הרצל 43 ; פר ידמן זגורי, שד' בנימין 14. **עכו** — סט, רח' בן עמי 27. **עפולה** — פינת האושר, רח' ירושלים 5. **פ"ת** — ויסמן, רח' חובבי ציון 23. **צפת** — איזנברג, פוגז. **ראשל"צ** — ברנפלד, רח' רוטשילד 41. **רחובות** — גינסבורסקי קרן, רח' טלר 32. **רמלה** — שייניס, רח' הרצל 100. **רעננה** — בלוך — ש.ב., רח' אחוזה 108. **רמת־גן** — סלון נ.ת.ן., רח' הרצל 66. כל אלקטריק, ז'בוטינסקי 93. **רמת אביב** — פוגה, רח' מרכז מסחרי 7. **תל־אביב** — גולד דב, רח' שלמה 139 ; סלון לחיש, רח' אבן גבירול 20 ; מלצר, רח' לוינסקי 66 ; מרקור, נחלת בנימין 17 ; סלון מרכזי, רח' בן־יהודה 32 ; פרידמן, רח' גורדון 39 ; הללה—ורדה, רח' בן־יהודה 100 ; סופר, רח' אלנבי 122.
לחיילי צה"ל ועובדי מערכת הבטחון — ליידי קריסטל בכל חנויות השקם.

גם בעוד 10 שנים תהיי מאושרת עם „ליידי" קריסטל

מוקד בע"מ

משאבת היוקרה MARK THOMSEN

תפוקה מירבית — חסכון בזמן
מחיר ללא תקדים — שרות שדה — חלקי חילוף

נציגים בישראל: רביבל בע"מ
רחוב בית אלפא 10 תל־אביב טל. 35893

על בולים ובולאים
מאת שלמה שמגר

מידות ומשקלות

אוסטרליה תעבור ב־7 במארס לשיטה העשרונית במידות ו־משקלות ולציון השינוי יופ־עו באותו תאריך ארבעה בו־לים. מה שמייחד אותם, הוא הסיגנון הקריקטוריסטי, שנב־חר במתכוון כדי לעשות את ה־שינוי „אנושי" יותר ולהראות בחיוך כיצד הוא ישפיע על אורח־החיים. הבולים מראים את מידות הנפח, החום, האו־רך והמשקל במספרים ישנים ובמספרים עשרוניים.

דיג־בחכה

בקובה הופיעו שבעה בולי־ספורט המסכמים את האירועים שנערכו במדינה זו בשנת 1972. בין יתר התחרויות, הוקדש בול לאליפות הארצית בדיג־בחכה ע"ש ארנסט המינגווי.

שורת מהגרים

בצרפת הופיע השבוע בול לציון מלאת 50 שנה להגירת הפולנים לצרפת. הבול מראה בצורה מסוגננת שורה של מהג־רים ואת תרומתם של הפול־נים לפיתוחה של צרפת.

הווי חברתי

„מצנפת נשים" היא הנושא של ארבעה בולים שהופיעו ה־שבוע באי סט.־לושיה. בהווי החברתי והתרבותי של האי נודעת משמעות מיוחדת לצו־רת המצנפות, המעידה על הב־דלי־„מעמד", כגון רווקה, נשו־אה, זקנה וכו'.

תערוכת בולים

ב־31 באוגוסט 1973 תתקיים ברייקיאביק התערוכה הגדולה ביותר עד כה של בולי־איסלנד, למלאת 100 שנה לבוליה ה־ראשונים של ארץ זו. התערו־כה תשאר פתוחה 10 ימים.

גביעי זהב

„החברה הג'רסית" נוסדה לפני מאה שנה במגמה לאסוף ולשמור שרידים וממצאים אר־כיאולוגיים, היסטוריים וטבעיים באיי־התעלה. למלאת מאה שנה, הופיעו באי ארבעה בו־לי־זיכרון, המראים גביעי־זהב

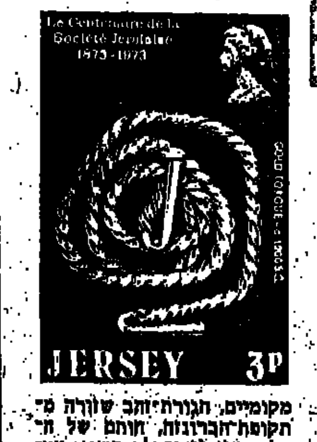

מקומיים. הגביע־זהב שורה מ־תקופת־הברונזה, חותם של ה־מלך האנגלי צ'רלס השני, מט־בעות־ארד של הגאלים מתקו־פה הרומית.

שחמט
מאת אורי צחור

אדם נגד מחשב

האמן הבינלאומי דויד לוי מסקוטלנד התערב לפני כשנ־תיים עם פרופסורים למתמטי־קה בארה"ב, על סכומי כסף גבוהים, כי בשנת 1978 לא יוכלו להמציא כל תוכנית ל־מחשב אלקטרוני שיוכל לנצחו בשחמט.

בינתיים מתקשה המחשב לנ־צח אף שחמטאי ברמה בינו־נית. באפריל הקרוב ישתתף לוי בתחרות שתערך באוניבר־סיטת ת"א בהשתתפות שחמ־טאים בכירים מישראל וכן אלוף־אנגליה לשנת 1971 ריי־מונד קין. בתום התחרות יע־רך משחק נגד מחשב אלק־טרוני לפי תוכנית שיערוך דוד לוי.

בארה"ב נערכה באחרונה ה־אליפות השלישית בין מחשבים — והמחשב של אוניברסיטת אבנסטון באילינוי זכה בכל ה־משחקים. לפנינו דוגמת סיום אחד מניצחונותיו.

כאן נמשך המשחק 33. פ6ח !

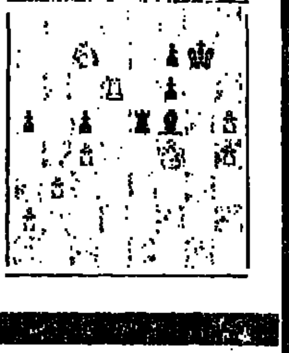

34. ב־ז6 חז5 ; 34... מ:ח5 35. צ:ז6 ... צ־ה3 36. מ:ה5 והלבן זכה.

פתרון בעיה

לפנינו פתרון הבעיה שהצגנו במדורנו לפני שבועות מספר. ותחילה מעמד הכלים:

לבן: מג2, רא4, פה5, רגלי ג6. שחור: מז6, רד4 (4 , 3) ה־לבן נוסע וכופה תיקו.

וזו דרך הפתרון: 1. פ־ו4 ! (1. ג7 ? ר:ג7 ומגן על 41. 1. ר־ג4 ? צ:ג6 2. פ־ו4 ; מ־ו5 3. פ־ה6 צ:ג4 + 4. ... צ־ב3 (8) ... 1. מ־ו5 ! 2. ג7 ! ר:ג7 3. ר־ג4 צ־ג6 4. פ־ה6 צ:ג 1. 5. מ־ב3 !! (כאן הגענו לנקודה ב־עטית זיכינו את הסיום כחואר בעיה כפולה. שכן מסעו האח־רון של הלבן הוא היחיד ה־מביא לתיקו. על 5. מ־ד3 ? היה בא 5... צ־ג1 6. מ־ד2 צ־ב1 ! 7. פ:ג7 מ־ה5 ! והלבן אבוד. ל־משל: 8. מ־ד3 צ־ב6 9. מ־ח3 צ־ב7 10. פ־א6 מ־ד6 11. מ־ד4 צ־ב6 12. פ־ב5 צ־ב4 ; וזוכה. או 8. פ־א6 מ־ד4 ! 9. פ־ג7 צ־ב6 10. פ־ח8 מ־ה5 11. פ־ד7 צ־ב8 12. פ־ח5 צ־ח8 13. מ־ה3 צ־ז8 14. פ־ו4 צ־ג3 — וזוכה בפרש. אכן זהו סיום כפוי צג־מו) 5... צ־ג1 6. מ־ב2 צ־ג4 6... צ־ג6 7. פ־ד4 (+) 7. מ־ב3 הצריח חייב להגן על הרץ שכן אחרת מתקבל סיום של תיקו. ומכיוון שהמלך ימשיך לרדוף את הצריח הרי אין זכיה ל־שחור.

הציור השבועי לילד
מאת ג'קי

היכן ורד?

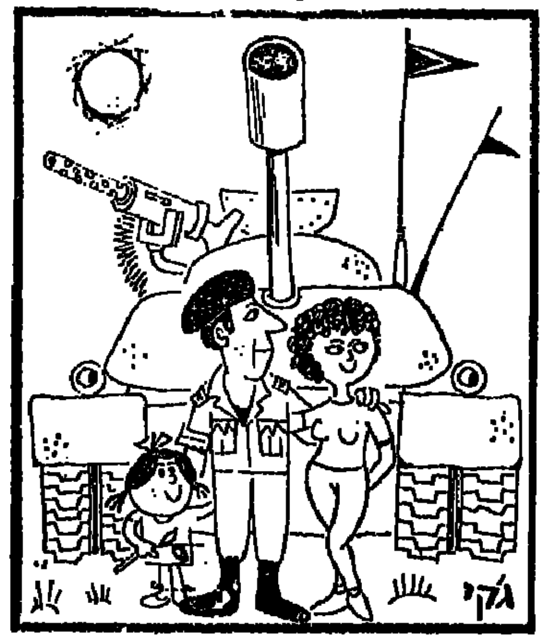

אבא של ורד יצא לשירות מילואים. יום אחד ערכו לו אמא, טלי וורד ביקור אפתעה. עוד הם משוחחים להנאתם, והנה נעלמה פתאום ורד הקטנה. התוכלו אתם, ילדים, לגלות היכן היא מסתתרת?

אם מצאתם — צבעו יפה את הציור, הדביקו על גבי גלויה ושילחו למערכת „ידיעות אחרונות", ת"ד 20227, ת"א, המדור לילד, עד לתאריך 10.2.73. ציינו בכתב־יד ברור שמכם המלא, גילכם והכתובת. למצטיינים עד גיל תשע יחולקו פרסים.

על פתרון הציור „היכן תיערון ?" זכו בפרסים הילדים הבאים:
פרס א' — מנשה מחלב, בן 9, רח' החלוצים, פרדס־כץ.
פרס ב' — רעיה שמטה, בת 7½, רח' הדקלים, קרית־ביאליק.
פרס ג' — משה דריבר, בן 6, רח' שמעוני־ביץ, חיפה.
כן זכו בפרסים הילדים: לאה שעבי, קרית־גת ; שרה שבאי, ירושלים ; מרדכי אסף, ת"א ; רעיה חליף, רמת־גן.

תשבץ 7 ימים
מאת הלל הרשושנים

מספר 472

31 פרסים: פרס א' 10 (עשר) ל"י ועוד 30 פרסי ספרים

את הפתרון יש לכתוב בכתב קריא על צידו האחד של הנייר או על תגזיר התשבץ ולשלוח עד יום ה' הבא לפי הכתובת: „הלל הרשושנים", תשבץ השבוע מס' 472, ת"ד 20227, תל־אביב * פתרונות תשבצי השבוע 468, 469 ושמות הזוכים בפרסי תשבץ השבוע 468, וכן שמות חיילי צה"ל שזכו בפרסי ספרים, פורסמו ביום ב', 29.1, בעמוד 26.

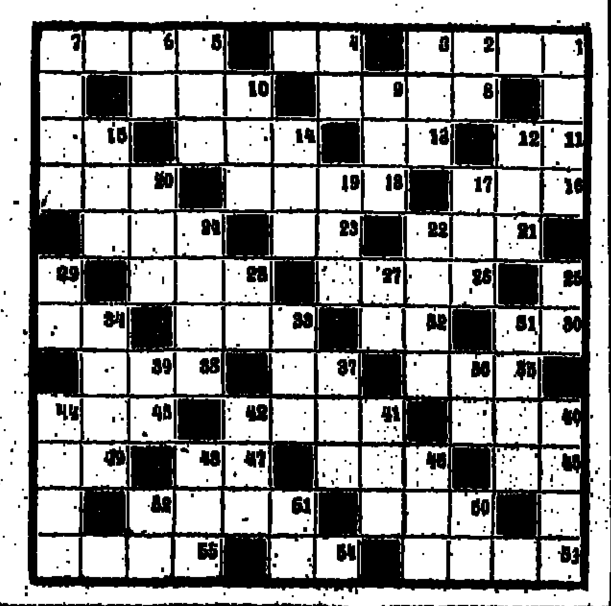

במאוזן — מימין לשמאל:
1) ראשית הפרי המתגלה בצמח 4) כלי־תקניות עיקרי לעקרת הבית 5) ארגז גדול, בעל מגירות, לשמירת בגדים 8) כלי־ריתמה קדמון: יחד שאלית הביתו את רצועות ה"ל 10) השנה יש חודש כפול בשם זה 11) מלכודת 13) מלחין מפורסם 14) שער־כבשים 15) בא בימים 16) אבן מאבני החושן 18) ירק גינה ממינפה־ת התלמיתיים, נאכל כשהוא מבושל 20) קרן־זוית 21) חית בימי התנ"ך, מעורה התקינו בני־ישראל במידבר מיכסה למישכן ולכלי־שרת 23) שונא 24) קמת פגחור 26) ניצרת העלים מהאילנות בתקופת הסתיו 28) עוף טורף לילי, ניזון בעיקר בדגים, יציב בארץ 30) צרבת בעור הבשר (ישעיהו כ"ד) 32) לבוש רשמי 33) בחינת־מצב מתוך הסתכלות בו 34) רצועה 35) מחלמה 37) עיר־פלשתים עתיקה 38) חודש 40) עוף־מים ביתי 41) כוח, גבורה 43) מכשיר־שקילה 45) שני עמודים 46) חלל־הפה בין הלשון ובין הלחי 47) חלק המעיל 49) זך, נקי 50) תבואה או פירות קודם שהופרשו מהם תרומה ומעשרות 51) חבל 53) אירגון נשים ציוני עולמי 54) אחד משבטי ישראל 55) פרי עשיר בסוכר ובחלבון, נאכל בעיקר בט"ו בשבט.

במאונך — מלמעלה למטה:
1) פרח ממשפחת האירוסיים, „גלדיולה" בלע"ז 2) הבלול בעין (ובהום פ"ך) 3) מיץ בשר 4) בעל־נכדים ונכדות 5) יוצר כלי־חרס 6) אורן 7) עלמה 9) אבני־חיות 10) שם אחת האצבעות 12) קפל בשרוול־המכותנת 14) מיקי־דנים 15) יוריץ קטן לסימן (עמוד ש', ב') 17) בפריה, שקר 19) מדליק את חומר הדלק שבמנוע 20) מחון 22) חכם מכל אדם 24) ירק־גינה דושנתי, ממשפחת ה־טוכבניים, גבעוליו אכילים 25) חסר אחד בכבד 27) כלי לנוזלים 28) אמתחת 29) דגלון 31) סחורות מוצפות בזיל־הזול בשוק המקומי והעולמי „דמפינג" בלע"ז — מחידושי הלשונאי הלל הרשושנים 33) משחו לא ברור 34) עור בעל־חיים ממולא קש, אדר 36) יין ישן נושן 37) אחות הדרנות של תארבה 39) מדף 40) עצם הגב 41) בן־בקר 42) מדינה אסיאנית 44) צמח־בר, רב־שנתי, „אורכידיאה" בלע"ז 46) חומר מלוחה הנפלט מהר־געש 48) עור־בהמה טרי לאחר הפשטתו ולפני עיבודו 50) כלי־הגשה 51) נצה 52) מין שמן בושם.

מצא את ההבדלים

למה מתכוון אדון נכבד זה, המתכונן למשחק הגולף ? ואת אין גם עמיתו מבין, ומרוב הדוחק הוא שוכח להבחין בשמונת ההבדלים שבין הציורים. התוכלו אתם לגלותם ? (התשובות הנכונות — בעמ' 41)

אותיות ומספרים

מספר 458

לפניכם חידת „אותיות ומספרים". בפעולת ה־חשבון המופיעה הוחלפו הספרות באותיות. יש לשחזר את פעולת החשבון ולמצוא את ערכן המספרי של ה־אותיות ואת הספרה שאינה משתתפת בה. 10 פרסי ספרים יחולקו בהגרלה בין הפותרים נכונה * המען למשלוח הפתרון: „אותיות ומספרים" מס' 458, ת"ד 20227, ת"א.

[illegible]

פתרון חידת „אותיות ומספרים" מס' 456
ושמות הזוכים בהגרלת עשרת פרסי הספרים:

0290 | 18.8
581. | 7.5
480
415
65

1) אברהם צדקה, שד' שמשון 181/9, אשקלון ; 2) שרה אלוני, מלון „מצודת" ערד ; 3) אברהם [illegible] ; 4) [illegible] ; 5) [illegible] ; 6) [illegible] ; 7) [illegible] ; 8) [illegible] ; 9) [illegible] ; 10) [illegible], 20, כפר־סבא.

בתי ספר ומוסדות להשכלה מובחרים

למדי מקצוע
ב-3 חדשים
במקום מגוריך - בכל הארץ

נקבנות IBM

מקצוע שאין בו אבטלה והשתכרי טוב יותר. לאחר שנכשירך תוך 3 חדשים, נפנה אותך למקום עבודה מתאים ללא תלות בגיל והשכלה

לימוד
בוקר • צהרים • ערב
לפי בחירה

קורס כתבניות חינם למעוניינות

• תעודת הסמכה •

פרטים והרשמה במשרדי
"המכון להכשרה מקצועית"
בשעות 9 - 1 לפנה"צ 4 - 8 אחה"צ

תל-אביב רח' סלומון 7 (תחנה המרכזית)
רמת-גן רח' ז'בוטינסקי 41 (מול קולנוע רמה)
חיפה רח' ביאליק 17 (פינת רח' הרצל)
חולון רח' סוקולוב 48 (ליד הסופרסקס)
פתח-תקוה רח' ההגנה 17 (בסרכה)
ירושלים רח' אגריפס 8 (מול קולנוע עדן)
רחובות רח' יעקב 3 (מול אורה)
רמלה רח' ברזאני 8 (במוסד יקותיאל)
באר שבע רח' החלוץ 46 (מול קולנוע שביב)

למד תכנות IBM בביתך בזמנך הפנוי

אנו נכשירך כמתכנת IBM בביתך בזמנך הפנוי. תודות לשיטה האמריקאית המתקדמת המתאימה לכל אחד - למדו עשרות אלפי גברים ונשים בעולם כולו את מקצוע התכנות בביתם.
המכונים האמריקאים יציידו אותך בידע הדרוש, ישלחו אליך את חומרי העזר חשובים, וידיצו את תכניותיך דרך מחשב IBM 360 העומד לרשות המוסד. לימוד שלוש שפות תכנות. אסמבלר, קובול, ר.פי.ג'י.

לקבלת פרוספקט חינם כולל מבחן פסיכוטכני עצמי לתהאמה מקצועית, גזור ושלח במעטפה אל: המכונים האמריקאים ת.ד. 28124 תל-אביב למס' 7

השם: ______ גיל: ____
כתובת: ______ טל. ______
משלח יד: ______ סיימתי כתה: ____

המכונים האמריקאיים להשכלה בכתב
I.T.S INTERNATIONAL TECHNICAL SCHOOL

האם אתה אוהב לצייר?

האם אתה מתעניין בגראפיקה?
האם אתה מוכן ללמוד את אמנות הגראפיקה בביתך בזמנך הפנוי?

סטודיו

בשתוף המכונים האמריקאיים להשכלה בכתב
יבחנו בביתך את כשרונך והתאמתך למקצוע הגראפיקה!

ללא תלות בגיל והשכלה

גזור ושלח

לכבוד
"המכונים האמריקאיים להשכלה בכתב"
ת.ד. 28124 תל-אביב, למס' 77

אבקשכם לשלוח אלי, ללא כל התחייבות כספית מצידי, חוברת הסברה ומבחן התאמת כשרון למקצוע הגראפיקה.

שם: ______ גיל: ______
כתובת: ______ טל.: ______

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב

לבחינות הבגרות

אנו נכין אותך בביתך, בזמנך הפנוי, ולפי הקצב המתאים לך, למועדי הבחינות הנוחים לך. טובי המורים בארץ יבדקו את שיעוריך. כל לומד רשאי להשתתף בהרצאות ותרגילי סיכום בשלוחת המכון הקרובה אליו - ללא תשלום נוסף. הנחה של 25% לחיילים.

קורסים נוספים בכתב
- תכנות מחשבים
- רדיו אלקטרוניקה — כולל חלקים ומכשירים
- צילום — כולל מכשירי פיתוח והגדלה
- גרפיקה שמושית
- מנהל עסקים
- אדריכלות פנים

לקבלת תכנית לימודים חינם פנה אישית או שלח התלוש הרצ"ב לת.ד. 28124 תל-אביב.

שם: ______ מעוניין בלימוד: ______
כתובת: ______

בכל מקום בארץ פנה אישית או בכתב ל ת.ד. 28124 ת"א

תל-אביב רח' סלומון 7 (תחנה המרכזית)	חיפה רח' בלפור 5 (בנין הוטר למטן החייל)	רמת-גן רח' ז'בוטינסקי 41 (מול קולנוע רמה)	באר שבע רח' החלוץ 46 (מול קולנוע שביב)
חולון רח' סוקולוב 48 (ליד הסופרסקס)	פתח-תקוה רח' ההגנה 17 (בסרכה)	ירושלים רח' אגריפס 8 (מול קולנוע עדן)	רחובות רח' יעקב 3 (מול אורה)

המכללה הישראלית להשתלמות בתכתובת

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב

בכל מקום בארץ

סידור מיוחד ליוצאים למילואים

אנו נעזור לך להשיג משרה משתלמת כטכנאי אלקטרוניקה או טלוויזיה

אין צורך בידיעות קודמות. תוך זמן קצר, נכשירך בשעות הערב באחד מהמקצועות הבאים:

* טכנאי שרות טלוויזיה - 6 חדשים
* טכנאי רדיו וטרנזיסטורים 6-9 חדשים
* אלקטרונאי 18 חודשים
* תכנות מחשבים אלקטרוניים

הפנייה והכוונה לעבודה

פרטים והרשמה 9-1 לפנה"צ 4-7 אחה"צ
המכון להכשרה מקצועית

תל-אביב רח' סלומון 7 (תחנה המרכזית)
רמת-גן רח' ז'בוטינסקי 41 (מול קולנוע רמה)
חיפה רח' ביאליק 17 (פינת רח' הרצל)
חולון רח' סוקולוב 48 (ליד הסופרסקס)
פתח-תקוה רח' ההגנה 17 (בסרכה)
ירושלים רח' אגריפס 8 (מול קולנוע עדן)
רחובות רח' יעקב 3 (מול אורה)
רמלה רח' ברזאני 8 (במוסד יקותיאל)
באר שבע רח' החלוץ 46 (מול קולנוע שביב)

עיצוב-פנים
אדריכלות-פנים!

נפתחים קורסי-ערב בתל-אביב • בחיפה ירושלים ובאר-שבע

מתקבלים רק בעלי כשרון ונתונים מתאימים לאחר מיון קפדני.

בוגרי הקורסים יקבלו הפנייה למקומות עבודה מתאימים בהתאם להישגיהם.

לקבלת פרטים נא לצלצל:
לטל. 739193 ת"א ולטל. 668048 חיפה

לכ' המכון להכשרה מקצועית,
ת.ד. 36239 תל-אביב (למספר 3)
נא לשלוח לי פרוספקט על קורסי עיצוב ואדריכלות-פנים.
כתובתי ______
שמי ______ גיל ______

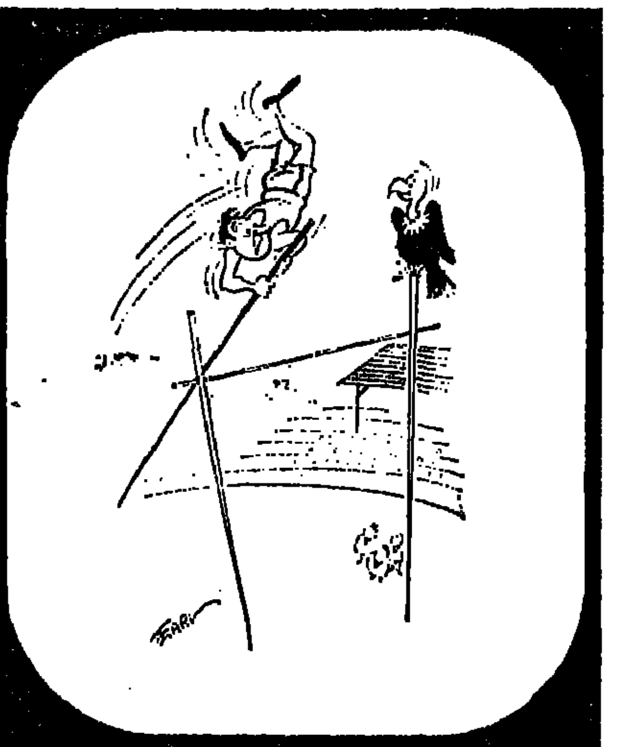

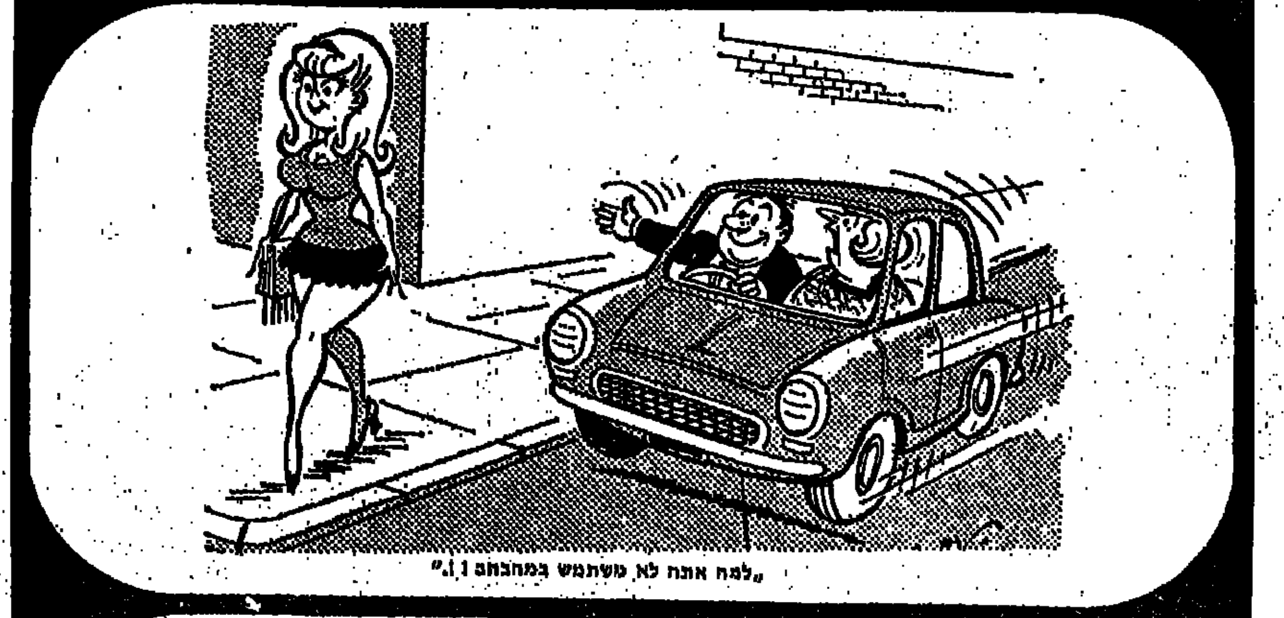

(מה-10 בפברואר עד ה-16 בפברואר 1972)

*

● מדריך כללי: השבוע תאיר התצלחה פנים לאידיאליסטים ולאוספי תרומות. אפשר יהיה להתגבר על אכזבות שנגרמו על-ידי אויבים, או עושי צרות מיקצועיים, המשיכו לפרוץ קדימה. הניצחון יפצה אתכם על כל המאמצים. גם בחיי האהבה יוכלו בעלי התיקווה והאמונה לגבור על יריביהם.

*

● עצות רומאנטיות: לבני מזל דלי ומזל אריה יהיו יתרונות רבים בשדה האהבה. אל תופתעו אם יחסיהם האפלאטוניים של בני מזל טלה ומזל דגים יהפכו למשהו עמוק יותר. בני מזל מאזניים עשויים להכריז על אירוסיהם במפתיע.

*

דלי
(מה-21 בינואר עד ה-19 בפברואר): כוכב נוגה מקנה לך קסם אישי רב. תוכל לשנות את דעתו של אדם מסויים. חיי האהבה שלך יהיו סוערים בתקופה זאת. התצלחה עלולה לסחרר את ראשך.

*

דגים
(מה-20 בפברואר עד ה-20 במארס): תודות למידע סודי תוכל לזכות במשהו, או לתקדום את יריביך. שיכלך יעבוד במלוא יכולתו, וימצא את התשובות הנכונות. פעילות מוצנעת תשתלם לך יפה.

*

טלה
(מה-21 במארס עד ה-20 באפריל): תוכל לעמוד בתחרויות קשה, לרוץ את ה... והעצבנות. סלק את פחדיך. התעלם מרכילות — והתקדם במהירות לקראת היעדים שקבעת לעצמך.

*

שור
(מה-21 באפריל עד ה-21 במאי): מזלך יהיה קשור עם אישים רמי-מעלה ומוסדות צבוריים. אנשים חשובים ירצו לעזור לך — בתנאי שתאמין את כשרונך.

*

תאומים
(מה-22 במאי עד ה-21 ביוני): עשקיך המשפטיים עלולים להשתבש. החיית ביקורים ומסעות תביא לך ברכה. עצה טובה שתתן לאדם מסויים עשויה להועיל גם לו.

*

סרטן
(מה-22 ביוני עד ה-23 ביולי): [illegible]

אריה
[illegible]

ועכשיו...
עוגיות וביסקויטים מצופים של אסם

"תופיני תפוז מצופים" ו"מיצפה"- שני מעדני יוקרה נפלאים.

שילוב נפלא של טעם ומראה.
תאוה לעין ולחיך.
רוצים משהו טוב? ממש טוב!
"תופיני תפוז מצופים" ו"מיצפה"
באריזות שי מהודרות ונאות.
הגישו אותן ישר לשולחן, והתכבדו מתוכן.
הוזמנתם לחברים או למסיבה?
קחו אתכם "מיצפה" ו"תופיני תפוז מצופים"—
שיהנו המארחים והאורחים גם יחד.
"תופיני תפוז מצופים" ו"מיצפה"
פותחים אפשרויות חדשות ומקוריות
בתחום המתנות והארוח המעולה.

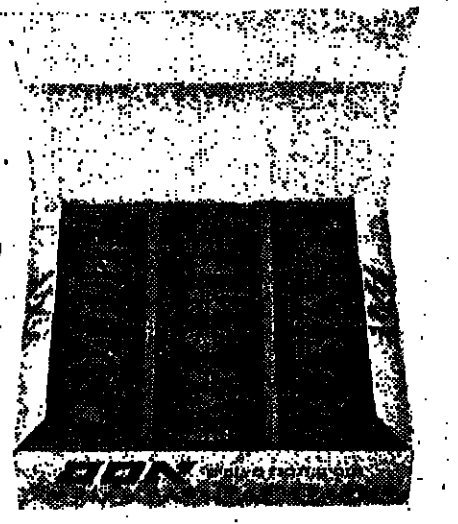

זה טוב - זה אסם
כשר

גרפיקה טכניקום
רצונך בקורס מקצועי ממצה?
אל תלך שולל
ואל תתפתה לכל פרסום!
לא כל גרפיקאי מוסמך להוראת המקצוע
בוגרינו הוא היחידי בארץ
המכשיר גרפיקאים מקצועיים
בקורסי יום וערב מזה למעלה מ־30 שנים
את בוגרינו תמצא בכל המשרדים
ברחבי הארץ, שאל אותם והחלט למי נאמנים
ת"א בן יהודה 28 • חיפה הרצל 44

הפתעת השנה בחיפה
מערכת סלונית
במחיר מפתיע
1150 ל"י בלבד
הכוללת: ספה כפולה 2 כורסאות
שולחן סלוני ומבחר בדי ריפוד חדישים

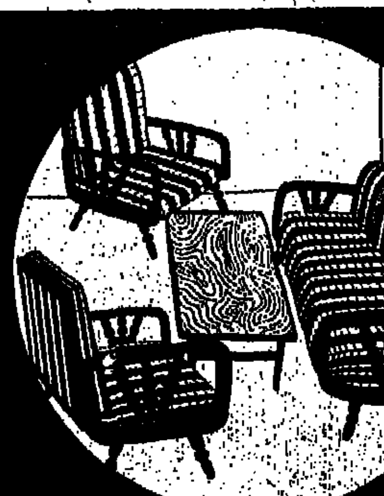

סלון 20 SALON 20
רהיטי רובי שירקי
חיפה, רח' הנביאים 20 טל: 640538

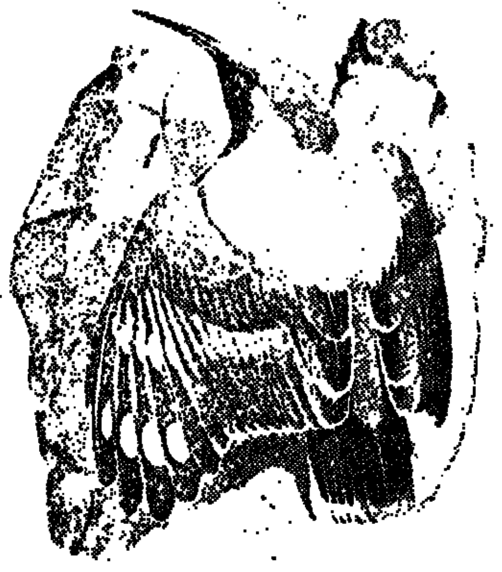

הכותלי בעמידה אופיינית — כנפיו פרושות וביטנו צמודה לסלע

אל הציפור

שתי פגישות

— מאת עזריה אלון —

צר־הציד טמון, כנראה, בכל אחד מאיתנו — ירושה מאבותינו הקדמונים. פנים רבות יש לביטוי החיצוני של היצר הזה. יש מי שנשאר צייד, כאבות אבותינו, רודף אחרי חיות ופוגע בהן בנשקו — אם לצורכי פרנסה ממש ואם להנאתו. אחרים החליפו את הקשת או הרובה במצלמה. לגבי אלה נשאר השלב הראשון של הציד כפי שהיה בימי שוכני המערות: גילוי החיה, ההתקרבות אליה תוך כדי הסתתרות ודפיקות־לב, התרגשות שבציד. ההבדל הוא רק בשלב הבא: במקום הטלת החנית, יריית החץ או הלחיצה על הדק הרובה — באה הלחיצה על הדק המצלמה. בהתאם לכך — במקום פרווה או מנת־בשר נשארת בידי ה„צייד" תמונה של החיה.

יש עוד ציד, הנעשה בעין בלבד. האדם מחפש את החיה, מגלה אותה ו... כל התרגשותו בכך שהוא רואה אותה. מתי באה שעתו הגדולה של „צייד" כזה? — כאשר מופיע לנגד עיניו יצור נדיר, או יצור שהוא רואה בפעם הראשונה. או — הראיה בלבד כמוה כיריה. אספר כאן על שתי פגישות כאלה עם ציפורים.

בספרי הצפרים המצויים בידינו יש ציור של ציפור הנקראת בלאטינית Tichodnoma ובאנגלית Wall Creeper, היינו: מטפס־קירות, והיא מיוחדת בצורתה ובצבעיה. אילו היתה זו ציפור של אחת הארצות הרחוקות — ניחא. אבל, נאמר לנו, כי היא נמצאת גם בארץ — וזה כבר היה מרגיז; ציפור יפה נמצאת בארץ — ואנו לא ראינו אותה אף פעם?! במשך ה־שנים זכתה אף לשם עברי: כותלי, שם הגזור מן המלה כותל. בכל פעם שהיינו מדפדפים בספר הציפורים היתה מסתכלת בנו בלעג מבין הדפים, כאומרת:

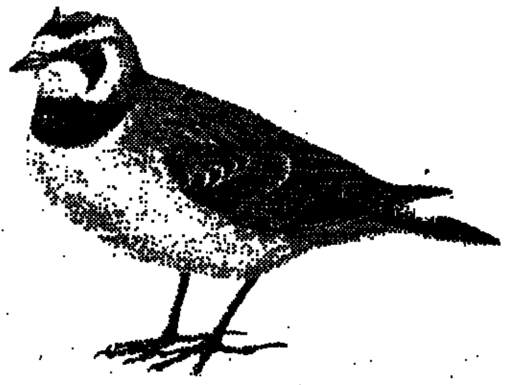

הצחיחנית נקראת פעם „עפרוני־המקרין" על־שום שתי ציצות־חנוצות שלראשה

רק בציור תראו אותי, וגם כאן — רק מאחור. כמעט בכל הציורים היא מופיעה כשבטנה צמודה לקיר, מבליטה את סימני־ההיכר שלה: מקור כפוף, כשל צופית; אפור ושחור בגב; ואילו בכנפיים מבהיק צבע אדום עז.

מפעם לפעם היה מישהו מספר בשמחה, כי ראה את הציפור. תחילה באו כל ההצפיות ממצוקי הארבל, ואחר־כך גם ממצוקים אחרים. הכותלי נראה בעין־גדי, נראה במפל התנור — ושם, סוף־סוף, זכיתי גם אני לראותו.

היינו בתוך נקרת המפל, כאשר הבחין אחד מן החבורה בכותלי — והזעיק את כולנו. אי־אפשר היה לטעות בו — הוא היה בדיוק כפי שהוא מצויר ב־ספרים ועל־גבי הבולים של אחדות מארצות אירופה. עסוק היה באכילה, או בחיפוש אחרי אוכל, והצוק התלול והקרח של המפל סיפק לו, כפי הנראה, את מה שביקש. מצב העמידה היחיד בו ראיתי אותו היה בבטן צמודה אל הצוק, הרגליים נאחזות באיזה זיז או חריץ והכנפיים האדומות צמודות אל הגוף או פרושות לצדדים בכל. והנה, עובר היה מעמדת־עמידה אחת למשנה, תוך ניתור. או תימרון תעופה ב־אוויר, אבל תמיד חזר אל המצב האהוב עליו, שזיכה אותו בשם כותלי. בעת שהיה באוויר היה מרפרף כ־פרפר ענקי, מגלה לסירוגין צבעי אדום ואפור. שעה ארוכה היו עינינו ומשקפותינו מכוונות אל כותלי וקשה היה להיפרד ממנו. מעתה איננו עוד ציפור תיאורטית, המתוארת בספרים בלבד, אלא מציאות.

ומן התנור — אל מידבריות הנגב, שם נמצאת הצחיחנית. השם עצמו מעיד, כי יש לנו כאן עניין עם יצור מידברי, הצמוד למקומות צחיחים. כך היא נוהגת בארץ, אבל באנגליה היא שוכנת, כנראה, במקומות של מים; אחרת לא היתה זוכה לשם Shore Lark, היינו: עפרוני החוף. הצחיחנית היא ציפור־שיר, ממשפחת העפרונים, ופעם קראו לה ה־עפרוני המקרין, משום שהיא נושאת על ראשה שתי ציצות־נוצות, הנידמות כזוג קרניים קטנות.

הצחיחנית היתה בשבילי ציפור־של־נייר, עד ש־נתגלתה לי בעת סיור בבקעת־עובדה, בנגב הדרומי. הבקעה עצמה לא היתה צחיחה כלל באותה עת; אחרי חורף גשום, לפי מושגי המידבר, היתה היא בשיא של פריחה, ובין העשבים טייל ועופף לו זוג צחי־חניות. הקרניים לא נראו אומנם, על ראשן, אבל סימני־ההיכר השני — לחיים שחורות ושחרון שחור בצוואר — לא נתנו מקום לטעות.

כך הוספתי לעצמי שתי ציפורים — כותלי וצחי־חנית — בציד בעזרת העיניים בלבד.

(שודר בשידורי ישראל)

אורחים פורחים

על ברווזים נדירים שניצפו בארץ מספר הגיליון האחרון של „טבע וארץ": אווז לבן־מצח, הקרוי גם „האווז הצוחק", בשל קולו והנוהג לדגור בטונדרות של צפון־סיביר ולחרוף באיטליה, ביוון ולאורך חופי הים־השחור, נראה — ב־5 פרטים — בבריכה מרוקנת בשדה־נחמיה. פרטים של צחראש (אוקסיורה), שתפוצתו מוגבלת למקומות ספורים סביב אגן הים־התיכון, הים השחור והים הכספי, נראו בבריכות בית־חרות ובמאגרי הביוב של גוש דן. המרגון הבינוני, שהוא צולל מצויין, ניזון מדגים ונחשב לחורף נדיר בארץ, נראה בבריכות מעגן־מיכאל. קורקות, ברווזים נדירים למדי בעולם, ניצפו במאגרי הביוב של גוש דן ובאגם הקישון.

בינתיים, כמדי שנה, שומרים העגורים עת בואם לאגם הקישון, שליד הם מתרכזים על שאריות הכותנה. שני הפרטים הראשונים ניצפו בסוף אוקטובר 1972. בסוף 1972 הגיע מיספרם לכדי 400 ויותר. עגורים בודדים נראו גם במקומות נוספים.

מכל הרוחות

מיבצע „טיגריס"

סכנת כליה מרחפת על ראשו של הטיגריס ההודי, הגדול במשפחת החתולים. רק לפני שנים לא רבות נאמד מיספרם של טורפים יפהפיים אלה ברבבות. בשנת 1969 ירד מניינם לכארבעת־אלפים, ואילו ב„מיפקד" כלל־ארצי, שנערך אשתקד על־ידי שירות־היערות ההודי, הצליחו הפוקדים לספור 1870 פרטים בלבד בכל רחבי הודו.

ירידה תלולה זו מדאיגה את האיגוד הבינלאומי לשמירת הטבע (IUCN), שמרכזו בשווייצריה, אשר הכריז בוועידתו האחרונה על מיבצע „טיגריס" להצלת הטיגריסים. הקרן העולמית להצלת חיית־הבר WWF כבר הקציבה מיליון דולאר למיבצע וסכומים נוספים מגיעים אל המארגנים מתורמים פרטיים, בעיקר ב־בריטניה ובארצות־הברית. התרומה האישית הגדולה ביותר שנתרמה עד כה לקרן זו היא בת עש. ; ולפים ל"ש. מיבצע־ההתרמה העולמי נושא את הסיסמה „תנו בית לטיגריס!" ממשלת הודו, למרות שטרם פתרה את בעיות־הסעד של אזרחיה האנושיים, אף היא מתכוונת להקציב סכום נכבד למטרה זו.

הכוונה היא לייחד לטיגריסים 11 שמורות־טבע ענקיות, בהן יינתנו להם התנאים הסביבתיים הטובים ביותר לחיות ולהתרבות באין־מפריע; 8 שמורות בהו־דו, שתיים בנפאל ואחת בבאנגלה־דש. כן יינקטו צעדים לצמצם את הזדמנויות לחיתקלות פנים־אל־פנים בין תושבי הכפרים לבין הטיגריסים, פגישות שאינם מס־תיימות בדרך־כלל לטובת האחרונים. כמו־כן יחמירו הממשלות הנוגעות־בדבר את האמצעים לאכיפת החוק האוסר ציד טיגריסים ומכירת עורותיהם.

אין ספק, כי בתנאי המרחבים העצומים בהם מדו־בר, לנוכח רפיפות השילטון המרכזי בארצות אלה, וכן נוכח להיטותם של הציידים לצוד ולסחור, בפרוות היקרות — ייתקל המיבצע כולו בקשיים רבים. אך, אם יאחרו לנקוט בצעדים תקיפים — לא ירחק היום בו יישאר הטיגריס ההודי בגדר זיכרון בלבד.

תמול שלשום

חברון היהודית

— מאת שמעון דר —

בחוברת האחרונה של „ישראל אקספלורישן ג'ורנל" (מס' I.E.J. 22) מביא הד"ר דן בר"ג תגלית חדשה

הכתובת החדשה שנתגלתה, שמקורה בבית־כנסת בהר־חברון

מהר־חברון. בשנת 1968 רכש אגף־העתיקות שבר של גליל־אבן, בגודל 8.5 × 6.8 ס"מ, ועליו שרידי כתובת ארמית, שעל־פי תוכנה היא שייכת לבית־כנסת עברי. הגליל נרכש מסוחר עתיקות חברוני וזה מצידו טען שקנהו אצל איכר מקומי.

כאן המקום להזכיר, שמאז מילחמת־ששת־הימים חופרים ערביי הר־חברון חפירות־שוד בלתי חוקיות. אגף העתיקות עושה ככל יכולתו להפסיק נוהג זה, אך הביקוש הרב בשוק העתיקות מהווה פיתוי לשו־דדים ולסוחרים. מובן מאליו, שהסוחר אינו רוצה, או אינו יכול, לגלות את מקום המציאה של הגליל מחברון ולכן משער דן בר"ג שמקורו בהר־חברון או בעיר־עצמה. על הגליל נשתיירו חלקי כתובת בארמית, השפה המדוברת בארץ־ישראל בתקופת המשנה, ו־התלמוד.

„דכיר לטב סברס בר־יונתן בר..." ותיתר חסר. בתרגום לעברית פירוש הקטע: „זכור לטוב סברס (אולי היתה הכוונה לסוורוס) בן יונתן בן... (חסר). על סמך השוואות עם כתובות דומות, ובעיקר עם גליל זהה כמעט מבית־גוברין, מציע המפרסם להשלים את הכתובת בנוסח זה: „זכור לטוב פלוני בן אל־מוני, שבנה עמוד זה לכבוד בית־הכנסת, שלום".

קטע גליל־האבן השתייך, כנראה, לארון־קודש ו־זמנו: המאות ה־4—6 לספירה. התגלית שלפנינו מעשירת את הידע שלנו בעדות ארכיאולוגית על צפיפותו של הישוב היהודי בהר־חברון, בתקופת ה־משנה והתלמוד.

אם־כי המקורות בכתב הם דלים, הרי התגליות הארכיאולוגיות באשתמוע, בחורבת־סוסיה ועתה ב־חברון, מעידות, שהישוב היהודי בהר־חברון לא נפל בגודלו מזה שביהודה ובגליל.

החברה להגנת הטבע
רח' השפלה 4, תל־אביב, טל. 35063

עשה לך סדר פסח
עם החברה להגנת הטבע

במסגרת פעולות החברה־להגנת־הטבע ייערכו, סדרי פסח באירועים הבאים:

א. במהלכו של טיול לסיני בן 7 ימים בימים 13—19 באפריל 1973 — לרגלי הר־משה;
ב. במסגרת מחנה־נופש בבי"ס־שדה צוקי־דויד (למרגלות הר־משה), מחנה שיתקיים בימים 13—19 באפריל.
ג. במסגרת מחנה־נופש למשפחות בבי"ס־שדה חוף־הכרמל, מחנה שיתקיים בימים 15—20 באפריל ושבמהלכו ייערכו גם טיולים בסביבה.

רק בטיול ובמחנות־הנופש חג"ל נשארו מספר מקומות פנויים. כל הקודם זוכה!

Eterna
אטרנה
מכירת הפתעה
של
מוקסינים ומגפים
מעודפי ייצוא
בימים א'—ה', בשעות 09.00—17.00
בימים ו' בשעות 09.00—13.00
רח' יצחק שדה 38, ת"א
מעל "אולמי הנשיאים"

דייר! בעל בית!
בעקבות פניות חב' החשמל
לשיפוץ תיבות מכתבים והחזרתם למצב תקין,
פתחנו במבצע של
החלפת ותקנת
תיבות מכתבים מכל הסוגים
שרות נאמן ביצוע בזמן
פנה עוד היום אלינו!
טכנו-אלום
מפעל לייצור תיבות מכתבים
ת"א, רח' סלמה 77, טל. 823303

המפתה מפסיד את נערותיו

מאת סינדי רוז

במשך עשרים שנה מילא רוזאנו בראצ'י תפקידים של מפתה, מאהב ומחזור מנוסה. קולו העמוק השפיע כלטיפה על נשי איטליה ועל מעריצות בעולם כולו. כיום, במחצית שנות החמישים שלו, עומד בראצ'י קצת בודד — בגלל מפתים צעירים יותר

בעוד הכוכבים הגדולים של אנגליה, צרפת וגם ארצות־הברית עסוקים בעשר השנים האחרונות בחיטוטי נפש, ומבטאים בקול את מבוכתם לגבי קיומו של האדם הקטן, ממשיכים הכוכבים הגדולים של איטליה ליהנות מן השמש החמה שלהם, ממוסיקה, מיין ומנשים.

דומה, שהגל החושב לא פקד את חצי־האי האיטלקי ברצינות. הכוכב האיטלקי בן־ימינו אינו משמיע, בדרך כלל, הצהרות על האקזיסטנציאליזם, האלימות או אובדן הקשר הבינאנושי. לגביו, חשוב רק התפקיד הרומנטי הבא שיקבל — והתשלום.

אומנם, כבר מזמן לא היו לאיטליה להיטים במצעד הסרט הטוב; את סוחטי הדמעות האיטלקיים המלודרמאטיים של שנות הארבעים והחמישים מציגים עתה בטלוויזיה של חצות (בישראל הוקרן בטלוויזיה לפני שבועיים, סרט עם אנה מניאני) אבל אולפני צ'ינה צ'יטה מוסיפים להפיק סירטי אהבה, ואינם שוכחים, שמהם יצאו לעולם כוכבים בינלאומיים כמו ג'ינה לולובריג'ידה, סופיה לורן ומרצ'לו מסטרויאני.

מאהב מוצלח

רוזאנו בראצ'י הוא מאלה השומרים על מקום כבוד בצמרת האיטלקית. אומרים, כי מאז שארל בואייה, לא הכיר הבד מאהב מוצלח ממנו. „כן", הוא מודה בקול קטיפתי, „אבל עשיתי מספר סרטים נוראים בעבר". הוא היה הכוכב הראשי בסרט „דרום פאסיפיק" שנכשל. „אנחנו האיטלקים אוהבים מוסיקה", הוא מסביר, „אך לא מחומר. דיבור לחוד ומוסיקה לחוד. לערבב אותם זה כמו למהול את המשקאות הבלתי מתאימים".

עשרים שנה מילא רוזאנו בראצ'י תפקידים של מפתה, מאהב ומחזור מנוסה, קולו העמוק השפיע בלטיפה על נשי איטליה ועל אוהדות בעולם כולו, שהריצו אליו מיכתבים לוהטים. הוא היה לאדם עשיר, ייסד לעצמו חברת־הפקה אך סירב לשמוע על מחומר, עד למיוזיקול „הוואלס הגדול", הסרט הביאוגראפי על חייו של יוהאן שטראוס, בו מילא תפקיד מרכזי. „הפעם זה הצליח", הוא מחליט בחיוך מלא חן לאטיני. „משום שהמוסיקה מצויינת ותעשיית הקולנוע השתפרה. חוץ מזה, לראשונה בחיי אני מפסיד לבסוף את הנערה שלי. וזוהי תפנית גדולה".

הוא החל את דרכו כסטודנט למישפטים. השלים את התואר הראשון וחלם, כך הוא מגלה, להיות הפרקליט הגדול ביותר של איטליה. „בית־המישפט הוא זירה דרמאטית ביותר", הוא אומר. „תיכננתי להופיע שם במלוא כישרוני המישפטי והדראמאטי". הוא עבד ברומא כמישפטן צעיר. התפתה מתוך סקרנות להשתתף בהצגת חובבים. ואז צדה אותו עינו של מפיק, אשר החתים אותו במקום על חוזה. „כעורך־דין יכולתי לפחות, להשיג את החוזה הטוב ביותר", מצטחק הפרקליט הכוכב.

חיים שקטים

בשנות החמישים החלה הוליבוד לסגול אל רוזאנו בראצ'י. הוא הוזמן לככב ב„שלוש מטבעות במיזרקה" וזכה לביקורות טובות בתקופה שהעולם כולו התפרק על מלודראמות מתוקות. לאחר מכן עשה את „הרוזנת היחפה", „אינטרלוד" ו„קיץ בוונציה".

את חייו הפרטיים מנהל רוזאנו בראצ'י בסיגנון שקט ביותר. הוא נשוי לאישתו, לידיה, מזה שלושים ושלוש שנה, ומצהיר שנישואיו עלו יפה בשל חוכמתה, נדיבות־ליבה. ואהבתה הרבה של רעייתו. „זה היה נורא עבורה לקרוא כל השנים איזה מאהב נפלא אני. העיתונאים גם הדביקו לי כל מיני אהבות גדולות. אבל מעולם לא כעסה עלי. תמיד היתה סימפאטיקו..."

במחצית שנות החמישים שלו אין הכוכב האיטלקי מתכוון לפרוש. „אני רק חושב, שמעתה אאבד יותר ויותר את הנערות שלי — בסרטים, כמובן — למפתה צעיר יותר".

עם אשתו לידיה

נשיקה ממעריצה אלמונית

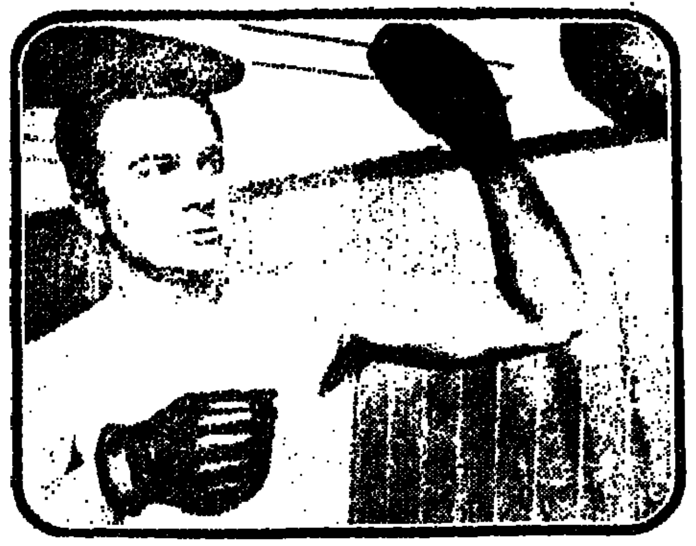

מתאמן באיגרוף לשמירת הכושר

עם אמנדה מאיי

ב„אהובת אם"

להשקעה בטוחה
מילווה קצר מועד

פרטים ורכישה בכל הבנקים
ואצל חברי הבורסה לניירות ערך.

בנק ישראל

לשכת הפרסום הממשלתית

מה עושה בשבילך אלסומט במטבח של 2x3 מטרים?

הרבה.

* שולחנות עבודה הנשלפים במשיכת ידית.
* מגירות רב־תכליתיות, הנגררות על מסילות טלסקופיות.
* מקומות איחסון למכשירי חשמל (מערבל, טוסטר וכו') עם שקעים מורכבים.
* מתקן לקולט אדים חשמלי המותאם לארון המטבח.
* ארון בסיס פינתי עם מדפים הנעים על ציר סיבובי 360 מעלות.
* דלתות עליונות הנפתחות כדי מחצית מידתן ומתקפלות בלחיצה קלה.

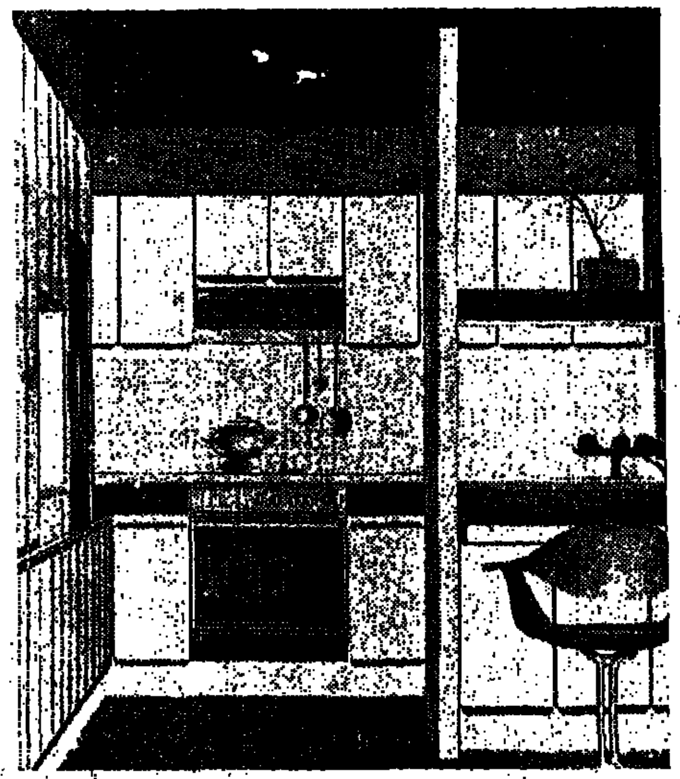

בל זאת והרבה יותר תמצאי במטבחי "אלסומט" מתוצרת "Allmilmo" - גדול המפעלים באירופה לרהיטי מטבח.

מטבחי "אלסומט" מעוצבים בשיטה "מודולרית", מצטיינים במבחר אפשרויות הרכבה ולכן מתאימים במיוחד לדירות קטנות מימדים, זאת ועוד, את יכולה לרכוש פריטי מטבח בודדים בשלבים, בהתאם לגודל תקציבך ולהשלים את המערכת כולה מאוחר יותר.

אם ברשותך מטבח קטן ודרישות רבות, בואי להנות מרהיטי המטבח שעושה בשבילך "אלסומט" באולם התצוגה הראשי: רח' המלך ג'ורג' 47, תל־אביב, טלפון 242929.

אם אין לך אפשרות לסור אל אולם התצוגה שלנו, מלאי נא תלוש זה ושלחי עוד היום:

לכב' אלסומט בע"מ
רח' המלך ג'ורג' 47, תל־אביב

א.נ.,

אני מעונין(ת) לדעת יותר על המטבח המושלם "אלסומט". נא להמציא לי קטלוג צבעוני חינם וללא התחייבות מצדי.

שם: ____________

כתובת: ____________

מפעלי "אלמילמו" באירופה ישר לביתך

allmilmo
אלסומט
המטבח המושלם
אולם התצוגה הראשי:
רח' המלך ג'ורג' 47, תל־אביב, טל' 242929.

באור־הרשבסקי

בצאתו לדרך-

אמרי לו סע ברכבת

כן השפיעי על בעלך שיסע ברכבת, שם הוא יכול להנפש... לקרוא את העתון בנחת ובהרחבת הדעת... להתבונן בנוף הנאה החולף ליד החלון ולהנות מספל קפה מהביל ומשיב נפש... למה להתעצבן באם אפשר להנפש... למה מתח כאשר אפשר לתת מרגוע לעצבים... ברכבת הוא יגיע למחוז חפצו במהירות ובנחת ויאגור מרץ וכוחות ליום עמל התובע ממנו מאמצים כה רבים.

הנוסע ברכבת אחת — חוזר שנית ואף ממליץ על כך בפני חבריו.

רכבת ישראל

כרמל

ידיעות לתלמיד

לקראת „יום האם"

יום האם נקבע השנה לכ"ו באדר א' (28.2), וזאת על דעת ועדה ציבורית, שהשתתפו בה נציגי משרד החינוך, אגף החינוך של עת"א־יפו, הסתדרות המורים, אירגון מנהלי בתיה"ס וכל אירגוני הנשים.

ובכן, נותרו לנו פחות מ־3 שבועות להכנות ולאירגון האירועים המשפחתיים, כולל ההפתעות והמתנות, שנרצה להגיש לאמא. מובן, שנשתף בתיכנון את כל בני המשפחה (פרט לבעלת השמחה עצמה), ובעיקר את אבא, כי ממנו תבוא ישועה, כלומר: המימון. בעצם, לא כל־כך חשוב הכסף. אמא ודאי תשמח יותר, אם נגיש לה משהו ממעשה־ידינו. אבל בכל זאת — יותר ה„הפתעות". כגון: שולחן ערוך לסעודה חגיגית, יציאה משפחתית לביקור במוזיאון, או בהצגה, וכד', יצריכו תקציב קטן, שאותו נבקש מאבא. אם־כי גם מחסכונותינו נצרף משהו...

מעתה נתחיל לחשוב בכיוון זה ומי שיש לו הצעות בלתי שיגרתיות, יכול לכתוב למערכת „ידיעות לתלמיד". והדברים יובאו לידיעת יתר הקוראים, שגם אמהות אחרות תהנינה...

חומר שיפורסם, יזכה את שולחו בחוברת נאה „יום אם". בעריכת גילה אוריאל — הוצאת עת"א־יפו.

תשבץ באנגלית קלה

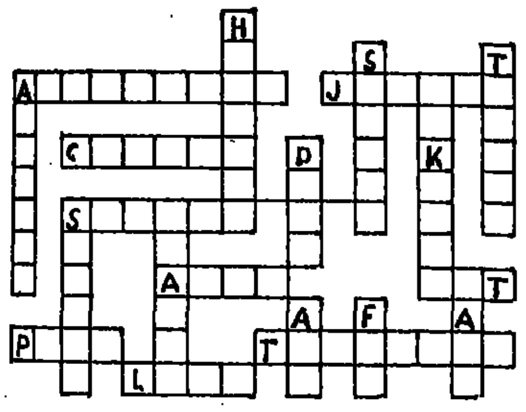

ALASKA

Alaska faces Asia from the east and is separated from it by Bering Strait. In 1959 it became the 49th state of the United States.

It is the largest state but it has fewer people than any other state. It extends over 586.000 square miles with a population of about 160.000. In 1867 the United States bought the land from Russia for $ 7,200,000.

It is the part of the U.S. closest to the North Pole. The capital of Alaska is Juneau with about 8000 people. Anchorage is the largest city.

Mt. McKinly is the highest mountain on the contingent of North America.

The most important industry is fishing. Alaska is an arctic land. North of the Arctic Circle the sun does not appear for two months in winter. In summer the sun does not set for three months. The night is very short and is never dark.

The land north of the Arctic Circle is a treeless tundra. Few people live here. Most of them are Eskimos.

Fill-in the blank spaces in the puzzle with words from the passage.

3 חוברות באנגלית קלה יוגרלו בין קוראינו הצעירים שיפתרו תשבץ זה וישלחו פתרונם לת. ד. 109, תל־אביב.

פתרונות וזוכים

בחידון האילנות לט"ו בשבט השתתפו למעלה מ־350 קוראים. אולם לא רבים עמדו בכל תנאי התחרות, כלומר: מי שיזהה את 15 העצים, לא דווקא הוא שידע למיין ולסדר אותם לפי קבוצות כנדרש, או שלא ידע על תועלתם ושימושם של כולם.

אי לכך הוחלט להעניק 4 פרסים „שניים" עבור הפתרונות הקרובות ביותר לפתרון הנכון ועוד 5 עבודות לציין על־ידי פירסום במדור זה.

זכו בפרס:

אייל נסן, איל (מרץ), ..., ניר פולנסקי — ארבעתם תלמידי בית־הספר ביה"ס ... ליד נתניה. שלחו עבודות מעידות על ידע רב ועל כשרון אירגון החומר, בציורים, צילומים ואף דוגמאות מן הצומח החי. הפרס הוא קולקציית אלבום פרחי ארצנו למתחלו. הצטיינו בפתרונם:

אסתר ..., ...; הגר בנז ...; ... מקרית שרת, 21/16 ...; ... נהריה; ...; ... ירושלים.

ידיעות קוראי ...

1) לא היה ברשותה ...

2) ...

3) ...

4) ...

5) ...

המשך — בשבוע הבא

ספר החודש

74.- בטקום 94.- ל"י

רק עד 28.2.73

תולדות האמונה הישראלית

4 כרכים

אחד המחקרים החשובים והיסודיים ביותר בתולדות צמיחתה של האמונה הישראלית, שנתפרסמו עד כה במדע המקרא.

ספר ששינה ערכים ותפיסות בבקורת המקרא.

מאת:

פרופ' יחזקאל קויפמן

תשלום ראשון עם ההזמנה — 14.— ל"י

היתרה בתשלומים חודשיים בני — 12.— ל"י כל אחד.

כתבי זיגמונד פרויד

5 כרכים

מבחר כתביו של אבי הפסיכואנליזה, שפתחו תקופה חדשה בהבנת נפש האדם. התרגום העברי זכה בפרס טשרניחובסקי לתרגומי מופת.

המחיר — 79.— ל"י, עם ההזמנה — 19.— ל"י, היתרה — 12.— ל"י לחודש.

כתבי הקלסיקנים העבריים

22 כרכים

כתביהם של: אחד־העם, ח.נ. ביאליק, טשרניחובסקי, מ. י. ברדיצ'בסקי, י. ה. ברקוביץ, י. ח. ברנר, ש. בן־ציון, י. ל. גורדון, י. כהן, א. מאפו, מנדלי מו"ס, י. ל. פרץ, י. פיכמן, יעקב שטיינברג, יהודה שטיינברג, ז. שניאור.

המחיר — 490.— ל"י (במקום — 644.—), עם ההזמנה — 35.— ל"י, היתרה — 35.— ל"י לחודש.

ספר הכוזרי

לרבי יהודה הלוי

תרגום חדש מן המקור, מנוקד ומפוסק ומלווה מראי מקומות והערות עם מבואות ומפתחות מאת יהודה אבן שמואל.

המחיר — 39.— ל"י, עם ההזמנה — 15.— ל"י, היתרה — 12.— ל"י לחודש.

תולדות עם ישראל

3 כרכים

בעריכת פרופ' ח. ה. בן־ששון

ההיסטוריה העברית בתפיסה חדשה, מראשית האומה ועד מלחמת ששת הימים. פרי עבודת־צוות של חשובי המחקר להיסטוריה באוניברסיטה העברית בירושלים. שלושה כרכים הדורים משופעים באילוסטרציות ומפות, מלווים בביבליוגרפיה ומפתחות מפורטים.

המחיר — 69.— ל"י, עם ההזמנה — 17.— ל"י, היתרה — 13.— ל"י לחודש.

לכסיקון מקראי

2 כרכים

מאת: סוליאלי וברכוז

אנציקלופדיה שימושית לתנ"ך, אלפי ערכים מן התנ"ך סדורים בסדר האלף־בית. פרי עבודתם של 45 מדענים, איש איש במקצועו. מאות תמונות, תעודות ומפות.

המחיר — 64.— ל"י, עם ההזמנה — 14.— ל"י, היתרה — 10.— ל"י לחודש.

אנציקלופדיה של הווי ומסורת ביהדות

2 כרכים

מאת ד"ר יו"ט לוינסקי

ספר עזר־ועיון לכל מי שמבקש להכיר את ההווי הלאומי והתרבותי של עמנו כפי שנתגבש במהלך תולדותיו הארוכות.

המחיר — 54.— ל"י, עם ההזמנה — 14.— ל"י, היתרה — 10.— ל"י לחודש.

ספר המעשיות

מ. בן יחזקאל

6 כרכים

אוצר בלום של מעשיות עממיות שנמסרו מדור לדור, מסופרות בסגנון מרתק ובלשון חיה ועסיסית. כינוס של הפולקלור היהודי על האור הרב הגנוז בו.

המחיר — 72.— ל"י, עם ההזמנה — 12.— ל"י, היתרה — 10.— ל"י לחודש.

ספר האגדה

ח.נ. ביאליק וי.ח. רבניצקי

2 כרכים

מבחר האגדות שבספרות חז"ל, מלוקטות משני התלמודים, ספר הזוהר והמדרשים המרובים, ערוכות לפי עניינים.

המחיר — 43.50 ל"י, עם ההזמנה — 13.50 ל"י, היתרה — 10.— ל"י לחודש.

ספר המועדים

9 כרכים

כל חגי ומועדי ישראל, מאות תמונות.

המחיר — 175.— ל"י, עם ההזמנה — 25.— ל"י, היתרה — 15.— ל"י לחודש.

הופיעו מהדורות פאר חדשות

מקראות גדולות

עם ל"ב פרושים
נ"ך — 5 כרכים גדולים ומפוארים
תורה — 5 כרכים גדולים ומפוארים
כריכת פאר • נייר משובח
המחיר 130 ל"י

*

משניות „יכין ובועז"

13 כרכים
ע"א פרושים
5400 עמודים
אותיות מאירות עיניים
כריכות מיוחדות
משניות „יכין בועז" בכל בית יהודי!!
המחיר 180 ל"י

הפצה:
ידיעות אחרונות
מחלקת הספרים

שלח צ'ק או המחאת דואר לת.ד. 14125 תל־אביב, ותקבל את הספרים לביתך בדואר חוזר.

במלון אחד

מפעל
אשר דומה לו
רק באנציקלופדיה בריטניקה
עתה לרשות כל ישראלי —

מכיל 14.000 ערכים,
מלון המרחיב אופקים לכל בן תרבות,
מלון למשכיל, לתלמיד, לעולה ולתייר.

המחיר 32 ל"י

הוצאת עדי

„מלכה ליום אחד"

ויטה

מבצע הפרסים הענקי של „ויטה" לאשה נמשך!

הזדרזי: ההגרלה הבאה: 25 בפברואר

גב' רות פליס מתל־אביב

עקרת בית וסוכנת ביטוח נבחרה ב„מלכה ליום אחד" בהגרלה שנערכה ב־24 בינואר

נציגת "ויטה" מקדמת בברכה...

לבוש המתאים לכל מלכה — מעיל עור אלגנטי וצעיף משי (איווני)

המלכה בוחרת רביד וצמיד מרהיבים

ארוחת צהרים מלכותית (שרתון)

זר פרחים קבלו נציגי "ויטה" את המלכה השניה והזמינו אותה לבלות את היום המלכותי שלה, בסיור קניות ובילויים כיד המלך בחנויות המובחרות של תל־אביב, כאורחת המפעל.

אל המלכה (הנעזרת בהכנת כל ארוחה במבחר מוצרי "ויטה" המעולים) — נלוו בעלה זאב ובנם איתן, כשכולם בוחרים כאוות נפשם את השי לעצמם. המלכה בחרה לה מעיל עור אלגנטי, צעיף משי, ארנק עור, רביד, צמיד ופאה. הבעל בחר ז'קט ספורטיבי, והבן — חולצה אופנתית. לכל המשפחה — שעון קיר אוטומטי.

ארוחת צהרים סעודת המשפחה המלכותית במסעדת הפאר של "שרתון".

ולסיום יומה הגדול — בילתה המלכה יחד עם בעלה — בהצגת תיאטרון.

גם את תוכלי להיות „מלכה ליום אחד"

שלחי לשק דואר נעול מס' 245 תל־אביב עבור חב' "ויטה": 2 מכסים עליונים ממרקי ה"גורמה" בקופסאות קרטון או 3 שקיות ריקות מרק עוף "ויטה" או עטיפה של צנצנת מרק עוף "ויטה".

השלימי את הסיסמא „לא טעות זהו ...."

צייני שמות 3 מרקים האהובים עליך, הוסיפי שמך וכתובתך המלאים.

זכרי: כל כמות אריזות נוספת שתשלחי — תגדיל סיכוייך.

ויטה

ואלה 100 הזוכות בחבילות שי „ויטה":

תל־אביב: ד. פז, ש. פיין, ת. גבאי, מ. צבאן, א. לנדאו, נ. סופה, ח. רוזנבוים, ב. רונה, א. ישכיל. חיפה: ר. שפר, ב. גרנות, ר. ענתבי, ה. ויצמן, מ. עובדיה, א.י. שקלי. ירושלים: ר. דמטר, א. דמטר, י. קרמני, ש. אליאס, ר. דויטש, א. אורון, ה. אשה. באר־שבע: ת. נאמן, נ. שקד, ר. שפירא, ש. לניאדו, ד. כהן. אילת: א. שוורץ, נ. ויסוצקי, נ. ארזי. הרצליה: פ. הוכשטיין, ש. כהן צדק, מ. שרעבי. לוד: י. בן־אור, פ. בוני, ר. שמואלי. נהריה: י. ראושניץ, ד. שמחי. אשדוד: א. ריינר, ב. אשכנזי. אשקלון: ח. בן שלוש, ג. שאדה, ש. פלישמן, ח. איילין. נתניה: ר. דרוויש, א. גל. יפו: ד. מטליס. טבעון: פ. כהן, י. ויידן. כפר חסידים: פ. שמילה. שער הפר נירה: א. חלה, ר. אדלר. נצרת עלית: ט. אילת. עין־יהב: ל. שטוקלמן. פרדסיה: נ. טניאר. כפר חיים: ע. מירון, נ. כהן. בית חרות: י. ליפובצקי. צפת: א. חולדה. רמת־גן: ג. גרייפנר, ט. זילכה. צחלה: ח. שוהם. נס ציונה: ק. לינדן. באר־טוביה: ז. שמאלי. הוד השרון: מ. מדר, פ. חורין. רחובות: ל. לווה. דימונה: ו. מלמן, ד. דמארי. עכו: ל. קראוס. קרית חיים: מ. צמרת. קרית־ביאליסטוק: י. ברסלבסקי, מ. מינון. בת־ים: י. קשאי, ר. בונשטיין. קרית מוצקין: ש. שטיין, ד. איובוסקי. סביניה: ד. שטיינר. צה"ל: א. שקולניק. ערוגות: ח. סגלציק. משמר השבעה: מ. גרבר. עתלית: צ. סבתי. ראשון־לציון: ח. אבנון, ש. טלע, נ. פוטסינר. גבעתיים: י. כהן. ערד: נ. בארי, ח. בן־עברי. רמלה: ש. אשכנזי. כרכור: ס. כדורי. חדרה: ש. גרוזמן. עפולה: ק. סקורופה. כפר תבור: ע. כהן. עשרת: ד. רוזנפלד. כפר־נטר: נ. גני. תל עדשים: ו. צילביץ. נשר: מ. ינוב. פתח־תקוה: א. אשכנזי. בני־ברק: א. מרק. קרית גת: א. וואטח.

גרפיקה

נפתחים קורסי־ערב
בתל־אביב • בחיפה

מתקבלים רק בעלי כשרון ונתונים מתאימים לאחר מיון קפדני. בוגרי הקורסים יקבלו הפניה למקומות עבודה מתאימים — בהתאם לחישגיהם.

לקבלת פרטים נא לצלצל לטל. 739193 ת"א, טל. 668048 חיפה, או מלא וגזור:

לכב' המדרשה לגרפיקה ולציור, שליד „סטודיו ציור" ת.ד. 36239, תל־אביב
נא לשלוח לי פרוספקט על קורסי גרפיקה

שמי ....
כתובתי ....
גיל ....
(2)

פיצריה רימיני

משעדה איטלקית

PIZZERIA RIMINI

★ 20 מיני פיצה ★

תל־אביב
כיכר מלכי ישראל 4
4, Kikar Malchei Israel, Tel-Aviv

תל־אביב
אבן גבירול 24
24, Eben Gvirol st. Tel-Aviv

כפר הנופש הבינלאומי בראש הנקרה

מועדון ישראלי - צרפתי

פותח את שערון לאחר שיפוצים ושלוניים גדולים ומודיע בזה כי נותרו מספר מקומות פנויים לחג הפסח

הזמנות מקומות:
באמצעות משרדי „אני" ארוחו ונופש בע"מ
חיפה: רחוב הרצל 22
תל־אביב: רח' אלנבי 113, רח' ריינס 4
נתניה: רחוב הרצל 4
ירושלים: רחוב המלך ג'ורג' 19

„הוד" תל־אביב
שבוע 3

„איזה מין גימנסיה"
PRETTY MAIDS ALL IN A ROW

משתתפים:
רוק הדסון, אנג'י דיקינסון וטלי סאוואלס

הבמאי רוז'ה ואדים צירף במומחיות „מין" ו„גימנסיה" במתחלת רצח, המספרת על מורים ומורות העוזרים לתלמידיהם להתגבר על בעיות גיל ההתבגרות. יופי רענן ומסחרר של בנות טיפש־עשרה, מביאות את המורים למהר לחדר המיטות...

„סינרמה" תל־אביב
שבוע 2

„האגרוף הסיני"

ההפתעה הקולנועית החדשה מביאה לנו את הסרט המרשים והמרתק ביותר מסידרת סרטי הקרטה בהם נאבקים ביניהם בכל האמצעים, אלופי האגרוף, קרטה וג'ודו במהירות מהממת ובטכניקה עוצרת נשימה. כל זאת על מסכו הענק והצבעוני של ה„סינרמה".

„אופיר" תל־אביב
שבוע 3

„המפתח הוא פחד"
FEAR IS THE KEY

עפ"י רב־המכר של **אליסטר מקלין**

משתתפים:
בארי ניומן וסוזי קנדל

בארי ניומן האמיץ והאחוד, בסרטו של רב־אמן אליסטר מקלין, בתפקיד מרתק, בו הוא נקלע להרפתקאות פעלתניות של חטיפה, נרדפי מכוניות ושפע של מהלומות.
סרט שהותר לראותו לכל בני הגילים.

„סטודיו" תל־אביב
שבוע 8

„פליני - רומא"
FELLINIS ROMA

פדריקו פליני, בעזרת עוזרו ברנרדיני זאפוני, שחיבר את התסריט, יצר סרט תיעודי, שהוא מסע תגליות רצוף הפתעות, חזותיות ופולקלוריות, המנחיש את הקסם המוזר של רומא, על גופה ועל נופה, כמו על יצאנית מזוקנת שלקורותיה הוותיקים — ופלוני ביניהם זוכרים לה חסד נעוריה.

„צפון" תל־אביב
שבוע 2

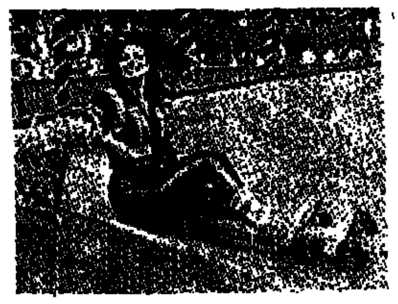

„החתיכה מקנזס סיטי"
KANSAS CITY BOMBER

בהשתתפות: **ראקל וולש**

אל אופנת סרטי הסרטה הגיע סרט בעל מימד חדש, בו מתנהלות קרבות של נשים בקרטה, ג'ודו ואגרופים, שעליהן מנצחת בהצלחה הכוכבת היפהפיה ראקל וולש.

„דקל" תל־אביב
הצגת בכורה ארצית

„רוצה להאמין"
WANT SO MUCH TO BELIEVE

משתתפים:
כריסטין שולין („גיון יקירי") וג'וני נאש

סרט דרמטי ועז ביטוי, החושף לפנינו את עולמה הפנימי של צעירה שוודית ובנה הקטן, הנקשרים באהבה מרגשת אל צעיר כושי מסור ונאמן.
סרט מרטיט ונוגע ללב.

„גורדון" תל־אביב
שבוע 12 ואחרון

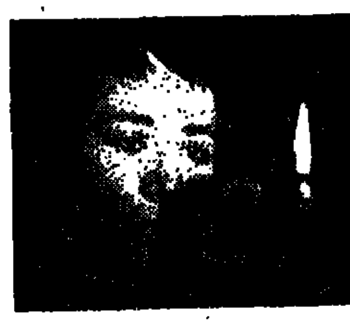

„אורות החג"
LES FEUX DE LA CHANDELEUR

משתתפים:
אני ג'יראדו, ברנרד פרסון, קלוד ז'אד וז'אן רושפור

אני ג'יראדו בין הגדולות שבשחקני הקולנוע בתפקיד גדול ומלהיב בסרטו של סרג' קורבר, על מאבקה של אשה שנעזבה, החיה בעולם של חלומות ותקוות...
טלודרמה סנטימנטלית סוחטת דמעות. המוסיקה של מישל לגרן.

„מקסים" תל־אביב
שבוע 3

„אהבה נוסח קופנהגן"
THE VIKING WHO CAME FROM THE SOUTH

משתתפים:
לאנדו בוזנקה („גבר ארוטי") ופאולה ויוגו...

סיפור מקורי, משעשע ומגרה... מנהל חברה איטלקית שנשלח לקופנהגן, במקום לעבוד הוא מסתבך בעלילות אהבים מטורפות וחש על בשרו ואונו... בחופש המין השולט בקופנהגן.
יש לציין כי הכנסות הסרט באיטליה הגיעו לשיא של 1,472,916,000 לירטות, דבר המוכיח מה רבה התענינות הקהל בסרט.

„צליל" יפו - „רינה" חולון
שבוע 2
„דגניה" הרצליה שבוע 3
„המגדל" רמלה - „בת־ים" בת־ים

שוד הטלפונים הגדול

משתתפים:
גדי יגיל, בומבה צור, יהודה אפרוני, גבי עמרני, ג'וזי כץ ואחרים

פארסה עממית צבעונית בבימויו של מנחם גולן ובכיכובו של גדי יגיל המגלם תרושה תפקידים משעשעים, לצד שורה ארוכה של כוכבי במה ישראלים.

„ארמון" חיפה

„דוק"
DOC

משתתפים:
פיי דאנאווי, סטייסי קיץ' והאריס יולין

מערבון רב פעילות בכיכובה של אחת השחקניות המבוקשות של הבד, פיי דאנאווי, המגלמת דמות של אב־טיפוס מהמערב הפרוע.
עלילה מרתקת ומעניינת על מסך רחב וצבעוני.

„חן" ירושלים

„הקשר האמריקאי"
IL ETAIT UNE FOIS UN FLIC

משתתפים:
מישל קונסטנטין, מירי דארק

סרטו עטור ההצלחה של „ג'ורג' לאוטנר" השובר את שיאי הקופה באירופה וזוכה לביקורות מרשימות.
סיפורו של בלש במפלג הסמים של המשטרה הצרפתית, אשר משתלב בעל כורחו במאבק איתנים בין ארגוני המאפיות — הטוונים־קס הצרפתי — הף.בי.אי. — והמשטרה הצרפתית. סרט בעל קצב סוחף ומעולה בלתי־פוסקת ומלווה בהומור דק.

„ארנון" ירושלים
שבוע 3

„יום א' הארור"
SUNDAY BLOODY SUNDAY

משתתפים:
פיטר פינץ', גלנדה ג'קסון ומארי חד

סרטו של הבמאי ג'והן שלזינגר, שזכה את יוצריו ב־5 פרסי האקדמיה הבריטית. מספר על האהבה של המשולש החריג: צעיר בוהמי מקיים בעת אחת שתי פרשיות אהבים — עם אשה בוגרת ורופא הומוסקסואל.
משחק מצויין של פיטר פינץ' וגלנדה ג'קסון.

לאן השבוע? ★ לאן השבוע?

תיאטרון

הצגות בכורה

● „מכתבים בונציה" (הבימה) — מאת מיכאל רדגרב. עפ"י ספור מאת הנרי ג'יימס. כחוה וכו חוקר צעיר מנסה לקחת כתבי יד של משורר שנמצאים בידי המאהבת לשעבר שלו. היום אשה קשישה. תוך כדי שהוא מחזר לצורך העניין, אחרי בת לוויתה הרווקה המזדקנת. משתתפים: חנה רובינא, יצחק שילה, בתיה לנצט, אביבה מרקס, דינה רויטקופ ו־אליעזר יונג. במוצ"ש ובימים א' וב' בתל־אביב.

● „מקלט ציבורי" (תיאטרון לה מאמא) — קטעים דוקומנטריים מהמציאות הישראלית. ביים: אריה יצחק. משתתפים: מזי צור, עירית כהן ואחרים. מדי ערב במרתף של' מונטיפיורי, תל־אביב.

● „סטטים קוו־ואדיס" (התיאטרון העירוני חיפה — כמות 2) — מאת יהושע סובל. רביו תע.די העוסק בקונפליקט שנוצר כתוצאה מכפיה דתית. בימוי: עדנה שביט. משתתפים: רות סגל, גיטה מונטה, יוסף באשי, גדליה בסר, אילן דר ואילן תורן. בימים ב' וד' בחיפה, ביום ג' בר"ג, וביום ה' בתל־אביב.

● „יעקובי ולייד נטל" (התיאטרון הקאמרי) — יחסי השפלה הדדית בין שלוש נפשות — עם פזמונים מאת חנוך לוין ו־בבימויו. משתתפים: זהרירה חריפאי, אלברט כהן ויוסף כרמון. במוצ"ש ובימים א' ב' וד' בתל־אביב.

*

● „התפוס את הגנב" (הבימה) — מאת יוסף לפיד. ביים: ניקו ניתאי. קומדיה ישראלית ובה מגלה גנב מיקרי סודותיה של משפחת עסקנים פוליטיים. משתתפים: ניסים עזיקרי, ליאה קניג, שמואל סגל, אהובה יובל ואחרים. במוצ"ש ובימים א' ב' וה' בתל־אביב.

● „מזל בתולה" (הבימה) — מאת אריה חן, ביים: שמואל עצמון. זוג רדוף זכרונות, אשר אינו מסוגל עוד להתאקלם בשום מולדת ובשום ניכר. משתתפים: מרים זוהר, נחום בוכמן ויעל דרויאנוב. בימים ג' וד' בתל־אביב.

● „הכנסת כלה" (הבימה) — עפ"י ש"י עגנון. ביים: יוסי יזרעאלי. סיפור מסעותיו של רב יודל בעיירות ובכפרים לשם איסוף ממון כדי לקיים מצוות הכנסת כלה לבנותיו שהגיעו לפרקן. משתתפים: אברהם חלפי, רפאל קלצ'קין, עדה טל, פנינה פרה, לבנה פנקשטיין, נירה גל ואחרים. במוצ"ש בירושלים, ביום א' בבית קשת, ביום ג' בנוה איתן וביום ה' בתל־אביב.

● „צוואתו של כלב" (הבימה) — קומדיה מאת אריאנו סאסונה. ביים: יוסף מילוא. על שני ידידים עניים מרודים המנסים להוציא כסף ממותו של כלב עליו הם מספרים כי השאיר ירושה. משתתפים: שלמה בר־שביט, ישראל בקר, אברהם רונאי, תקוה מור, אריאל פורמן ואחרים. בימים ג' וד' בתל־אביב, וביום ה' בחיפה.

● „חפץ" (התיאטרון העירוני חיפה) — מאת חנוך לוין. ביים: עודד קוטלר. המחזה דן באנשים בינוניים וקטנים. משתתפים: אמנון מסקין, מרים גבריאלי ו־אחרים. ביום א' בתל־אביב.

● „החטא ועונשו" (התיאטרון העירוני חיפה בשיתוף עם התיאטרון הקאמרי) — מאת דוסטוייבסקי. ביים: אנדרזג בר־סק. הרוצח רסקולניקוב מתלבט — להתמסר או לא להתמסר? משתתפים: עודד קוטלר, אבנר חזקיהו, רחל דובסון ו־אחרים. במוצ"ש בתל־אביב ובימים ב' ג' ד' וה' בחיפה.

● „צפורני החתול" (התיאטרון הקאמרי) — מאת פול זינדל. ביים: הלל נאמן. על משפחת שוליים אמריקאית. משתתפים: הנה מרון, יעל אביב, אורה שריון, ברונקה זלצמן ובתיה ברק. במוצ"ש וביום א' בחיפה, בימים ד' וה' בתל־אביב.

● „אלופי העונה" (התיאטרון הקאמרי) — מאת: ג'ייסון מילר, בימוי: חיי קיילוס. מפגש ידידותי בין ארבעה שחקני כדורסל, ההופך למשבר ומגיע לידי עימות פיזי. משתתפים: יהודה פוקס, יוסי גרבר, ראובן בר־יוחם, שלמה וישינסקי ויצחק חזקיה. בימים א' ב' וג' בת"א.

● „הפרוטוקולים הספרדיים" (החאן הירושלמי) — מאת ישראל אלירז ומייקל אלפרדס, על נושא מגילת אסתר. משתתפים: רחל שור, נעמי בכר, סמי סיבלין, צבי הלפרין ואחרים. במוצ"ש ובימים ג' וה' בירושלים.

● „השוד תמיד השוד" (סדנת תיאטרון של' התקוה) — הערב בגעש וביום ב' בשדרות.

● „דירת הרווקים" (לילך) — קומדיה עפ"י ניל סיימון, על שני אחים רווקים המחזיקים בדירה משותפת ואהובות משותפות. משתתפים: עזריאל אשרוב, ו־אחרים. הערב בעכו, במוצ"ש בתל־אביב וביום ב' בטירת הכרמל.

● „בוטיק השקרים" (התיאטרון הקטן) — מאת יואל זילברג, בהשתתפות: יונה אליאן, זאב רווח. הערב בחולון, במוצ"ש ביפו, בימים א' וב' בתל־אביב.

הצגות לילדים

● „עוץ לי גוץ לי" (התיאטרון הקאמרי), ביום ד' בתל־אביב.

● „מלך האחמוניום" (התיאטרון לילדים ולנוער) — היום בנתניה, בימים א' וב' באילת השחר, בימים ב' וג' בפתח־תקוה וביום ה' בירושלים.

● „אנה פראנק" (התיאטרון לילדים ולנוער) — היום בחיפה, בימים א' וב' בחדרה, בימים ב' וד' בעכו וביום ה' בכפר ורבורג.

● „בארץ הקסמים" (יובל) — חוה אלברשטיין ועודד תאומי. היום בפתח־תקוה.

● „בעל הגלא" (התיאטרון לילדים ולנוער) — היום בתל־אביב. ביום א' ב־רמת הכובש. בימים ב' ג' וד' בלוד וביום ה' בגבעת חיים.

● „העלומות המילים הבודדות" (התיאטרון לילדים ולנוער) — היום ובימים א' וב' בירושלים ובימים ג' וד' ברחובות וביום ה' בתל־אביב.

מוסיקה

● התזמורת הפילהרמונית הישראלית — ביום א' בתל־אביב (סדרה 5), סויטה מס. 3 לבאך, קונצ'רטו מס. 1 לפסנתר ולתזמורת לבטהובן, שלושה קטעים מתוך „רומיאו ויוליה" לברליוז. ביום ב' (סדרה 6) בתל־אביב. הפתיחה ל„חובנשצ'יינה" למוסורגסקי. ביום ג' (סדרה 1) ביום ד' (סדרה 2) וביום ה' (סדרה 3) בחיפה. קונצ'רטו מס. 1 לפסנתר ולתזמורת לצ'ייקובסקי. „ציפור האש" לסטראווינסקי. במוצ"ש בעין גב. באך בטהובן וברליוז.

● האנסמבל הקאמרי — במוצ"ש ביהוד. מנצח: סטיבן סיימון. סולן: ארנסטו ביטטי — גיטרה. „אריונטה" להנדל. קונצ'רטו לגיטרה „אראנחואז" לרודריגו. קונצ'רטו לגיטרה ולתזמורת לקסטלניאובו — טדסקו. סימפוניה מס. 7 „הצהרים" להיידן. ביום א' בתל־אביב ארנסטו ביטטי — גיטרה, יצירות מאת: סוז, י.ס. באך, פרננדו סור, חוזה ביארנו, גרנדוס, אלביניז, וילה לובוס ולאן בריאר. ביום ד' בטבריה. מנצח: נועם שריף, סולן: פיטר וורל. מיצירות: היידן, ויוואלדי, נועם שריף והינדמית. ביום ד' ביפעת. סולן: יונתן זק מיצירות: באך, מוצארט, נועם שריף, הינדמית.

● מוזיאון תל־אביב — במוצ"ש רביעיות מאת היידן בביצוע הרביעייה הישראלית החדשה, ביום ד' ויקטור יורן — צ'לו, סונטות מאת הינדמית, באך, וקודאי.

● איגוד באך בישראל — במוצ"ש בכנסיית עמנואל בתל־אביב, קונצרט עם הכנר מיכאל אונטרברג והטנור דניאל אמריליו. מיצירות: באך, פרגולאזה ו־סקרלטי.

● צוותא — ביום שבת בתל־אביב. סולני האנסמבל הקאמרי ביצירות מאת: באך, דביוסי, ברטוק, מוצרט ו־וילה לובוס.

● התזמורת הקאמרית רמת־גן — ביום א' בגבעת ברנר. מנצח: עמוס מלר. סולנים: יושיקו יאמאגישי — צ'לו ואיזיה ברקר — כינור. מיצירות: ויוואלדי, דיטרסדורף, היידן וצ'ייקובסקי.

● האופרה הישראלית — במוצ"ש וביום ג' „לילה בונציה", מאת שטראוס. ביום א' „אותלו" מאת ורדי. ביום ד' „לה בוהם" מאת פוצ'יני וביום ה' „בית שלוש הנערות" מאת שוברט.

● „מוסיקת נשמה יהודית" — מבצע אמן הקלרניט גיורא פיידמן. ביום ג' בת"א.

מועדונים

● „מרבד הקסמים" (שרון) — תיקי דיין, דני גרנות ושלישיית אדלר — אמני מפוחית הפה. תזמורת הריקודים עם מיקי הריס.

● „המערה" (יפו) — יפה ירקוני. הכנר אלפרדו תומס. להקת „מרבד הקסמים" בריקודים ותזמורת המועדון עם אלי עילש.

● מועדון „קראוון" (יפו) — תומי עם 3 כלבי' הפלאים. קוסם, אירוטיקה יחשמנית, הפוליטינים בריקודים וצמד להטוטנים.

● „סמבור" (תל־אביב) — רינת ירון ומיכאל שדה.

● „כליף" (יפו) — ה„פלטרסי", להטוטנים, חשפנית ותזמורת המועדון עם הזמר מריק.

● „דידו זורבה" (יפו) — מיוסיקול פריזאי, מופע חשפנות, לוליינים, אקרובטיקה ותזמורת.

● „עומר כיואם" (יפו) — אילנה רוביגא וצמד צפרי' בשירה ובחוזי זימני ותזמורת המועדון.

● „בבליקה" (יפו) — טובה פורת ואילקה רווה, ולהקה מחול.

● מועדון מלון „מתי־אביב" — בערבי שישי ומוצ"ש תזמורת הארזים עם הזמר חיים מוני החזן אבי בהט.

● מועדון „חאנס" (רמת־גן) — תזמורת ה„סלידס" והחזן דני חיימוב.

● אכדיה (הרצליה) — להקת „סינקרון" עם רובי וכנר.

● „חצות פלוס" (נתניה) — שלישיית שבר ענן, איתן נור, חשפנית, קוסם, כלבים מאולפים ותזמורת עונות השנה.

● מועדון אבן טור (ירושלים) — נירה רבינוביץ ושלמה ניצן עם להקת רקדנים. כמו כן תזמורת „הסלע האדום".

● מועדון „החאן" (ירושלים) — צמד העמרנים. דינה יפה, להקת המחול הישראלית, ותזמורת המועדון עם סם בהן.

● „סמניש קולוני" (ירושלים) — להקת קרימנסקי ותזמורת ספרדית.

● מועדון התיאטרון הופה — מיכאלים — זמר יווני, חשפנית, להטוטן ואשיק לוי.

● רונדו — מלון דן הכרמל (חיפה) — תזמורתו של יוסי אברמוביץ מדי ערב פרט ליום א'.

● מצודת קיסריה — בימי שישי תזמורת „הרמוניוס".

מחול

● „תיאטרון מחול ענבל" — בימים א' וה' בתל־אביב, ביום ג' בבאר־שבע וביום ד' בירושלים.

● „לילה עליז בת זיני" — ביום ה' בתל־אביב, בתוכנית: פלובה. אופקים ב' כחול וסגול, וצירת דבורה.

בידור

● „מבצע האנטבאס" — בוסתן דרום־אמריקאי. ערב פולקלור והווי. כתב וביים: ברוך ברקין. משתתפים: ברוך ברקין, ישראל שליט ודורון נעש. במוצ"ש בבני־רוזה וביום ב' במגדיאל.

● „שולמית" — מאת גולדפדן. מחזמר באידיש עם דני קסלר ואינו טופר. הערב בק. ים, במוצ"ש וביום ג' בתל־אביב, ביום ב' בכפר־אתא, ביום ד' בלוד וביום ה' בפתח־תקוה.

● „שלום עליכם, שלום עליכם" (מינוזן) — סיפורים על אנשים קטנים. בצחוק, דמע ובניגונים. עפ"י סיפוריו של שלום עליכם. ביים: לואיס לנטין. מוסיקה: פולדי שצמן, משתתפים: אביבה אפל, אבי לוינסון, אברהם סלקטר, יוסי קאנץ ואחרים. ביום א' בתל־אביב, וביום ה' בפתח־תקוה.

● „בלילה פורחים הכוכבים" (התיאטרון הצעיר) — מאת דני ליטאי. סיפורים מצחיקים לחתיכות וחתיכים. שירים: יורם טהרלב. עם דובי גל, איציק בן־מלך, מנחם עיני, יוסי ברק, נעמי נפרי, ברוייני ויינשטוק ואחרים. הערב בגבעתיים, במוצ"ש בק. חיים, ביום ב' בפתח־תקוה, ביום ג' בתל־אביב וביום ד' בירושלים.

● „הפיטפם" — הערב בנהריה, במוצ"ש באשדוד, ביום ב' ברחובות וביום ד' בעכו.

● „אהבה ים־תיכונית" (סולן) — ערב עם יהורם גאון, ביים: יואל זילברג, כתב: דן אלמגור, משתתפים: מקהלת גברים ו־7 נגנים. הערב בחולון, במוצ"ש וביום א' בתל־אביב, ביום ג' ביפו וביום ד' בקרית אתא.

● „כל מה שרצית לדעת על אופן ולא העזת לשאול את כאף" — קומדיה מוזיקאלית בסגנון דל־ארטה. משתתפים: עירן בניאל, דני מסינג, בת־שבע צייזלר. הערב בכפר־סבא.

● „קסים כליו נגד חלפון" (התיאטרון העממי) — הערב בחיפה, ביום ב' בתל־אביב, ביום ג' בירושלים וביום ד' בעפולה.

● „חתום בנשיקה" (תיאטרון יובל) — עם טמירה ודודו ירדני. הערב בתל־אביב.

● מועדון תיאטרון „בימות" — „איך אנחנו נראים" — תוכנית סאטירית בהשתתפות חנה רוט. סוביה צפיר ושמעון לביאר. בימוי: עדנה שביט. מוסיקה: אלכס כגן. כתבו: דן אלמגור, זיוה יריב, עמוס קינן, אפרים סידון ואחרים. מדי ערב בתל־אביב, ביום א' אורי זוהר בתוכניתו „סחוון פח".

● „צפורים בראש" (ווכל) — תוכנית יחיד של שמעון ישראלי, ביים: אילן דר. הערב ובימים ג' וד' בתל־אביב.

● „אליפלך אינסטלטור" — ש. דז'יגן בקומדיה ביידיש, משתתפים: בטי סגל, יעקב הלפרין, אנבלת ואחרים. הערב בחיפה, במוצ"ש ובימים א' וב' בתל־אביב וביום ג' בכפר ורבורג.

● „שוכלד, מנטה מסטיק" (התיאטרון העממי) — קונגרס הצחוק הציוני. במאי: שמואל בונים, משתתפים: עזרא דגן, ציפי שביט, עמוס טל־שיר, ירדנה ארזי, ואחרים. הערב בק. ביאליק, במוצ"ש וביום ב' בתל־אביב, ביום ג' בק. גת וביום ד' בנהריה.

● „מסורף על הגג" (סולן) — מאת ז'ו. סטאייב, בהשתתפות: ליאת דוליצקית, יעקב בודה, משה נחן, נוריה כהן ורנת דורון. הערב בבאר־שבע, במוצ"ש וביום ד' בתל־אביב, ביום ב' ביפו, ביום ג' בגבעת אולגה וביום ה' ברמת אליהו.

● „נישואין נוסח בירושוי" (התיאטרון העממי) — הערב בגבעתיים, במוצ"ש בחיפה, ביום א' בחדרה, ביום ב' בטבריה, ביום ג' בתל־אביב, וביום ד' בראשון־לציון.

● „תקום פסי יכולת" (תיאטרון הזמן) — מאת אלי שגיא ובבימויו, בהשתתפות: ז'אק כהן ולילית נגר. הערב בבאר־שבע, במוצ"ש בחיפה, ביום א' בנתניה, ביום ד' בגדרה וביום ה' ביפו.

● „שירי נעמי שמר" (ביטות) — ביים צדוק צרפתי. משתתפים: מירי אלוני, דני גרנות, רות בן־אברהם, משה בר־אילן, אמיר גינת, מושה דברת ואחרים. הערב בחיפה, במוצ"ש וביום ד' בתל־אביב, ביום ב' בעין גאי, ביום ג' בעין יהב וביום ה' בפרדס חנה.

● „אחד ואהבת = 13" (תיאטרון השמש) תוכניתו של ליאור ייני, מדי ערב בת"א.

● „אל תקרא לי שחור" (התיאטרון הצעיר) — מאת דן אלמגור. לחן: בני נגרי, במאי: דני ליטאי, מחזמר על בעיות בין שחור ולבן, סאטירה על סיפורי התנ"ך. משתתפים: עוזי סוקס ותסגנונות. הערב בבאר־שבע, במוצ"ש בק. ים, ביום ב' בנתיבות, ביום ג' בפרדס חנה ובימים ד' וה' בתל־אביב.

● „צפרים בראש" — מאת מוטי אברבוך. מחזה מוסיקלי על שני זמנים בתל־אביב. משתתפים: רבקה בכר ומוטי אברבוך. הערב בתל־אביב.

● תכנית יחיד חוה אלברשטיין (יובל) — עם תזמורת בת ארבעה נגנים. הערב בתל־אביב, במוצ"ש בירושלים, ביום ה' במרום הגליל.

● „גרושי ב" (יובל) — הערב בשער־הגולן וביום ה' בירושלים.

● „אמי הגנרלית" (התיאטרון הצעיר) — הערב בהרצליה, במוצ"ש בירושלים, ביום א' בראש העין, ביום ב' בעכו, ביום ג' בנס־ציונה, ביום ד' בתל־אביב וביום ה' בחוף השרון.

איך לישון ללא גלולות
שיטתו של ד"ר דוד מ. טרייסי

אינך יכול להרדם?
שנתך אינה מספקת?
אז למה לסבול?!

אלפי אנשים סובלים מנדודי שינה — פגע ההופך את חייהם לבלתי נסבלים. הפתרון של בעיית נדודי הרדמה ללא הסכת אינו פתרון אלא אמצעי המקל. אמנם, את המצוקה, אך הורס את הבריאות וגורם להתמכרות מסוכנת לסמים ולהיות בהם.

שיטתו של ד"ר טרייסי, המפליאה בפשטותה, תלמדך כיצד להרדם במהירות, בכל עת רצויה ולישון שינה עמוקה ובריאה — ללא גלולות וללא סמים — בדרך נוחה וטבעית.

לקבלת השיטה שלח 15.— ל"י ל„לילך" — בית הוצאה לאור — ת.ד. 2600 רמת־גן, והספר ישלח לביתך במעטפה סגורה.

„לילך" — בית הוצאה לאור

אלוף עולם מגלה סוד התרגול

מבשיר תרגול חדש מפתח את שרירי האלוף בחמש דקות ליום בלבד.

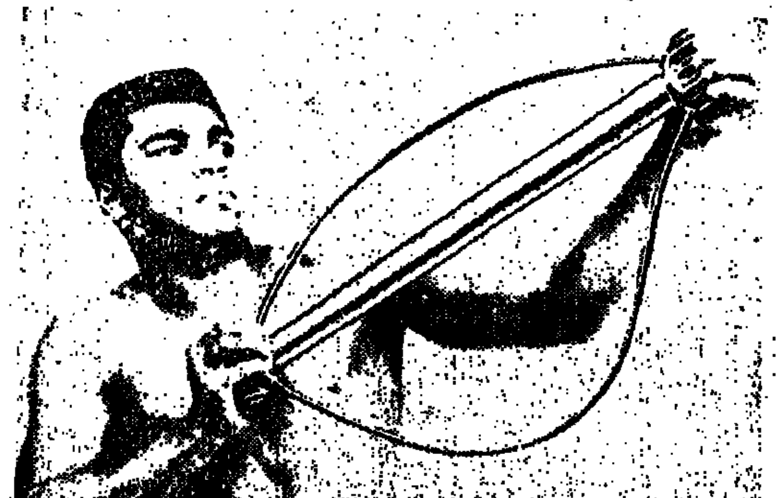

ניו־יורק — קסיוס קליי, אשר „עשה היסטוריה" כאלוף האיגרוף במשקל כבד — גילה את סוד התרגול שלו — מכשיר יוצר שרירים, מאמן איסוטוני־מדתים ששמו בולוורקר 2. „אני נכנס לכושר לפני כל תחרות בעזרת הבולוורקר", אומר קליי. „זהו פלא המייצר אלופים".

במקורו פותח המכשיר לאימון חברי הצוות האמריקני (30 מדליות זהב) והגרמנים (10 מדליות זהב), שהשתתפו באולימפיאדת 1964.

מאז אומץ הבולוורקר בהתלהבות לא רק על ידי אתלטים מקצועיים בולטים כמו קסיוס קליי, אלא אף על־ידי עשרות אלפי אנשים מכל שכבות האוכלוסיה, אנשי מסחר ומשרד, פועלי בתי חרושת, אנשים בגיל העשרים ואנשים בגיל החמישים — וכולם נלהבים מתוצאות המהירות והמרשימות.

יותר מ־1,000,000 אנשים בכל רחבי העולם, שומרים עצמם בכושר עלומים הודות לבולוורקר — מדינאים, חיילים, אלי הון — אפילו נסיכים, הינם „המשתמשים הקבועים" של הבולוורקר!

רק חמש דקות ביום, זה כל הנדרש כדי לבנות לך גוף שרירי, מוצק ומרשים עם שרירים נוקשים — 5 דקות ביום — ואתה תראה ותרגיש חזק, בריא ומלא מרץ. כפי שקליי אומר: „הבולוורקר מוציא את הזיעה והמאמץ מתוך התרגול. והוא באמת פועל!"

© Mailex (Israel) Ltd

שובר הזמנה לנסיון חינם.

שלח עוד היום לנסות בביתך את הבולוורקר במשך 14 יום חינם
אל: מיילקס (ישראל) בע"מ. רח' המלאכה 3 איזור התעשיה, חולון 58—631
טלפון 843185

[illegible]

שם משפחה ______ שם פרטי ______ עיר ______ רחוב ______ מס' ______
מס' תעודת זהות ______ גיל ______
החתימה הכרחית
ואח' 9.2.73

התותח של מטוס ג'פרסון

פאפא ג'והן אינו נראה כחבר להקת קצב. הצרשה להיטים בג'צבר. אבל, לפי חית במיקרה שלו ההופעה החיצונית מטעה בהחלט. המוסיקאי הכושי, שעבר כבר מזמן את הגיל הממוצע של חברי להקות פופ וקצב, נחשב כיום לנשק הסודי של להקת מטוס ג'פרסון. הוא מופיע עימם בהופעות פומביות; עוזר להם בתקליטיהם; ובימים הקרובים מתכונן לבוא ולבקר עימם באנגליה. שם מצפים לו בכיליון-עיניים המבקרים המוסיקאליים שהצליחו לעמוד על טיב נגינתו משמיעת התקליטים.

כדאי לציין, שג'והן לא רק שאינו נראה ככוכב פופ, אלא שהוא גם מנגן על כלי שאינו בן-בית קבוע במיצעדים ובלהיטים. הכוונה היא, לכינור עליו מנגן ג'והן בצורה בלתי ניתנת לחיקוי. בכמה מהקטעים שהוא מנגן סולו, כמו, לפי של סיינט לואיז בלוז, נשמע הכינור שלו ממש ככלי נשיפה. בקטעים אחרים הוא מעניק לו גוון של צ'לו, וגם בצלילים הרגילים של הכינור הוא נשמע מאוד מוזר וירטואוזי.

ג'והן מנגן בכינור מאז ילדותו. את השכלתו המוסיקאלית רכש בעיר שיקאגו, ולפחות בתחילת דרכו היו לו כוונות רציניות ביותר להפוך לכנר קלאסי. בשנת 1939 זכה אפילו להופיע עם התיזמורת הסימפונית של אילינוי בכמה קונצרטים. אך, עד מהרה נכנע.

„הגעתי למסקנה, שלבחורים כמוני אין עתיד במוסיקה קלאסית. והחלטתי לעבור למשהו שונה", הוא אומר. המשהו שג'והן עבר אליו, היה ג'ז ומוסיקה לריקודים.

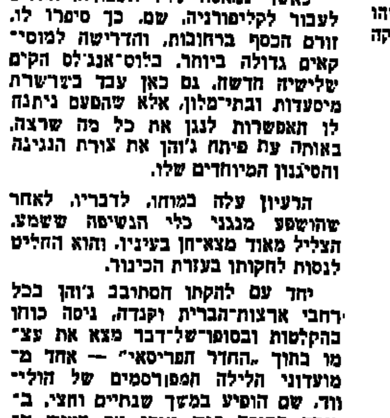

הוא הקים שלישיה וקרא לה „טבלת השוקולד המוסיקאלית". ונראה, שהביקוש למוצר זה היה רב ביותר. ג'והן וחבריו הופיעו באותה תקופה ב-17 בתי-מלון שונים. בהם ניגן ג'והן בעיקר רומבות, צ'ה-צ'ה-צ'ה, טנגו וכו'. כך עשה במשך שש שנים.

כאשר נמאסה עליו העבודה, החליט לעבור לקליפורניה. שם, כך סיפרו לו, זורם הכסף ברחובות, והדרישה למוסיקאים גדולה ביותר. בלוס-אנג'לס הקים שלישיה חדשה. גם כאן עבד בשרשרת מיסעדות ובתי-מלון, אלא שהפעם ניתנה לו האפשרות לנגן את כל מה שרצה. באותה עת פיתח ג'והן את צורת הנגינה והסיגנון המיוחדים שלו.

הרעיון עלה במוחו, לדבריו, לאחר שהושפע מנגני כלי הנשיפה ששמע. הצליל מאוד מצא-חן בעיניו. והוא החליט לנסות לחקותו בעזרת הכינור.

יחד עם להקתו הסתובב ג'והן בכל רחבי ארצות-הברית וקנדה, ניסה כוחו בהקלטות ובסופו-של-דבר מצא את עצמו בתוך „החדר הפריסאי" — אחד ממועדוני הלילה המפורסמים של הוליווד. שם הופיע במשך שנתיים וחצי. באותה תקופה פגש ג'והן את האיש העתיד לשדכו עם מטוס ג'פרסון. היה זה מתופף מוכשר ומובטל בשם ג'ואי קוביגטון, שהפך ברבות הימים לאיש להקת מטוס ג'פרסון. לאחר שהצטרף ללהקה ונקלט בה היטב, החליט ג'ואי לשכנע את חבריו בכדאיות השידוך עם ג'והן. הם קיבלו את ההצעה, ואינם מצטערים על כך עד היום.

פאפא ג'והן — כנר בלהקת פופ

קליף מייצג את בריטניה. כמדי שנה כך גם הפעם משתף קליף ריצ'ארד פעולה עם נציגות בריטניה לפסטיבאל הזמר של האירוויזיון. תפקידו קל ומשוט: להשמיע באוזני המאזינים הבריטים את שש השירים, שאחד מהם ישלח בסופו-של-דבר לייצג את בריטניה. הופעותיו של קליף נערכות בתוכנית הטלוויזיה של סילה בלק, וכפי שנמסר, הצפייה לתוכניות אלה, בעיקר כשקליף מופיע בהן, היא עצומה.

שחור ולבן

איגוד הנגנים הבריטים, שוקל בכובד ראש בקשה של להקה דרום-אפריקנית לבוא לבריטניה לסידרת הופעות והקלטות.

אילו היתה זו להקה רגילה, קרוב לוודאי שהיתה נתקלת בסירוב. אלא שהפעם זהו מיקרה יוצא-דופן. מחברה, שהלהקה, המונה שמונה חברים, מורכבת מארבעה לבנים וארבעה שחורי עור למיכך, בדרום-אפריקה אין להם כל אפשרות להופיע או להקליט. "התיקווה היחידה שלהם להוציא תקליט, היא רשות לעשות זאת בבריטניה, בה אין לחוקי האפרטהייד שום השפעה.

הצועדים בראש

שידורי ישראל

המיצעד העברי

1. „עיר כלה" — אורי שבח
2. „כשאמות" — מירי אלוני
3. „ספר לי כוכב" — עדנה לב
4. „ישראל שלי חוגגת" — אילן ואילנית
5. „יוסיה אינו ידוע" — שלמה ארצי
6. „שבעי" — חוה אלברשטיין
7. א. „טוב שלא הלכת" — חנן יובל
7. ב. „אחותי הקטנה" — מתי כספי
8. „עברית קשה שפה" — יוסי בנאי ורבקה מיכאלי
9. „לא הכל היופי" — משה הלל
10. „ארץ להדי"ם" — מירי אלוני

המיצעד הלועזי

1. „אין לך זמן" — קטרין לרה
2. „אמונה תפלה" — סטיבי וונדר
3. „רוק הקרוקודיל" — אלטון ג'ון
4. „הישארי עמי" — המינק הכחול
5. „לחיות בעבר" — ג'טרו טול
6. „אני וגברת ג'ונס" — בילי פול
7. „קלייר" — ג'ילברט או'סוליבאן
8. „זהב טהור פעולה קלה" — טי רקס
9. „שלום לג'ין" — סלייד
10. „דולורס" — ג'קי אלקיים

גלי צה"ל

המיצעד העברי

1. „עיר כלה" — אורי שבח
2. „לא הכל היופי" — משה הלל
3. „כשאמות" — מירי אלוני
4. „יוסיה אינו ידוע" — שלמה ארצי
5. „דרך ישנה" — סוון ופרן
6. א. „אחותי הקטנה" — מתי כספי
6ב. „אשה באבטיח" — חוה אלברשטיין
7. „עורי צפון" — הפרברים
8. „עברית קשה שפה" — יוסי בנאי ורבקה מיכאלי
9. „ארץ להדי"ם" — מירי אלוני
10. „ישראל שלי חוגגת" — אילנית

המיצעד הלועזי

1. „דודה" — אמנים שונים
2. „בקרי חורף" — ז'יראר לנורמן
3. „מכסיקו" — זמרי לאס האמפריס
4. „אין לך זמן" — קאתרין לארה
5. „זה נמאס" — לינדזי דה פול
6. „קלייר" — ג'ילברט או'סוליבן
7. „אוהב שתרצי בי" — לובו
8. „גברת בודדה" — טוני רונאלד
9. „אני בדרכי" — ג'ורג' בייקר
10. „סוסים בטורפים" — אוסמונדס

מיצעד המרגנית

1. „באביב היא תשוב בחזרה" — צוות הווי של הנח"ל
2. „טום-דולי" — משתתפי „השטן ואשת האכר"
3. „בין פרחי הגן" — ירדנה ארזי
4. „בכרם תימן" — רבקה זוהר
5. „ליל סתיו" — אריק איינשטיין
6. „הרעות" — להקת הנח"ל
7. „אין כבר דרך חזרה" — להקת הנח"ל
8. „הקברניטים" — הלנה הנדל
9. „בוא ואשק לך" — דודו אלהרר
10. „ניגונים" — שולי נתן

בריטניה

1. „מצאה" — המתוקים
2. „האם את רוצה לנגוע בי" — גרי גליטר
3. „אתה כה יהיר" — קארלי סימון
4. „ג'ין ג'ני" — דייוויד בואי
5. „מאהב ארוך-שיער מליברפול" — ג'ימי אוסמונד
6. „דניאל" — אלטון ג'ון
7. „באר התקווה" — החופשיים
8. „חקירה בבול פארק" — קוסמו
9. „היי, היי, היי" — כנפיים
10. „אני ומיסיס ג'ונס" — בילי פול

ארצות-הברית

1. „רוק הקרוקודיל" — אלטון ג'ון
2. „אתה כה יהיר" — קארלי סימון
3. „אמונה תפלה" — סטיב וונדר
4. „מדוע לא נוכל לחיות יחד" — טומי טומאס
5. „אמר לא רוקדת" — לובינס ומסינה
6. „הו ילדה, מה תאמרי" — הודיקן סמית
7. „איש הצרות" — מארווין גאי
8. „העולם הוא גיטו" — מלחמה
9. „עשי זאת שוב" — סטילי דאן
10. „היי, היי, היי" — כנפיים

ריקי נלסון: תחיית הכוכב שדעך

כאשר היה ריקי נלסון נער צעיר, כלל לא חשב על קריירה של כוכב זמר רוק-אנד-רול. כבן למשפחת שחקנים, שהופיעה בכל שבוע בסדרת טלוויזיה, ראה גם הוא את עתידו במישחק. ואכן, הוא הירבה להופיע עם הוריו ואחיו הגדול בתוכנית הוזי והרייט — סידרת טלוויזיה מישפחתית, שהפכה לסמל החלום האמריקני. באחת האפיזודות ביקש ממנו אביו לשיר פיזמון מסויים במיסגרת הסיפור.

וכך בדיוק החלה הקאריירה המוסיקאלית של הנער, שהפך תוך זמן קצר לאחד מאלילי הנוער של שנות החמישים המאוחרות ותחילת שנות השישים.

ריקי נלסון, סיפק הרבה להיטים למיצעד, הקליט הרבה אריכי-נגן וגם הירבה להופיע. הופעתו הפומבית הראשונה היתה בפני קהל של 60 אלף איש באוהיו. „פחדתי נורא מהקהל", הוא נזכר.

לדבריו, לא נהנה ריקי מהופעות פומביות. „האנשים שבאו למועדונים בהם הופעתי, לא האזינו לשירים שלי. הם היו עסוקים בשתיה ובשיחה, ובאו למקום רק מפני שלא ידעו מה לעשות עם עצמם".

בסופו-של-דבר, נמאסו עליו ההופעות והוא זנח אותן לגמרי. ב-1962, כאשר החל כוכבו לדעוך גם בשטח התקליטים, נעלם מן הבמה כמעט לגמרי. „זו היתה דווקא תקופה טובה בשבילי", אומר ריקי נלסון. „היתה לי הזדמנות לעשות בבית כל מיני נסיונות מוסיקאליים, להקליט באופן פרטי בכל מיני סיגנונות ו... אפילו ללמוד לנגן בגיטארה".

דאגות פרנסה כמובן לא היו לו, שכן, תוכניות הטלוויזיה המישפחתיות שלו מכניסות לו עד עתה הון-עתק, ולדבריו — אף פעם לא היה בזבזן גדול בעניינים כספיים.

אשר לתוכניות לעתיד, ריקי נלסון לא אוהב לדבר עליהן, משום שלא החליט בעצמו מה יעשה. אולם, נראה כי מישהו שם, למעלה, החליט במקומו, וכך, לפני חודשים אחדים, חזר ריקי נלסון לכותרות ולצמרת המיצעד — בזכות פיזמון אחד ויחיד — „מסיבת גן". ריקי הופיע עם הפיזמון בהצגת רוק-אנד-רול גדולה במדיסון סקוואר גארדן. תחילה, מיקפק ריקי אם לקבל את ההצעה, אך לבסוף שוכנע.

ההצלחה בהופעה לא היתה גדולה במיוחד. אבל, לפתע התברר, שתקליט הפיזמון „מסיבת גן" הפך למצרך מבוקש ביותר. תוך זמן קצר נמכרו למעלה ממיליון עותקים.

למרות זאת, אין הוא מתכונן לשנות את אורח-חייו כלל וכלל. „איני זקוק לריגוש המתוק של ההצלחה, וכל מה שאני רוצה זה להיות בשקט ובצניעות", הוא מודה.

ריקי זוכר, עדיין את הימים בהם היו המעריצות קורעות את בגדיו ואף מבקשות תלתל משערו למזכרת. הוא שמח לציין, שהאנשים הבאים לשמוע אותו עכשיו בהופעות הספורות שהוא עורך במועדוני יוקרה, הם רציניים, סולידיים ועיקר עניינם הוא המוסיקה. לא מכבר הקליט אריך-נגן חדש ובו שירים שכתב בעצמו, הוא גם הופיע בתפקיד דרמאטי בתוכנית טלוויזיה, ועל שולחנו מונחות הזמנות לכמה תוכניות נוספות. אכן, דימדומי האליל היו זמניים.

תקליטים * תקליטים

● סידרת תקליטי פראנק פלג („הד ארצי") — בגיל שש הכירו בו הכל כילד-פלא; בגיל שבע הופיע בקונצרט; בגיל שמונה הלחין את המנגינה הראשונה; ופעם אמר: „אני אדם, שכל חייו הם מוסיקה — אף כי איש במישפחתי לא היה מוסיקאי". ואומנם, קשה להעלות על הדעת שמו של אדם, אשר השפיע כפראנק פלג על חיי המוסיקה בארץ. ראשית — כפסנתרן, כמנגן-צ'מבלו, כמלחין, כמורה; שנית — כמנהל מדור המוסיקה של משרד החינוך והתרבות; כמכון ומורה-דרך בתיזמורות ובמקהלות לדרגתם באוניברסיטת תל-אביב; כמנהל המוסיקאלי של הפסטיבל הישראלי; כחורשן ומעודד מלחינים ישראליים בעבור דרכם. בחו"ל — שם ערך מסעות-קונצרטים אין-ספור — הכירו בו הכל כאחד מחשובי האמנים הישראלים, וכאחד מגדולי נגני הצ'מבלו. בהיותו בשיא פועלו, נפטר פראנק פלג לפני ארבע שנים — והוא בן חמישים ושמונה בלבד. עתה, פירסמו רשות-השידור וחברת „הד ארצי" אלבום בן שלושה תקליטים, בביצועו של פלג, ולא יכולה להיות מזכרת נאותה מזו של האיש. בתקליטים מבצע פלג יצירות משל קופרין, באך (כולל „ואריאציות גולדברג"), יוסף טל ואיגור סטראווינסקי — כולן מבוצעות בתבונה, עמקות, חן וברק לב — חוויה ממש. אלה הם תקליטים אשר כל חובב-מוסיקה, וכל אדם המוקיר את תרומתו הגדולה של פראנק פלג לחיי המוסיקה בארץ, יפיקו מהם הנאה מרובה — ויזכרו בעצב באמן אשר, שירתו נפסקה בעיצומה.

● „בולרו של ראוול" („פאקס") — התיזמורת הסימפונית של לונדון, בניצוחו של סטנלי בלק, משמיעה את יצירתו הנפלאה של המלחין הצרפתי: נעימה ספרדית, החוזרת בזו-אחר-זו שמונה-עשרה פעמים, כשהיא מבוצעת כל פעם בידי קבוצת-כלים אחרת של התיזמורת — מפיאניסימו עד פורטיסימו. מצידו השני — מחולות פולובציים מתוך „הנסיך איגור" של בורודין. ביצוע מרשים (תוסס), בהקלטה סטריאופונית, העולה בהרבה על האיכות המקובלת בהדפסות בישראל.

● „מאגניפיקאט" של באך („ארמאטו") — ה„מאגניפיקאט" ברה-מז'ור — יצירת הלל לחג — נכתבה על-ידי באך בעת שכיהן בכנסיה בלייפציג, בשנת 1723, ועברה על-ידיו שינויים ו„תיקונים" במשך שמונה השנים שלאחר מכן. היא נחשבת לאחת מיצירותיו הכבירות ביותר של המלחין — מעין תמצית לכל עבודתו הדתית. ההקלטה שלפנינו — עם התיזמורת הקאמרית של לוזאן ושישה זמרים סוליסטים — היא אחד הביצועים המעולים ששמענו. זהו תקליט של חברת „אראטו", אשר הקלטותיה — הידועות באיכותן — החלו להופיע לאחרונה גם בישראל. העובדה שתקליטי חברה זו ניתנים עתה להשגה בישראל, מרחיבה את המיבחר הלא-עשיר, המוצע לחובבי המוסיקה הקלאסית בארץ, ותתרום לגיוון אוסף-התקליטים שבידינו. וזו, בהחלט, הופעה שיש לברך עליה.

ס.ג.

בין אחד הזוכה להצלחה רבה בארה"ב. היא אגי רק זמר בלהקת רוק-אנד-רול [illegible] של הפיזי ברין [illegible] הצבעוני [illegible] על סטיבל [illegible]. [illegible] המעניין היא הקים בו ייערך ה[illegible] — [illegible] שבברית-המועצות [illegible] בין המשתתפים — יהיה של חיבבים [illegible] בוזה. לא מכבר נערך בברית-המועצות משהו במינון פסטיבאל זמר, שמטרתו המוצהרת היתה להציג בפני העם — בעזרת מקלטי הטלוויזיה והרדיו — את מיטב השירים שחוברו בשנה האחרונה בארץ הגדולה ☆☆☆ לא מכבר החל הממציא-לחיין הנודע קווינסי ג'ונס לשים עין לאיד פרטית על ארטה פרנקלין. הדבר כבר מורגש היטב ב[illegible] שלו. בפיזמון החדש של הופרת אפשר למצא [illegible] המנגינה כמובן. גם ליווי עשיר של חלילית מיתרים והרבה אפקטים [illegible]. [illegible]

מפוף ומשם * מפוף ומשם

אליס קופר החליט להראות לעולם, שהוא יודע לעשות גם דברים נורמאליים. וכך, ב-5 במרץ, תהיה הזדמנות בלתי חוזרת לתלמידי בית-הכפר למוסיקה ע"ש איסטמן בניו-יורק לשמוע את המלחין-זמר, שקנה לעצמו שם של מסורח, כשהוא מרצה על האמנות שבכתיבת מוסיקת פופ. מכמה בחינות אפשר לסמוך על דבריו. אחרי הכל, כמה מדי צים אתם מכירים שהצליחו למכור תוך שנתיים תקליטים בשווי של 8 מיליון דולר? ☆☆☆ ביקורם של האבנים המתגלגלות ביפאן בוטל סופית, לאחר שמישרד-הפנים היפאני סירב בכל תוקף להעניק אשרת-כניסה למיק זאגר. זאת, מפני שלפני 4 שנים נאשם בעישון חשיש ☆☆☆ תחנת שידור בלוס-אנג'לס החליטה להצטרף למסע למען נפגעי הרעש בניקרגואה. הם יעשו זאת בצורת מכירה פומבית. בה ימכרו לכל המרבה במחיר כל מיני מזכרות של האבנים המתגלגלות ולהקות אחרות. בין המוצרים ה מיועדים למכירה מצויה גם החליפה שלבש מיק בהופעתו על בימת הפירס. המחיר ההתחלתי — 1,000 דולאר ☆☆☆ ספר ובו פירושים והסברים לכל שירין של בוב דילן, עומד לצאת בקרוב בלוס-אנג'לס. המחבר הוא פרופסור לספרות אנגלית באוניברסיטת קליפורניה בשם קארל מילר ☆☆☆ המשחרים החדשים ספצילים מאוד בעת האחרונה, בעיקר באולפני תקליטים. אחת התוצאות היא, הופעה בבריטניה של תקליטון ובו שני פיזמונים מתוך אופרת הרוק טומי. שני הפיזמונים הם — „קוסם מכונת הכדור" ו„ראה אותי הרגש אותי". את הלהקה מלווה בהקלטה זו תיזמורת גדולה — כמעט סימפונית. בעוד כשלושה שבועות נזכה לתקליטון נוסף של הלהקה. ובו שני פיזמונים ישנים, איתם מקווים השחורים החדשים להכנים למיצעד פעם נוספת ☆☆☆ ננה מושקורי. הזמרת היוונית המתגוררת בצרפת, החליטה כנראה לנסות לכבוש את בריטניה. היא תעשה זאת בחודש מאי הקרוב. בסידרה של 24 הופעות ☆☆☆ כוכבת אחרת הכוננת לערוך סיבוב הופעות בבריטניה, היא סבתא מארלין דיטריך. היא מתכוננת ביקור בן 5 שבועות בבריטניה. הסבתא הזוהרת תרבה להופיע. אך גם לנוח. סוף-סוף, היא כבר לא כל-כך צעירה כפי שהיתה לפני... 5 שנים ☆☆☆ אלטון ג'והן מרגיש את עצמו מצויין בימים אלה. ויש לו סיבות טובות לכך. פיזמונו החדש „דניאל" הצליח תוך שבועיים להגיע אל המקום השישי במיצעד הבריטי, וזהו ניצחון כפול לאלטון. כזכור, סירב מנהל חברת התקליטים של אלטון להוציא את הפיזמון על-גבי תקליטון. ג'והן עמד על כך, התעקש — ואכן ניצח ☆☆☆ גם דונובן זכה סוף-סוף לתוכנית ראדיו מיוחדת. התוכנית, הנקראת „סיפור של זמנו", תשודר ב-15 בפברואר. ויסופר בה כל מה שעשה המלחין-זמר מאז תחילת דרכו ועד שהגיע למרומי כוכבותו. ברור שיושמעו גם שירים רבים, כולם בביצועו של דונובן ☆☆☆ רוברטה פלאק עשתה זאת שוב. שבועות אחדים לאחר שנכנס אל בין 100 הראשונים במיצעד האמריקני, הגיע פיזמונה החדש „הורג אותי ברכות עם שירו" אל המקום ה-30 ☆☆☆ סיד-

סופר סטאר

אם חשבתם שגילברט או'סוליבן סיים כבר את איסוף הפרסים כאמן-השנה, זמר-השנה וכו' — טעית בידכם. השבוע נודע, שהוא אחד המועמדים הרציניים לזכות בכמה-וכמה תארים בכנס הי"ז של איגוד יצרני התקליטים בארצות-הברית. מדי שנה הם מתכנסים ומחליטים להעניק פרסים לטובים שבין האמנים בקטיגוריות השונות של עולם המוזיקה הקלאסית והקלה. לגילברט סיכוי גדול לזכות בתואר. אמן ארוך-הנגן של השנה, בזכות תקליטו „שוב לבד". הוא עומד גם לזכות בתואר פיזמון השנה. בין מתחריו — דון מקלין, ניל דיאמונד ונילסון.

אמקור תורמת פרסים למבצע

השירים שאהבנו

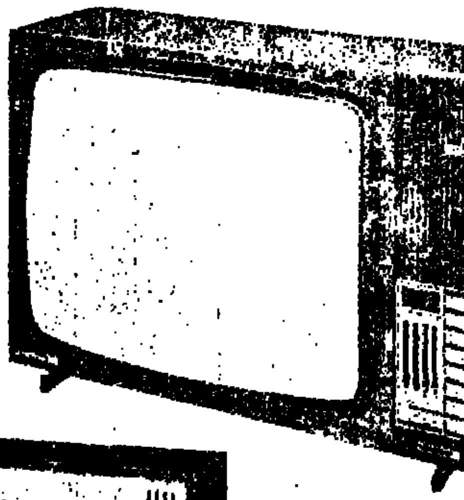

פרס 1 טלוויזיה ספקטרה STRATO

הטלוויזיה הנמכרת ביותר בישראל

פרס 2 פרס 3 רדיו אמזרן

מקלט הרדיו עם הצליל המעולה

פרס 4 פרס 5 רדיו למכוניות

הרדיו המשלים את מכוניתך.

הפרסים ניתנים ע"י אמקור גדול יצרני מוצרי החשמל הביתיים בישראל

השירים שאהבנו

השנה, כבכל שנה, ייערך במוצאי יום העצמאות פסטיבל הזמר והפזמון של רשות-השדור בבנייני-האומה בירושלים. חלקו הראשון יהיה במתכונת הרגילה של תחרות פזמונים.

לציון מחצית היובל של המדינה הוחלט להביא בחלקו השני של הפסטיבל מבחר מהשירים שאהבנו, אשר חוברו והושרו מאז הקמת המדינה. כן הוחלט שבחירת אותם שירים תינתן בידי הציבור בארץ.

ועדה ציבורית בחרה מתוך מאות השירים שחוברו והושרו במשך 25 שנות המדינה — במאתיים וחמישים שירים, לפי חמש תקופות שונות בחיי מדינת ישראל, לכל תקופה — חמישים שירים.

תקופה ראשונה : מהימים של לקראת הקמת המדינה, ימי מלחמת הקוממיות והשנים הראשונות של מדינת ישראל.

תקופה שניה : אמצע שנות החמישים, תקופת מבצע קדש, עד העשור למדינה, בערך.

תקופה שלישית : סוף שנות החמישים וראשית שנות הששים.

תקופה רביעית : אמצע שנות הששים עד מלחמת ששת הימים.

תקופה חמישית : ממלחמת ששת הימים ועד היום.

סדר הבחירה ייערך כך: מכל קבוצה של חמישים שירים יבחר המשתתף בחמשת השירים האהובים עליו ביותר וידרג אותם בתלוש המצורף לפי הערכתו ממקום ראשון עד מקום חמישי: השיר החביב עליו ביותר במקום ראשון, וכן הלאה.

לא נוכל, כמובן, לדרוש ולצפות מהציבור בארץ שיזכור ויכיר את כל מאתים וחמישים השירים — ללא שמיעה. לכן נשדר את השירים ברדיו. קבוצת השירים מהתקופה החמישית והאחרונה, תשודר בשבת ה-10.2.73 משעה 10.00—13.00 בגל הקל, לפי הסדר המופיע ברשימה המודפסת כאן. למאזינים שאינם פותחים מקלטיהם בשבת ולאלה הרוצים לשוב ולשמוע את השירים — נשדר את קבוצת השירים בשדור שני ביום ראשון, 11.2.73 — החל משעה 9.00 בערב — בגל הקל.

כל מי שמעונין להשתתף בבחירת השירים ישלח את הטופס לפי הכתובת: רשות השידור, הקריה, ת"א, לא יאוחר מ-18.2.73.

סיכום ועיבוד השאלון יעשה במחשב 370/145 של חברת I. B. M.

25 השירים שיבחרו יושמעו בתכנית רדיו מיוחדת, ומבחר מתוכם יבוצע, כאמור, בחלקו השני של פסטיבל הזמר והפזמון.

תקופה חמישית ואחרונה - בחר ב-5 שירים האהובים עליך! ורשום מספריהם בתוך התלוש. בין המשתתפים יוגרלו פרסים יקרי ערך

השיר	מילים	לחן
1. מה אברך	רחל שפירא	יאיר רוזנבלום
2. בתי את בוכה או צוחקת	יובב כץ	דוד קריבושי
3. ראי, רחל, ראי	שמואל רוזן	אפי נצר
4. יברכך	מסורתי	דוד וינקרנץ
5. אהבתה של תרזה דימון	לאה גולדברג	נורית הירש
6. על כפיו יביא	יורם טהר-לב	יאיר רוזנבלום
7. בשביל אל הבריכות	יורם טהר-לב	אלונה טוראל
8. שירו של אבא (עם בחר הצבת אבן...)	נעמי שמר	נעמי שמר
9. מרדף	ירון לונדון	נחום היימן
10. עושה שלום	מסורתי	נורית הירש
11. חוזה לך ברח	יעקב רוטבליט	שלום חנוך
12. מים לדוד המלך	עקיבא נוף	עקיבא נוף
13. מלכות החרמון	יובב כץ	אפי נצר
14. והאר עינינו	מן התפילה	שלמה קרליבך
15. הייתי נער	דוד עתיד	יאיר רוזנבלום
16. עמיחי	ירון לונדון	אלכסנדר ארגוב
17. בהיאחזות הנח"ל בסיני	נעמי שמר	נעמי שמר
18. להתראות	שמואל רוזן	יעקב הולנדר
19. מלאך מסולם יעקב	יורם טהר-לב	נורית הירש
20. מקהלה עליזה	לאה נאור	נורית הירש
21. אברהם ושרה	איציק מנגר (ג. טנא)	משה סגל
22. ארץ-ישראל יפה	דוד ברק	שייקה פיקוב
23. בשמלה אדומה	רותי ספרוני	יאיר רוזנבלום
24. משירי ארץ אהבתי	לאה גולדברג	דפנה אילת
25. שבחי מעוז	נעמי שמר	נעמי שמר
26. אני מת	יורם טהר-לב	מתי כספי
27. הבלדה על יואל משה סלומון	יורם טהר-לב	שלום חנוך
28. פתאום עכשיו, פתאום היום („אהבתיה")	תרצה אתר	יעקב הולנדר
29. פמלה	זמירת חן	בועז שרעבי
30. עץ האלון	יורם טהר-לב	מוני אמריליו
31. כבר אחרי חצות	עמוס אטינגר	נורית הירש
32. לך אתה	קובי רכט	קובי אשרת
33. שירו של צנחן („שיפתה עלי")	יורם טהר-לב	יאיר רוזנבלום
34. ידיד נפש	מסורתי	א. ר"ש, צוויג
35. גבעת התחמושת	יורם טהר-לב	יאיר רוזנבלום
36. כשהיינו ילדים	אורי אסף	משה וילנסקי
37. אני ואתה	אריק איינשטיין	מיקי גבריאלוב
38. לי-לך	יוסי גמזו	חיים צור
39. מי שחלם	דידי מנוסי	יוחנן זראי
40. שישו את ירושלים	מסורתי	עקיבא נוף
41. נגן לי ירדן	יעקב שרת	מוני אמריליו
42. בלדה על נערי שגדל	תרצה אתר	אלכסנדר ארגוב
43. אליעזר בן-יהודה	ירון לונדון	מתי כספי
44. ומתוק האור בעינים	רחל שפירא	מוני אמריליו
45. מסביב למדורה	נתן אלתרמן	יאיר רוזנבלום
46. למה לי לקחת ללב	אריק איינשטיין	שלום חנוך
47. אני חולם על נעמי	תרצה אתר	דוד קריבושי
48. חום היום	דוד ברק	מוני אמריליו
49. שנינו מאותו הכפר	נעמי שמר	נעמי שמר
50. בשנה הבאה	אהוד מנור	נורית הירש

הערה: לעיתים נרשמו בשוגרים מלותיו הראשונות של השיר, או מילים מתוכו, שלפיהן קל יותר לזהותו.

גזור ושלח

לכ' רשות השידור הקריה ת"א
„השירים שאהבנו"

שם ____________

כתובת ____________

קבוצה ה' [5]

מקום 1 — 10—11

מקום 2 — 13—14

מקום 3 — 16—17

מקום 4 — 19—20

מקום 5 — 22—23

Black & Decker - פשטות בהתגלמותה
(הדרך הקלה "עשה זאת בעצמך" בביתך)

איך אתלה את התמונה הגדולה הזאת על הקיר?

החל מ-128 ל'

כל אשר עליך לעשות הוא להוסיף את האביזר המתאים. נוח וקל להפעלה. אתה חוסך זמן וכסף ו... אפילו נהנה.

ישנה דרך קלה לתלות תמונות ווילונות מבלי לפגוע בקיר. ישנה גם דרך קלה להתקין מדפים, ספריות, ארונות במטבח ובחדר האמבטיה ולבנות ריהוט וצעצועים לחדר הילדים. הדרך הקלה היא "עשה זאת בעצמך" עם מקדחת האיכות של בלאק אנד דקר. בלאק אנד דקר זוהי פשטות בהתגלמותה. בנוסף לקידוחים אתה יכול לנסר, להבריק, למרק ולהשחיז.

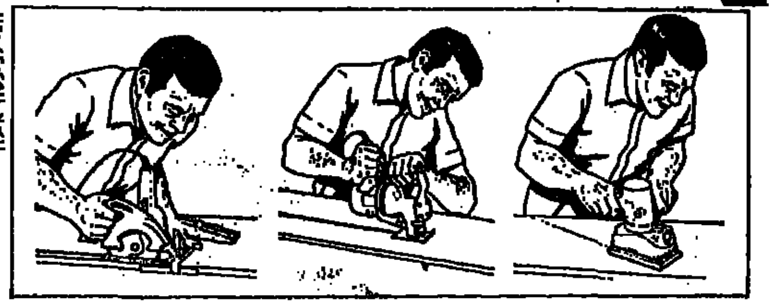

אביזר מלטשת 50 ל' | אביזר מסור אנכי 100 ל' | אביזר מסור עגול 50 ל'

בלאק אנד דקר
רח' מרדכי 50, תל-אביב טלפון: 36811, 38658

השירות שאחרי המכירה

בלק אנד דקר - היצרן הגדול ביותר בעולם לכלי עבודה חשמליים והחברה הבינלאומית היחידה בארץ המפעילה תחנת שירות וייעוץ. תחנת השירות של בלק אנד דקר מאויישת ע"י מהנדסי יצור מאומנים, המצויידים בידע, בנסיון ובכלים להגשת שירות מהיר ונאמן.

בלק אנד דקר משתדלת באופן מתמיד לייצר את המוצר הטוב ביותר. ולתת את השירות היעיל ביותר. אם אתה חושב שלא השגנו מטרה זו - אנא כתוב ישירות למנהל החברה בישראל.

להשיג ב: **חיפה:** גולדרייך את גליק, יפו 50. טכנו מטל, כביש עכו, אום. המגינים 60. קלוגייני, החלוץ 28. צבי סגל, שד' הנשיא 125. **ירושלים:** ורשבסקי, יפו א/42. פורנירמה, שלמה המלך 2. שטיינברג, יפו 42. חוסני אל וגאל, רח' גבלוס. ויספיש לבנון, יפו 28. וולנסקי, לינץ 2. פרלשטיין יהודה, אבן ישראל 3. פרלשטיין זאב, יפו 90. אסקר שהרבני, יפו 70. חזן ושות' אבן ישראל 6. **ת"א:** בצלאל, צ'רניחובסקי 2. ולנציק, אלנבי 123. וייס קרול, דרך פ"ת 3. דובינר, העליה 6. גולדשטיין, הרצל 76. קרלשטט, דרך פ"ת 7. אספקה לתעשיה, יצחק שדה 33. גגרל טכניק, דרך פ"ת 9. לוגר, לבונטין 2. יעקב גלס, הגדוד העברי 22. סטיגקס, דרך פ"ת 9. מטרטר ושות' הרצל 154. גוטמן ברזילי, הרצל 90. סופר טכניק, דרך פ"ת 12. אחים קרסו, לוינסקי 72. ברנד, המסגר 35. **יפו:** מטליקה י. פריד, שד' ירושלים 55. חזקיה אברהם, שד' ירושלים 53. **בית שמש:** פרץ כליפא מרכז מסחרי. **רמת גן:** כל בו לתעשיה, דבוטינסקי 147. עמיר חנוך, ביאליק 17. ברסון, ביאליק 37. **כפר סבא:** השרות לתעשיה, ירושלים 27. שמש אהרון, וייצמן 4. אחים גנדלמן, וייצמן 95. **באר-שבע:** אצבאו, קק"ל 48. **הרצליה:** טכנו-כל, סוקולוב 27. אחים רוקס, המעפילים 7. כפר שמריהו. **קרית גת:** פשטיצקי יוסף, מרכז מסחרי 44. אטרקד (לעוף) מרכז מסחרי רסקו, הרשקוביץ, שד' לכיש 9. **אופקים:** אלוש חיים, מרכז מסחרי, אופקים. **עכו:** שבתאי גבריאל, רח' בנעמי 44. **קרית טבעון:** שלוטובסקי גרשון, מרכז מסחרי. **אשדוד:** כל בו ביאלר, אזור תעשיה, מרגלית יעקב, מרכז מסחרי א/33. **נס ציונה:** סודר עזרא, רח' וייצמן. **קרית אתא:** אבני שלמה, העצמאות 62. **רחובות:** זיג, הרצל 161. בלום, הרצל 208. סודר אברהם, הרצל 151. **פתח תקוה:** הדסי, הברון הירש 8. הכל לבנין, רח' ציון 12. מרציליה, אורלוב 82. קאין, רח' שטמפר 15. גבסו, חיים עוזר 14. **יהוד:** רן גר, קבוץ גלויות 11. **ראשל"צ:** סיני ורדי, רח' דרולי. פרומר מרדכי, רוטשילד 14. לצרכן בע"מ, רח' רוטשילד 39. תשבי נחמיה, רח' רוטשילד. **טבריה:** קליין יצחק, רח' התבור. **נצרת:** רינק ראיד, רח' ברקלים 604/44. **נהריה:** בית שילינג, מרכז מסחרי, חתן חביב, תחנת אגד. **קרית שמונה:** אקיקוס דוד, (כל-בו טכנו) שד' תל חי 5. **עפולה:** גלילי גוטליב, רח' הנשיא. **בית שאן:** אלבז בנימין, מרכז מסחרי. **הוד השרון:** בנק יצחק, דרך השרון. **דימונה:** כהן יצחק, דרך השרון. **נתניה:** פיקסלר, הרצל 34. פרישמן, שד' בנימין 12. לייפר, אזור התעשיה, ציקו בורג, הרצל 43. סולוביציקי, שד' בנימין 14. **בני ברק:** צ'יטרנבויים דוד, עקיבא 121. שרות לתעשיה, דבוטינסקי 7. **אשקלון:** וינשטיין עמרם, הרצל 44. **קרית מוצקין:** פרנקל זאב, השופטים 29. **גדרה:** בראון מיכאל, כל בו מרכז, הרצל 5. **רעננה:** שער הגוף, אחוזה 93.

וכן בכל סניפי שק"ם, כל-בו שלום, שופרסל, המשביר לצרכן

כל הקודם זוכה
חינם

דרוש שי חינם לפי בחירתך פטיש היוקרה של חברת פדינגהאוז (Peddinghaus) עם קניית מקדחה.

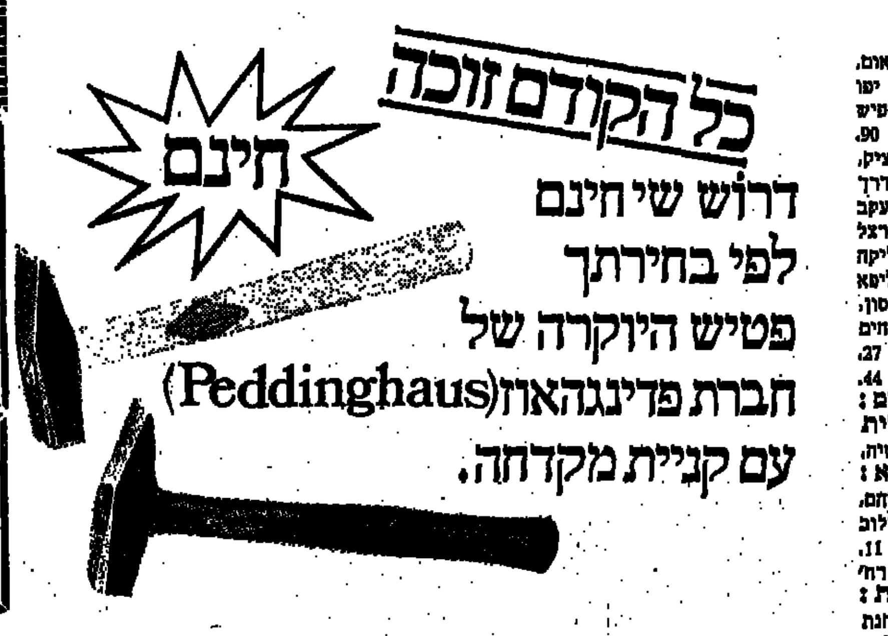

האמת השלישית
מאת: מיכאל בר-זוהר

הופיעה מהדורה שניה

ספר מרתק, הפותח בחידה בלשית, המעביר את הקורא בכל מטעויותיו של ג'יפ סונדרס. ספר שמתחילתו ועד סופו נקרא בנשימה אחת והקורא נמצא בו במתח.

המחיר: 11.50 ל"י

הפצה בלעדית ידיעות אחרונות מחלקת-הספרים

שלח צ'ק או המחאת דואר לת.ד. 14125 תל-אביב ותקבל את הספר לביתך בדואר חוזר.

הופיעו מהדורות פאר חדשות

תלמוד בבלי
ש"ס וילנא אוריגינל

ע"א פרושים והרא"ש בכללם פירוש המשניות להרמב"ם

— הדפסה מאירת עיניים
— נייר משובח
— כריכות פאר

14 כרכים גדולים — המחיר 395 ל"י

מלון לתלמוד ולמדרשים
2 כרכים, כ-900 עמודים — המחיר 34 ל"י

התלמוד ויוצריו
2 כרכים
● דורות התנאים
● דורות האמוראים

מאת: אברהם משה נפתל — המחיר 20 ל"י

שלח צ'ק או המחאת דואר לת.ד. 14125 ת"א "ידיעות אחרונות", מח' הספרים, ותקבל לביתך בדואר חוזר את הספרים

ללא מורה — היום תוכל ללמוד גיטרה בשיעורים בכתב ללמוד עצמי בביתך. ת.ד. 28033, תל-אביב

"מלדן" הסמל של המתווך הנאמן — אגודת המתווכים לנכסי דלא ניידי בישראל

בחיפה: בגדי הריון אליבה — בית הקרנות, רח' הרצל 18, קומה ..., טל. 660814

שמלות הריון — חליפות מכנסים, טוניקות, מכנסים, סרפנים ושמלות ערב. פתוח כל היום ללא הפסקה. MASHA * מאשה — תל-אביב, רח' המלך ג'ורג' 4 א', קומה ד', מרכז בעלי מלאכה 2, ע"י אלנבי, טל. 282515

כל ערב שבת ב"גן-חוואי" "להקת הצליל הגבוה" — מחירים עממיים

מדפים וספריות — להרכבה עצמית: ברים, מזנונים, שולחנות כתיבה, מחיצות ואביזרי נוי. עיצוב וסידור חנויות ומחסנים. המכירה בסיטונות וליחידים. ספריות על עמודים לתלמידים בהנחה. ● תצוגה מתמדת במקום. ● פתוח כל היום. **א. את י. יוזביץ בע"מ** — נחלת-בנימין 120, טלפון 621610

טכניקום בוקר / ערב — בתאריך 13.2.1973 נפתחים קורסי בוקר וערב
אלקטרוניקה
בפקוח משרד העבודה

בסיום, לתלמודים נערכות בחינות סופיות ממשלתיות לקבלת התואר: אלקטרונאי סוג 1 או אלקטרונאי סוג 2 (אלקטרונאי מוסמך). עבודה מעשית במעבדות משוכללות ● הספקת ספרי-למוד

חיפה הרצל 44 | תל אביב בן יהודה 28

חידון תנועה נושא פרסים

האם אתה מתמצא במבוך התנועה? בחן עצמך וענה על השאלות.

באפשרותך לזכות בפרסים יקרי ערך וביניהם 250 ל"י, 200 ל"י ו-100 ל"י ועוד 10 פרסים תרומת סונול.

1. מהי צורת הנהיגה הנכונה בקטע דרך זה?

א. יש להאיט את המהירות ולהתקרב ככל היותר לצד ימינו של הכביש;
ב. אין ראות על הנעשה מאחורי הגבעה ולכן עליך להיות דרוך לכל מקרה;
ג. גם תשובה א' וגם ב' נכונות.

2. איזה כלי רכב רשאי לפנות ימינה?

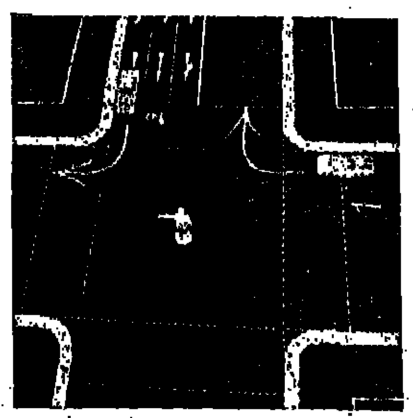

א. מס' 1;
ב. מס' 2;
ג. אף אחד מהם.

3. על איזה מרחק תשמור מרוכב אופניים, אותו אתה עומד לעקוף?

א. 3 מטרים לפחות;
ב. מטר אחד;
ג. די ב-25 סנטימטר.

4. הנך נוהג בכביש בינעירוני במהירות המותרת ואינך עובר על עבירה כלשהי. בדרך מאותת לך איש סיירת הבטיחות לעצור. כיצד תנהג?

א. לא עברת על חוק תנועה כלשהו ואינך חייב לציית;
ב. יש לציית רק לשוטר תנועה במדים;
ג. אתה חייב לעצור.

5. לאיזה כלי רכב ישנה הזכות לעבור ראשון? (בציור משמאל)

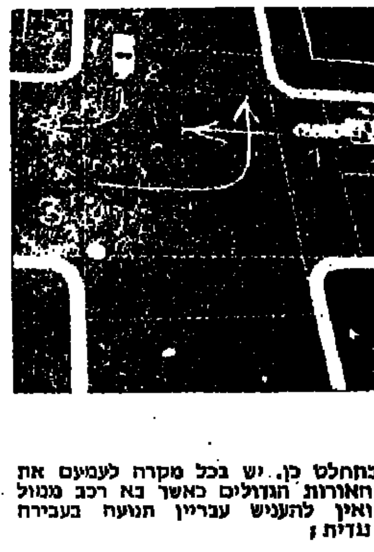

א. מס' 1;
ב. מס' 2;
ג. מס' 3.

6. הנך נוהג בדרך חד-סטרית בשעות התאורה, כשהאורות הגדולים דלוקים בפנסיך. לפתע מגיחה ממול מכונית נוסעים. האם עליך לעמעם את פנסיך?

א. לא, נהג המכונית ממולך עבר על חוקי התנועה ולא היתה לו זכות להיכנס מהצד האסור לדרך חד-סטרית;
ב. בהחלט כן. יש בכל מקרה לעמעם את האורות הגדולים כאשר בא רכב ממול ואין להעניש עבריין תנועה בעבירה נוספת;
ג. עליך לחסום את הדרך בפני המכונית ולא לתת לה לעבור.

סמן את התשובה הנכונה בריבוע המתאים

גזור כאן

חידון תנועה מס' 1 סדרה י"ב

1	2	3
א. ☐	א. ☐	א. ☐
ב. ☐	ב. ☐	ב. ☐
ג. ☐	ג. ☐	ג. ☐
4	**5**	**6**
א. ☐	א. ☐	א. ☐
ב. ☐	ב. ☐	ב. ☐
ג. ☐	ג. ☐	ג. ☐

השם ושם המשפחה ....

הכתובת ....

* על מנת להשתתף בהגרלת הפרסים יש לשלוח את התשובות עד ה-18 לחודש פברואר ל"מערכת ברכב", ת"א, רח' חשרון 21, ת.ד. 1723.
* חידון זה מתפרסם בהמשכים מדי חודש — בירחון "ברכב".
* המשתתפים בכל סידרה בת 7 חידונים צוברים נקודות עבור כל תשובה נכונה.
* בין צוברי מירב הנקודות יוגרלו פרסים בסך 400 — 300 — 200 ל"י ועוד עשרות פרסים מתנת חברת "סונול".

המועצה הלאומית למניעת תאונות

למכירה **אולם** קומה ב'
1000 ממ"ר ביהוד
לתעשיה ולכל מטרה
כניסה תוך חודשיים
אפשרי:
— קנית כל השטח.
— פיצול ליחידות 200 ממ"ר מינימום מ"א.
— שותפות בין הקונה לחברת הבניה.
לפנות: **"מגורי-ישראל"**
פתח-תקוה, ההגנה 17, טלפון 919383
או סניף יהוד, אשכנזי 11, טל' 750160

נצל זכויותיך בעת!
Dimplex Made in England

משרד העבודה — משרד החינוך והתרבות — אוניברסיטת ... המכון הממשלתי להכשרה טכנית
בית הספר להנדסאים באר-שבע
מודיע על פתיחת ההרשמה לקורס
טכנאי אלקטרוניקה - לימודי יום
משך הלימודים — 3 סמסטרים.
תנאי הקבלה — בוגרי תיכון בעלי תעודת-בגרות או בגרות אקסטרנית.
פתיחת הקורס — בחודש מרץ 1973.
● פרטים והרשמה: בחוזה להנדסאים, רח' בול 71 באר-שבע, ... בימים א'-ה' בין השעות 8.00—13.00 ... 17.00—20.00 ...

סרטים שבדאי לראותם

תל־אביב

„המפתח הוא השחר" (★★★) ברי ניומן וסוזי קנדל הנחמדה בעלילת מתח וגבורה משל אליסטר מקלין. גדושת „חארקות", מהלומות, יריות ומעשה תרמית גאוני (אופיר).

„הסנדק" (★★★★★★) מרלון ברנדו מככב בדמות דון ויטו קורליאונה, איש ה„מאפיה", הנאבק בשאר ה„משפחות" בעולם התחתון של ניו־יורק (אלנבי).

„איזה מין גימנסיה" (★★★) ארבע רציחות בבית־ספר תיכון בקליפורניה, שאותו רואה רוז'ה וואדים, בעיקר, דרך חור־המנעול. בהשתתפות רוק הדסון ואנג'י דיקינסון (הוד).

„אסטרנג'" (★★★★★) הקרנה חוזרת של הרפתקות צעירה הבורחת מבית־הסוהר ו־שוברת את קרסולה — בכיכובה של מרלון דיובר (זמיר).

„פרנזי" (ראה מדור ירושלים) יוקרן עוד שבוע ב„חן".

„אהבה נוסח קופנהגן" (★★★) לנדו בוזנקה בא לדנמרק למכור נעליים וקונה אשה. לתדהמתו מתברר, שפמלה טיפין היא כוכבת של סרטים פורנוגרפיים (מקסים).

„רומא" (★★★★★) יצירתו התיעודית המופלאה של פדריקו פליני על העבר וההווה של עיר הנצח והתכונות האופייניות של תושביה, שפעם בלעו את העולם וכיום זוללים ספגטי ושאר מטעמי המטבח האיטלקי (סטודיו).

ירושלים

„הקשר האמריקני" (★★★★) מישל קונסטנטין כבלש צרפתי קשוח המסתנן לתוך רשת מבריחי־סמים ומסכל את המיבצע בעזרת מיריי דארק (חן).

„למות מאהבה" (★★★★) הבמאי־המשפטן הוותיק אנדרה קאיאט שיחזר את פרשת המורה שהתאהבה בתלמיד ונדחפה ע"י אכזריות החוק ודעת הקהל הצרפתית להתאבדות. בכיכובה של אנני ז'יראדו (ירושלים).

„קורותיה של קטינה" (★★★) ג'יימס קוברן כרופא העוסק בבילוש על מנת לגלות את מסתורי מותה של בת מנהל בית־החולים בו הוא עובד (רון).

„הפרפרים הם חופשיים" (★★★) גולדי הון מככבת בגירסה הקולנועית של הטרגי־קומדיה שזכתה להצלחה רבתי בברודוויי וגם בתיאטרון הישראלי, על בחור עיוור ושכנתו „הבלתי־קונבנציונלית" (אורנע).

„יום א' הארור" (★★★★) לבטיו ו־יסוריו של הומוסקסואליסט יהודי — ד"ר הירש מלונדון, המעוצב ע"י פיטר פינץ'. ב־השתתפות גלנדה ג'קסון ובבימויו של ג'ון שלזינגר (ארנון).

„חיסול טרוצקי" (★★★) שיחזור פושר של פרשה היסטורית. בהשתתפות ריצ'רד ברטון, אלן דלון ורומי שניידר ובבימויו של ג'וזף לוסי (הבירה).

חיפה

„פיגורה של גרושה" (★★★) השחקנית החדשה והמעניינת טריש וואן־דביר מצליחה לתת תיאור נאה ומשכנע של אשה צעירה שנעזבה ע"י בעלה, אבל שומרת על המוראל (אורה).

"Z" (★★★★★) הקרנה חוזרת של הסרט הפוליטי בבימויו של קוסטה־גאווראס, על עיוות־הדין ביוון של ערב השתלטות הקולונלים. בכיכובו של איב מונטאן כקורבן רצח פוליטי מאוס (בית רוטשילד).

„מערבולת" (★★★★) אגדה מודרנית בבימויו של יאן קאדאר על דייג פשוט, שחייו משתנים לאחר משיית אלמונית יפהפיה מ־מימי הדנובה (מוריה).

„פרנזי" (★★★★) סרט מתח והומור שחור של היצ'קוק על רוצח נשים המשתמש בעניבותיו החדשות כדי להוציא את נשמת קורבנותיו (עממי).

„הלילה הנצחי" (★★★) עלילה משל אגתה כריסטי על צעירה מיליונרית (היילי מילס) הנישאת לנהג צעיר (הוול בנט) ומתה זמן קצר אחרי החתונה (פאר).

„כלבי־הקש" (★★★★★) תשובה ניצחת לטרור; אלימות נגדית. דסטין הופמן מגלם אמריקני שקט המתחיל להשתולל באנגליה כשיורדים לחייו (רון).

השבוע בטלוויזיה

כללית

יום ו' 9.2
☐ 15.00 רחוב ההפתעות ☐ 15.45 לקראת שבת ☐ 18.00 קיצור החדשות (ערבית) ☐ 18.02 סרט (ערבית) ☐ 19.45 חדשות (ערבית) ☐ 20.00 „יום השישי" — מוסף שבועי ☐ 20.30 השבוע יומן אירועים ☐ 21.15 דרמה — „החולה המדומה" (חלק ב') מחזהו האחרון של מולייר ☐ 22.10 חדשות.

מוצ"ש 10.2
☐ 18.00 „המוסקטרים" ☐ 18.30 קיצור החדשות (ערבית) ☐ 18.32 חידושים והמצאות (ערבית) ☐ 18.45 מוסיקה ושירה (ערבית) ☐ 19.15 חדשות וויכוח פתוח (ערבית) ☐ 20.00 המבדיל בין קודש לחול ☐ 20.30 מבט לחדשות ☐ 21.00 איירונסייד ☐ 21.50 מבט ספורט ☐ 22.30 חדשות.

יום א' 11.2
☐ 17.30 מה לראות... שעשועים ותחביבים ☐ 17.55 קרקס ☐ 18.00 אות־אות־אות ☐ 18.30 קיצור החדשות (ערבית) ☐ 18.32 שומרי היער (ערבית) ☐ 19.00 סרט תעודה (ערבית) ☐ 19.30 חדשות ויומן השבוע (ערבית) ☐ 20.00 „ארני" ☐ 20.30 מבט לחדשות ☐ 20.50 בידור — „זוג כפול" עם סילבי וארטן ושארל אזנאבור ☐ 21.35 תעודה — „הבלתי אפשרי" ☐ 22.30 חדשות.

יום ב' 12.2
☐ 17.30 סרט מצוייר ☐ 17.40 ההגדה לבית פורסייט ☐ 18.30 קיצור החדשות (ערבית) ☐ 18.32 סרטים מצויירים (ערבית) ☐ 18.47 ספורט (ערבית) ☐ 19.17 זרקור (ערבית) ☐ 19.30 חדשות וענייני היום (ערבית) ☐ 20.00 עלם ועל־מה — שבועון לנוער ☐ 20.30 מבט לחדשות ☐ 20.50 השבוע לפני עשרים וחמש שנה ☐ 21.05 מוקד ☐ 21.50 „הגומלים".

יום ג' 13.2
☐ 17.30 ספורט — מהר יותר גבוה יותר חזק יותר ☐ 17.55 השבוע לפני עשרים וחמש שנה ☐ 18.10 טרון ☐ 19.00 למשפחה (ערבית) ☐ 19.30 חדשות וענייני היום (ערבית) ☐ 20.00 „ג'וליה" שם הסרט: „ממלא המקום" דודו הזקן של ד"ר קיגלי בא למלא את מקומו ומוצא את המצב משעשע ביותר ☐ 20.30 מבט לחדשות ☐ 20.50 „אלברט איינשטיין" — משדר תעודה על חייו ועבודתו המדעית ☐ 21.40 צלילי לילה — „מישל לגרנד וקתרינה ואלנטה" ☐ 22.55 חדשות.

יום ד' 14.2
☐ 17.30 סרטים מצויירים ☐ 18.00 טוב לדעת ☐ 18.05 חבורת ברידי ☐ 18.30 קיצור החדשות (ערבית) ☐ 18.32 ד"ש עם שיר (ערבית) ☐ 18.58 הכר את ישראל (ערבית) ☐ 19.23 פרקי שירה (ערבית) ☐ 19.30 חדשות וענייני היום (ערבית) ☐ 20.00 משדר תעודה — „צפונה מעיר האריה" ☐ 20.30 מבט לחדשות ☐ 20.50 קלעים — שבועון לענייני תרבות ואמנות ☐ 21.30 „רופא בלב ים" סרט בהשתתפות: דירק בוגארד, בריג'יט בארדו וג'יימס רוברטסון ☐ 22.55 חדשות.

יום ה' 15.2
☐ 17.30 משדר שירות ☐ 17.40 „דקטרי" ☐ 18.30 קיצור החדשות (ערבית) ☐ 18.32 ילדי השכונה שלנו (ערבית) ☐ 18.47 יש לי שאלה (ערבית) ☐ 19.30 חדשות וענייני היום (ערבית) ☐ 20.00 „היו שנים" — שנת תשי"ב ☐ 20.30 מבט לחדשות ☐ 20.50 הוואי חמש אפס ☐ 21.40 משחק השבוע ☐ 22.30 חדשות.

לימודית

יום ו' 9.2
☐ 8.15 חשבון ז' (ג') ☐ 9.05 טבע ז' ☐ 9.55 ביולוגיה י' ☐ 10.20 אורחות ז' ☐ 11.25 השבוע לפני 25 שנה ☐ 12.00 מה, אסור לשאול? — „העולם העל־חושי" (פרפסיכולוגיה) שיחה עם ד"ר יעקב בזק ☐ 14.00 אנגלית ה' ☐ 14.12 ספור שאהבתי — „בגדי המלך החדשים" מאת ה.כ. אנדרסן ☐ 14.28 השבוע לפני 25 שנה.

יום א' 11.2
☐ 8.15 אנגלית ה' ☐ 9.00 אנגלית ט' ☐ 9.25 טבע ח' ☐ 10.20 טבע ו' ☐ 10.45 צרפתית ☐ 11.05 אלגברה ט' ☐ 11.25 חשבון ח' ☐ 12.00 אנגלית י' ☐ 12.20 גיאומטריה ו' ☐ 12.55 סרטוט ט' ☐ 13.15 מתימטיקה ח' ☐ 16.00 טיול בספרי אגדות: „פרדיננד" ☐ 16.15 אנגלית ו' ☐ 16.33 יעוץ והכוון: הצעד הבא — „שוקל ובוחר" ☐ 16.52 זמן ושמו פנאי (סרט) ☐ 17.06 שחמט — שעור מספר 18.

יום ב' 12.2
☐ 7.50 הנדסה ה' ☐ 8.15 אנגלית ה' ☐ 9.05 אנגלית י' ☐ 9.55 ביולוגיה ט' ☐ 10.20 הנדסה ו' ☐ 11.05 ייעוץ והכוון ז' ☐ 11.25 חשבון ז' (ב') ☐ 12.00 ביולוגיה י' ☐ 12.20 טבע ז' ☐ 12.55 ביולוגיה ט' ☐ 13.16 טבע ו' ☐ 16.00 אנגלית ט' ☐ 16.25 אנגלית ז' ☐ 16.43 ביולוגיה ט' ☐ 17.02 צרפתית.

יום ג' 13.2
☐ 7.50 אנגלית י' ☐ 8.15 אורחות ז' ☐ 9.00 אנגלית ט' ☐ 9.20 טבע ח' ☐ 9.55 אלגברה ט' ☐ 10.20 אנגלית ו' ☐ 10.45 גני ילדים ☐ 11.05 אלגברה ח' ☐ 11.25 אנגלית ו' ☐ 12.00 אנגלית י' ☐ 12.20 אנגלית ח' ☐ 12.55 טכנולוגיה ט' ☐ 13.15 חשבון ז' (ג') ☐ 14.10 מה, אסור לשאול? „העולם העל־חושי" (פרפסיכולוגיה) שיחה עם ד"ר יעקב בזק.

יום ד' 14.2
☐ 7.50 הנדסה ח' ☐ 8.15 חשבון ה' ☐ 9.05 חשבון ח' ☐ 9.55 סרטוט ט' ☐ 10.20 אנגלית ז' ☐ 11.05 ביולוגיה ט' ☐ 11.25 אנגלית ח' ☐ 12.20 הנדסה ח' ☐ 12.55 ביולוגיה י' ☐ 13.15 טבע ז' ☐ 14.10 השבוע לפני 25 שנה ☐ 16.00 גני ילדים — גבוה־נמוך ☐ 16.16 טיול בספרי אגדות: „יוסי וכנור הקסמים" מאת ינוש ☐ 16.31 מסיפורי שפת הגליל: „כיצד גילה אני מהו פרח הזהב" ☐ 16.45 שחמט — שעור מספר 18.

יום ה' 15.2
☐ 7.50 אנגלית י' ☐ 8.15 חשבון ז' (סדרה א') — חלק־היחידה (ב') ☐ 9.30 אנגלית ט' (לבתי"ס חקלאיים) ☐ 9.55 טכנולוגיה ט' — סרגל מידה דוחה ☐ 10.20 מתימטיקה ח' — תרגום בעיות לתנית מסלק ☐ 10.45 גני ילדים — כך גם אני יכול ☐ 11.05 ביולוגיה ט' — האנזים — מבנה ופעילות ☐ 11.26 חשבון ה' — כיצד לחסר? ☐ 12.20 טבע ו' — מערכת העכול — תפקיד ומבנה ☐ 13.15 הפתיקות ☐ 16.00 גיאומטריה ט' — ישרים מקבילים ☐ 16.18 אנגלית ה' ☐ 16.37 מה, אסור לשאול? — „העולם העל־חושי" (פרפסיכולוגיה) שיחה עם ד"ר יעקב בזק.

תן לאצבעות ללכת במקומך.

לעתים כה קרובות אתה זקוק לכל מיני דברים — למה לך להתאמץ ולבזבז זמן בחיפושים אחריהם? במקום להתרוצץ ולשאול לכתובות שונות, השתמש בדפי זהב. תן לאצבעות ללכת במקומך. בעזרת אצבעותיך תמצא כל דבר תחת שמו והסיווג המקצועי המתאים לו. אתה צריך קבלן בנין? חברה להובלת רהיטים? מישהו שיתקין לך דוד שמש או חשמל? כולם מופיעים בדפי זהב.

אתה יכול לשבת בנוחיות בכורסתך ולאתר אותם באצבעותיך בקלות ותוך שניות ספורות. כך תחסוך זמן וכסף. עשה לך זאת להרגל — דפדף בדפי זהב. תן לאצבעותיך ללכת במקומך. הן זריזות הרבה יותר מרגליך.

דפי זהב

תוכניות הרדיו לכל השבוע

יום שישי 9.2

שידורי ישראל
14.00 חדשות.
14.10 לאם ולילד.
15.05 היום לפני 25 שנה.
15.10 קבלת שבת.
16.00 חדשות.
16.05 רגע של עברית.
16.06 המזרח התיכון.
16.30 מוסיקה קלאסית כ־בקשתך.
18.00 חדשות.
18.05 שירים מאת קוז'לוך, מאהלר, דבוז'אק ודן אהרונוביץ.
18.30 שבועון לספרות.
19.00 חדשות.
19.05 הטור השבועי.
20.00 חדשות.
20.06 „ניגונים" — דפים, דמויות ושירים לשבת.
21.05 קונצרט ליל שבת — (סטראו) פורה: סויטה מתוך המוסיקה למחזה „פלאס ומליסנדה", ברמס: קונצ'רטו מס' 2 ל־פסנתר ולתזמורת, אופוס 83. צ'ייקובסקי: סימפוניה מס' 4 אופוס 36.

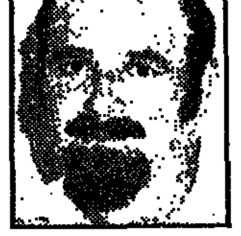

שבח וייס
יום ב' הגל הקל
22.05

23.00 חדשות.
23.00 סיפורדיו — „יום שישי הארור" מאת דן בן־אמוץ.
23.35 צלילים שאהבנו.
24.00 חדשות.
00.05 רגע של שיר.

הגל הקל
14.00 חדשות.
14.09 סוף שבוע עם יוסי בנאי ודליה גוטמן.
15.00 חדשות.
16.05 רגע של עברית.
16.07 „רדיו עשרה".
16.30 מי מפחד ממוסיקה קלאסית.
17.00 חדשות.
17.05 אתמולים.
18.00 חדשות.
18.05 קסת ואפרכסת.
21.00 חדשות.
21.06 שבת שלום.
22.05 מוסיקול.
23.00 חדשות.
23.05 לקט מתוכניות „סוף שבוע".
24.00 חדשות.
00.10 נעימה וזמר.
01.00 חדשות.

גלי צה"ל
11.00 חדשות.
11.05 חמים וטעים עם גדי ליבנה.
11.30 אורח לצהריים.
12.00 חדשות.
12.30 „הנקודה היהודית".
13.00 חדשות.
13.05 ד"ש עם שיר.
13.30 שאלה לרגע.
13.55 הודעות לחיילים.
14.00 חדשות.
14.05 הודעות אישיות.
15.00 חדשות.
15.05 הפטרת השבוע.
15.08 ישנים וטובים.
16.00 חדשות.
16.05 מצעד המרגניות.
17.00 חדשות.
17.05 ד"ש עם שיר מחי קווים.
18.00 חדשות.
18.05 השבוע — מגזין ל־ענייני צבא ובטחון.
18.45 מסורת מסורת.
19.00 חדשות.
19.05 דגש עם נחן דונביץ.
20.00 חדשות.
20.05 נסיון אישי. עם אילה כהן.
21.00 חדשות.
21.05 סרכריות מפולפלות.
22.00 חדשות.
22.05 מצעד הפזמונים שלי עם מיכאל ארגוב.
23.00 חדשות.
23.05 הזי לילות, עם יעקב אורלנד.
24.00 חדשות.

יום שבת 10.2

שידורי ישראל
8.11 שחרית לשבת.
9.00 חדשות.
9.05 עולם המדע.
9.35 חידון מוסיקלי.
10.00 חדשות.
10.06 המסך עולה — „ה־חיים הקצרים" — מאת אהרון מגד.
11.00 חדשות.
12.00 חדשות.
12.05 משפט ציבורי.
13.00 חדשות.
13.05 קונצרט צהרי־שבת.
14.00 חדשות.
17.00 חדשות.
17.06 צלילים מלוא חפניים עם אברהם האוס.
18.00 חדשות.
19.00 חדשות.
18.05 מלווה מלכה.
19.50 פרקי היום בתנ"ך.
20.00 חדשות.
20.06 אורות על צלילים.
20.40 רומנסות ספרדיות.
21.05 רסיטל עם הפסנתרן אמיל גיללס.
21.35 זוטות מוסיקליות.
22.00 חדשות.
22.06 משוררי עם ערביים בישראל.
23.00 חדשות.
23.05 דיוקנו של אמן — ארתור רובינשטיין.
24.00 חדשות.
00.05 רגע של שיר.

הגל הקל
8.05 „תנו לשמש יד" — (עד 10.00).
8.55 על נוף הארץ.
9.00 חדשות.
10.05 שירים שאהבנו (מ־מלחמת 6 הימים ועד ה־יום). עד 1.00.
11.00 חדשות.
12.00 חדשות.
13.00 חדשות.
13.05 בימות ובדים.
13.40 פרקי חזנות.
14.00 חדשות.
14.09 לאן הערב + מוסי־קה קלה.
14.35 שירים ושערים.
15.00 חדשות.
17.00 חדשות.
16.00 חדשות.
17.05 זכרונות ארץ־ישראל.
17.15 ממני מני.
18.05 הנושא בטיפול.
18.00 חדשות.
18.30 ממגרש הספורט.
21.00 חדשות.
21.06 שירים משלנו.
21.30 פינת הג'ז.
22.00 חדשות.
22.05 שאלה של טעם.
22.54 נעימות קלות.
23.00 חדשות.
23.05 מוסיקה לריקודים.
24.00 חדשות.
01.00 חדשות.

גלי צה"ל
11.00 חדשות.
11.05 סנדוויץ' — פזמונים ומערכונים.
12.00 חדשות.
12.05 חברים מספרים על לוי אשכול.
13.00 חדשות.
13.05 שאלות אישיות — יעקב אגמון עם מוריס ברנשטיין כהן.
14.00 חדשות.
15.00 חדשות.
15.05 קיר בו חלום.
17.00 חדשות.
17.05 „אחותי אדית פיאף".
18.00 חדשות.
18.05 קוקטייל לשניים.
18.45 על כל פנים.
19.00 חדשות.
19.05 ממגר אליך.
20.00 חדשות.
20.05 כושים אמריקאיים במוסיקה.
21.00 חדשות.
21.05 מסורת מסורת.
21.35 מוסיקה מתוך סרטים ומחזות מוסיקליים.
22.00 חדשות.
22.05 חידון ישיר.
23.00 חדשות.
24.00 חדשות.
00.05 שיחות חצות עם מאיר בראלי.

יום ראשון 11.2

שידורי ישראל
14.00 חדשות וסקירת עתו־ני הצהריים.
14.10 לאם לילד.
15.00 חדשות.
15.05 היום לפני 25 שנה.
15.10 לשיר.
15.12 מוסיקה וויה.
15.55 המדור לחיפוש קרו־בים.
16.00 חדשות.
16.05 רגע של עברית.
16.06 ספר חדש — סקירה.
16.10 ספרות לתלמידי תי־כון.
16.30 מוסיקה ליום ראשון.
18.00 חדשות.
18.05 על אנשים ומספרים.
18.55 לחקלאי.
18.25 שבילי ספרות.
19.00 חדשות ו„היום הזה".
19.30 שירים עבריים.
19.50 פרקי היום בתנ"ך.
20.00 חדשות.
20.06 מבד אל בד.
20.45 מאולמי הקונצרטים שלנו.
22.06 המסך עולה „ז'אק פטליסטי" מאת דידרו.
23.00 חדשות.
00.10 רגע של שיר.

הגל הקל
14.00 חדשות וסקירת עתו־ני הצהריים.
14.10 פזמונים לא נים.
14.53 הדרן.
15.05 כאן אהוד מנור.
16.00 חדשות.
16.05 רגע של עברית.
16.07 ראשון ראשון חביב.
16.30 בתקוה שתבין את ה־רמז.
17.00 חדשות.
17.55 תמרור.
18.00 חדשות.
18.40 היום בספורט.
21.00 חדשות.
21.06 שירים שאהבנו. (מ־מלחמת 6 הימים ועד ה־יום) עד 1.00.
22.00 חדשות.
23.00 חדשות.
24.00 חדשות.
1.00 חדשות.

גלי צה"ל
11.00 חדשות.
11.05 „חמים וטעים" — עם עודד בן־עמי.
11.15 פיסגת המיצעד הצר־פתי.
11.30 בבסיס קליטה ומיון.
12.00 חדשות.
12.05 רדיוספורט.
13.00 חדשות.
13.55 הודעות לחיילים.
14.00 חדשות.
14.05 הודעות אישיות.
15.00 חדשות.
15.05 נא לצלצל, עם דוש וזאב — קריקטוריסטים.
16.00 חדשות.
17.00 חדשות.
17.05 ד"ש עם שיר — כ־בקשתך.
17.40 יומן צה"ל.
18.00 חדשות.
18.05 אלבום אלמונים.
19.00 חדשות.
19.05 משלנו — מצעד ה־פזמונים העבריים.
20.00 חדשות.
20.50 לשיפוטכם.
21.00 חדשות.
21.05 בימת רדיו: „קונ־צ'נה" מאת וואמי טוס־קיו.
22.00 חדשות.
22.05 הלילה עם רם עברון.
23.00 חדשות.
00.05 שיחת חצות — עם הסופר יוסף אגסי.

יום שני 12.2

שידורי ישראל
14.00 חדשות וסקירת עתו־ני הצהריים.
14.10 לאם לילד.
15.00 חדשות.
15.05 היום לפני 25 שנה.
15.10 צלילי [illegible].
16.00 חדשות.
16.05 רגע של עברית.
16.06 ספר חדש — סקירה.
16.15 סיפורי ארץ ישראל.
16.30 מהקלטות התזמורת הסימפונית של רשות ה־שידור.
18.05 על כפר הנוער הדתי בקפריסין לפני 25 שנה.
18.55 לחקלאי.
19.00 חדשות ו„היום הזה".
19.30 שירים עבריים.
19.50 פרקי היום בתנ"ך.
20.00 חדשות.
20.06 „פאלסטף" אופרה — מאת ורדי.
22.30 לקט „מזרח תיכון".
23.00 חדשות.
23.05 משפט ציבורי.
24.00 חדשות.
00.05 רגע של שיר.

הגל הקל
14.00 חדשות וסקירת עתו־ני הצהריים.
14.10 פזמונים לא נים.
14.53 הדרן.
15.05 כאן רבקה מיכאלי.
16.00 חדשות.
16.05 רגע של עברית.
16.07 מקום בצמרת.
16.30 בתקוה שתבין את ה־רמז.
17.00 חדשות.
18.00 חדשות.
18.40 היום בספורט.
21.00 חדשות.
21.06 התיבה המזמרת.
22.00 חדשות.
22.05 עד חצות, עם שבח וייס.
24.00 חדשות.
00.10 התרגעות.
01.00 חדשות.

גלי צה"ל
11.00 חדשות.
11.05 חמים וטעים עם אורי לוטן.
11.30 אורח לצהריים.
12.00 חדשות.
12.30 מול חו"ל.
13.00 חדשות.
13.05 ד"ש עם שיר עברי.
13.30 מספורי המחצית ה־ראשונה.
13.55 הודעות לחיילים.
14.00 חדשות.
14.05 הודעות אישיות.
15.00 חדשות.
15.05 נא לצלצל — פלמו־נים ופזמונים עם שמואל שי.
16.00 חדשות.
16.50 לעולם לא אשכח, עם ח"כ אברהם כץ.
17.00 חדשות.
17.05 ד"ש עם שיר.
17.40 יומן צה"ל.
18.00 חדשות.
18.05 הערב אולפן מס. 2.
19.00 חדשות.
19.05 סביב העולם ב־60 דקות.
20.00 חדשות.
20.05 מצעד הפזמונים ה־לועזיים.
21.00 חדשות.
22.00 חדשות.
22.05 ביאליק — מה טוב להיות סוס.
23.00 חדשות.
23.05 זכרונות חיוון של יום ב' בלילה.
24.00 חדשות.
00.05 שיחת חצות עם [illegible].

יום שלישי 13.2

שידורי ישראל
14.00 חדשות וסקירת עתו־ני הצהריים.
14.10 לאם ולילד.
15.00 חדשות.
15.05 היום לפני 25 שנה.
15.10 תזמורת כלי נגינה.
16.00 חדשות.
16.05 רגע של עברית.
16.06 ספר חדש — סקירה.
16.10 שיעור בתלמוד לתל־מידי תיכון.
16.30 פרקי נגינה.
17.30 איילתור וקצב.
18.00 חדשות.
18.05 על אנשים ומספרים.
18.25 עד מאה ועשרים.
18.55 לחקלאי.
19.00 חדשות ו„היום הזה".
19.30 שירים עבריים.
19.50 פרקי היום בתנ"ך.
20.00 חדשות.
20.10 זכרונות ארץ־ישראל.
20.15 לקראת קונצרט.
20.30 התזמורת הסימפונית של רשות השידור — ה־מנצח: לוקאס פוס. סו־לן: גוסטאבו גארסיה טאר־בדרהו (כינור). שוברט. „הסימפוניה הבלתי־גמורה". פ. בן־חיים: קונ־צ'רטו לכנור ולתזמורת. שומאן: סימפוניה מס' 2 בדו־מז'ור, אופוס 61.
22.45 אנתולוגיה קטנה ל־שירה.
23.00 חדשות.
23.05 מה פתאום.
00.05 רגע של שיר.

הגל הקל
14.00 חדשות וסקירת עתו־ני הצהריים.
14.10 פזמונים לא נים.
14.53 הדרן.
15.00 חדשות.
15.05 סינג סונג, עם רבקה מיכאלי ואהוד מנור.
16.00 חדשות.
16.05 רגע של עברית.
16.07 מצלילי המזרח בבק־שתך.
16.30 בתקוה שתבין את ה־רמז.
17.00 חדשות.
17.05 לקט מ„דלת פתוחה".
18.00 חדשות.
18.05 „שלי של דני".
18.20 מאחת עד תשע — זמרים ולהקות בהרכבים שונים.
18.40 היום בספורט.
21.00 חדשות.
21.06 משירי ארץ אהבתי.
22.00 חדשות.
22.05 מועדון עשרה פלוס.
23.00 חדשות.
00.05 התרגעות.
1.00 חדשות.

גלי צה"ל
11.05 חמים וטעים — עם יהורם גאון.
11.15 פסגת המיצעד הבריטי.
11.30 זה קרה, זה קרה.
12.00 חדשות.
12.30 [illegible] הציבורית.
13.00 חדשות.
13.05 שלושים פלוס פזמו־נים.
13.30 א.ב. בחאקי.
14.00 חדשות.
14.05 הודעות אישיות.
15.05 נא לצלצל.
17.00 חדשות.
17.05 ד"ש עם שיר.
17.40 יומן צה"ל.
18.00 חדשות.
18.05 חי אדם.
19.00 חדשות.
19.05 ממני אליך.
20.00 חדשות.
20.05 יוסס ורענן.
20.30 מדור הג'ז.
21.00 חדשות.
21.05 האדם השלישי — משחק רדיו.
22.00 חדשות.
22.05 זכות הצפון — זמ־נית בירור.
23.00 חדשות.
23.05 בוא נדבר — עם נתן דונביץ.
24.00 חדשות.

יום רביעי 14.2

שידורי ישראל
14.00 חדשות וסקירת עתו־ני הצהריים.
14.10 לאם ולילד.
15.00 חדשות.
15.05 היום לפני 25 שנה.
15.10 שירת המקהלה.
16.00 חדשות.
16.05 רגע של עברית.
16.06 מאוצר הספרים.
16.10 טיבו של המשפט ה־עברי.
16.40 התזמורת הסימפונית של רשות השידור.
18.05 עוריה אלון מספר על נוף הארץ.
18.10 על עבודה ועובדים.
18.40 המשנה תיומית — סיכום שבועי.
18.55 לחקלאי.
19.00 חדשות ו„היום הזה".
19.30 שירים עבריים.
19.50 פרקי היום בתנ"ך.
20.00 חדשות.
20.06 בכפיפה אחת.
20.45 פרקי חזנות.
21.30 עולם המדע.
22.00 חדשות.
22.06 נגינה ושירה בצוותא.
23.00 חדשות.
23.05 באך הגרמני לומד מ־איטליה.
24.00 חדשות.
00.10 רגע של שיר.

הגל הקל
14.00 חדשות וסקירת עתו־ני הצהריים.
14.10 פזמונים לא נים.
14.53 הדרן.
15.00 חדשות.
15.05 „הכל על" עם אהוד מנור.
16.00 חדשות.
16.05 רגע של עברית.
16.07 בידור חו"ל.
16.30 בתקוה שתבין את הרמז.
17.00 חדשות.
17.05 לי ולך — שיר וברכה.
18.00 חדשות.
18.40 היום בספורט.
21.00 חדשות.
21.06 ירוק ירוק.
22.00 חדשות.
22.05 חיוג ישיר.
22.54 נעימות קלות.
23.00 חדשות.
23.05 דלת פתוחה.
24.00 חדשות.
00.10 אדום עתיק.
1.00 חדשות.

גלי צה"ל
11.00 חדשות.
11.05 חמים וטעים — עם פנינה בת־צבי.
11.15 פיסגת המצעד האמ־ריקני.
12.00 דף חדש.
12.30 כוכב המצעד.
13.00 חדשות.
13.05 ד"ש עם שיר.
13.30 מי ינצח — מי יפסיד.
13.55 הודעות לחיילים.
14.00 חדשות.
15.00 חדשות.
16.30 אנשי משחק.
17.00 חדשות.
17.05 תן לי הזדמנות.
18.00 חדשות.
18.05 שנות המדינה — אר־חנר ואחה"צ (עד 20.00).
19.00 חדשות.
20.00 חדשות.
20.05 פרקי מוסיקה קלא־סית.
20.40 אינטרמצו.
21.00 חדשות.
21.05 בקצב הומה.
22.00 חדשות.
22.05 הלילה עם שולקה בן פורת.
23.00 חדשות.
23.10 אירועים, עולמים.
24.00 חדשות.
00.05 שיחת חצות עם [illegible].

יום חמישי 16.2

שידורי ישראל
14.00 חדשות וסקירת עתו־ני הצהריים.
14.10 לאם לילד.
15.00 חדשות.
15.05 היום לפני 25 שנה.
15.10 שירה בתקליטים.
16.00 חדשות.
16.05 רגע של עברית.
16.06 ספר חדש — סקירה.
16.10 ספרות לתלמידי תי־כון.
16.30 מנחה מוסיקאלית.
17.30 [illegible]
18.00 חדשות.
18.05 על אנשים ומספרים.
18.25 גלי קול.
18.55 לחקלאי.
19.00 חדשות ו„היום הזה".
19.30 שירים עבריים.
19.50 פרקי היום בתנ"ך.
20.00 חדשות.
20.06 השבוע בכנסת.
20.45 [illegible]
22.00 חדשות.

[illegible] בן נשטיין־כהן
יום שבת
גלי צה"ל
11.05

22.06 [illegible]
23.5 מוסיקה [illegible].
24.00 חדשות.
00.10 רגע של שיר.

הגל הקל
14.00 חדשות וסקירת עתו־ני הצהריים.
14.10 פזמונים לא נים.
14.53 הדרן.
15.00 חדשות.
15.05 כאן רבקה מיכאלי.
16.00 חדשות.
16.07 שירי שיר ו„משלנו".
16.30 בתקוה שתבין את ה־רמז.
17.00 חדשות.
17.05 לי ולך.
18.00 חדשות.
18.40 היום בספורט.
21.00 חדשות.
21.06 הרכבים גדולים ב־ג'אז.
21.45 נעימות קלות.
22.05 קסת ואפרכסת.
23.00 חדשות.
23.05 אני שלך ואת שלי.
24.00 חדשות.
01.00 חדשות.

גלי צה"ל
11.00 חדשות.
11.05 חמים וטעים.
11.15 פסגת מצעד המרגניות.
11.30 צבא בצבע.
12.00 חדשות.
12.30 פינת [illegible] הקטנה.
13.00 חדשות.
13.05 שירים עבריים לכול־כם.
13.30 [illegible]
13.55 הודעות לחיילים.
14.00 חדשות.
14.05 הודעות אישיות.
15.00 חדשות.
15.05 שליש ארבע חמש.
16.00 חדשות.
16.05 [illegible]
16.30 שירי הג'ז.
17.00 חדשות.
17.05 ד"ש עם שיר כבק־שתך.
17.40 יומן צה"ל.
18.00 חדשות.
18.05 הערב אולפן מס. 3.
19.00 חדשות.
19.05 [illegible]
20.00 חדשות.
20.05 [illegible]
21.00 חדשות.
21.05 דיוקנאות — מגזין מוסיקאלי.
22.00 חדשות.
22.05 הלילה, עם [illegible].
23.00 חדשות.
23.05 [illegible]
24.00 חדשות.

שידורי הבוקר הקבועים

רשת ב'
6.00 „מה טובו אהליך".
6.02 עיקר החדשות.
6.10 התעמלות בוקר.
6.30 היום והערב ב„שידו־רי ישראל".
6.50 רגע של עברית.
7.00 חדשות וסקירת עתו־ני הבוקר.
7.16 „זמר זמר לך" (עד 7.50).
7.50 חדשות על [illegible].

„רשות השידור"
7.50 „אור ירוק" — לנהג.
8.00 חדשות.
8.10 „בוקר טוב" — (עד 10.00).
8.55 ציונות בלי פרסומות.
9.00 חדשות.
10.00 לעקרת הבית.
11.00 חדשות.
12.05 במקצב יוצרי.
12.30 [illegible] (עד 14.00).

רשת א'
8.00 חדשות.
8.05 חדשות.
8.10 קונצרט בוקר (עד 10.00).
9.00 חדשות.
10.00 חדשות.
10.05 האזנה שנית.
11.00 חדשות.

שבת — רשת א'
7.00 חדשות.
7.05 „מזמור שיר ליום ה־שבת".
7.15 „זמר זמר לך".

עיצוב בינלאומי במחיר עממי

מערכות סלוניות החל מ־1200 ל"י

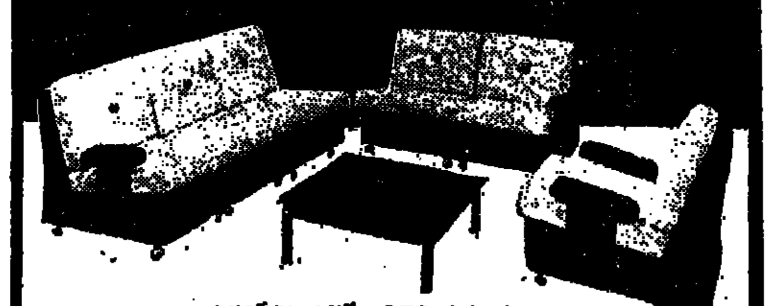

תמורת 250 ל"י בלבד
תקבל מערכת סלונית, מזנון, חדר־שינה, ארון קיר, פינת אוכל או כל סוגי ריהוט אחרים.
יתרת התשלום — ב־12 תשלומים, ללא ריבית!!!
התקשר טלפונית לתיאום ביקור.

12.5% הנחה לעובדי משרד הבטחון ולצה"ל

המבצע מוגבל עד ה־30.3.73!

„רהיטי גלילי" — ת"א, רח' דיזנגוף 203, טל. 233011

4000 שנה של היסטוריה ותרבות ב־11 המוזיאונים של מוזיאון הארץ תל־אביב

קרית המוזיאונים, רמת־אביב
מוזיאון הזכוכית
מוזיאון קדמון למטבעות
מוזיאון הקרמיקה
מוזיאון לאתנוגרפיה ולפולקלור
מוזיאון למדע ולטכנולוגיה
מוזיאון הכתב
הפלנטריום ע"ש לסקי
חפירות תל־קסילה — עיר ישראלית מתקופת המלכים
ביתן נחושתן — ממצאי חפירות תמנע

יפו — מפרץ שלמה 10
המוזיאון לעתיקות תל־אביב—יפו

תל־אביב — רחוב ביאליק 27
המוזיאון לתולדות תל־אביב—יפו

במוזיאון הקרמיקה, תצוגת כלים וחפצי חן מחרס, הממחישים את תולדות מלאכת הקדרות ואת מקומה של הקרמיקה בתרבויות הקדומות, נערכת עתה תערוכה זמנית „פסלוני חרס של נחום גוטמן"

תיאטרון הזמן מציג
כוכבי הבמה והטלויזיה
לילית נגר ★ **ז'אק כהן**
בהצגת הבידור המטורפת
הבן של השכנים
כתב וביים: אורי שגיא
הפקות: גורן ד' יצרוני בור. 229626

הערב: באר־שבע: גילת ב־9
חיפה: „נוף" ב־10.2 ב־9
נתניה: אסתר 11.2 ב־8.30
גדרה: בית רחל ב־14.2 ב־9
כרטיסים: עתיד אגף 31688 ת"א ובכל המשרדים.

בתי קולנוע ברחבי המדינה

תל־אביב־יפו
אופיר: „המסתה הוא פחד" (שבוע 3) 9.30—7.15
אורלי: „מציצים" (שבוע 9) 9.30—7.15
אלנבי: „הסנדק" (שבוע 28) 9.15—6
אסתר: „בסימטאות הכרך" 9.30—7.15
בן־יהודה: „ברוס לי איש הזעם" (שבוע 3) 9.30—7.15
גורדון: „אודות החג" (שבוע 12) 9.30—7.15
גת: „קאובוי להשכיר" 9.30—7.15
דקל: „רוצה להאמין" (שבוע 2)
דרום: „החתנים באים" 9.30—7.15 (סרט פרסי) 9—7
זהר: „ידידים לנצח" 9.30—7.30
חור: „איזה מין גימנסיה" (שבוע 3)
זמיר: „אסטרגל"
חן: היציקוק — „פרנזי" (שבוע 9) 9.30—7.15
מוגרבי: „כל מה שרצית לדעת על המין ולא העזת לשאול" 9.30—7.30
מרכז: „מחיר החטא" 9.30—7.15
מקסים: „אהבה נוסח קופנהגן" (שבוע 3) 9.30—7.15
מתמיד: „ארינונה קולט" (ג'וליאנו ג'אמה) 9.30—7.15
סטודיו: „פליני — רומא" (שבוע 8) 9.30—7.15
סינרמה: „האגרוף הסיני" (שבוע 2) 9.30—7.15
עדן: „פרח אחד ושני גננים" 9—6.30
נגה: „ממשיכים לקרוא לי טריניטי" 9.15—7
פאר: „קברט" (ליזה מינלי) 9.30—7.15
פריז: „הצגת הקולנוע האחרונה" 9.30—7.15
צליל: „שוד הטלפונים הגדול" (שבוע 2) 9.15—7
צפון: „החתיכה מקנזס סיטי" 9.30—7.15
קריטריון: „ג'ו" 9.30—7.30
רמת־אביב: „מה נשמע דוקי" (ברברה סטרייסנד) 9.30—7.15
שדרות: „התפוז המיכני" (שבוע 16) 9.30—7
תכלת: „מיני ומוסקוביץ" (שבוע 8)
תל־אביב: „אגרוף הברזל" (שבוע 6) 9.30—7.15
תמר: „האלוף בעל זרוע אחת" 9.30—7.15

חיפה
ארמון: „דוק" 9.15—7
אורלי: „מרי מלכת הסקוטים" 9.15—7
אמפי: „אגרוף הברזל" (שבוע 2) 9.15—7
אורה: „סיפורה של גרושה" (שבוע 4) 9.15—7
בית רוטשילד: „Z" 9—6.45
חן: „השיטה האנגלית" 9.15—7
כרמל גנים: „אהבה בצל הפחד" 9.15—7
מוריה: „מערבולת" (שבוע 2) 9.15—7
מירון: „עין תחת עין" 9.15—7
עממי: „פרנזי" (היצ'קוק) 9—6.45
עצמון: „7 דקות" (שבוע 2) 9.15—7
סאר: „הלילה הנצחי" (שבוע 2) 9.15—7
רון: „כלבי הקש" 9.15—7
שביט: „התפוז המכני" 9.15—6.30

ירושלים
אדיסון: „כראוואן" 9—6.45
אוריון: „איש הזעם" 9—7
אורנע: „פרסרים הם חופשיים" (שבוע 2) 9—7
ארנון: „יום א' הארור" (שבוע 3) 9—7
הבירה: „חיסול טרוצקי" (אלן דילון) 9—7
חן: „הקשר האמריקאי" (אלן דילון) 9—7
ירושלים: „למות מאהבה" 3—7
סמדר: „קיץ של אהבה" 9—6.45
עדן: „האגרוף הבלתי מנוצח" 9—7
רון: „קורותיה של קטינה" (שבוע 2) 9—7

ר"ג־גבעתיים
ארמון: „תמונתו של דוריאן גרם" 9.30—7.15
אואזיס: „הכמהים לאהבה" (שבוע 2) 9.30—7.15
אורדע: „ממשיכים לקרוא לי טריניטי" (שבוע 4) 9.30—7.15
אורלי: „קיץ של אהבה" 9.30—7.15
גליאור: „קורותיה של קטינה" (שבוע 4) 9.30—7.15
הדר: „סיפורה של גרושה" (שבוע 4) 9.30—7.15
לילי: „הימים הגורליים" 9.30—7.15
רמה: „המרדף האחרון" 9.30—7.15
רמת־גן: „אגרוף הברזל" 9.30—7.15
שביט: „סלמוניקו" (שבוע 2) 9.30—7.15

אופקים
כוכב: „מציצים" 9—7

אשדוד
אסתר: „הספירה לאחור" 9.15—7
דגון: „מעל עץ תלוי" 9.30—7.15

אשקלון
אסתר: „השוד האינגנטי" 9.30—7.15
חן: „אהבתה על כולם" 9.30—7.15
מאיר: „גם לי קוראים טריניטי" 9.30—7.15
רחל: „הבתולה והצוענייה" (פרנקו נרו) 9.30—7

באר־שבע
קרן: „צ'ייקובסקי" 9.15—7

בת־ים
רמת־יוסף: „מטורף" 9.30—7.15
אורנים: „סלמוניקו" 9.30—7.15
בתיים: „שוד הטלפונים הגדול" 9.30—7.15
עצמאות: „תפוס לי מרגל" 9.30—7.15
סביון: „סאדם וורדי" 9.30—7.15

גדרה
בית־רחל: „מכונת האיבה" 9—7

הרצליה
דגניה: „בסבך הנקמה" 9—7
דורי: „הגן של פינצ'י קונטיני" 9.15—7
היכל: „המסתה לקשר" 9.15—7
תפארת: „קוראים לי הללויה" 9—7

חדרה
גן זהר: „חקירת בולצבורג" 9—7

חולון
ארמון: „עם האף" 9.30—7.15
גיל: „בלש ושמו שאפט" 9.15—7
מגדל: „חרב השטן" 9.30—7.15

סבוי: „אלופי הקראטה" 9.30—7.15
רון: „שמך בליבי לנצח" 9.15—7.15
רינה: „שוד הטלפונים הגדול" (שבוע 2) 9.30—7.15

כפר־סבא
חן: „במעגל הנקמה" 9.15—7

נתיבות
שביט: „השוד המיקלט" 9—6.45

פרדס־חנה
דקל: „דקמרון" 8.30—6.30

נהריה
הוד: „צעירים וסוערים" 9—6.45
רון: „המחבלים" 9—6.45

נס־ציונה
נוה: „נערת החלומות" 9—7

נתניה
אסתר: „מציצים" 9.15—7
גיל: „יצרים סוערים" 9—7
סטודיו: „סיירת הפשע" 9—7
שרון: „איזה מין גימנסיה" 9—7

עפולה
חן: „מעולם לא שכחתיך" 8—5.30
קולירון: „הבריחה הגדולה" 8.10—5

פתח־תקוה
הדר: „הגן של פינצי קונטיני" (שבוע 2) 9—7
היכל: „הצלפים" 9.15—6.45
שלום: „אלופי הקרטה" 9.15—7.15

קרית־שמונה
חרמון: „הפשיטה" 8.15—6
שניר: „הבלש שאפט" 9—6.45

ראשון־לציון
נעמן: „סיפורה של גרושה" 9—6.45
ראשון: „פרפרי הלילה" 9—6.45
תפארת: „הארגון" 8.45—6.45

רחובות
בית־העם: „החלומות נגמרו" 9.30—7
הדר: „נערת הטלפון" 9.30—7
חן: „מלודי" 9.30—7

רמלה
המגדל: „שוד הטלפונים הגדול" 9.15—7.15

רמת־השרון
גיל: „האני קולדיץ" 8.15—6

בר ... יום שישי 1973 פסטיבל זמר ובידור בולגאטי
* צילה דגן * ג'רי אוונס * לב פלציק * ניקו ניקולאידיס * טוני רייז — אורח
מנחה ומבדר: דודו טופז

קולנוע שרון נתניה טל. 22909
איזה מין גימנסיה
בשעות 9.15—7

קולנוע „פאר" ת"א
קברט
עם **ליזה מינלי**
הצגת בכורה 4.30 7.15 9.30

גדרה בית רחל
במוצ"ש 10.2 ב־9—7
* דיאן קנון „מבוכת האהבה"

רבקה מיכאלי

סלוניקו — הסרט העליז והמרגש
ב־11 בתי קולנוע

סינרמה

האגרוף הסיני
4.30—7.15—9.30

קולו – להקת היצוג היוגוסלבית

70 רקדנים וזמרים

KOLO

תל־אביב, היכל התרבות, 5.3, 11.3 — הצגות גאלה ב־9.00
גבעת חיים, גבעת חיים, יום ג' 6.3 — 9.00
חיפה, ארמון, יום ד' 7.3 — 9.00
יפעת, יפעת, יום ב' 12.3 — 9.00
איילת השחר, ראשונים, יום ג' 13.3 — 9.00
נתניה, שרון, יום ה' 15.3 — 9.00
ירושלים, בנייני האומה, מוצ"ש 17.3 הצגת גאלה 9.00
כרטיסים לקבוצות מאורגנות והנחות „לאן". 231655

הפקות: מוזס טל. 284647

תיאטרון הצעיר מציג:

בהשתתפות: **דובי גל, איציק בן מלך, מנחם טייני, יוסי ברק, בריגי וינשטוק, נעמי בפרי, יהודית רוזנברג, ליאורה גינצבורג**

מאת: **דני ליטאי**
שירים: **יורם טהר־לב**
הוחלה אוסקלית: **בני נגרי**
במוי וכוריאוגרפיה: **דני ליטאי**
תפאורה והלבושות: **רות דר**
מלחינים: **בני נגרי, מתי כספי, מוני אמריליו**

9.2	יום ו' גבעתיים „שביט"	ב־9.00
10.2	מוצ"ש קרית חיים „היובל"	ב־9.15
11.2	יום א' ת"א (כל הכרטיסים נמכרו)	
12.2	יום ב' פתח־תקוה „שלום"	ב־9.00
13.2	יום ג' ת"א „בית ארלוזורוב"	ב־8.30
14.2	יום ד' ירושלים „מיטשל"	ב־8.30
15.2	יום ה' צה"ל אישם	
16.2	יום ו' ק. ביאליק „סביון"	ב־9.00
17.2	מוצ"ש ת"א „אלחמברה"	ב־9.30

כרטיסים להשיג במשרד „עתיד" טלפון 31688 וביתר הקופות.

מ.ד' הפקות־תיאטרון סוקן מיקי פלר
יהורם גאון
בתכניתו החדשה
אהבה ים תיכונית

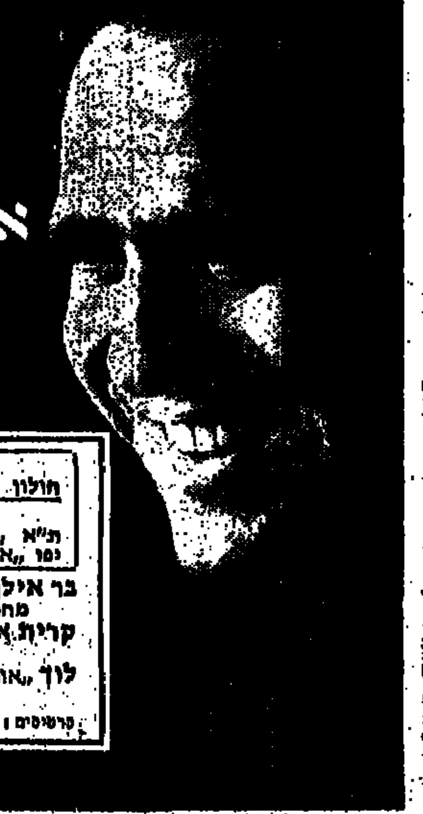

עריכה: דן אלמגור
בימוי: יואל זילברג
מנהל מוסיקלי: אריה לבנון
תפאורה: דב בן־דוד

לתושבי חולון
חולון „רינה" הערב יום ו' 9.2 ב־9.00
לתושבי תל־אביב—יפו
ת"א „בית ארלוזורוב" 11.2 ב־8.30
יפו „אלחמברה" 13.2 ב־8.30
בר אילן אוניבר. מחר 10.2 ב־9.00
קרית אתא „שביט" 14.2 ב־9.00
לוד „אורלי" 15.2 ב־8.30
חיפה „שביט" 16.2 ב־9.00
ירושלים „ב. האומה" 17.2 ב־8.30
יפו „אלהמברה" 20.2 ב־8.30
כרטיסים: המצגת ראשית „לאן" ובמשרדים. יפו „נטעויה"

המועדון
הערב בקיהודה 77
תוכנית ההומור והסאטירה:
„איך אנחנו נראים" 2 הצגות
מחר — מוצ"ש התוכנית הסאטירית ב־9.30 ובהצגות.
ערב ערב בין השעות 2.00-9.30 כרטיסים במשרדים ובערב במועדון לקבוצות מאורגנות ב"לאן" 231055

ציפורים בראש
מאת מוטי אברבוך
מחזה מוסיקלי
הערב 9.2 בשעה 10.30
בקולנוע **פריז**
„מחזה זה של מוטי אברבוך הוא מן חיפים, הכואבים, הנוצחיקים — מרירים ביותר שבין המחזות הישראליים שקראתי, או ראיתי בשנים האחרונות". מ. בן־שאול „מעריב"

ערב רקודים ובידור
ייערך במוצ"ש
10.2.73
באולמי רות
תמרווחים ומפוארים
ברח' בריהודה 84, ת"א (מול קולנוע „בריהודה")
עם הזמר הכוכב
סם אנטוני ותזמורתו
בתכנית האומנותית
הפתעה

א. ברנזון מציג:
השטן ואשת האכר
הצגות ה־500
הערב יום ו' חיפה „ביתנו" 9.00
מחר מוצ"ש 10.2 בית ליסין ת"א 9.30
יום ו' 16.2 ת"א בת־דור 2 הצגות 9.30—11.30
יום ו' 23.2 ת"א בת־דור 2 הצגות 9.30—11.30
עורך דן אלמגור ● במאי נדב לויתן
הנהלה מוסיקלית צביקה כספי
עם אמנון ברנזון, מיכל של ורפי גרנות
כרטיסים ב„לאן" ובמשרדים. הפקה ברנזון טלפון 448846, על קופת בת־דור 808178

„הפרוטוקולים הפרסיים"
עוד שש הצגות בלבד!
בתאריכים: 10, 13, 15, 20, 22, 24 לפברואר
בקרוב „ווייצק" מאת: ביכנר
כפר דוד רמז 68282/1

התיאטרון העממי א. דשא (פשנל) – כרטיסים ברוקוקו לאן ובכל המשרדים - רוקוקו המפיץ הראשי לקבוצות ומוסדות טל: 248824

רבקה מכאלי - יוסי בנאי
בתכנית **„נשואין נוסח גרושין"**

ת"א „בית החייל" 13.2
ראשל"צ „תפארת" 14.2
ק. אונו „אור און" 15.2
חולון „רינה" 16.2
ירושלים „מוגרבי" 17.2
לוד „אורלי" 21.2
גבעתיים „חדר" הערב 9.2 ב־9.00
חיפה „שביט" מוצ"ש 10.2 ב־9.00
חדרה „חוף" 11.2
טבריה „חן" 12.2

הגשש החיוור
קסיום קלי נגד חלבון

ת"א „בית החייל" 12.2
חיפה „אורה" הערב 9.2 ב־9.00
ירושלים „בית העם" 13.2
עפולה „קול רון" 14.2
גבעתיים „שמש" 16.2
ת"א „בית החייל" 12.2
אשדוד „דגון" 21.2
אשקלון „רחל" 22.2
ק. ביאליק „סביון" 23.2
טבריה „חן" 24.2
ק. הכרמל „אמפי" 27.2
ראשל"צ „תפארת" 28.2

סרט הישראלי בכבודו של אורי זהר
מציצים
שבוע 9 ת"א „אורלי"
שבוע 3 באר־שבע „אשל"
נתניה „אסתר"
אופקים „כוכב"
ק. ביאליק „ספיר"
ק. חיים „היובל"

שוקולד מנטה מסטיק
תל־אביב „אוהל" מוצ"ש 10.2 7.30, 9.30
קרית ביאליק „סביון" הערב 9.2 ב־9.00
תל־אביב „בית־ציוני" 12.2
קרית גת „האשל" 13.2
נהריה „חוף" 14.2
כפר סבא „עממי" 16.2
ראשון „בית העם" 17.2
ק. שמונה „שניר" 18.2
גבעת אולגה „גיל" 19.2
רעננה „אורות" 20.2
חיפה „אורה" 23.2

תיאטרוני ישראל

התיאטרון הלאומי הבימה

הצגות בכורה
מכתבים בוונציה
מאת מייקל רדגרייב
עפ"י הנרי ג'יימס
תל־אביב האולם הקטן
מוצ"ש 10.2 ב־8.30
יום א' 11.2 ב־8.30

תפוס את הגנב
תל־אביב האולם הגדול
מוצ"ש 10.2 ב־8.30
יום א' 11.2 ב־8.30

צוואתו של כלב
תל־אביב האולם הגדול
יום ג' 13.2 ב־8.30
יום ד' 14.2 ב־8.30

מזל בתולה
תל־אביב האולם הקטן
יום ג' 13.2 ב־8.30
יום ד' 14.2 ב־8.30

הכנסת כלה
יום א' 11.2 בית־קמה
יום ג' 13.2 נוה איתן
טל. הקופה 283742 ת"א

התיאטרון הקאמרי

החטא ועונשו
מוצ"ש 10.2 תל־אביב
יום ב' 12.2 חיפה
יום ג' 13.2 חיפה

אלופי העונה
הצגות אחרונות
יום א' 11.2 תל־אביב
יום ב' 12.2 תל־אביב

השפעת קרני גאמה על צפרני החתול
מוצ"ש 10.2 חיפה
יום א' 11.2 חיפה
יום ד' 14.2 תל־אביב

יעקבי ולידנטל
(שם זמני)
מוצ"ש 10.2 ב־8.00, 10.30 צוותא
יום א' 11.2 צוותא

הצגת תיאטרון חיפה
חפץ
יום א' 11.2 ת"א נחמני

התיאטרון העירוני חיפה

הצגות התאטרון
השפעת קרני גאמה על צפרני החתול
מוצ"ש 10.2 חיפה
יום א' 11.2 חיפה
מוצ"ש 17.2 חיפה

החטא ועונשו
מוצ"ש 10.2 ת"א הקאמרי
יום ב' 12.2 חיפה
יום ג' 13.2 חיפה

איש הקרח בא
תיאטרון ירושלים
מוצ"ש 10.2 • יום א' 18.2

חפץ
יום א' 11.2 ת"א נחמני

במה 2
הצגות בכורה
סטטוס קוו ואדיס
"חיי עקיי"
חיפה „בית רוטשילד"
יום ב' 12.2 • יום ד' 14.2
יום ג' 13.2 בר אילן

פרסום בלקין

תיאטרון נחמן בן־עמי

„צחק כפי יכולתך!"
תפוס את הגנב

מאת יוסף לפיד   בימוי ניקו ניתאי
בתיאטרון הלאומי „הבימה"

מימין לשמאל: יפה קימל — ליא קניג; לונק קימל שמואל סגל; מקס — ניסים עזיקרי.

תל־אביב האולם הגדול

מוצ"ש, 10.2 ב־8.30	יום ה', 15.2 ב־8.30
יום א', 11.2 ב־8.30	מוצ"ש, 17.2 ב־8.30
יום ב', 12.2 ב־8.30	יום א', 18.2 ב־8.30

טלפון הקופה 283742, תל־אביב

פרסום בלקין

התיאטרון הלאומי **הבימה**

מכתבים בוונציה

מאת מייקל רדגרייב
על פי הנרי ג'יימס
עברית: דליה רביץ
בימוי: שמואל בונים
תפאורה: אדריאן וקס
מוסיקה: ...

תל־אביב האולם הקטן
מוצ"ש 10.2 ב־8.30
יום א' 11.2 ב־8.30
יום ב' 12.2 ב־8.30
יום א' 18.2 ב־8.30
יום ב' 19.2 ב־8.30
טל. הקופה 283742 ת"א

משתתפים:
חנה רובינא · יצחק מיכאל שילה · בתיה לנצט ·
אביבה מרקס · אליעזר יונג · דינה רויטקוף ·

התיאטרון הצעיר מציג

הצגות הבידור של השנה

אל תקרא לי שחור!
מחזמר בבעותי על שחור ולמר ...

אמי הגנרלית
880 הצגות
בכיכוב עמירי ...

פרס כנור דוד

חבורת בימות שירי נעמי שמר

..חגיגה גדולה..
קול ישראל / "בימות ובדים"

לתושבי תל־אביב
מחר — בית הסי המורים (2 הצגות) 7.15 — 9.30
יום ד' — 14.2 אולם אוהל 8.30
מוצ"ש — 17.2 אוהל (2 הצגות) 7.15-9.30
כרטיסים ל„לאן" — 231655, וביתר המשרדים

הערב — שביט 9.00
עין גדי 12.2 אמ. לעם | רמלה 19.2
פרדס־חנה 15.2 דקל | באר־שבע 23.2
יד־אליהו 16.2 | טבריה 28.2

לתושבי חיפה והקריות

הופיע תקליט „חבורת בימות בשירי נעמי שמר" למכירה בחנויות — הוצאת הד־ארצי

מועדון האמנים
תל־אביב
הערב
ערבי תיכוניסטים
בתכנית:
תזמרת
אופירה גלוסקה
רקודים עם לחקת „הנשרים"
בכל ימי שלישי ערבי מחתרת עם לחקת „הקציפה"
בכל יום שישי ושבת רקודים עם לחקת „הנשרים"
המועדון נמצא ברחוב החרושת 12

מועדון האורלוגין
רח' בן־אביגדור 26 תל־אביב
ליד „ברברים"
הערב
רקודים עם תזמורת „המראות"
תכנית אמנותית ואוירה נעימה
במוצאי־שבת
בתכנית:
ששי קשת
רקודים עם להקת „המראות"
והזמר הכושי מאנגליה
דוי יאנג

תיאטרון **יובל** מציג:

חוה אלברשטיין
בליווי תזמורת
תל־אביב „צוותא" היום 9.2 חצות
ירושלים בית העם מוצ"ש 10.2 בשעה 8.30
שלומי „אמנות לעם" יום א' 11.2
מרום הגולן „אמנות לעם" יום ה' 15.2

שמעון ישראלי
בתכנית הבידור — צפורים בראש
לתושבי תל־אביב
„בת־דור" היום 9.2 חצות
„בת־דור" יום ג' 13.2 בשעה 8.30
„בת־דור" יום ד' 14.2 בשעה 8.30

חתום בנשיקה
טמירה ודודו ירדני

שירים ומשחקי אהבה
ערב בידורי, הרקדתי וכחנה.
לייר תום לוין
ת"א „בת־דור"
הערב 9.2 ב־9.30

כרטיסים: לאן, קסטל, הדרן ויתר המשרדים.
טלפון קופה „בת־דור" 263178
המשרד: מרים עציוני רח' הנביאים 4 תל־אביב, טלפון: 285761, 284671

שירות תל אביב־יפו
המרכז לתרבות ולנוער

אולם מרכז בארבור
בשיתוף "להיטון" הופעות פתיחה
תכנית מופעים שבועית:

9.2.73, יום ששי, 9 בערב
ערב חסידי
עם גיורא רבינוביץ ושלמה ניצן
אורח הערב — לוליק

10.2.73, מוצ"ש, 8.30 בערב
„חור בהשכלה" — מאת יונסקו
בבצוע הסטודיו לתיאטרון
בימוי א. תומא

13.3.73, יום שלישי, 8.30 בערב
„בוטיק השקרים"
עם זאב רווח ויונה אליאן

16.3.73, יום ששי, 9.00 בערב
„ערב שירי נעמי שמר" —
בבצוע חבורת בימות
כרטיסים: להשיג בקופת מרכז בארבור, בימים א', ד', ה' ובמוצ"ש, בין השעות 18.0 עד 20.30
ביום ששי, בין השעות 15.30 — 16.30
הזמנת כרטיסים בטלפון 764665

צוותא לתרבות מתקדמת
אבן־גבירול 30, טלפון 250157

הערב 9.2: ב־8.30: עבודה והסכול — על מוסר העבודה המשתנה. בהשתתפות: ד"ר יהודית בובר־אגסי — פרופ' יוסף אגסי — אונ' ת"א.
בחצות: בצוותא עם חוה אלברשטיין בליווי תזמורתו של עלי עדשי.

שבת 10.2: ב־11.11 בבוקר: סדרה 11:11 קונצרט מס' 3 עונת 1973, בתוכנית: דביוסי, ברטוק, באך, מוצארט, וילה לובוס. המבצעים: סולנים מהאנסמבל הקאמרי הישראלי.

מוצ"ש 10.2: ב־8.00 וב־10.30: צוותא והתיאטרון הקאמרי מציגים: יעקובי ולידנטל (שם זמני) — מחזה עם פזמונים מאת חנוך לוין ובביצועו.

יום א' 11.2: ב־9.00: צוותא והתיאטרון הקאמרי מציגים: יעקובי ולידנטל (שם זמני).

יום ב' 12.2: ב־9.00: צוותא והתיאטרון הקאמרי מציגים: יעקובי ולידנטל (שם זמני).

יום ג' 13.2: ב־7.00 וב־9.00 בערב: גיורא פיידמן — אמן הקלרינט — מוסיקה בשמה יהודית — עם יוסי לוי — גיטרה קלאסית, צבי פרנקל — גיטרה בס.

בצוותא מתקיימת תערוכת ציורים של ראול בבלומק — מאורוגואי, מה־11.2.1973 — 24.2.1973.

תיאטרון סולן מיקי פלד מציג

מטורף על הגג
הקומדיה של השנה
יעקב בודו
רחל אטאס · גיטה נתן · נורית כהן והאחרים

לתושבי תל־אביב
אולם „בת־דור" מוצ"ש 10.2 ב־7.30־9.30

באר־שבע „קרן"	הערב 9.2	ב־9.00
יפו „אלהמברה"	יום ב' 12.2	ב־8.30
עותה „בית רחל"	יום ג' 13.2	ב־8.30
תל־אביב „אהל־שם"	יום ד' 14.2	ב־8.30
רמת־אליהו „הדר"	יום ה' 15.2	ב־8.30

כרטיסים: „עתיד", „לאן", „רוקוקו" ויתר המשרדים.
הפצה ראשית „עתיד" רח' הגליל תח' מרכזית טל. 31688

זאב רווח
יונה אליאן (כוכבת הסרט "גורים")

בוטיק השקרים
הצגות אחרונות — לאחר 420 הצגות
הערב, **חולון** ארמון, יום ד' 9.2 ב־9.00
הצגה אחרונה לתושבי חולון
יפו, אלהמברה, מוצ"ש 10.2 ב־9.00
תל־אביב, בית החייל, יום א' 11.2 ב־8.30
ת"א, בית ארלוזורוב, יום ב' 12.2 ב־8.30
כרטיסים במשרדים. ✱ הפצה ראשית „לאן"
מפיק: יצחק בן־ניסים (זיטו) טל. 244044

מפגש גולן
מודיע
כמוצ"ש 10.2.73
יתקיים
נשף ריקודים
בתוכנית האומנותית:
אומן הפנטומימה גדול חקייני הדור
שייקה אופיר
בואו ותיהנו
מאווירה נעימה
באולמי „גל" המפואר
ליד בריכת גלית יד־אליהו

החתיכות והחתיכים קבעו פגישה לחיום בערב ולמחר במועדון
„גני־נגה"
פינסקר 4 ת"א (מוגרבי)
כל המקדים סיכויו יותר גדולים.
ב־:
„גני־נגה"
✱ התקליטיה העשירה והמגוונת ביותר בארץ
✱ האוירה נעימה
✱ הגרלות ופרסים
בימי ששי 6 ל"י ליחיד
במוצ"ש 7 ל"י ליחיד
להתראות ב„גני־נגה"

תיאטרון מרחב
לפי בקשת הקהל
„זה מסתובב"
מאת יוסף מונדי
הלילה וכל יום ששי ב־10.30
בק. קריטריון 57952

סרטי חצות
קולנוע „קריטריון" (ירון)
מוצ"ש 10.2
„מתחילון המהפכה בלעריי" עם דונלד סטרלנד
15.2 „המבשרים"
בימוי: מאוליני ודה סיקה

אגודת הסטודנטים אוניברסיטת ת"א
מועדון בר־מינן
יום שישי 9.2.73
תכנית אמנותית
בהשתתפות
שלישית הנשמות הטהורות
הבדרן
משה בן־אבי
ריקודים לצלילי התיזמורת המעולה
צהוב כבד
מוצ"ש 10.2.73
בשעה 21.00
באודיטוריום בר־שירה
הצגת:
הטוב, הרע, והנערה
ג'וזי כץ, בני אמדורסקי, ישראל גוריון
לאחר המופע ריקודים בבית הסטודנט!
הכניסה עם תעודת סטודנט בלבד!

אווירה נהדרת
עכשיו
(מבלי עין הרע)
במוצ"ש במועדון
הצמרת
בהנהלת בכה -
באולם **היכל הפאר** יצחק שדה 34, תל־אביב בפסגו, כניסה ב'
תיזמורת לריקודים
„המשכנעים"
עם
חזמרת הדרום־אמריקאית
בתוכנית הפעם הבדרן
דני חיימוב
פתחנו מזנון עשיר
המחירים רגילים
האטרקציה שלנו
הרבה בנות נחמדות!

סדנת הסטודיו
חור בהשכלה
מאת: א. יונסקו
בימוי: תיאודור תומא
ערב חומר וסטירה
מועדון בוסתן,
רח' פרוג 1 טל. 285887
הערב 9.2 ב־8.45 ו־10.30
כרטיסים להשיג ב„לאן" ובבוסתן.
מוצאי־שבת 10.2
בית ברבור ב־8.30
הזמנת הצגות: א. יריב טלפון 227903

הצגת בכורה
כנען עכרון

הבקורת על מטורף על הגג

המחזה של קטאייב מקצועי ואנטלי־גנטי, הסיטואציה שלו אמינה ומגדחת.

תבימוי של **תיאודור תומא** מדוקדק ורב אמצאה, המשחק מקצועי ומבדח, והמחזה של המחבר **קטאייב** הוא מוסרי... מחומת הסיום בת הכל רודפים אחר הכל כפי שהכרתי בפארסה, היתה מאורגנת ונקצבת בצורה מצחיקה למדי.
„ידיעות אחרונות", 5.2.73 (מ.)

ג'ו
קולנוע „קריטריון" (ירון)
החל ממוצ"ש 10.2, שעות 7.30 — 9.30
דעת כל הבקורת: „סרט מצמרר אך נדוש מדי"

„האגס"
מועדון הלילה האכסקלוסיבי בפרק הלאומי ברמת־גן
בהנהלת: ינוש
מזמינכם
הערב, יום ששי
ל„ערב משגע"
עם תזמורתנו החדשה
„האלמוגים"
והזמר:
מוישל'ה נוי
בתכנית:
כוכב הג'מבו
אדי כוגן
במוצאי־שבת:
ריקודים לצלילי
התקליטיה החדישה
עם **יוסי**
שחזר מחו"ל

מועדון בר־מלון „דמת־אביב"
בהנהלת: ינוש
גאה להציג הערב
„תצוגת אופנה"
לראשונה בישראל
דגמי לונדון, פריז
של בוטיק היוקרה
„ירושקה"
שד' קק"ל 41 ת"א
המנוהל על־ידי הדוגמניות
איונה טוכטרמן ושון טלבוט
ריקודים לצלילי
תזמורת הארזים

חן
מוצ"ש, בירושלים:
איש הקרח בא
יוג'ין או'ניל
בתיאטרון ירושלים — סדרה 6 למנויים
כרטיסים: בתיאטרון (67167), כהנא, בן־נאים.
הרצאות בעברית קלה על המחזה ב־10.2.73 ו־18.2.73 ב־5.30 אחרי־הצהרים, בתיאטרון.

מועדון צבא־לוזיסטי
פולקלור ומסעדה ישראלית
בהנהלת הזמרת **רינת ירון**
ערב ערב
תכנית אמנותית בתוספת
הזמר **מיכאל שדה**
פשפת תכנית מיוחדת לילדים מ־12.00 עד 15.00
הזמנות בטל. 979992
הרברט סמואל 88, ת"א

קולנר בייזלר
כוכבת החודש
✱
אילנה רובינא
✱
שלשיית בני פרגר
מוסיקה לריקודים
פתוח מ־9.30
התכנית מ־10.30

דירת הרווקים
חודש אחרון
עלי גן עדן, הערב יום ו' 9.2 ב־9.00
ת"א, בית החייל מוצ"ש 10.2 ב־7.30—9.30
ט. הכרמל, ספורה יום ב' 12.2 ב־8.30
בית שאן, ירדן יום ג' 13.2 ב־8.30
ק. מלאכי, הוד יום ד' 14.2 ב־8.30
טלפון המשרד: 625656
מפיקים: גלבוע ודירו

מועדון בר־בים
מגיש השבוע:
הערב 9.2.73
ערב ריקודים לסטודנטים
עם להקת
„נערי החצר"
והזמרת
הלן מאי
בתוכנית האמנותית
עדנה גורן ולהקת הפלטינה
הכניסה אך ורק עם הצגת תעודת אקדמאי/סטודנט.

דיסקוטק קלימרו
רמלה טל. 961990
המועדון היחידי מסוגו המשלב בתוכו — אולם ריקודים, מסעדה ואולם להקרנת סרטים
בתכנית הערב
אבי בהט
סטאטאטוס
ג'וקי ארקין
להקת
הקולות הגבוהים
והזמר **רוי יאנג**
במוצאי־שבת
הקולות הגבוהים
והזמר רוי יאנג
יום שלישי ורביעי
דיסקוטק + אמנים אורחים

תיאטרון ענבל מחול
הפנינה והאלמוג

מוסיקה: **מנחם אבידום** · כוריאוגרפיה: **שרה לוי־תנאי** · תפאורה ותלבושות: **דוד שריר**

דעת העתונות:
„שני הרקדנים הנפלאים הפיקו את המיטב"
דורה סאודין „ידיעות אחרונות"
„רקוד זה ראוי לכל שבח"
דב ברניר, „על המשמר"

ירושלים „החאן"
כל יום ד' ב־9.00 בערב: תוכנית מיוחדת לתיירים
יפו „אלהמברה" 11.2, 15.2 — כל הכרטיסים נמכרו
באר־שבע „בית העם" יום ג' 13.2 — הצגה קאמרית
ת"א „בית ארלוזורוב" (אהל) יום ג' 20.2 ב־8.30

גזור ושמור
תלוש הנחה
להופעות ב„בית ארלוזורוב" בת"א
המציג תלוש זה עם קניית הכרטיס בקופה זכאי להנחה של —.4 ל"י מהמחיר הכרטיס בסך —.9 ל"י.
ידיעות אחרונות 9.2

חיפה מועדון התיאטרון
בימת הבידור הקבע
בהנהלת אדי צבאלי
רח' יוסף 47 טלפון 642542, 660900
תכנית חודש פברואר
ערב ערב פרט לימי א'
✱ מיכאלים — זמר יווני ונגן בוזוקי
✱ אנג'ליק — חשפנית מקסימה מארה"ב
✱ דייב פרקר — להטוטן פנטסטי מהולנד
✱ אושיק לוי — (יופיע עד מחצית פברואר)
חיילים שימו לב!
כרטיסי הנחה לחיילים להשיג אך ורק בקופת מועדון התיאטרון

ש. הפקות ואירועים בע"מ
גאים להציג
THE FABULOUS PLATTERS
הפלטרס

לפי בקשת הקהל חוזרים הפלטרס לסיבוב הופעות נוסף
ברסיטל מרטיט על מיטב הלהיטים
ONLY YOU • I'M SORRY • ועוד...
הערב, בנהריה: „תור" ב־9.00
אשדוד: הופעה מיוחדת באולמי לחיים מוצ"ש, 10.2 ב־10.30
רחובות: „בית העם" יום ב' 12.2 ב־8.30
עכו: „גן־עדן" יום ד' 14.2 ב־9.00
בחצות וחצי מופיעים הפלטרס בכליף — יפו פרט ליום א'
פרטים והזמנות:
ת"א, רחוב הירקון 297, טל. 446191/2